

Med detta häfte följer en bilaga.

(Innehåller sid. 129—160.)

Pietisten.

Fyrtondeförsta årgången,

innehållande

Betraktelser öfwer Guds ewiga frälsningsråd.

Sednare delen.

Sjette häftet.

Nov. 1882.

Stockholm,
tryckt hos A. S. Normans Boktryckeri-Aktiebolag,
1882.

Käre Broder! Det var ju icke annat att vänta, än att det skulle wara mycket olika omödmömen om min uppfattning af Rom. 7: 14—25. Men jag kan icke förstå detta ställe annorlunda. Sjelfwa orden äro af den bestäffenheten, och jag kan icke tro, att det är en opänthttfödd människa, som har sin lust i Guds lag o. s. w. Ser jag och på erfarenheten, så bekräftar hon saken. Der ser jag en stor stora troende, som om sig föra samma bekännelse, näml. att de hafwa sin lust i Guds lag men erfara en annan lag i lemmarne, hwilken griper dem fängna, så att de icke kunna göra, hwad de wilja. Är nu en sådan bekännelse endast den opänthttfödda lagträlens bekännelse, då måste jag fördöma alla dessa och säga, att de icke äro Guds barn. Då måste jag äfwen säga om mig sjelf, att jag aldrig varit någon sann kristen; ty den der bekännelsen måste också jag allt hårtill dags föra. Då har icke heller Luther varit någon kristen, Rosenius icke heller. Ty äfwen de hafwa måst bekänna det samma om sig. Nå ja, warder Guds sanning förherrligad genom detta, så må wi ju fördöma dem alla. Jag wänder mig då till dem, som påstå, att Pauli ord gälla en opänthttfödd lagträl och frågar dem, den ene efter den andre: "Nuwäl, kan du göra allt, hwad du will, så att aldrig syndens lag tager dig fängen till att göra sådant, som du hatar? Finner du aldrig den lagen för dig, som will göra det goda, att det onda låder wid dig, eller förefinnes hos dig?" Då hör jag, att somliga af dem erkänna, att det onda låder wid dem och griper dem stundom fängna, så att de icke göra, hwad de wilja. När jag sedan hör dem bedja, så hör jag, att de säga: "Fader wår, förlåt mig mina synder;" och deraf märker jag, att de hafwa gjort sådant, som de icke welat. De genomleswa sålunda det, som Paulus i Rom. 7: 14—25 bestrifwer, men ändå hålla de sig för kristna. Dock om Pauli ord gälla endast en opänthttfödd lagträl, så äro äfwen de sjelfwa ingenting annat än sådana trålar och skola med de andra utkastas ur huset (Joh. 8). Sedan sålunda alla dessa äro fördömda — och tänk, då kommer det att finnas fördömda människor, som hafwa sin glädje och lust i Herrens lag samt med sitt sinne tjena denna lag! — sedan nu dessa alla äro fördömda, får jag se mig om, hwar jag skall finna sanna, pänthttfödda kristna. Och då finner jag werkligen några, hwilka påstå, att de aldrig erfara något ondt i sig, aldrig göra något, som de hata, aldrig underlåta något, som de borde göra. Ser jag nu närmare på dem och undersöker, om de i allmänhet äro mycket mer helgade än alla de andra, så finner jag, att så icke är förhållandet, och då kan jag endast beklaga, att deras wilja icke sträcker sig längre än deras förmåga. Emedlertid stärker denna erfarenhet mitt mod att läsa Rom. 7: 14—25, såsom det står skrifwet, samt tro, att Paulus menar "jag", när han säger "jag", och menar närwarande tid, när han säger: "jag gör, jag älskar, jag tjänar", och icke, "jag gjorde, jag älskade, jag tjänade".

Men säger du: "Omöjligen kan det wara ett sundt andligt lif, som bestrifwes med de orden: "Jag är löttelig, såld under synden." Deri säger du alldeles rätt, och säkert skola alla kristna instämma i dessa ord. Det wore ju så godt som ett hän att bestrifwa det andliga lifwet på ett sådant sätt. Men att trots detta löttets förderf en kristen kan i anden lefwa ett sundt lif, det är en annan sak, och det tror jag att erfarenheten visar. Jag har känt och jag känner många — och jag önskar, att du hade känt Rosenius! — hwilka om sig föra denna Pauli bekännelse men ändå wandrat och wandra med Gud wida innerligare, frommare och heligare än många af dem, som nu berömma sig deraf, att i deras lött bor intet ondt, att aldrig någon lag i lemmarne hindrar dem att göra det goda, som de wilja o. s. w.

Hwad du säger, att kyrkofädernas vittnesbörd om barndopet, såsom tillhörande den apostoliska kyrkan, icke gör till fyllest, när man icke kan direkt ur nya testamentet framwisa det, beror enligt min uppfattning på ett mycket stort missförstånd. Se här ett annat exempel! Det är af de äldste kyrkofädernas vittnesbörd wi weta, att Matthei evangelium är skrifwet af Mattheus, Marci evangelium af Marcus, Lucas evangelium af Lucas, Johannes evangelium af Johannes, forteligen att nya testamentets böcker äro apostoliska skrifter. Alla undersökningar om de nytestamentliga böckernas ättighet måste därför wäsentligen stödjja sig på kyrkofädernas vittnesbörd. Och jag frågar dig nu, om wi skola anse dessa vittnesbörd otillfredsställande? Tänk om du säger så här: "Bäran om barndopets apostoliska ursprung stödjjer sig blott på kyrkofädernas vittnesbörd — derför bort med barndopet!", då kan en annan med precis samma ord och samma rätt säga: "Bäran om de nytestamentliga skrifternas apostoliska ursprung stödjjer sig blott på kyrkofädernas vittnesbörd — derför bort med de nytestamentliga skrifterna!" Och hwad will du swara derpå? Den aldra enklaste estertanke måste wisa dig, att det ena är precis lika giltigt som det andra. Men att de äldsta kyrkofädernas vittnesbörd framställer barndopet såsom apostoliskt, det tror jag mig i barndopets historia hafwa wissat. Det går icke an att så alldeles utan widare förbise eller jäfwa detta vittnesbörd. För mig synes det och alldeles icke wara en lifgiltig sak, huruvida de troende döpa sina barn eller icke. För den, som betraktar dopet allenast såsom en symbolisk handling eller ceremoni, kan denna sak wara lifgiltig. Men jag för min del kan icke inse, att ett sådant betraktelsesätt är för- enligt med ett enda af de bibelskallen, som tala om dopets betydelse t. ex.: Född af watten

och Ande (Joh. 3: 5); ändren edert finne och låten eder döpas till syndernas förlåtelse (Apg. 2: 38); stätt upp och låt döpa dig och två af dig dina synder, åkallande Herrens namn (Apg. 22: 16); Kristus har gjort församlingen ren genom wattenets bad i ordet (Eph. 5: 6); gå ut och gören alla folk till mina lärjungar, döpande dem och lärande dem (Matth. 28: 19); I ären alla Guds barn genom tron på Jesus, ty alle I, som döpte ären till Kristus, hafwen iflädt eder Kristus (Gal. 3: 27). Och för mitt hjerta är det urwattnande af både dopet och nattwarden, som hos många kristna gjort sig gällande, allt annat än en lädande företeelse. Det är mycket, som jag icke förstår; du skall kunna göra mig många frågor, som jag icke kan beswara, men en sak tyder jag mig förstå, nämligen att jag icke är för mitt flena förstånds skull göra om, det som står skrifwet. Detta är min ändpunkt nu som förr. O huru gerna wille jag icke förstå och kunna förklara allt. Men jag icke kommer längre med mitt förstånd, der vill jag stanna inför orden. Ho wet, om allt är så galet eller widsepligt derför, att det går öfwer mitt eller ditt förstånd.

Huruvida det grekiska ordet baptizein endast betyder "neddoppa", aldrig "begjuta", det kan du sjelf bedöma af Matth. 3: 11, der det om Kristus säges, att han skall döpa i den helige Ande. Menas der, att han skall utgjuta den helige Ande öfwer menniskor eller neddoppa dem i den helige Ande?

När man lärer, att Kristus dött i vårt ställe, så frågas med stål: hwilken döb man å menar. Att Kristus icke dött den lefamliga döden i vårt ställe, det är ju uppenbart deraf, att wi alla lefamligen dö. Att Kristus icke heller dött den andliga döden i vårt ställe, är uppenbart deraf, att hela werlden är andligen dö. Tyder öfrigt är den andliga döden detsamma som köttets finne ("köttets finne är döb" Rom. 8), och köttets finne är fiendskap emot Gud; men något sådant mot Gud fiendtligt finne fanns icke hos Kristus. Men den ewiga döden då? Hwad är den ewiga döden? Swar: ewig stilismessa från Gud, ewig fiendskap mot Gud, ewig fortsättning af den andliga dödens tillstånd. Och står det någorstädes i bibeln något sådant om Kristus? Ewertom står raka motsatsen der: näml. att han sitter på Fadrens högra hand regerande i ewigt lif. Bibeln talar aldrig om mer än en döb hos Kristus, och det är hans korsdöb. Men korsdöden war en lefamlig döb, hwilken tillfogades honom af hans fiender, i hwilkas wäld Gud för tillfället hade öfverlemnadt honom, såsom han till fienderna sade: Detta är eder stund och mörkrets makt (Luk. 22: 53) och på korset: Min Gud, min Gud, hwad för har du öfwergiftit mig? (Matth. 27: 46). Och denna döb led han icke i vårt ställe utan öf till godo för att föra öf till Gud, på det wi må wara frälsta. Men mer härom kan du läsa i min bok: Smärternas man § 217 ff.

Att kristna "kalasa och dricka och stäla" med de ogudaktiga, är wisjerligen mycket tillbörligt. Warda de af en oomvänd bjudne till gästning, så tunna de utan synd efter Herrens exempel antaga en sådan bjudning, om de bara derwid förhålla sig på samma sätt, som Herren gjorde, när han war buden. Men att wid ett sådant tillfälle wara werlden alldeles lif och sedan ursäkta sig dermed, att Herren od deltog i gästabud hos de otrogna, det är en gruslig synd.

Min i förra breswet utlofwade bok om Guds rike och församlingen är nu färdig. Den utkommer i bokhandeln inom några få dagar. Frågan om den tillkommande werldsböckerna börjar blifwa alltmer påträngande, och jag hoppas, att min lilla bok lemnar något bidrag till denna frågas beswarande. Mer än ett bidrag vill han icke wara.

Af annonsen ser du också, att Pietisten utkommer, om Gud will, under nästa år i sex åften, af hwilka det första utgifwes i början af Januari. Innehållet warder fortsättning af betraktelserna öfwer helgelsen. Min bön till Gud är, att han må gifwa mig sin nåd att i allt rikare fullhet och större klarhet framlägga hans nåds rikedomar samt öfwervinneligheten af hans kraft i dem, som tro på honom. När någon tyder, att jag framställt någonting oriktigt eller förhastadt, så må han icke twifla att muntligen eller i bref nedbela mig det. Jag har med tacksamhet mottagit många sådana bres, ty jag wet, att jag vill sanningen. Wåra prenumerantsamlare och wänner hembära wi war hjertliga afsägelse. Må de icke tröttna, om de annars tro, att det är för en god sak de arbeta.

Kalendern Ansgarius utkommer äfwen i år. Den är snart färdig. Wi hafwa försett att göra den så lärorik som möjligt. Hwad dess tryck och papper angår, har jag sett några art färdigtryckta och kan till tryckeriets berömmelse säga, att Ansgarius i det händet blir något alldeles utmärkt.

Må nu Gud uppfylla öf med sin rika nåd i Kristus Jesus, att wi alltmer må wara förwandlade till hans belåtes lifhet! Må han gifwa öf en wälsignad jul, ett godt ut på detta år samt en god början på det kommande nya, om han låter öf upplefwa öf ingång! Beswa wi, så lefwa wi Herranom; dö wi, så dö wi Herranom; ehwad wi nu lefwa eller dö, så tillhöra wi Herren. Hans namn ware ära till ewiga tider! Amen.

Bed för din tillgifne

P. W.

Gefle den 11 Nov. 1882.

Pietisten

lostar för år 1883 1 krona 25 öre, postbefordringsavgiften dert inberäknad. Prenumeration kan ske på alla postanstalter såwensom direkt hos Pietistens Expedition. Prenumerantsamlare, som skaffa tio prenumeranter, erhålla två friexemplar, de som skaffa femton, erhålla tre o. s. w., men de måste då prenumerera direkt hos Expeditionen.

Wilja derför två eller flere hafwa Pietisten alldeles gratis, så behöfwa de blott förena sig och skaffa fem prenumeranter hwar samt insända prenumerationsavgiften till Pietistens Expedition, Stockholm. Prenumeration bör ske så fort som möjligt. Penningarna böra insändas antingen genom rekommenderadt bref eller postanvisning.

Nygt utkommet arbete:

Om Guds rike och församlingen

bidrag till

Läran om de yttersta tingen och den tillkommande werldsåldern
af

P. Waldenström.

Pris: 50 öre.

Smärtornas man.

Esaias 53:dje kapitel,

efter grundtexten öfversatt och utlagdt
af

P. Waldenström.

Pris häftadt	1 krona 40 öre.
" bundet i wälskt band	1 " 75 "
" i klotband	2 " 75 "

Äf första häftet finnas desutom exemplar att tillgå å 75 öre och af andra å 65 öre. Eleganta klotpermar med svart- och guldbtryck kunna requireras å 1 krona pr stycke.

Andra årgången

af

Julkalendern

Ansgarius,

utgifwen af P. Waldenström,

är under arbete och blifwer inom kort färdig till spridning, hvarför wi härmed, i lifke med hwad som egde rum under föregående år, så anmäla kalendern till subscription. Pris och wilkor för subskribenter blifwa desamma som i fjol, nemligen 1 krona 25 öre för häftadt och 2 kronor 50 öre för ex. bundet i fint klotband. Hwart 6:e exemplar lemnas gratis, då requirenten sjelf betalar frakten. Boksälspris: 1: 50 & 3 kronor.

Kalendern, åt hwars utstyrelse skall egnas den största omsorg, kommer att bland annat innehålla följande upplafser:

Den ewiga klippan och grundstenen, med två planscher, af P. Waldenström.

Olaus Petri, en kyrklig tidsbild, med plansch, af Fr. L.

Twenne fredsbilder från kriget, med teckning, af P. Waldenström.

Twenne märkliga yttranden om frig. Af P. Waldenström.

Ur Lappens lif, med flera teckningar, af Axel B. Bestow.

Roms kristna Katakomber, med flera bilder, af P. Waldenström.

Oscar Ahnfelt, med fotografi, af P. Waldenström.

Ett wert i tro och kärlek af A. M.

Requisitioner torde snart insändas till Pietistens Expedition, Stockholm.

Femtioandra Betraktelsen.

Efter wi nu äro rättfärdige wordne af tron, hafwa wi frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus (Rom. 5: 1).

865. Frid med Gud — kära själ, har du frid med Gud? Ingen fråga kan wara wigtigare än denna. Försök icke att komma undan henne. Affärda henne icke dermed, att du säger: "Jag hoppas det". Hon är en ewighetsfråga, som will hafwa ett bestämdt och framför allt ett sanningsenligt svar. Ett undvikande svar är wärligen ett dåligt tecken. Ett hjerta, som söker böja sig undan en allwarlig sjelfpröfning, gifwer dermed till känna, att det icke är riktigt rätt inför Gud. Dersför bedje wi dig i Jesu namn: Stadna en stund inför den frågan, om du werkligen har frid med Gud.

866. Hela en menniskas frälsning ligger uti det att hafwa frid med Gud. Ja, den fullkomliga saligheten i himmelen är i sjelfwa werket ingenting annat än den fullkomliga friden och enheten mellan menniskan och Gud. När Paulus beskrifwer Guds rikes art, säger han: Guds rike är rättfärdighet, frid och fröjd i den helige Ande (Rom. 14: 17). Den frågan: Har du frid med Gud? innebär dersför en fråga, om du hör till Guds rike eller icke. Och hwilken fråga kan wäl wara wigtigare?

867. Friden med Gud kallas äfwen Guds frid (Phil. 4: 7), emedan den kommer af Gud. Från Gud är det all god gåfwa och all fullkomlig gåfwa utgår. Alltsammans är det af Gud, säger Paulus. Från menniskan kunde friden icke utgå, ty hon war fallen, oren, brottslig. Fridens utgångspunkt och källa är kärleken, och någon sådan kärlek fanns icke hos menniskan. Den hade funnits men war genom synden utblåst. Men i Guds hjerta bodde trots menniskans fall ännu samma oändliga kärlek. Den kalla pust från afgrunden, som hade utblåst lampans ljus, hade icke förmått utblåsa solens ljus. Hade Guds kärlek slofnat, då hade ingen frid vidare varit möjlig. Men Gud är kärleken, och hans kärleks werk war att återställa den frid, som menniskan brutit. Dersför kallas oc friden en "frid af Gud" (1 Kor. 1: 3, 2 Kor. 1: 2, Gal. 1: 3 m. fl. st.) och Gud kallas "fridens Gud" (Rom. 15: 33, 16: 20). Och hwilket sammanhang: Friden med Gud är en frid af Gud, ett werk af

fridens Gud! O huru vill icke hjertat widga sig, när man får nåd att ståda ned i detta sammanhang!

868. Alla Guds frälsningsanstalter syfta på att återställa friden mellan honom och menniskan. När Johannes döparens fader sjöng sin profetiska lofsång om Guds frälsning, sade han bland annat: Genom vår Guds innerliga barmhertighet har soluppgången från höjden besökt oss till att styrka våra fötter in på fridens väg (Luk. 1: 79). När Jesus war född, sjöngo änglar i himmelens sky: Åra ware Gud i höjden och frid på jorden (Luk. 2: 14). När Jesus utsände sina lärjungar att predika, sade han till dem: I hwad hus I ingån, sägen först: Frid ware detta hus (Luk. 10: 5). Och när han skulle skiljas ifrån dem och gå till sin Fader, sade han: Friden låter jag eder, min frid gifwer jag eder (Joh. 14: 27). Nästan alla sina bref börjar apostelen Paulus med att tillönska dem, till hwilka han stref, nåd, barmhertighet och frid af Gud och Jesus. När Petrus skulle för Kornelius och hans hushåll sammanfatta evangeliets hufwudinnehåll, sade han: I weten det ord, som Gud sändt Israels barn, förkunnande det goda budskapet om frid genom Kristus (Apg. 10: 36). Dersför kallar också Paulus i Eph. 6: 15 evangelium för fridens evangelium. Ingen kan kallas lycklig, som saknar frid med Gud, och ingen kan kallas olycklig, som eger denna frid. Guds frid är en rikedom, som öfvergår allt förstånd (Phil. 4: 7), "Guds frid är ett halft himmelrike på jorden" säger Luther. Dersför säger profeten: O huru ljusliga äro på bergen budbärarens fötter, deras som frid förkunna, predika godt, förkunna saligheten och säga till Zion: Din Gud är konung (Es. 52: 7). Och Herren säger: Jag skall skapa utwidgade läppar, de som predika stola: Frid, frid, både dem som fjerran och dem som wid handen äro; och jag vill hela dem. O min vän, wi fråga åter: har du frid med Gud — en sann frid?

869. De ogudaktige hafwa ingen frid, säger Herren (Es. 48: 22, 57: 21). De äro i en mycket olycklig ställning. Många af dem weta det också, men många — allt för många — weta det icke. De inbilla sig, att de hafwa frid, fastän de ingen hafwa, att det står wäl till, ändock det icke står wäl till (Hes. 13: 10, 16). Folket på Noachs tid inbillade sig också, att det stod wäl till; Sodoms innewånare drömde också om frid, ändock det icke war någon frid. Jerusalems innewånare trodde, att det war frid, när staden redan swäfwade på branten af undergång. De wiste icke, hwad deras frid tillhörde; det war fördoldt för deras ögon (Luk. 19: 42). Herren sade dem det, men de föraktade hans ord; och hwad de icke wäntade, det kom

öfwer dem. Hade de i tid lyfnat till Herrens we, så hade det kunnat wara frid. Nu tillslöto de sina öron detsför, och domen kom. O min wän, huru är det med dig? Har du frid med Gud?

870. I de ord, hwarmed wi började denna betraktelse, talar apostelen om friden med Gud. Med denna frid menar bibeln det fredsförhållande, som råder mellan Gud och den genom tron på Jesus från synden rättfärdigade menniskan. Detta fredsförhållande innebär å ena sidan, att Guds wälbehag hwilar öfwer menniskan, å andra sidan att menniskan har frid i sitt hjerta och samwete. Friden med Gud är icke bara, hwad wi kalla hjertefrid eller samwetsfrid, utan hon är något mer, nemligen ett ömsesidigt fredsförhållande mellan Gud och menniskan. Så länge menniskan lefwer i synd, råder det krig mellan henne och Gud: hon är upprorisk och fiendtlig mot honom, och han kämpar mot henne, hans misshag och förbannelse hwilar öfwer henne. Men så snart hon warder rättfärdig, slutar kriget och fred inträder. Ofrid kan således ega rum, utan att samwetet är oroligt, såsom man kan se på hela den döda werlden, och frid kan råda äfwen under tider af swår anfäktning, såsom Guds barns historia rikligen vittnar. Må Gud i nåd leda oss med sin helige Ande, när wi nu wilja tala om denna wigtiga sak.

871. Att Guds wrede och misshag hwilar öfwer den i synd lefwande menniskan, det vittnar Skriften på många ställen. Den som icke hör sammar Sonen, han skall icke få se lifwet, utan Guds wrede förblifwer öfwer honom, säger Johanne (Joh. 3: 36). Öfwer dem, som icke hör samma sanningen utan lyda orättfärdigheten, skall wara ogunst och wrede; bedröfwelse och ångest öfwer hwarje menniskas själ, som illa gör, säger Paulus (Rom. 2: 8 följ.). Och åter: Guds wrede af himmelen warder uppenbar öfwer all menniskornas ogudaktighet och orättfärdighet (Rom. 1: 18). Gud kan icke hafwa behag till dem, som lefwa i synd. Han kan älska dem och widtaga alla åtgärder för att frälsa dem, men så länge de lefwa efter köttet, kunna de icke behaga honom (Rom. 8: 8). Gud kan icke hafwa behag i annat än det, som är honom lifartadt. Emedan han är helig, hatar han synden och måste hata henne. Detta är ett förhållande, som aldrig i ewighet kan ändras. Menniskan kan ändras men icke Gud, och om Gud kunde ändras så, att han upphörde att hata synden, så wore det ingen frälsning för menniskan. Nej, det skulle twertom göra menniskans frälsning alldeles omöjlig. Hennes frälsning är en frälsning från synden, och denna frälsning har en af sina grundwalar just deri, att Gud hatar synden.

872. Till belysning af denna sak må här anföras, hwad

Paulus i Rom. 11: 28 säger om sitt förhållande till judarne. Efter evangelium, säger han, äro de wäl fiender för eder skull, men efter utforesen äro de älskade för fädernas skull. Han älskade dem till den grad, att han hade önskat sig sjelf bortkastad från Kristus, om han dermed hade kunnat hjälpa dem (Rom. 9: 3). Men så till wida som de satte sig upp emot Kristus och evangelium, betraktade han dem såsom fiender, hwilka han måste med all sin kraft om än med blödbande hjerta bekämpa. Om en konung ligger i krig med en annan konung och under striden några af hans regimenten öfvergå till fienden, så måste han bekämpa dem, ja wända sina kanoner mot dem såsom emot fienden, om han och i tanken derpå, att de egentligen woro hans, måste göra det med swidande hjerta och tårade ögon. När Absalom gjorde uppror mot David, så måste David sända en krigshär emot honom såsom mot en fiende, och dock älskade han honom till den grad, att när han fick höra om hans död, så grät han och sade: Gifwe Gud, att jag hade fått dö i stället för dig.

873. Sammalunda förer Gud en kamp, full af helig nitälskan mot det onda. Hwar och en, som ställer sig på det ondas sida, måste han derför bekämpa såsom en fiende. Under tiden kan wäl hans hjerta brista honom af barmhertighet, såsom Davids hjerta brast af barmhertighet emot Absalom. Men han måste ändå strida emot honom. Sådant uttrycker David, när han säger: Will man icke omvända sig, så har han hwäfst sitt swärd och spänt sin båge och måttar till (Ps. 7: 13). Denna strid åsyftar icke syndarens död och undergång. Den kan warda hans död och undergång, om han trotsigt förhärbar sig, såsom Davids strid med Absalom wardt Absaloms undergång — och det till Davids stora bedröfwelse. Men Guds affigt är det icke. Twertom! Gud krigar emot den upproriska syndaren för att nödga honom till att sluta fred, och det till syndarens egen frälsning. Han will, att syndaren skall omvända sig och lefwa. Se på Jesu tårar öfwer Jerusalem! Af dem kan du lära, med hurudant hjerta Herren strider mot sina fiender. Förgås syndaren i den striden, så är det för wisso hans egen skuld.

874. Det berättas om den gamle swenske konungen Erik den Helige, som lefde för mer än sju hundra år sedan, att han med en krigshär öfvergick till Finland för att omvända de hedniska inwånare till kristendomen. Hedningarne reste sig till motwårn men blefwo i en blodig slagtning öfwerwunne. Men efter stridens slut grät konungen deröfwer, att så många fiender gått förlorade. Hans ändamål war ju deras räddning. Nu war det wisseligen dåraktigt,

att han med föttsliga wapen wille omwända syndare, men han förstod icke bättre. Och se wi bort från detta, så hafwa wi i denna händelse en gansta lärorik bild af Guds krig mot sina fiender. Synden är uppror mot Gud, och Guds kamp emot synden är hwad Striften kallar Guds wrede och förbannelse, hwilken träffar alla dem, som lefwa i synd. De som icke låta sig deraf föras till befinning, de krossas och förgås. Det sker emot Guds wilja, men det kan icke hjälpas.

875. Endast genom att rättfärdigas från synden kan syndaren frälsas från förbannelsen och få frid. Se här åter en bild! Om någon blir sjuk, är det läkarens första gerning att taga reda på orsaken. Kommer sjukdomen af orätt lefnadsfätt, så måste lefnadsfättet ändras; beror sjukdomen t. ex. på gift i möbler, tapeter eller annat, så måste detta aflägsnas; beror sjukdomen på ofund boningsort, så måste boningsort ombytas o. s. w. Att inbilla sig, att allt är bra, det botar ingen sjukdom. Sammalunda är det ock här. Orsaken måste aflägsnas. Syndaren måste wara rättfärdig. Ingenting annat hjälper. Det uttrycker ock Paulus i de ofwan anförda orden: Eftersom wi nu rättfärdiga wordne äro af tron, hafwa wi frid med Gud genom Jesus Kristus. Mose lag kunde aldrig gifwa judarne frid, emedan han icke kunde göra dem rättfärdiga. Hedningarnes gudstjenster, offer m. m. kunde aldrig gifwa dem frid, emedan de aldrig kunde göra dem rättfärdiga. De namnkriftnes egna werk, deras gudstjenster, nattwardsgångar m. m. kunna icke heller gifwa dem frid, emedan de icke kunna göra dem rättfärdiga. Men genom tron kommer både juden och hedningen och den namnkriftne till frid, emedan tron förenar honom med Jesus, som gör honom rättfärdig.

876. Så snart syndaren warder rättfärdig, är allt på stunden förwandladt. Den rättfärdiggjorde hedningen är då på stunden fri från den förbannelse, som hwilade öfwer honom, när han lefde i hedendomens mörker. Den rättfärdiggjorde juden är på stunden fri från den mosaifka lagens förbannelse, hwilken hwilade öfwer honom, medan han ännu war i sina synder. Derom säger Paulus: Kristus har förlossat oss ifrån lagens förbannelse, worden en förbannelse för oss (Gal. 3: 13)*. Den som uppvuxit under krlstendomens

*) Att apostelen med ordet "oss" på detta mycket misförstådda och missbrukade ställe menar judar, det är uppenbart af sammanhanget. Ty han säger: Kristus har förlossat oss från lagens förbannelse, på det att Abrahams wälfignelse skulle komma till hedningarne. Der sätter han alltså mot hwartannat "oss" och "hedningarne", hwilket ådagalägger, att han med "oss" menar judar i motsats mot

Ihus men lefwat i synd, är ock, så snart han blifwit rättfärdiggjord, fri från den förbannelse, hwilken han ådragit sig genom öfwerträdelse af en ännu fullkomligare lag, neml. Kristi lag. Öfwer den, som är rättfärdig, hwilar aldrig wrede och förbannelse utan endast Guds wälbehag och wälsignelse. Swar nu någon är i Kristus, är han en ny skapelse, det gamla är förgånget. Hela det gamla, hedniska, judiska, namnkristna wäsendet är förgånget; den dom och förbannelse, som deröfwer hwilade, är ock förgången. Fred är sluten, en ewig fred, och den rättfärdige är gånge från döden till lifwet (Joh. 5: 24), från dom och förbannelse till frihet och wälsignelse. Allt, allt är nytt — är frihet, lif och salighet.

877. Öfwer denna herrliga frihet triumferar Paulus och säger: Swem skall anklaga Guds utkorade? Gud är den, som rättfärdigar, hwem är (då) den, som fördömer? Männe Kristus, han som dött, ja ännu mer, som ock blifwit uppväckt, som ock sitter på

hedningar. Sådant hafwa de förnämsta bibeltolkare (såsom Bengel, Meher, Dächsel m. fl.) infett och framhållit. (Att hedningarne icke woro under den mosaiska lagens förbannelse, säger Paulus för öfrigt sjelf i Rom. 2: 12). Men att aposteln icke heller menar alla judar, det visar han i v. 10, der han säger, att de judar, som ännu höllo sig till Mose lag, fortfarande woro under förbannelse. Med ordet "och" menar Paulus alltså sig sjelf och andra judar, hwilka i lifhet med honom hade omfattat Kristus i tron. De woro förlossade från den mosaiska lagens förbannelse; Kristus hade "utköpt dem derifrån, och det på den wägen, att han sjelf blifwit en förbannelse d. ä. hängd på korset för deras skull, ty, säger han, det är strifwet: Förbannad är hwar och en, som hänger på träd. Märk de orden: "som hänger på träd". Det war icke korsdöden utan den på träd hängande döda kroppen, som war en förbannelse för Gud, hwilket tydligt säges i 5 Mos. 21: 23. Korsfästelse brukades icke bland judarne utan war ett romerskt dödsstraff. Men hos judarne brukades i vissa fall, att afsträffade menniskors döda kroppar upphängdes på träd, och i 5 Mos. 21: 22 f. förbjuder Gud folket att låta dem hänga öfwer natten, just emedan en sådan på träd hängande dödd kropp war en förbannelse för Gud. Att i denna mening "wara en förbannelse för Gud" är alltså något helt annat än att **wara förbannad af Gud**. Äfwen en af Gud wälsignad menniskas på träd upphängda kropp war "en förbannelse för Gud". När t. ex. apostelen Petri kropp hängde på korset, så war äfwen den enligt 5 Mos. 21: 23 en förbannelse för Gud. Men Petrus war wissjerligen en rättfärdig, af Gud wälsignad man.

Ändamålet med judarnes förlossande från den mosaiska lagens förbannelse war, säger apostelen, att Abrahamswälsignelsen — rättfärdiggörelsen genom tron — skulle komma till hedningarne. Den evangeliska historien visar också, att det just war genom frigjorda — från lagen uttagna — judar, som evangelium med Abrahamswälsignelsens fullhet kom till hedningarne. De falske lärarne, mot hwilka Paulus i Galaterbrefwet kämpar, wille gå en motsatt wäg, neml. införa hedningarne under Mose lag. Men nej, säger Paulus, icke genom hedningarnes införande under lagen utan genom judarnes uttagande ur lagen är det, som hedningarne skola göras delaktiga af Abrahamswälsignelsen.

Guds högra hand, som också beder för oss? (Rom. 8: 33 följ.). Tänk, hwilken stön och oundersäglig bewisning! Gud har uttorat oss, och hwem skall då anklaga oss! Gud rättfärdigar oss, och hwem skall då fördöma oss? Är någon fri, så måtte det väl wara den, som Gud sjelf rättfärdigat och uttorat. Apostelen vill med dessa ord ingalunda säga, att det icke finnes någon, som har lust att anklaga Guds uttorade. Men han uttalar endast de troendes ousägliga trygghet gentemot alla anklagare. Kommer djefwulen och anklagar — hwad mer? Gud har uttorat oss, och hwad kan då djefwulen uträtta? Kommer werlden — hwad mer? Gud har uttorat oss, och hwad vill då werlden? Hos hwem skola de för resten anklaga oss? Hos Gud kunna de icke göra det, ty han har redan uttorat oss. Wilja de då inför hwarandra anklaga oss, så må de göra det. Kristus har också sålunda blifwit anklagad, profeterna, Johannes döparen och apostlarna likaså, och att gå samma väg som dessa är ingen wanära utan en stor ära för oss. Det är sannerligen ingen lätt sak att komma åt Guds uttorade. Mellan dem och Gud råder ett fredsförhållande, som ingen makt i himmelen, på jorden eller under jorden kan genom några anklagelser störa.

878. Men, säger du, huru kan jag weta, om Gud har uttorat mig? Swar: Gud har uttorat alla rättfärdiga. Ut dem har han bestämt himmelen; för dem finnes icke plats annorstädes än i himmelen. Är du alltså rättfärdig, så är du uttorad. Men rättfärdig är hwar och en, som tror på Jesus. Tror du på Jesus? Är det på honom du sätter ditt hjertas lit, är han din tillflykt, din hjälp, din tröst? Ja, säger du. Nuväl, då behöfwer du icke widare fråga, om du är uttorad. Kronprinsen behöfwer icke fråga någon, om han engång skall warda konung, ty det står i grundlagen. I ären ett utwaldt släkte, ett konungsligt presterskap, ett heligt folk, ett egendomsfolk, säger Petrus (1 Petr. 2: 9). Och till hwem säger han det? Till alla på Jesus troende. De må nu wara stora eller små, unga eller gamla, starka eller swaga, frimodiga eller flenmodiga, de må känna sig bättre eller sämre, wärdigare eller oundärdigare — alla, som tro på Jesus, äro uttorade, emedan de äro rättfärdiga. Om den rättfärdige skulle förkastas, så måste Gud förkasta sig sjelf, ty han är ju också rättfärdig.

879. Likasom Gud i gamla testamentet hade utwalt dem, som woro födde af Abraham, att de skulle wara hans egendomsfolk och arfwebel, så har han i nya testamentet utwalt alla, som äro födde af Jesus, det nya förbundets hufwud, att de skola wara hans egendomsfolk. De utgöra det nya, det andliga Guds Israel (Gal. 6:

16, 3: 29). Jag hafwer eder utwalt från werlden, säger Jesus till sina lärjungar (Joh. 15: 19), och derwid blifwer det. Gud har gifwit honom de troende ur werlden (Joh. 17: 6). Will derfor djefwulen disputera med dig om din uttorelse, så wänd honom ryggen och säg: "Om den saken är det för sent att disputera nu; jag tror redan på Jesus och hör till hans egendomsfoll." Gud har utwalt oss, säger Paulus om de troende: Gud har utwalt oss i Kristus före werldens grundläggning (Eph. 1: 4). Den saken är icke något, som nyligen händt. Men är de troendes uttorelse i Kristus äldre än werldens grundwalar, så kommer den nog att bestå äfwen då, när werldens grundwalar störta tillsammans. Och hwem vill då anklaga Guds utforade? — Men apostelen fortsätter widare och säger:

880. Gud är den, som rättfärdigar, och hwem är då den, som fördömer? När Gud fördömer, hwem kan då rättfärdiga? Att menniskor rättfärdiga sig sjelfwa och hwarandra, hwad hjälper det, skall Gud fördömer? Men å andra sidan: om Gud icke fördömer utan twertom rättfärdigar, hwem är då den, som fördömer? Männe Kristus? frågar apostelen: Kristus, han som dött för oss, ja ännu mer, som oss blifwit uppwäckt och det för vår rättfärdiggörelses skull? Männe han skulle fördöma oss? Han som nu sitter på Guds högra hand och beder för oss, männe han skulle fördöma oss?*) Bort det! Hwem skulle wäl tänka sig något så orimligt. Men fördömer icke han, hwem skall då göra det? Werlden? Hwad har hon för makt att fördöma? Wid sina domstolar kan hon

*) Vi hafwa här wid återgifwandet af sammanhanget i Pauli ord följt samma uppfattning som prof. Myrberg i sin öfversättning af Pauli bref. Dock kan apostelens mening äfwen annorlunda uppfattas. Augustinus och efter honom flere nyare utläggare (t. ex. Olshausen) återgifwa sammanhanget sålunda:

- 1 { Hwem skall anklaga Guds utforade?
- { Männe Gud skall göra det — han som rättfärdigar?
- 2 { Hwem är den som fördömer?
- { Männe Kristus — han som dött för oss o. i. w.?
- 3 { Hwem skall skilja oss från Kristi kärlek?

Andra åter (såsom t. ex. Meyer och Hengstenberg) återgifwa apostelens mening på följande sätt:

- 1 { Hwem skall anklaga Guds utforade?
- 2 { Gud är den som rättfärdigar,
- { Och hwem är då den som fördömer?
- 3 { Kristus är den som lidit döden o. i. w.
- { Och hwem skall då skilja oss från Kristi kärlek?

Såsom synes, går professor Myrbergs öfversättning ungefär midt emellan dessa två.

wäl döma Guds barn till döden, det har hon tusen gånger gjort. Men hwad skadar det, när Gud rättfärdigar dem? Må werlden gerna säga, att wi äro andligen högfärdiga, ljugare, stryptare, bedragare; när Gud rättfärdigar oss, så må wi gerna tåla det. Såsom Gud engång tagit Kristus bort ur onda menniskors wrånga dom, så skall han också rycka hans lärjungar derur. Den, som rättfärdigar mig, är nära, hwem är min wederspart? säger Esaias. Framträdom på en gång! Hwem är som går till rätta med mig. Han komme hit till mig. Si Herren, Herren skall hjälpa mig. Hwem är som kan fälla mig? (Es. 50: 8 följ.).

881. "Men mitt hjerta fördömer mig stundom", säger du. Nuwäl, derpå svarar Johannes: Derpå weta wi, att wi äro af sanningen och kunna lugna våra hjertan inför honom, att, om vårt hjerta fördömer oss, så är Gud större än vårt hjerta och wet allting (1 Joh. 3: 19 följ.). Apostelen wiste wäl, att de troende skulle få i sitt inre mer än en gång erfara en sådan dom. Ja, understundom kunna troende Guds barn hela långa tider gå liksom uti en half förtwiflan för denna doms skull. Men du, som lider sådan nöd, hör hwad apostelen säger: Gud är större än vårt hjerta, och han rättfärdigar. Ja men, säger du, huru skall jag weta, att han rättfärdigar, när mitt eget hjerta fördömer mig? Svar: Det skall du weta af hans ord, der han säger det. Synes det dig orimligt, så låt det då wara orimligt. Om nu Gud ändtligen will bewisa dig en orimlig nåd, hwarsför skulle du säga deremot? Gud har aldrig hänwisat dig till ditt eget hjerta för att der lära känna honom och hans sinne. Om han för sin egen skull — bara för sin egen skull — will förlåta dig alla de synder, hwarmed du förbrutit dig emot honom, då bör du icke efter ditt eget hjertas oroliga känslor disputera emot utan twertom stilla ditt hjerta och med innerlig glädje tacka Gud, att han så god är.

882. "Ja men, säger du igen: Jag kan ju bedraga mig. Kanste är mitt hjerta icke rätt inför Gud. Kanste är det Guds Andes dom och icke någon anfäktning jag i mitt inre förnimmer". Nuwäl, låt oss undersöka saken! Hwaraf kommer din oro? Du känner synder, många synder och tycker, att du är sämre än alla andra fristna. Men will du då lefwa i någon synd? Är det någon särstild synd, som den Helige Ande bestraffar dig för, men som du will förswara och behålla? "Nej, säger du: Gud wet, att det är ingenting, jag så innerligt åstundar, som en i allt uppriktig ande. Men jag känner ändå så mycken synd, att jag fruktar, att jag aldrig kan stå i ett rätt förhållande till Herren". Nuwäl hwart går du då med

dina synder? Du säger: Naturligtvis till Gud. Nå ja, låt oss höra vidare. Hvad säger du till Gud? Ja, svarar du, jag säger: "Käre himmelske fader, du ser min nöd och min synd, förlåt mig mina synder och fräls mig". Godt, det der är ju en uppriktig ande, en ande som håller frid med Gud. "Ja men, säger du, mina synder bryta och stundom ut! När jag frestas af mitt kött, eller af werlden, så faller jag ibland; här och der har jag gifwit efter och följt med, har icke vågat bekänna Herren o. s. w., deraf har mitt samwete ofta blifwit sargadt; ja Gud ensam wet, huru olycklig och fördömd jag stundom känner mig." Nuwäl, hvad plägar du då göra i din nöd? Naturligtvis, säger du, hvad skulle jag göra annat än gå med allt till Gud och Jesus? Och huru säger du då åt honom? Jo, jag säger: "Käre himmelske fader, nu ser du, huru det är med mig igen, o war mig nådig, kasta mig icke bort ifrån ditt ansigte; förlåt mig mina synder och fräls mig. Slapa i mig ett rent hjerta, gif mig en uppriktig ande! Herre Jesu rena mig i ditt dyra blod." — Alltså, under alla dina strider med köttet, werlden, djefwulen, förblifwer du i en uppriktig ande hos Gud och Jesus! Nuwäl, detta är att hålla frid med Gud. Och om då djefwulen i ditt hjerta instjuter allehanda domar, såsom wore du fördömd, så blif ändå stilla och lydigt wid apostelens ord: Om vårt hjerta fördömer oss, så är Gud större än vårt hjerta och wet allting.

883. Det är icke utan affigt som tron i nya testamentet framställes såsom en lydnad (Rom. 1: 5). Ty just i tron gäller det att lydigt foga sig uti Guds ord samt twertemot all rimlighet och alla egna känslor hålla sig wid det, som Gud säger, bara därför att det är han, som säger det. När Gud befäller mig att älska och tjena mina fiender, då strider det alldeles emot min natur's känslor, men då gäller det, att jag öfwar mig i lydnad, öfwerwinner köttet och fogar mig i det, som Gud vill. Sammalunda när Gud säger mig, att han har förlåtit mig alla mina synder, så att jag nu är fri från all dom och all förbannelse, och att allt mellan honom och mig nu är uppgjordt och godt — då synes detta i betraktande af min wärdighet wara alldeles orimligt. Men då gäller det åter min lydnad, så att jag nu låter fara alla mina egna tankar och blifwer stadigt wid det, som Gud säger. Gud säger, och han wet det bäst. Han bör tala. Mig tillkommer icke att falla honom i talet utan endast att höra och tro, att lyda och säga amen. På mina egna känslor kan jag förfärligt bedraga mig men icke på Guds ord. Men går det icke genast så lätt att ensaldigt sätta Guds ord högt upp öfwer

allt annat, så må jag öfwa mig småningom deri och bedja Gud om nåd att alltmer och mer tillwäxa i denna såsom i all annan lydnad.

884. Men att apostelen säger, att wi hafwa frid med Gud genom vår Herre Jesus Kristus, dermed framhåller han åter igen, att det endast är Jesus, som gör oss rättfärdiga. Finnes det någon annan, som kunde göra oss rättfärdiga, då skulle wi genom honom hafwa frid med Gud. Kunde t. eg. lagen göra oss rättfärdiga, då kunde wi också genom honom hafwa frid med Gud. Men nu finnes icke någon sådan, utan allenast Jesus. Därför är han också den ende, genom hwilken sådan frid är möjlig. Detta uttrycker apostelen i Ebr. 7 på ett förträffligt sätt wid tolkningen af namnet Melchisedek. Kristus war en konung efter Melchisedeks sätt. Nu betyder det hebreiska namnet Melchisedek "rättfärdighets konung". Melchisedek war konung i Salem. Men namnet Salem betyder "frid". Alltså "rättfärdighetens konung" regerar i staden "Frid", d. ä. Kristus gör syndare rättfärdiga och gifwer dem derigenom frid. Och han är den ende konungen och presten efter Melchisedeks sätt. Hwar och en, som är utan Jesus, är därför utan frid, äfwen om han känner sig aldrig än så lugn. Den som icke är med, han är emot. Men att wara emot Jesus, det är att wara emot Gud. Men den som är emot Gud, han har Gud emot sig, och det är motsatsen till frid.

885. Detta är nu den ena sidan af saken eller den troendes och i tron rättfärdiges fullkomliga frihet från all dom och förbannelse, hwilken frihet är fullkomligt oberoende af alla tillfälliga wexlingar i hans känslor. Äfwen när han i sina känslor är som värst anfäktad, förblifwer denna sak orubblig; och den storm, som förfiggår i hans hjerta, har lika litet inslytande derpå, som hafwets storm har inslytande på solens eller stjernornas gång. När han i sina egna ögon är som mest svart och odräglig, då står hans namn lika säkert i Lammets livs bok, då hwilar Guds nåd och wälbehag lika wißt öfwer honom som de stunder, då han ser allting ljusst och klart. Bergen skola wäl wika och högarna falla, men min nåd skall icke wika ifrån dig, och min frids förbund skall icke förfalla, säger Herren, din förbarmare (Ef. 54: 10). Om än hafwet rasade och swallade, så att för des bullers stull bergen omfull fölle, likwäl skall Guds stad lustig blifwa med sina brunnar, der den högstes heliga boningar äro; Gud är när dem derinne, därför skall han wäl blifwa wid sig. Gud hjälper honom bittida (Ps. 46). Äfwen när vår tro wacklar, så wacklar dock icke hans trohet. Må Gud intrycka denna sanning djupt i våra hjertan. Ty deraf följer den

hertefrid och samwetsfrid, som utgör den andra sidan af friden med Gud, och om hwilken wi i nästa betraktelse wilja tala.

Femtiofredje Betraktelsen.

886. War fjerran från ångest, ty du har intet att frukta, och ifrån förskräckelse, ty den skall icke hinna dig (Ef. 54: 14). Den människa, som har blifwit rättfärdig, är, såsom wi i förra betraktelsen sett, fri från all dom. Domen hwilar endast öfwer de orättfärdiga. Men är hon fri från all dom, så har hon ingenting att frukta. Då kan hon med David frimodigt sjunga: Herren är mitt ljus och min salighet, för hwem skulle jag frukta? Herren är mitt lifs wärn, för hwem skulle jag räddas? (Ps. 27). Och åter: I frid både lägger jag mig och insomnar, ty du allena, Herre, låter mig bo i trygghet (Ps. 4: 9).

887. Synd gör ofrid i hjertat hos den, som syndar. När man syndat emot någon människa, så warder man stundom t. o. m. rädd att träffa henne. Om och den, mot hwilken jag syndat, icke det minsta låtit sig i sin kärlek rubbas deraf, så har jag dock sjelf kommit i ett ofridsförhållande till honom, hwilket gör, att jag helst undwiker honom. Ja den som syndat emot mig, kan jag med större frimodighet möta, än jag kan möta den, mot hwilken jag sjelf har syndat. Detsamma gäller om människans förhållande till Gud. Den ogudaktige är rädd för Gud, och när han påstår, att han icke är rädd, så beter han sig såsom en mörkrädd, hwilken på ljusa dagen söker inbilla sig, att han icke är mörkrädd. Allt det lugn, som den ogudaktige eger, beror derpå, att han undanstjuter tanken på Gud. Men just detta bewisar, att han är rädd för honom. Han är rädd, emedan han icke uppgjort sin sak med honom. Och han har skäl att wara rädd, ty i detta tillstånd har han Gud emot sig och Guds dom öfwer sig.

888. Att wara lugn är icke detsamma som att hafwa frid. Det gifwes en falsk frid, en andlig säkerhet, hwilken ser ut såsom frid, den frid som herrskar i förstugan till det rum, der det är gråt och tandagnisflan. Om denna frid säger Rosenius följande allwarliga ord: "Falske kristna hafwa och en slags frid, åtminstone stundom, men ad en olycklig frid, en hemsk frid, en frid som stadnar i ewig grämelse! Ty tänk hwad det är för en frid, som grundar sig blott

derpå, att de icke weta af den hemliga dom, som hwilar öfwer dem i det höga! — en frid till hwars bewarande det fordras, att de fly för en grundligare besinning af sitt tillstånd, wakta sig för att stadna och allwarligt tänka på Gud, döden, domen, ewigheten! Tänk hwilken frid, att de hålla Gud för intet i alla sina tankar, älska werlden och de ting, som äro i werlden, mer än Gud, och — hafwa frid! De misbruka Guds namn, ohelga hans sabbat och — hafwa frid. De lefwa ohejdadt fram i sina laster, i ögonens begärelse, köttets begärelse och ett högfärdigt lefwerne och — hafwa frid. De weta icke af någon omvändelse, nyfödelse, förlikning med Gud utan förakta allt sådant och — hafwa dock frid. Eller i sjelfwald andlighet utan någon sann, efter Guds ord stedd nyfödelse taga de åt sig allehanda nåderikets tröst, men äro utan bröllopskläder och — hafwa frid! De hysa goda tänkesätt, hafwa andliga öfningar, bön, betraktelser, barmhertighetswerk, hafwa således lampor och gå brudgummen till mötes, men hafwa ingen olja i sina kåril, sakna den tro, som werkar nytt lif, frid, glädje, kärlek, bekännelse, utgående från werlden — de gå en egen medelwäg mellan Kristus och Belial och — hafwa frid. Den hemsta frid, hwilken warar blott så länge brudgummen icke wisat sig."

889. Denna "hemsta frid" beskriwer Herren och i Luk. 12: 45 följ. der han talar om en tjenare, som säger i sitt hjerta: "Min herre dröjer fast att komma igen", och gifwer sig sålunda ro uti synden. När herren kommer igen? will han warda annorlunda, men nu är det icke så brådt, menar han: ännu behöfwer han icke vara orolig. Tänk, hwilken försträfflig frid det är, som beror derpå, att han hoppas, att hans herre må dröja! Den tanken är honom kär, att Herren skall dröja. O huru många tusen likar har han icke! Och du, huru är det med dig? Kanste är din frid af samma slag? Säg, ad säg — icke för mig utan för dig sjelf och inför Gud: Beror din frid derpå, att Herren är när, eller derpå att Herren är fjerran?

890. Kärlek gör lycklig, fiendskap gör olycklig. Och om den naturliga menniskan säger Guds ord, att hon är fiendtlig mot Gud. Det tro icke menniskorna gerna om sig sjelfwa. Men det blifwer derwid: Köttets sinne är en fiendskap — icke bara litgiltighet utan fiendskap — mot Gud. (Rom. 8: 7). De yttre gerningarna må lysa huru förträffliga som helst, munnens bekännelse må låta huru wacker den will; sinnet är dock en fiendskap emot Gud, emedan det icke är Guds lag underdånigt och icke heller kan wara det. Äfwen den bästa werldsmenniska, som mycket sysselsät-

ter sig med barmhertighetswerk, fromma stiftelser m. m. samt be-
utom flitigt besöker kyrkan, läser böner o. s. w. är dock i hjertats djup
fiendtlig mot Gud. Detta framträder och genast, så snart någon
mågar att med Guds ord gå henne in på lifwet samt säga henne, att
alla dessa gerningar endast äro bländwerk, derest icke hennes hjerta
är rätt för Gud. Då visar hon sig genast afwog och bitter.
Farißeerna hade nog nit och winnlade sig på sitt wis med all
iswer att lefwa efter Guds bud. Men när Herren gief dem på lif-
wet, så slog de emot med händer och fötter, ja förbittrades till
den grad på honom, att de icke gåfwo sig ro, förrän de bragt ho-
nom på korset. I stället för att grundligt och allwarligt under-
söka sitt tillstånd, reste de sig upp mot honom, som oroade dem.
I stället för att söka frid, förhårdade de sig, till dess på dem full-
komnades Herrens dom: Jag går bort, och I skolen söka mig och
skolen icke finna mig och skolen dö i edra synder; der jag är, dit
kunnen I icke komma.

891. Men wi lemna detta. Gud hjelpe alla bedragna sjä-
lar, som äro fångne i en falsk frid! Vägen till sann hjertefrid är
icke att förhärda sig mot Guds dom utan att öppna hjertat för
Guds dom, bekänna sin synd och söka nåd. Likasom man endast
genom att rättfärdigas från synd kan befrias från förbannelse, så
kan man och endast genom rättfärdiggörelse erhålla en sann hjerte-
frid. Änglarne lefwa i frid med Gud, ty de äro rättfärdiga.
Våra första föräldrar lefde och före fallet i fullkomlig frid med
Gud, det war ingenting, som stod emellan dem och Gud, allt war
ljust, gladt, och ljusligt mellan dem och honom. När han nal-
fades dem, så uppfylldes deras hjertan med outhäglig fröjd, och
det därför att de woro rättfärdiga. All den frid, som icke har
sin grund i rättfärdighet, är falsk. Men rättfärdighet winnes
endast genom tron på Jesus. Därför säger och Paulus i Rom.
14: 17: Guds rike är rättfärdighet, frid och fröjd i den helige
Ande; först rättfärdighet sedan frid. Och Esaias säger: Rättfär-
dighetens frukt skall warda frid, och rättfärdighetens nytta skall
wara ewig stillhet och säkerhet (Es. 32: 17).

892. Af detta kan du nu förstå, huru du sjelf skall få frid i
ditt hjerta. O att wi kunde tala så, att det trängde ned i hjer-
tats djup på alla förkrossade och ängsliga själar! Hör nu! När
du såsom en förlorad son går hem, bekänner dina synder, tror på
Jesus och begär nåd, då inträder fred mellan dig och Gud. Alla
dina synder — stora och små, grofwa och fina, uppsåtliga och oupp-
såtliga, werksynder och underlåtenhetsynder — med ett ord alla

synder, hwad namn de hafwa må, warða dig förlåtna, all dom warder upphäfd, och du återförsättes genast i alla barnasfapets saliga rättigheter. Detta förkunnas dig och genom evangelium, ty Gud will, att du skall weta det. Gud will icke, att du, sedan saken är uppgjord och fred sluten, skall gå owis och ängslig, såsom wore du ännu i dina synder. Hwarje dag af sådan ängslan är en alldeles onödigt förlorad dag. Har du hört och tror Guds ords dom öfwer dig, medan du låg i synder, och har du sedan hört och lydt ordets bjudning till att med alla dina synder komma till Jesus, så bör du nu också höra och tro samma Guds ords fullständiga frisägelseedom öfwer alla dem, som bekänna sina synder och tro på Jesus. När Gud säger något, så will han warða trodd. Så länge du icke tror denna frisägelseedom om dig sjelf, gör du illa och får gå med hjertat fullt af oro och ängslan, ändock i werkligheten fred är sluten och allting mellan Gud och dig är godt. Men så snart du tror frisägelsedomen, så får du frid och ro i ditt hjerta. När Natan kom till David och förehöll honom hans synd, bekände David allt och begärde nåd. När Natan det hörde, aflöste han honom och sade: Herren har tagit din synd bort. Så war fred återställd mellan David och Gud. Men när David trodde profetens aflösning, fick han och frid i sitt hjerta.

893. Hjertats frid med Gud består först uti ett godt samwete, icke bara ett lugnt samwete, utan ett godt — ett godt samwete är alltid ett lugnt samwete, men ett lugnt samwete är icke alltid ett godt. Den ogudaktiges samwete är ofta lugnt, men det är icke godt. För det andra består denna frid deri, att själen lefwer i ett godt och förtroligt barnaförhållande till Gud. Låtom oss se, hwad Guds ord wittnar om detta.

894. I Rom 2: 15 framställer apostelen samwetet såsom ett wittne. Apostelen talar der om hedningarne och säger: Om hedningarne, som icke hafwa (den mosaiska) lagen, dock af naturen göra det, som tillhör lagen, så äro de, ändock de icke hafwa lagen, sig sjelfwa en lag, hwilka bewisa, att lagens werk är strifwet i deras hjerta, då deras samwete medwittnar, och deras tankar inbördes anklaga eller och förswara. Samwetet är ingen Guds lag, såsom det ofta missförstås, utan endast ett wittne. Wore samwetet en Guds lag, så skulle Gud lagstifta emot sig sjelf, ty den ena menniskan får ondt samwete öfwer det, som den andra kan göra med godt samwete; ja, den ena tiden kan samma menniska få ondt samwete öfwer det, som hon en annan tid kan göra med godt samwete. Af apostelen Pauli bref se wi, huru de från judendo-

men omwände fristna ännu länge i sina hjertan woro bundne af de mosaiska stadgarne om olika slags mat (Rom. 14: 3, 10, 22, 1 Kor. 8: 7 följ.), så att de trodde sig göra synd, om de åto sådan mat, som Mose lag kallade oren. De, som woro omwände från hedendomen, woro deremot fria och åto med godt samwete hwad mat som helst. Paulus gillade de senares frihet och kallade de förras strupler för en swaghet, hwilket han icke hade kunnat göra, om han hade betraktat samwetet såsom en Guds lag.

895. Nej, samwetet är, såsom Paulus säger, ett vittne. Och det vittnar om människans förhållande till det, som hon tror vara Guds lag. Gör hon det, som hon tror vara Guds wilja, så har hon ett godt samwete. Samwetet vittnar då om ett godt förhållande till det, som hon tror vara Guds lag. Det kan ju hända, att hon sedan finner, att hwad hon gjorde, war i strid mot Guds wilja, men så länge hon tror, att det är öfwerens med Guds wilja, har hon ett godt samwete. Gör hon deremot något, som hon tror vara emot Guds wilja, så får hon ondt samwete. Samwetet vittnar då om ett ondt förhållande till det, som hon tror vara Guds lag. Det kan hända, att hwad hon gör icke är emot Guds wilja utan twertom, men så länge hon tror, att det så är, har hon ondt samwete. När de från judendomen omwände fristna åto mat, som Mose lag kallade oren, så war ju det i och för sig icke mot Guds wilja, och de, som förstodo sin frihet från Mose lag, åto och med godt samwete. Men de, som trodde, att Mose lag ännu gällde, de fingo ondt samwete.

896. När syndaren intet frågar efter Guds wilja, sofwer hans samwete. Hans samwete är då lugnt men icke godt. Men när den frågan: Hwad vill Gud? warder wigtig för hans hjerta, så wafnar samwetet. Ju mer wigtig den frågan blir, desto mer finfänsligt blir samwetet, och ju mer ljus syndaren då får i Guds lag, desto mer högljudt warder samwetets vittnesbörd. Fari-seen Saulus är i detta afseende ett märkwärdigt exempel. Han nitälskade med stor ifwer för Guds lag, och det icke blott för andras del utan också för sin egen. Så länge han nu trodde, att Guds lag endast kräfsde yttre gerningar, så hade han godt samwete, ty dessa gerningar gjorde han. Men när det budet kom: Du skall icke begära, då brast hans förmåga. Dupphörligt kom han i strid mot detta bud. Han kämpade allt, hwad han förmådde, men alltid wardt han brottslig, såsom han sjelf berättar i Rom. 7, och nu war det goda samwetet slut. Nu låg han der en tillintetgjord syndare,

olycklig och fördömd i sitt samwete. Hans samwete vittnade nu, att hans förhållande till Guds lag war icke godt utan brottsligt.

897. Detta är samma wäckelsehistoria, som ännu alltjemt upprepas. Sålänge man uppfattar Guds lag på ett ytligt sätt, kan man nog behålla ett temligen lugnt samwete, ty då kommer man någorlunda ut med att göra, hwad man tror, att Gud fordrar. Men när lagens andliga kraf på hjertats fullkomliga lydnad och kärlek warder kändt, då vittnar samwetet oupphörligt: brottslig, brottslig. Inga föresatser, inga ansträngningar hjälpa; man kommer till korta på allt, icke fem minuter kan man hålla sig fri från synd, och der warder en försträfflig samwetsnöd. Men se, här kommer nu evangelium med det goda budskapet från Gud: "Jag har tagit dina synder ifrån dig; jag, jag utstryker dina öfwerträdelser för min skull och kommer dina synder intet ihåg; war wid godt mod, synderna förlåtas dig; Jesu Kristi Guds sons blod renar från alla synder." Och detta förändrar hela ställningen, så snart syndaren lyfnar dertill och tror det. Då får han ett godt samwete. När Gud säger: "Allt förlåtet, utstruket och glömdt", då säger samwetet: "Icke vidare brottslig."

898. Länk dig en gäldenär, som under årtal hållit på att skuldsätta sig men aldrig haft reda på, huru mycket han warit skyldig. En wacker dag får han weta det och finner, att det är mer, än han någonsin kan betala. Han blir förtwiflad och ser ingenting annat än undergång för ögonen. Då stryker fordringssegaren ut hela hans skuld och sänder honom qvitto. Hwad tror du det werkar? Strax är hans ångest slut, han läser qvittot och sjunger, han läser igen och jublar. Ingen kan känna sig lyckligare än han. Nu väl der ser du en bild af, huru en syndare får ett godt samwete. Det är somliga wäckta själar, som få ett lugnt samwete på annat sätt. Djefwulen ingifwer dem i hjertat, att det alls icke är så farligt, att denna oro är ett onyttigt, skadligt grubbleri o. s. w., han förespeglar dem syndens njutningar igen, och när de twefa, hwissar han i deras öron om Guds nåd, som väl räcker till: "icke kan Gud wara så nogräknad — skulle Gud hafwa sagt?" o. s. w. Och så drager han dem ned i synden igen, tills de följa henne lika lugnt som förr. Deras samwete blef lugnt, men det blef icke godt. Och nu du, som en gång war wäckt och led samwetsnöd men fick ro — på hwilkendera vägen stedd det? Gud hjelpe alla bedragna själar!

899. Med den samwetsro, som kommer deraf, att alla synder äro förlåtna, följer nu ock vidare, hwad wi nyss sade, ett godt och förtroligt hjerteförhållande till Gud. Ofta missförstå ensalbdiga själar

friden med Gud, såsom skulle den bestå deri, att en fristen i Kristus på grund af hans förswar känner sig lugn och trygg emot Gud. Deraf komma sådana uttryck som dessa: "Gud, om du vill förkasta mig, så måste du först förkasta din egen Son, i hwilken jag är väl gömd och innesluten." Detta är alldeles, som sade man: "Gud, du kommer icke åt mig, ty jag gömmer mig bakom din Son, och är i honom trygg emot dig." Men att så tala är icke ett uttryck af frib med Gud utan tvärtom. Annars skulle man också säga, att en fristen har frib med synden, werlden, böden och djefwulen, när han gömd och innesluten i Kristus känner sig trygg mot dessa fiender, så att de aldrig skola förderfwa honom. Att hafwa frib med Gud är något helt annat än att hafwa frib mot Gud. Om tyfsta kejsaren på grund af sina starka fästningar och sin stora krigshär känner sig trygg emot Frankrike, så är detta icke detsamma som att stå i ett sannt fribshförhållande till Frankrike. Att hafwa frib med Gud, är, såsom vi redan sagt, att stå i ett godt och förtroligt hjerteförhållande till honom samt i gemenskap med honom känna sig trygg och lycklig.

900. Låtom oss äfwen i detta asseende taga Paulus till exempel. Han lefde såsom farise i fiendskap mot Gud. Han trodde väl icke det; twertom trodde han sig göra en riktig gudstjenst, när han förföljde Jesus af Nazaret. Men på wägen till Damaskus uppenbarade sig Herren för honom, hans ögon öppnades, och han insåg sin werkliga ställning. Då föll han genast till och befrågade sig intet med kött och blod; han omwände sig, försonade sig med Gud, lät döpa sig och afswäbde sina synder (Apg. 22: 16). Och nu war han på stunden en helt annan menniska än förr. Kriget emellan honom och Herren hade upphört. Saulus stod icke längre emot Herren, och därför behöfde Herren icke längre stå emot honom. Der war fred, och Saulus war från denna stund den mest hängisne lärjunge åt Jesus, så att han nu icke drog i betänktande att för honom offra egodelar och alla sina krafter, sitt namn, sitt lif — ja att han räknade det för en winning att få lida förlust på allt för Kristi skull. Det fanns ingen, med hwilken Paulus umgicks på ett mer barnsligt, förtroligt sätt än med Herren, som han förut hade förföljt. Och huru ofta ser man icke ännu detsamma?

901. Der war en syndare, som hade sin lust i synden och werlden; han hade ingen lust till Gud, för Gud war han död, och han mådde bäst, när han slapp befatta sig med Gud. Trängde Guds ord honom in på lifwet, så slog han det med löje eller förtrytelse tillbaka eller gjorde ursäkter. Bekänna för Gud sina synder behöfde han icke, bedja behöfde han icke; han lefde dag efter dag utan

Gud. Det betydade honom icke, huruvida han lefde så, som Gud wille, eller icke; det gjorde honom ingen samwetsnöd, om man wissade honom, att han hade syndat emot Gud; ja han räknade det kanste såsom barnsligheter att betydja sig öfwer sådana småsaker. Men du träffade samma person en annan gång, och nu såg du en helt annan syn. Nu war han glad och lycklig i Gud och hans nåd; nu war ingenting för honom så wigtigt som att lefwa och wandra inför Guds ögon; nu war det hans bön: Uträfsa mig Gud och få weta mitt hjerta; nu kunde han icke gå och bära på sina synder vidare, utan när han syndat, måste han bära allt fram till Gud för att få förlåtelse och hjälp. Nu hade han barnskapets ande, i hwilken han förtroligt umgicks med Gud och delade allt med Gud såsom ett barn med sin fader. Tänk hwilken förändring! Den förra ostriden har förwandlats i frid, och allt är nu godt och wäl mellan honom och Gud. Men hwarigenom kan en sådan förändring hafwa stett? Endast derigenom att han blifwit rättfärdig och fått ett annat sinne, andens sinne i st. f. köttets sinne. Men andens sinne är lif och frid, säger Paulus (Rom. 8: 6).

902. Om detta själen förtroliga förhållande till Gud och saliga hwila i honom genom ett godt samwete säger apostelen Paulus: **Vi hafwa icke fått träldomens ande åter till räddhåga, utan wi hafwa fått utkorade barns ande, i hwilken wi ropa: Abba, fader. Den samme anden vittnar med vår ande, att wi äro Guds barn** (Rom. 8: 15 f.). Träldomens och räddhågans ande tillhör syndatjensten. Den anden hade wi förr; då woro wi rädda och bäftwande för Gud, såsom trälen bäftwar inför sin husbonde, hwars bud han aldrig fullgjort eller kan fullgöra. Men nu, säger han, nu är det icke mera så, nu äro wi icke trålar utan barn, nu äro wi glada och lyckliga i Gud, nu röra wi oss ledigt och fritt inför honom, nu hafwa wi en sådan ande, som med barnets förtrolighet ser fadren rätt in i de kära ögonen och säger: Abba, du är ju vår fader, vår rätte, gode fader.

903. Såsom det icke finnes något ord, hwilket bättre uttrycker Guds förhållande till oss än ordet fader, så finnes det icke heller något ord, som bättre uttrycker de troendes förhållande till Gud än ordet barn. Alle ären Guds barn genom tron på Jesus Kristus, säger Paulus (Gal. 3: 26). Ordet Guds barn är de troendes högsta äretitel. Såsom det att wara konungens son är en äretitel, hwilken wida öfwergår alla de titlar, som alla grefwar, baroner, kommandörer, riddare tillsammans bära, så öfwergår titeln "Guds barn" allt, hwad stort och herrligt annars kan sägas om de troende. Alla gref-

war och baroner och andra, huru wäl upptagna de än äro wid konungens hof, äro dock aldrig annat än gäster och fremlingar, men barnen äro medlemmar af huset. Allt hwad konungen eger, är deras, och de sjelfwe äro konungens dyrbaraste egenbom. Hans flott, hans rikebomar, hans wagnar, hans hästar, hans krona, alla grefwar och baroner och höga wänner äro dock ett intet för hans hjerta i jemförelse med hans barn.

904. Konungar pläga och utnämna sina söner till riddare och kommandörer, till majorer och öfwerstar och generaler, men alla dessa utmärkelser hinna aldrig upp till denna enda, att de äro konungens barn. Om man skulle tilltala en konungs son t. ex. med ordet riddare eller öfwerste eller general eller med någon annan af de titlar, hwaröfwer wanliga menniskor äro stolta, så skulle han anse det såsom en förnärmelse. Likasom hwar och en vill warda tilltalad och omtalad med den högsta titel, som han har, så vill och en konungs son warda tilltalad och omtalad med sin högsta titel, neml. prins eller kunglig höghet d. w. s. konungens son. Ibland när man skall skrifa högt uppsatta personers namn, måste man med stor omsorg taga reda på och utsätta alla deras titlar och utmärkelser — det skulle anses opassande att förbigå någon — men när man skriver konungens söners namn, då behöfwer man aldrig det, ja det skulle t. o. m. anses opassande att göra det; så alldeles öfwerglänsas och uppslutas de alla af denna enda titeln: konungens son. I alla almanackor kan man läsa prinsarnes alla namn, men aldrig får man der se, hwilka ordnar eller wärdigheter de hafwa, nej endast detta: att de äro konungens barn.

905. Men gäller detta, när det är fråga om jordiska konungar och deras söner, då kunna wi förstå, huru mycket mer det gäller, när det är fråga om barnen till honom, som är konung öfwer alla konungar och herre öfwer alla herrar. Afståndet mellan en kejsare och en torparens dräng synes wara orimligt stort, och dock när det jemföres med afståndet mellan Gud och en kejsare, är det såsom en åttontedel tum i jemförelse med afståndet mellan jorden och solen. Att Gud gifwer de sina här på jorden hwarjehanda utmärkelser och titlar och sätter den ene i det embetet, den andre i ett annat, ja t. o. m. någon på konungatronen ibland, det är wißt sannt, men allt det der är idel småsaker och lefwer och warder i himmelen lika litet uppskrifwet, som konungasöners titlar warda upptecknade i almanackan. Kejsar Napoleons son lärde sig bokbinderyrket, men tänk om någon hade gifwit sig till att skrifa: "Prinsen och bokbindaren Napoleon"! Det hade ju varit alldeles för löjligt. Sammalunda lär det nog

icke i lifwets bol stå om någon af Guds barn, att han tillika är ribbare, grefwe, patron, statsråd eller annat dylikt. Att wara Guds barn är mer än allt, det är mer än att wara Guds ängel, ty änglarne äro tjensteandar, och barnen i ett hus äro alltid mer än tjenarena. Att wara Guds barn är någonting så högt och utomordentligt, att t. o. m. Guds enfödde Son, som är Gud jemlikt (Phil. 2: 9), och hwilken alla Guds änglar tillbedja (Ebr. 1: 6), icke stämmes att kalla dem bröder (Ebr. 2: 11).

906. "Ja men, säger du, kan detta wara sannt och werkligt samt gälla om så owürdiga och usla warelser, som wi äro?" Swar: Är detta icke sannt, så tag då din bibel och lägg henne i katelugnen och gör en stor brasa på henne, ty då är hon en försträfflig lögnebol. Du ryser tillbaka wid ett sådant tal. Nuwäl, deri gör du rätt, men läs då och låt det utan inwändning gälla, hwad i den boken står: Alla dem, som honom annammade, gaf han makt att blifwa Guds barn, dem som tro på hans namn (Joh. 1: 12). Det står icke: Alla dem, som woro wärdige; nej utan: Alla dem, som honom annammade, således äfwen dig, du aldra owardigaste syndare, som någonsin trampat på Guds gröna jord, men som nu i din stora nöd och uselhet annammat Jesus såsom din frälsare. Will det icke riktigt fastna i ditt hjerta, så står det likwäl fast i bibeln. Ur bibeln skall djefwulen icke lyckas utstrapa det, och det är hon som galler.

907. I 1 Joh. 3: 1 säger apostelen: Sen, hurudan kärlet Fadren har gifwit oss, att wi kallas Guds barn. Fördenstull känner werlden oss icke, ty hon känner icke honom. Mina älskade, wi äro nu Guds barn, och det är ännu icke uppenbart, hwad wi skola warda. Och i 2 Kor. 6: 18 heter det efter profeten Jeremia: Jag skall wara eder fader, och I skolen wara mina söner och döttrar, säger Herren, den allsmäktige. Och i Rom. 9: 26 anför apostelen Guds ord genom profeten Osea: Det skall se, att på det rum, der det war sagdt till dem: I ären icke mitt folk, der skola de kallas lefwande Guds barn. Och i Uppb. 21: 7 säger Gud: Den som segrar, han skall ärfwa allt, och jag skall wara hans Gud, och han skall wara min son. När Jesus efter sin uppståndelse uppenbarades för Maria Magdalena, sade han till henne: Gå och säg mina bröder, att jag far upp till min fader och eder fader, till min Gud och eder Gud (Joh. 21). Ja, när han lärde dem bedja, så började han med att lära dem säga: Fader vår. De, som annamma Jesus, äro verkligen Guds barn, födde af Gud; Gud kallar dem för sina barn, och han will, att de skola weta det och tro det om sig med allt — allt det öfwerwinneeligt stora, som deruti ligger.

908. "En sturf", säger Luther, "och en erlehof, ja den weberstyggliche djefwulens broder måste den wara, som icke will taga sådant emot. Är jag det icke wärd, så behöfwer jag det likwäl, och om jag icke behöfde det, så more likwäl Gud wärd, att jag gäfwе honom den äran, att jag hölle honom för en sannfärdig Gud. Om jag nu icke tror det, så gör jag en synd och bewisar honom den högsta wanära twertemot det första budet, i det jag håller honom för en lögnare och en Gud af intet wärde. Och hwad större ondskan eller Guds hädelse kunde wäl nämnas eller höras än en sådan?"

909. Ja, Gud ware lof, det är alltså sannt, riktigt sannt, att de troende äro Guds barn. Men, säger Paulus, eftersom I nu ären barn, har Gud sändt sin Sons ande i edra hjertan, hwilken ropar: Abba Fader (Gal. 4: 6), och med denna ande äro de såsom Guds barn beseglade till förlofningens dag (Eph. 4: 30). Genom denna ande kunna de fritt, öppet och förtroligt umgås med Gud, dela med honom allt, fröjdas i honom, känna sig lyckliga i hans närhet och gemenskap. Ja, de kunna icke wara Gud förutan, de kunna ingenting dölja för honom. Det är twertom deras lycka att i allting ligga såsom en upplagen bok inför hans ögon. Han — han — icke hans gäfwor utan han sjelf är deras hjertas salighet och deras lofsång.

910. En bild af detta kunna wi se i den förlorade sonen. Huru tror du han kände det i sitt hjerta, när allt war uppgjordt mellan honom och hans fader? När han nu war kommen från det fremmande landet, från fattigdomen, förnedringen, det usla lifwet och nu satt i sin faders hus, genomwandrade med barnets rätt alla rummen der och i hjertat kallade det för sitt eget hem; när han aflädd den trasiga och orena slafdräkten nu gick der, klädd i den yppersta klädningen, med skor på sina fötter och ring på sin hand; när han nu derjemte såg, att fadren betraktade honom icke med sneda blickar utan med ögon, som strålade af ofstrymnad och innerlig fadersglädje — kan du icke tänka dig ungefär, hwad han kände? Att han kände sig lycklig, ousägligt lycklig, det förstår du nog. Och huru de följande dagarne förflöto, det är ock lätt att ana, huru öppen, glad, hängifwen och willig att i allt lyda sin fader han skulle wara. Den öfwerflödande nåd, som han hade erfarit, war i honom en ständig springfälla, hwarur allehanda goda barnastapets frukter framqwallde. O min wän, friden med Gud öfwergår allt förstånd (Phil. 4: 7). Tänk att genom en fullkomlig och fri syndaförlåtelse wara qwitt alla sina synder, wara qwitt all dom, hafwa ett godt samwete — icke bara ett lugnt utan ett godt samwete samt barna-

skapets ljufliga och förtroliga ande! Kan du tänka dig större lycka på jorden? Förstår du icke, att det är en försmat af den ewiga ro och glädje, som Gud har i beredskap åt de sina i himmelen?! Men ännu en fråga: Du — du själf — har du frid med Gud?

Femtiofjerde Betraktelsen.

911. Kristi frid regere i edra hjertan, till hwilken I och hafwen blifwit kallade (Kol. 3: 15). På djupet af hwar och en menniskas hjerta ligger en längtan efter ro. Hela werlden sträfwar efter att "få det bra", ty hon menar, att när hon får det bra, så skall hon komma till ro. Men eftersom hon söker ro i de ting, som äro förgångliga, så finner hon aldrig någon verklig ro. Dersför utmärkes och werldens wäsende af en ständig oro. För allt, hwad hon arbetar och sträfwar, för allt hwad hon lagstiftar och ordnar, blifwer hon dock i en oro. Werlden är såsom ett stormande haf, som aldrig stilla wara kan (Es. 57: 20). Synnerhet i den närwarande tiden går en förfärlig jäsning genom folken. Kanste aldrig har ett sådant missnöje och knot varit rådande som just nu. Öfwer allt wäntar man dersför med allwarliga bekymmer i en ej långt aflägsen framtid de förfärligaste omstörtningar, och för att möta dessa widtagas i alla länder de mest verhörda frigsrustningar. Folkens mærg utsuges för att stassa medel till att flåda dem i jern.

912. Men under tiden gifwes det ett folk, ett litet folk, ett öfwer hela jorden fringspridt folk, som verkligen har ro. När Esajas profeterade om Jesu födelse, sade han, att det barn, som blifwit och födt, skulle heta Fridsförste, och denna furstens folk är det, som har verklig frid. Kristus har i deras hjertan genom sin ande werkat en stilla, innerlig och ljuflig ro och hwila i Gud, en frid, som öfwergår allt förstånd. Om denna frid säger Paulus i det ofwan anförda språket: Kristi frid regere i edra hjertan. Han önskar, att de troende icke blott stundtals må få smaka denna frid, utan att den ständigt må herrska i deras hjertan och sätta sin prägel på hela deras lif. Swari denna frid består, derom hafwa wi i föregående betraktelser talat. Nu wilja wi och något betrakta dess kraft i den fristnes lif.

913. Guds frid gör den troende lugn och trygg under alla lifwets wexlingar, ehwad det gäller hans leamliga eller andliga

behof. Hwad angår de leamliga behofwen, har han det wissa löftet, att han skall få, hwad han behöfwer få, och förlora, hwad han behöfwer förlora. I bättre tider och i sämre tider skall Gud se till hans hus. Jag har ung varit och är gammal worden, säger David, men jag har aldrig sett den rättfärdige öfwergifwen (Ps. 37: 25). När Herren lärde sina lärjungar att bedja, lärde han dem också säga: Vårt dagliga bröd gif oss i dag. Guds frid är därför det bästa botemedlet och skyddet emot näringsbetymmmer och girighet. Hwarför sörjen I för edert lif, hwad I skolen äta? säger Herren. Sen på foglarne under himmelen; de så intet och skära intet upp och församla intet i ladorna, och likväl föder eder himmelske fader dem — huru mycket mer ären I icke än de? Tänk: det är eder fader, som föder foglarne, och huru skulle han då kunna glömma eder? Skulle han föda foglarne och låta barnen förgås af hunger? Och hwarför sörjen I för eder kropp, hwad I skolen kläda eder med? Sen på liljorna på marken, de arbeta icke ej heller spinna, och likväl war Salomo i all sin herrlighet icke så klädd som en af dem. Kläder nu Gud så gräset på marken, som idag står och i morgon fastas i ugnen, huru mycket mer skall han icke göra det eder, I flentrogne? (Matth. 5). O min wän, lef bara i frid med Gud — nog skall han draga försorg om, hwad du och de dina skola få att äta och kläda eder med. Ju mer Guds frid får rum att regera i ditt hjerta, desto mer lugn skall du blifwa beträffande ditt dagliga bröd. Närings-sorger bero icke så mycket derpå, att det fattas bröd, som derpå att det fattas den tro, som gör menniskan trygg och lydlig i Gud.

914. Hwad angår de andliga behofwen har den troende det löftet, att Herren skall sköta honom, såsom han behöfwer det. Och mer vill han ju icke. Han wet, att han är qwitt hela den gamla syndaskulden, och att en ewig nåd hwilar öfwer honom. Huru de kommande dagarne än må gestalta sig, så har han Guds wissa löfte: Jag skall leda dig — du skall slipa gå på egen hand — jag skall leda dig med mina ögon — jag ser bättre än du — (Ps. 32: 8) på den rätta vägen skall jag leda dig; går det icke så, som du hade föreställt dig, så går det ändå rätt. För mitt namns skull skall jag leda dig — ditt namn, hwad du heter, hwad du är, hwad du duger till, hwad du förtjenar, det skall aldrig tagas med i beräkning (Ps. 23: 3), och om du än faller, warder du likväl icke bortkastad, ty jag håller dig wid handen (Ps. 37: 24). Jag uppehåller alla dem, som falla, och upphjelper alla dem, som nederslagne äro (Ps. 145: 14). Att den troende i sig sjelf är swag, det känner han väl, att han åt sig sjelf lemnad wore ohjelpigt förlorad, det wet han oc. Men

Gud är trofast — det är hans ankargrund. Därför kan han och med glädje sjunga: "Är jag swag, så är Gud stark; är jag oförståndig, så förstår min Gud allting väl; är det natt och mörker för mina ögon, så är mörkret icke mörkt för min Gud, för honom lyser natten såsom ljusa dagen; wacklar min tro, så står Guds sanning fast; wandrar jag i en mörk dal, så är min Gud hos mig; och ser jag honom icke, så ser dock han mig. Trygg i hans armar wet jag, att intet skall fattas mig". Herren är min herde, sjunger David, mig skall intet fattas. Han föder mig på en grön äng och förer mig till friskt watten; han wedergwicker min själ (Ps. 23). Jag skall bära eder intill åldern, och till dess I grå warden, säger Herren, jag skall göra det, jag skall upplyfta, bära och hjälpa (Es. 46: 4). Tänk hwilka bergfasta löften! Icke blott: jag skall leda eder, utan jag skall bära eder, och det icke en dag eller två utan intill åldern, så länge I lefwen. Hwilla frestelser, som skola möta mig i morgon eller öfvermorgon, wet jag icke — kanste förestår mig något mycket swårt, men ett wet jag, neml. att min trofaste Gud skall på örnowingar (2 Mos. 19: 4) och på modersarmar lyfta mig öfwer allt och bära mig genom allt in i det goda land, som han med ed lofwat sitt folk (4 Mos. 11: 12).

915. När Herren skulle skiljas från sina lärjungar, sade han: Friden låter jag eder, min frid gifwer jag eder; icke gifwer jag eder, såsom werlden gifwer; edert hjerta ware icke bedröfwadt ej heller rädes (Joh. 14: 27). Edert hjerta ware icke oroligt; tron på Gud och tron på mig (v. 1). Likasom wille han säga: Här skola inträffa ting, som I nu icke anen, då I skolen få se mig ryckas ifrån eder, korsfästas och dödas, och det skall se ut så, som wore allt förloradt. Men waren allenast lugna och sätten en fullkomlig lit till mig och min fader. Ingen skall rycka eder utur min hand; min fader, som har gifwit eder åt mig, är större än alla, och ingen skall rycka eder utur min faders hand; jag och fadren äro ett (Joh. 10: 28). Hwad behöfwa wi mer? Frukta dig icke, du flena hjord, säger han annorstädes, ty eder faders goda wilja är så, att han skall gifwa eder riket (Luk. 6: 32). Är det godt att wara trygg med afseende på de förflutna dagarne, att hela det gamla syndalifwet är glömdt och begrafwet, då är det dubbelt godt att kunna wara fullkomligt trygg äfwen med afseende på de kommande dagarne. Och denna trygghet gifwer Herren oss i de nu anförda löfthena. Himmel och jord skola förgås, men hans ord blifwer ewinnerligen. Låt det därför för ditt hjerta wara den mest afgjorda sak i werlden,

att han, som uttagit dig ur werlden, äfwen skall bewara dig till ewigt lif.

916. Men på det att våra hjertan må blifwa ännu tryggare, wilja wi ytterligare anföra några löften. Så säger Herren genom profeten Esaias: Frukta dig icke; ty jag har förlofsat dig; jag har kallat dig wid ditt namn: du är min. Ty om du går genom watten, will jag wara när dig, att strömmarna icke stola dränka dig; och om du går uti elden, skall du intet bränna dig, och lågan skall icke bita uppå dig. Ty jag är Herren, din Gud, den helige i Israel, din frälsare (Es. 43: 1 följ.). Swårigheter, frestelser, lidanden skall du få genomgå, såsom wore du i eld eller i watten, men war allenast lugn. Han, som hittills har warit mäktig att bewara dig, kan och göra det hädanefter; han, som hittills warit trofast, skall och wara det hädanefter. Hos honom är ingen förwandling eller ljus och mörkers omflistelse. Han blifwer, den han är, och hans år taga ingen ända. Jag skall icke låta eder wara faderlösa, jag skall komma till eder, säger Herren Jesus till sina lärjungar (Joh. 14: 18), och de orden kan äfwen du taga åt dig. Och åter säger han: Jag är kommen i werlden, icke på det att jag skall göra min wilja, utan på det att jag skall göra hans wilja, som har sändt mig, och hans wilja är, att jag icke skall borttappa något af det, som han har gifwit mig, utan att jag skall uppväcka det på den yttersta dagen (Joh. 6: 38 följ.). Har fadren gifwit dig åt sin son och sagt: "Min son, bewara denna menniskan åt mig; hon är mycket swag och ströplig, men bewara henne ändå, hon står i en swår ställning, hon har många och mäktiga fiender, men hon är min, och jag gifwer henne åt dig, att du må bewara henne till ewigt lif" — då kan du med full trygghet lemna dig åt honom. Då är du lifsförsäkrad för tid och ewighet.

917. Guds frid gör den troende trygg emot alla fiender. Om än hafwet rasade och swallade, så att för deß bullers skull bergen omtull fölle, likwäl skall Guds stad lustig blifwa med sina brunnar, der den högstes heliga boningar äro. Gud är när dem der inne, derför skall han wäl blifwa wid sig. Gud hjälper honom bittida (Ps. 46). Ju mer Guds frid får rum att regera i ditt hjerta, desto mindre skall det bekomma dig, huru werlden anser dig, hwad hon säger och dömer om dig eller gör emot dig. Den som under den högstes bestärm sitter och under den allsmåttiges skugga blifwer, han säger till Herren: Mitt hopp och min borg; min Gud, den jag hoppas uppå, ty han frälsar dig från jägarens snara och från den stadliga pestilentia; han betäcker dig med sina fjädrar, och ditt hopp

ställ wara under hans wingar, att du icke behöfwer försträckas för nattens stygghet eller för de skott, som om dagen flyga, eller för den sjukdom, som om middagen förderfwar. Om tusen falla wid din ena sida och tio tusen wid din andra sida, skall det dock icke drabba på dig (Ps. 91). Och åter: Hjertligen får hafwer jag dig, Herre, min starkhet, Herre, min klippa, min borg, min förlossare, min Gud, min tröst, den jag mig wid håller, min frälsnings horn och mitt beskydd (Ps. 18). Och åter: Gud är min tröst, min hjälp, mitt bestårm, att intet ondt skall omstörta mig, huru stort det än är (Ps. 62: 3). Likasom tycklingen känner sig trygg, då han sitter gömd under hönans wingar; likasom fåret känner sig tryggt, när det är i herdens wård; likasom den steppsbrutne känner sig trygg, när han kommit upp på en klippa; likasom frigaren känner sig trygg, när han befinner sig i borgen, hwars murar trotsa alla fiendens skott, så kände David sig trygg, då han hvilade wid sin Gud. Herren är mitt ljus och min hellsa, för hwem skulle jag frukta mig? Herren är mitt lifs kraft, för hwem skulle jag grufwa mig? Han öfvertäcker mig i sin hydda i ond tid, han förgömmmer mig hemligen i sitt tjäll och upphöjer mig på en klippa (Ps. 27: 1, 5). När konung Sojafim wille gripa profeten Jeremia och hans strifware, så kunde han icke få dem fatt, ty, säger profeten, Herren hade förgömt dem (Jer. 36: 26).

918. I werlden hafwen I twång, säger Jesus till lärjungarne, men waren wid god tröst: jag har öfwerwunnit werlden (Joh. 16: 33). Ja, ännu mer: när fienderna hafwa gjort mig det wärsta, som de kunnat, då har jag det löftet, att allt skall samwerka för mig till godo (Rom. 8: 28). Med allt sitt raseri kunna de aldrig skada mig, utan endast sig sjelfwa. Och hwarför skulle jag då grufwa mig? Änglarna i himmelen kunna ej wara tryggare än Guds folk på jorden.

919. Friden med Gud gifwer trygghet mot döden. Döden är en försträckelsens konung för hela werlden, ja äfwen de ofstälige djuren bäfwa för honom. Men den, som har frid med Gud, behöfwer ej bäfwa. Han wet, att döden icke skall kunna skada honom. Lefwa wi, säger apostelen, så lefwa wi Herranom; dö wi, så dö wi Herranom; ehwad wi nu lefwa eller dö, så höra wi Herren till (Rom. 14: 8). Och hwad kan då döden göra oss? Wår ande kommer han icke åt, ty den hör Kristus och Gud till och skall från den dag, då han lemnar troppen, wara med alla andra saliga andar i paradis, såsom Herren sade till röstware: Sannerligen säger jag dig: i dag skall du wara med mig i paradis. Och wår tropp

— honom skall döden icke heller kunna skada, utan i jordens stilla flöte skall han undergå en herrlig förvandling intill uppståndelsens dag, då han skall framgå ur griften, lif Kristi förherrligade kropp (Phil. 3: 21). När den gamla Simeon höll det lilla Jesusbarnet i sina armar, sade han: Herre, nu låter du din tjenare fara i frid, eftersom du har lofwat, ty mina ögon hafwa sett din salighet, hwilken du beredt hafwer för alla folk (Luk. 2). För honom war döden en hädanfärd i frid. Paulus säger också om sig: Jag åstundar att skiljas hädan och wara med Kristus, hwilket mycket bättre wore (Phil. 1: 23). Kristus är mitt lif, och döden är min winning (Phil. 1: 21). Vi weta, att om vårt jordiska hus, denna tält-hydd, nedkrytes, så hafwa wi en byggnad af Gud, ett hus, som icke är gjordt med händer, det ewigt är i himmelen (2 Kor. 5: 1).

920. O hwilken skilnad är det icke att se den ogudaktige dö eller se den troende skiljas hädan. Den ogudaktige dö antingen i förtwiflan med utropet: "förlorad" i sitt hjerta och på sina läppar, eller och dö han såsom de ofställda djuren. Ingenting är försträfligare än att se en sådan dödsbädd. Den troende deremot dö, såsom den der befaller sin ande i Guds och sin frälsares Jesu händer och öfvergår från jämmerdalen till paradiset, der han skall i salig ro wänta Herrens Jesu återkomst och en herrlig uppståndelse. För några år sedan afled uti en stad i norra Sverige en ung, rik flicka, som trodde på Jesus, och som derför war sin föräldrars sorgebarn. När hon låg på sitt yttersta, hwistade en äldre troende qwinna i hennes öra: "Si Guds Lam, som borttager werldens synd." — "Ja, swarade hon, jag börjar se honom nu", och så affomnade hon. — I samma stad afled några år derförut en sjömans-enta. "Om fredag, sade hon, kommer min Jesus för att hemta mig, lagen derför allt i ordning i mitt rum, att det må wara snyggt, när han kommer." På onsdagen sturades och fejad, och hon gladdes. På fredagen war en gammal troende man hos henne, och i stor glädje talade hon med honom om sin nära förestående hädanfärd. När de slutat samtale, föll han på knä för att bedja, och medan han bad, affomnade hon. Ja, ja, friden med Gud är seger öfwer döden. Den, som har frid med Gud, kan i dödens åsyn med Paulus sjunga: Du dö, hwar är din udd, du döds-rike, hwar är din seger? Gud ware tack, som gifwer oss seger genom Jesus Kristus (1 Kor. 15). Jag lefwer, säger Herren, I stolen och lefwa (Joh. 14: 19).

921. Guds frid gifwer trygghet mot djefwulen. Han går wäl omkring såsom ett rytande lejon och söker, hwem han uppsluka

må (1 Petr. 5: 8). Men han är redan dömd (Joh. 16: 11). Och Paulus säger: Gud skall snart förtrampa satan under edra fötter (Rom. 16: 20). Wißt är han stark och jag är swag, men min herre Jesus är starkare än all helwetets makt. Dömd under hans wingars stugga kan jag med full trygghet förakta djefwulen och hela mörkrets här. O min vän, du, som har frid med Gud, försäras icke! War fjerran från ångest, ty du har ingenting att frukta! Att höra ett lejon ryta är alls icke farligt, när man igenom ett starkt jerngaller är afstängd från detsamma.

922. Ja, här är i sanning en fullkomlig, en ewig trygghet. Den, som har frid med Gud, kan äta, sofwa, arbeta, lefwa, lida och dö med lugn; ty han wet, att hans förlossare lefwer. I känslan af denna trygghet triumferar apostelen Paulus och säger: Är Gud för oss, hwem kan wara emot oss? Han som icke skonade sin enfödde Son utan utgaf honom för oss alla, huru skall han icke också med honom skänka oss allting? (Rom. 8: 31 följ.) — Hwad skall någonsin kunna inträffa, som skall kunna förderfwa eller skada dem, som fått Kristus? Hwad skall kunna omstörta dem, på hwilkas sida Gud står? Det har varit ett för Guds hjerta påkostande offer, will apostelen säga; att utgifwa sin enfödde son. "Fadren har likasom wåldfört sitt eget hjerta, sin kärlek till den enfödde Sonen, och just dermed gifwit det högsta bewiset på sitt djupa förbarmande öfwer menniskan" (Rosenius). Men har nu Gud icke skonat, d. ä. icke sparat utan utgifwit det högsta möjliga, huru skulle han då, will apostelen säga, kunna wägra att gifwa oss med honom allt annat? Tänk dig en konung, hwars son råkat i fångenskap. Fadren utgifwer för hans befrielse en ofantlig penningesumma. Menar du, att den sonen då gör rätt, om han börjar grubbla öfwer, huruwida hans fader sedermera också skall gifwa honom, hwad han behöfwer att lefwa af? Nej, bort med alla sådana twifwel och grubblerier — att twifla på Guds goda wilja, att twifla på Guds trohet, att twifla på Guds makt, det är religionsgrubbel, och sådant passar icke dem, som äro Guds barn. En fullkomlig tro, en fullkomlig tillit till honom och hans löften är det enda, som anstår dem. Derfor fortsätter apostelen: Kristus är den, som är död, ja ännu mer den som också är uppväckt, den också sitter på Fadrens högra hand och manar godt för oss. Hwem kan skilja oss från Kristi kärlek? Wedermöda eller ångest eller förföljelse eller hunger eller nakenhet eller fara eller swärd? I allt detta öfwerwinna wi genom honom, som älskat oss. Ty jag är öfwertrygad, att hwarken död eller lif eller änglar eller furstadömen eller makter eller närwarande ting

eller tillkommande ting eller höghet eller djuphet eller något annat, som är skapadt, skall kunna skilja oss från Guds kärlek, som är i Kristus Jesus, vår Herre. Ja, ja, den troende är väl bewarad på alla sidor. Herren är honom en mur alltomkring.

923. Men nu säger till äfventyrs någon uppriktig själ: "Ad, hwad skall jag göra? Icke har jag en sådan friid, att jag alltid kan känna mig så der trygg eller triumfera emot allt ondt. Jag tror på Jesus, men ändå är jag ofta klenmodig, rädd och swag, fruktar för döden, besymras för min lefamliga utkomst o. s. w. Hwarpå kan väl det bero? Och huru skall det warda hjälpt?" Många fråga med besymmer så. Det vittnar och erfarenheten, att mellan Guds barn ofta i detta afseende finnes stor olifhet, så att den ene är mer glad och liflig, den andre mer tung till sinnet och bedröfwad. Ja, uti en och samma fristens lif äro olika tider. Den ena tiden känner han sig fri, lycklig och glad, den andra tiden är han mer anfäktad och bedröfwad. Sådant ser man äfwen på de heliga, hwilka omtalas i bibeln. David är den ena gången så fri och lycklig, att han bara sjunger: Lofwa Herren, min själ, och allt, det uti mig är, hans heliga namn, lofwa Herren, min själ, och förgät icke, hwad godt han dig gjort hafwer (Ps. 103). En annan gång deremot är han så bedröfwad, som wore han bortdrifwen från Guds ansigte (Ps. 31: 23). Under allt detta bor wisseligen och yttrar sig uti den ene så väl som i den andre samma barnasfapets ande, som aldrig kan släppa Herren, utan ändock — huru det än må wegla — ensaldigt håller sig till honom, såsom Assaf säger: Elkwäl blifwer jag städse wid dig; du har fattat mig i min högra hand. Om mig än kropp och själ försmäktade, så är Gud för ewig tid mitt hjertas klippa och min del (Ps. 73: 22, 26). Hos den glade yttrar sig glädjen i lof och pris till Gud; hos den sorgsne yttrar sig sorgen i klagan och nödrop inför Gud. Korteligen: omkring Gud rör sig hela den troendes lif både i glada och sorgliga dagar, och det bewisar nog, att mellan honom och Gud råder i grunden ett godt förhållande. Derom hafwa wi uti en föregående betraktelse (§ 881 följ.) talat.

924. "Men, säger du, hwarpå beror då den der olifheten, att den ene troende är mer glad i Gud, mer lycklig och fri, den andre mindre, ja att den andre kan wara riktigt nedstämd och gå i djupt andligt mörker hela långa tider?" Swar: det kan bero på många omständigheter. Stundom kan orsaken wara rent kroppslig, en tärande kroppslig plåga, ett sjukt och utslitet nervsystem; stundom kan swärmodet bero på en sinnesrubbing. Med sådana själar

måste man försara med mycken mildhet och stonsamhet samt göra, hwad man kan, för att uppehålla deras mod, på det de icke alldeles må förtwisla. Om några kunna med sanning liknas wid förbråfade rör och rylande welar, så är det dessa. De äro sjullingar i Guds rike, hwilka man icke får drifwa, strämma och straffa, utan med hwilka man måste umgås stilla och mildt, såsom det om Herren heter: Han skall icke lifwa eller ropa, och hans röst skall man icke höra på gatorna, en krossad rö skall han icke sönderbryta och welen, som ryter, skall han icke utsläcka.

925. Stundom kunna wäl tider af andligt mörker bero på en serfild Guds ledning. Han förer sina heliga underligt. Det är något, som han vill i den mörka dalen lära dem; de skola för något särfildt ändamål på den vägen uppfostras, deras egen kraft skall riktigt uttömmas, de skola bringas att förtwisla på all sin egen wisshet, duglighet, sin egen goda wilja o. s. w., samt sålunda göras skidliga till att wara verktyg åt honom. Ju mer någon är i sig sjelf förödmjukad och till intet gjord, till desto mer wälsignelse kan Gud bruka honom. Men sådan förödmjukelse och ringhet kommer man icke till utan igenom många och hårda anfåttningar, derwid Gud drager sig undan, och det ser ut, som hade han gifwit själen alldeles till spillo. Under sådana hårda och mörka tider gäller det att i ut hållig tro hänga fast wid Guds löften och säga: "Herre Gud, gör med mig, som du vill, jag lemnar mig åt dig; jag förstår icke din underliga regering, men jag wet, att du är trofast, och att mörkret icke är mörkt för dig. Jag släpper dig icke, med mindre du wälsignar mig." Ligg stilla inför Gud, tillbed honom uppreser och wederqwidder dig igen. Dröjer han länge, så ligg länge. Förtwisla blott icke utan haf tålmod, och en annan dag skall du förstå, hwarför Herren handlade så besynnerligt med dig. De som wänta efter Herren, de undfå en ny kraft, så att de skola uppfara med wingar såsom örnar.

926. Stundom åter beror olifheten mellan den ene och den andre, ja och mellan olika tider i en och samma fristens lif på olika tro och trohet. Den ene öfwerlemnar sig mer helt åt Gud, tror och litar mer ensaldigt på honom samt hängifwer sig med mer trohet och obetingad lydnad åt honom. Den andre deremot hänger med sitt hjerta ännu för hårdt wid sina jordiska egodelar, sin egen ära, upptages för mycket af sina lefamliga omsorger och bestyr, är mer försumlig i att bruka Guds ord och Herrens Jesu nattward, mer försumlig i att bedja och waka, ej så trogen i sin kallelse; han hängifwer sig icke så helt åt Herren utan söker alltför mycket sitt

eget, hans lif är icke en ständig wandring inför Guds ögon, i hans hjerta bor något hemligt agg emot någon o. s. w. Under sådana förhållanden är det naturligt, att den förre har mer glädje än den sednare, och då bör den sednare förmanas och bestraffas, att han måtte wakna upp rätteligen och ändra det, som är orätt. Annars kan till slut följden af hans försumlighet wara, att han icke allenast får gå glädjelös och bunden i sin ande, utan och att han warder rent af försoffad och andligen död, såsom det Gudi klaga gåt med den ene här, den andre der. Likasom en människa icke kan befinna sig lefamligen wäl, derest hon icke vill bruka de medel, som Gud förordnat för hennes kropps hellsa, så kan ingen heller befinna sig andligen wäl, derest han försummar de medel, som höra till den andliga hellsan. Och att mot följderne af sådan wårdslöshet, otrohet och försumlighet trösta sig med talet om de fristnas anfäktningar o. d., det är alldeles, såsom om den, som wantwårdar sin kropps hellsa, wille hjelpa saken med att intaga döfwande medel. O må Gud i nåd gifwa oss en uppriktig ande. Utan en uppriktig ande gifwes ingen sann frid. Dersför om din fridlöshet och ditt nedtryckta sinne kommer af någon sådan anledning, så skynda dig att bekänna din synd och försumlighet samt bedja Gud om nåd till en rätt bättring. Ju mer helt och enfaldigt du tror på Gud och håller dig fast wid hans löften, ju mer öppen och ärlig du är inför honom i allt, ju mer helt och obetingadt du fogar dig i hans wilja, ju mer allwarligt du wandrar i hans fruktan, ju mer flitigt du brukar Herrens ord och nattward, ju mer flitig du är i bönen, desto mer öfwerflödande skall din frid wara. O att du wille afstå på mina bud, så skulle din frid wara såsom en wattuström, säger Herren (Es. 48: 18).

Buds ewiga frälsningsråd.

- Beträktelse öfwer 1 Kor. 1: 30

af

P. Waldenström.

Andra delen.

Stockholm,
Pietistens Expedition.

Stockholm,
tryckt hos A. S. Normans Boktryckeri-Aktiebolag, 1885.

Register.

Andra delen.

Kristi öfwerstepresterliga embete.

B) Kristus är oss af Gud gjord till helgelse.

		Sid.
Första Betraktelsen:	Huari helgelsen består. Hvad wigt som Guds ord lägger på helgelsen. Lagens gerningar och goda gerningar. De troende äro ett werkligen heligt folk.....	1.
Andra Betraktelsen:	Helgelsens mål och mönster. Hurudan Jesus war i sitt föredöme för oss. De heligas exempel	12.
Tredje Betraktelsen:	Huru en troende skall få kraft till helgelse: ej egen kraft utan Guds kraft, som gifwes genom Jesus	21.
Fjerde Betraktelsen:	Kristi och Fadrens inneboende i de troende. Dopet med Anden	29.
Femte Betraktelsen:	Winträdet och grenarne: hemligheten af sann helgelse. Falska tristna, till det yttre stenat ofta lika de sanna. Huru en troende åter somnar in	39.
Sjette Betraktelsen:	Huru Gud renar de fruktbärande grenarne. Andens frukter. De olika betydelser hwari ordet fött förekommer. De troendes behöf af fortfarande rening	51.
Sjunde Betraktelsen:	Striden mellan Anden och köttet hos de troende	65.
Ättonde Betraktelsen:	Betraktelse öfwer Rom. 7: 14—25. Hurutida Paulus der talar om troende.....	74.
Nionde Betraktelsen:	Utläggning af Rom. 7: 14—15	83.
Tionde Betraktelsen:	Utläggning af Rom. 7: 16—23	90.
Elfte Betraktelsen:	Utläggning af Rom. 7: 24, 25	99.
Tolfte Betraktelsen:	Herren renar fortfarande de troende från den widlädande synden.....	106.
Trettonde Betraktelsen:	Ytterligare om grenarnes rensning	114.
Fjortonde Betraktelsen:	Genom hwilka medel Herren renar de fina. Skilnaden mellan kors och aga	125.
Femtonde Betraktelsen:	Rätt förmaning; des betydelse	137.
Sextonde Betraktelsen:	Kroppens utgifwande till ett offer åt Gud. Förnustig gudstjänst	147.
Sjuttonde Betraktelsen:	En troende skall icke rätta sig efter den närvarande tidsäldern utan förwandlas med sitt finnes förhållande	161.
Adertonde Betraktelsen:	Om en har dött för alla, så äro de alla döda...	169.
Attionde Betraktelsen:	Tillvärt i nåden	183.
Tjugonde Betraktelsen:	Helgelsen är genom tron. Wigten af att tro, att Herren kan verkligen helga	190.
Tjuguförsta Betraktelsen:	Om bönen. I: des wigt och betydelse för det andliga lifwets utveckling	200.
Tjuguandra Betraktelsen:	Om bönen. II: hwad det är att bedja	207.
Tjugutredje Betraktelsen:	Om bönen. III: bedja i tro, hwad det är att bedja i Jesu namn	214.
Tjugufjerde Betraktelsen:	Om bönen. IV: orsak till bönhörelsens uteblifwande	225.
Tjugufemte Betraktelsen:	Waklsamhet och wäntande efter Herren; des betydelse för helgelsen	233.

Tjugusjette Betraktelsen:	Sjelfpröfning. Om en troende kan falla af och förlora det ewiga lifwet	Sto. 242.
Tjugusjunde Betraktelsen:	Simon, Jonas son, älskar du mig?	249.
Tjuguaåttonde Betraktelsen:	Bruket af Guds ord. I: i det enskilda lifwet	258.
Tjugunionde Betraktelsen:	Bruket af Guds ord. II: wid de troendes sammankomster	265.
Tretionde Betraktelsen:	Det kristna dopet. I	275.
Tretioförsta Betraktelsen:	Det kristna dopet. II	285.
Tretioandra Betraktelsen:	Det kristna dopet. III	297.
Tretiotredje Betraktelsen:	Den heliga nattwarden. I: hwad den enligt Guds ord är	316.
Tretiofjerde Betraktelsen:	Den heliga nattwarden. II: dess betydelse och yttre anordning; för hwilka den är instiftad. Hurwidå Judas war med wid instiftandet... ..	321.
Tretiofemte Betraktelsen:	Den heliga nattwarden. III: dess rätta användning till uppbyggelse	330.
Tretiosjette Betraktelsen:	Den heliga nattwarden. IV: otvårigt nattwardsbegående	338.
Tretiosjunde Betraktelsen:	Gudsfruktan. I: hwad den är	344.
Tretioåttonde Betraktelsen:	Gudsfruktan. II: dess nytta	353.
Tretionionde Betraktelsen:	Rärleken till Gud. I: dess wigt och dess grund	361.
Fyrtionde Betraktelsen:	Rärleken till Gud. II: hur den bör wara bestaffad	369.
Fyrtioförsta Betraktelsen:	Tilliten till Gud. I: Guds trohet, dess grund	381.
Fyrtioandra Betraktelsen:	Tilliten till Gud. II: ytterligare om Guds trohet	385.
Fyrtiotredje Betraktelsen:	Tilliten till Gud. III: mot synder och frestelser	394.
Fyrtiofjerde Betraktelsen:	Tilliten till Gud. IV: om bewarande	402.
Fyrtiofemte Betraktelsen:	Tilliten till Gud. V: mot alla sorgar och mot döden	410.
Fyrtiosjette Betraktelsen:	Sydnad mot Gud. I: dess rot	417.
Fyrtiosjunde Betraktelsen:	Sydnad mot Gud. II: dess bestaffenhet	426.
Fyrtioåttonde Betraktelsen:	Sydnad mot Gud. III: fortsättning	436.
Fyrtionionde Betraktelsen:	Sydnad mot Gud. IV: fortsättning	446.
Femtionde Betraktelsen:	Sydnad mot Gud. V: dess nytta	454.
Femtioförsta Betraktelsen:	Troheten mot Gud. I: hwad den är	465.
Femtioandra Betraktelsen:	Troheten mot Gud. II: i nådemedlens bruk	473.
Femtiotredje Betraktelsen:	Troheten mot Gud. III: i Guds tjenande	481.
Femtiofjerde Betraktelsen:	Guds tjenande. I: utläggning af 2 Kor. 4—7	487.
Femtiofemte Betraktelsen:	Guds tjenande. II: utläggning af 2 Kor. 8—10	502.
Femtiosjette Betraktelsen:	Ödmjukandet inför Gud. I: hwad det är	513.
Femtiosjunde Betraktelsen:	Ödmjukandet inför Gud. II: i medgång	521.
Femtioåttonde Betraktelsen:	Ödmjukandet inför Gud. III: i motgång	536.
Femtionionde Betraktelsen:	Ödmjukandet inför Gud. IV: dess wigt	545.
Sextionde Betraktelsen:	Tacksamhet mot Gud. I: för lekamlig wälsignelse	557.
Sextioförsta Betraktelsen:	Tacksamhet mot Gud. II: för andlig wälsignelse	567.
Sextioandra Betraktelsen:	Guds tillbedjan	577.
Sextiotredje Betraktelsen:	Bekännandet af Herrens namn. I	590.
Sextiofjerde Betraktelsen:	Bekännandet af Herrens namn. II	600.
Sextiofemte Betraktelsen:	Bekännandet af Herrens namn. III	610.
Sextiosjette Betraktelsen:	Bekännandet af Herrens namn. IV	620.
Sextiosjunde Betraktelsen:	Bekännandet af Herrens namn. V	630.
Sextioåttonde Betraktelsen:	Bekännandet af Herrens namn. VI	641.

Guds ewiga frälsningsråd.

Gednare delen.

Första Beträktelsen.

1. Kristus är oss af Gud gjord till helgelse — så lyder den tredje delen af det språk (1 Kor. 1: 30), hwilket wi lagt till grund för dessa våra betraktelser öfwer Guds ewiga frälsningsråd. Hvad det innebär, att Kristus blifwit oss gjord till wisdom och till rättfärdighet, det hafwa wi förut sett. Det innebär, att Gud sändt och gifwit oss Kristus, på det att han skall göra oss wisa och rättfärdiga. Deraf förstå wi då ock strax, hwad det innebär, att Kristus är oss gjord till helgelse: det innebär nemligen, att Gud sändt och gifwit oss honom, på det att han skall helga oss. Syndares helgande är alltså en del af det verk, som Gud gifwit Kristus — låtom oss minnas det! Det hör till hans öfwerstepresterliga embete. Lika helt och fullkomligt som rättfärdiggörelsen är hans verk, lika helt och fullkomligt är helgelsen det; och lika wißt som wi warða i honom rättfärdige för Gud endast genom tron, lika wißt sker det allenast genom tron, att wi i honom warða helgade. Det ena werket beror lika litet på vår egen kraft eller wärdighet eller ansträngning som det andra. Det ena är en fri nådens gåfwa lika mycket som det andra. Gud har gifwit oss allt, som till lif och gudaktighet hör, i Kristus — endast i Kristus. Han är mannen; han skall göra det. Till honom wisar derför Guds ord alla dem, som hungra och törsta efter helighet. Hos honom skola de warða mättade. Utom honom är idel synd och trälldom.

2. Men hwari består då helgelsen? Svar: helgelsen består deri, att det nya lif och rättfärdiga sinne, som i rättfärdiggörelsen genom tron blifwit hos menniskan födt, allt mer och mer genomtränger hela hennes warelse och alla hennes krafter, så att hon warder allt mer och mer lif Gud. Helgelsen är den genom synden förderfwade menniskans förnyelse eller återställelse till hwad hon af Gud war ämnad att wara. Och mönstret för denna förnyelse är den menniskan Jesus, den fullkomliga menniskan, Guds wäsendes rätta beläte, såsom wi uti en följande betraktelse skola se. Derför säger apostelen Paulus, att hans inwertes menniska förnyas dag för dag (2 Kor. 4: 16), och åter: den nya menniskan förnyas till

hans afbild, som har skapat henne (Kol. 3: 10). I Rom. 12: 2 förmanar han de troende att förwandlas med sitt sinnes förnyelse. I och genom det, att de äro i Kristus, äro de nya skapelser (2 Kor. 5: 17), skapade i Kristus Jesus till goda gerningar (Eph. 2: 10), nya menniskor skapade efter Gud i sannskyldig rättfärdighet och helighet (Eph. 4: 24). Och denna nyhet är det, som nu skall uti helgelsen göra sig i allting gällande till hela menniskans fullständiga förvandling efter Kristi afbild. Denna fullkomliga helgelse är den fullkomliga frälsningen, det yttersta och högsta målet för hela Guds frälsningsråd och verk i Kristus Jesus. Såsom Paulus säger: Fridens Gud själf helge eder helt och hållet, att hela eder ande, själ och kropp må bewaras ostrafflig wid vår Herres Jesu Kristi tillkommelse (1 Thess. 5: 23).

3. Hvad wigt den heliga Skrift lägger på helgelsen, det se wi såwäl i allmänhet af hennes flitiga och innerliga förmaningar till helgelse som i synnerhet deraf, att hon direkt förklarar, att utan helgelse ingen får se Herren. Så lyda nemligen apostelens ord: Faren efter frid med alla och efter helgelse, utan hwilken ingen får se Herren (Ebr. 12: 14). Det har gifwits och gifwes ännu mångestädes en predikan, som anser det evangeliskt att på allehanda sätt förswaga betydelsen och allwaret af Skriftens tal om helgelse, såsom hörde det till lagen och icke till evangelium. Ja ofta warder det räknadt såsom en "fri evangeliskt predikan", när Skriftens ord om helgelse framställas så, som åsyftade de icke att åstadkomma en verklig helgelse utan endast att öfwerbewisa oss derom, att wi äro förtappade syndare, hwilka måste frälsas icke genom vår helgelse eller något godt, som är verkadt i oss, utan endast och allenast af oförskylld nåd genom tron. Det kan aldrig med ord uttryckas, huru mycket ondt en sådan predikan har gjort. Och dock — huru tusande låter hon icke! Men apostelens ord äro klara: Utan helgelse får ingen se Herren. Och de bestå. Må Gud gifwa oss ett sinne, som "fruktar för hans ord". Ty, säger Herren: Jag ser till den elända och till den, som har en förtrodd ande, och till den som fruktar för mitt ord (Es. 66: 2). Guds sanning är alltid det bästa evangeliet.

4. Nya testamentet räknar aldrig helgelsens predikan till lagen. Kristus sade aldrig till apostlarna: Gån ut och prediken lagen och evangelium för hela skapelsen, utan: Gån ut och prediken evangelium för hela skapelsen. Men i detta ordet "evangelium" inbegrep han äfwen predikan om helgelsen. Apostlarna säga aldrig heller, att de fått både lagens och evangeliets embete, utan alltid

bara evangelii (2 Kor. 3); men att de till evangelii embete räknade helgelsens predikan, det wisa alla deras bref. Fördenfull sammanblanda aldrig apostlarne en kristens helgelse och goda gerningar med lagens gerningar, tala aldrig heller ringaktande än mindre försmäbligt om en kristens fromhet och helgelse, likasom hörde den endast till detta lifwet såsom ett bewis på tron och hade intet att ställa med hans salighet. Nej, så allwarligt behandla de denna sak, att de rent ut förklara, att utan helgelse ingen får se Herren. Lagens gerningar äro sådana gerningar, som menniskan till följd af lagens hot och twång i egen kraft gör för att warda rättfärdig inför Gud; goda gerningar äro sådana gerningar, som härfluta och äro frukter af den nya, heliga ande, som den troende genom ny födelse erhållit. Hvad som gäller om de ena, gäller derföre alls icke om de andra. När Saulus, fariseen, arbetade i egen kraft för att genom lagens efterlefnad warda rättfärdig för Gud, då gjorde han "lagens gerningar". I dessa gerningar hade han då sin berömmelse och sin glädje. Men sedan måste han räkna dem för skada eller förlust, ja såsom träd och orenlighet, emedan han genom dem hade motarbetat Kristus (Phil. 3). Men när samme Saulus hade blifwit kristen och nu war funnen i Kristus Jesus, rättfärdig genom tron (Phil. 3), då öfwerflödade hans lif af "goda" gerningar, andens frukter: kärlek, fröjd, frib, långmodighet o. s. w. (Gal. 5), och om dessa gerningar sade han aldrig, att han räknade dem för skada eller orenlighet, eller att de (såsom lagens gerningar) woro honom till hinders för att winna Kristus eller wara funnen i honom. Twertom säger han på ett ställe: Vår berömmelse är vårt samwetes vittnesbörd, att wi utt Guds ensald och renhet hafwa wandrat i werlden (2 Kor. 1: 12). Lagens gerningar hade han måst öfwer gifwa för att winna Kristus, men goda gerningar woro frukten deraf, att han hade wunnit Kristus. Lagens gerningar äro hinderliga för lifwet i Kristus, goda gerningar äro ofskiljaktiga från lifwet i Kristus. Så stor skillnad är det mellan dem.

5. I öfwerensstämmelse härmed se wi ock, att hwarken Kristus eller apostlarne framställa helgelsens predikan, såsom wore hennes ändamål att endast nedslå och krossa de kristna eller göra dem syndiga och brottsliga. Twertom finna wi öfwer allt, att deras allwarliga mening är, att den gudaktighet, till hwilken de förmana, skall komma till stånd uti de troende. När Herren frågar Petrus: Älskar du mig? så är det icke hans mening att öfwerbewisa Petrus derom, att han ingen kärlek har. Nej, han will weta bestämdt besked, om Petrus werkligen älskar honom. Så fattade ock Petrus hans fråga. Der-

för swarade han gång på gång, icke att han war utan kärlek, utan att han werkligen hade honom kär. Herre, du wet allting, sade han; du wet, att jag har dig kär (Joh. 21), och Herren straffade honom icke för det swaret. När Paulus säger: Andens frukt är kärlek, fröjd, frid, långmodighet, godhet, trohet, saltmodighet o. s. w., (Gal. 5) då är det förwissso icke hans mening att säga, att sådana stycken icke skola wara att finna hos de fristna. Och när Johannes säger: Deras weta wi, att wi äro förde från döden till lifwet, att wi älska bröderna (1 Joh. 3: 14), då vill han förwissso icke säga, att kännetecknet på en troende är, att han känner sig alldeles utan kärlek och utan allt godt. Twertom. Huru och hwarigenom skall han annars kunna pröfwa sig sjelf, om han är i tron? O låtom oss af Guds ord! Herrens ord äro en rätt lära, säger David. Sanningen är alltid det bästa evangeliet.

6. "Ja men, säger någon, på det sättet skulle ju vår frälsning komma att bero på något godt, som wore verkadt i oss; evangelium deremot lärar, att wi warda frälsta af nåd genom tron allena utan någon vår egen förtjenst, utan asseende på något godt, som wore verkadt i oss." — Swar: Här är hufwudsaken: huru hafwa Kristus och apostlarne talat? Ty någon annan frälsningsväg än den, som de hafwa framställt, är det icke rådligt att följa. Och hwad säga de? Säga de, att vår frälsning är oberoende af allt godt, som kunde wara verkadt i oss? Låt oss höra! "Utan helgelse får ingen se Herren." — "Salige äro de renhjärtade, ty de skola se Gud." — "Den som icke har Kristi sinne, han hör honom icke till." — "Utan en warder född ofwaneser, kan han icke se Guds rike" — o. s. w. — Hwad säga nu alla dessa och dylika språk? Säga de werkligen, att vår salighet icke beror på något godt, som är verkadt i oss? Låtom oss ärligt stadna inför den frågan. Skulle hon än utdöma hela min tro och fristendom, så är det ju bättre att warda dömd här än att på sistone warda fördömd med werlden. Eller hwad synes dig? Är det icke rådligast, att wi här lyfna och låta Gud tala? O låtom framför allt wara uppriktiga mot vår Guds ord, ty han talar i detta ord uppriktigt med oss.

7. "Men huru går det då med det ordet, att frälsningen är af nåd genom tron? Är det nu af nåd, så är det icke af gerning, annars är nåd icke nåd, säger ju Paulus tydligt i Rom. 11: 6. Men är det genom vår helgelse, då är det ju icke af nåd genom tron." Detta är åter ett swårt missförstånd. Och det kan ingen beräkna, hwad skada detta missförstånd förorsakat. Menniskans frälsning är från början till slut ett werk af Guds rena, oförstyllda nåd

utan någon vår egen förtjenst eller värdighet. All inblandning af egen värdighet eller egen rättfärdighet i denna sak ware förbannad. Men på hwad sätt eller väg är det, som den guddomliga nåden gör menniskan salig? Det är här frågan, och derpå svarar hela Guds ord: På det sättet att nåden gör henne helig. Märk och märk åter igen: här är icke fråga om förtjensten utan om sättet och vägen. En nåd, som gör menniskor saliga på någon annan väg än den, att hon gör dem heliga — en sådan nåd wet Skriften icke om. I himmelen infommer intet, som är oheligt, som gör styggelse och lögn (Uppenb. 21: 27). Det är tydliga och vortwistliga Guds ord. Endast det, som är rent och heligt, kan wara i himmelen; och det är icke en lagens gerning — nej det är den guddomliga nådens storverk, att hon verkligen gör de orena rena, de oheliga heliga och sålunda införer dem i himmelen. En nåd, som förde menniskor in i himmelen oheliga och orena, wore icke en frälsande nåd utan endast en nåd, som förwandlade himmelen till ett hem för synd och uselhet, såsom denna jorden är. Och bättre än så är sannerligen det verk, som Gud gifwit sin Son att utföra.

8. När man derför tror sig berömma den fria Guds nåd dermed, att man säger: "Ehwad jag är mer eller mindre helig, det har med min salighet intet att stassa; på nåden will jag warda salig, på ren och fri nåd utan afseende på något godt i mig" — då talar man annorlunda än Guds ord, som säger: I himmelen infommer intet, som är oheligt. Men att tala mot Guds ord, det är icke rådligt. Nej, Kristus och hans apostlar hafwa ansett det för ett evangelium att förkunna, att Guds nåd förmår att göra syndare heliga, verkligen heliga. Frälsningen är en frälsning från synder; och intet missförstånd af Guds nåd kan wara förderfligare än det, då man tänker, att nådens frihet består deri, att hon släpper oheliga och syndare in i himmelen. Om de saliga i himmelen heter det: De hafwa twagit sina kläder och gjort dem hwhita i Lammets blod (Uppb. 7: 14). Det heter icke, att de hafwa hängt en annans rena klädnad öfwer sina egna orena kläder, nej utan så heter det: De hafwa twagit sina kläder och gjort dem hwhita i Lammets blod. Och att ändra det ordet det må Gud bewara oss för! Endast de renhjärtade, de helige stola se Gud, endast de kunna se honom, endast de passa för himmelen, och den fria nåden är icke en nåd, som ändrar eller upphäfwer detta förhållande, utan en nåd, som gör syndare renhjärtade och heliga och sålunda passande för himmelen, såsom wi redan förut hafwa sagt.

9. I nya testamentet benämnas de troende mycket ofta "heliga".

Sålunda heter det i Matth. 27: 52, att många de heligas lefamen, som sofwit hade, stodo upp. I Apg. 9: 13 talas om, huru mycket ondt Saulus hade gjort Guds helige i Jerusalem. I Apg. 9: 41 heter det, att Petrus kallade de heliga i Soppe. Men i synnerhet plägar Paulus benämna de troende med titeln "de helige". Sina bref sänder han till "de helige", som äro i den eller den staden (Rom. 1: 7, 2 Kor. 1: 1, Eph. 1: 1, Kol. 1: 2), eller "de helige i Kristus Jesus" (Phil. 1: 1). Och detta war för Paulus icke ett tomt ord. Nej, han wiste, att de troende, genom att wara i Kristus, verkligan woro uttagna ur mörkrets wäldighet och försatte i Guds kärleks Söns rike. Hwar nu någon är i Kristus, är han en ny skapelse, det gamla är förgånget, si allting är wordet nytt (2 Kor. 5). Han wiste, att de nu icke tjenade synden vidare. Han wiste, att de twertom winnlade sig att mer och mer göra sig fria från föttets och andens besmittelse, och att de sålunda woro ett i hjerta och sinne rent och heligt folk, som äfwen i det yttre wille lemna sina lemmar åt Gud till rättfärdighetens verktyg. Och han twefade icke att säga dem det. De borde sjelfwa weta det — icke såsom en anledning till egenrättfärdighet och andligt högmöd utan såsom en anledning till Guds och Kristi lof och såsom en kraftig sporre för dem, att wandra helgon wärdigt i denna werlden.

10. Paulus har aldrig trott, att det låg någon fristlig ödmjukhet deri, att de fristna talade om sig såsom "ogudaktiga" o. d. Han har aldrig heller lärt dem att så tala. Sådant tal är öfwerdrifwet och osannt. Den ogudaktige är en sådan, som icke frågar efter Gud; men den, som icke frågar efter Gud, är ingen fristen. Att kalla de fristna ogudaktiga, det är icke att upphöja eller förherrliga Guds fria nåd utan i stället att tala illa om den; det är, som wille man prisa en mästares skicklighet med att smäda hans werk. Så har ingen apostel talat. Dersför bort med allt sådant der osannt och öfwerdrifwet tal! De troende äro ett heligt folk, och dersför bör det så talas om dem. När Paulus förmanar dem till ett heligt lif, så stödjer han wanligen sin förmaning just derpå, att de äro ett heligt folk. Paulus har aldrig förmanat oheliga eller ogudaktiga menniskor att wandra heligt.

11. "Ja men, säger du, om jag i mitt hjerta känner en förfärlig ogudaktighet, hwad skall jag då göra? Skall jag då taga farväl af Guds nåd?" Svar: om du wid sjelfspröfning finner, att du verkligan icke frågar efter Gud, att nåden i dig icke werkat något nytt heligt sinne, som ock förwandlat ditt yttre lif, då är du ingen fristen, och då bör du weta det och ändra ditt sinne och tro på Jesus,

på det att du måtte wara en Kristen. Du skall då icke tro, att du hjälper din sak dermed, att du inbillar dig, att du ändå genom Guds fria nåd skall få komma in i himmelen. Icke skall du heller taga farväl af Guds nåd utan twertom såsom en ogudaktig och oomvänd nu på allwar taga din tillflykt till Guds i Kristus uppenbarade nåd, på det att du måtte wara frälst. Och har du redan länge varit ansedd för en Kristen, så tacka Gud, att han nu för dig uppenbarat ditt själfbedrägeri.

12. Men du svarar kanske: "Nå ja, icke kan jag säga, att jag alldeles ingenting frågar efter Gud, eller att Guds nåd varit alldeles fåfång i mig; nej, nog är det mitt hjertas innerliga begär att följa och tjena Herren samt i allting wandra uti hans bud; ingenting gör mig heller större glädje, än när jag får nåd att så wandra; ingenting gör mig heller större sorg, än när jag ser, att jag syndat." — Swad nu? Swarför säger du då, att du är ogudaktig? Det är ju icke sannt. Tror du dig kunna förherrliga Guds fria nåd genom att tala öfwerdriftwet och osannt? Menar du, att Gud tycker om den äran att höra, att den, som han gjort helig, ännu heter ogudaktig? Eller har någon apostel talat så? Bort, wi säga det om igen, bort med allt osannt tal!

13. "Ja men, frågar du twiflande igen, skall icke en Kristen hwarje dag komma såsom en ogudaktig fram till nådestolen?" Swar: En Kristen skall komma till nådestolen såsom en Kristen; Guds barn skola komma till nådestolen såsom Guds barn; Kristi lärjungar skola komma såsom Kristi lärjungar, men de ogudaktiga skola komma såsom ogudaktiga — det blir sanning, och sanningen är alltid det, som behagar Gud bäst. Att en Kristen känner synd, såsom Paulus säger: Jag wet, att i mig, det är i mitt kött, bor intet godt (Rom. 7), och åter: Köttet har begärelse mot anden (Gal. 5: 17), det gör honom ännu alls icke till en ogudaktig; att han och till äfwentyrss här eller der fallit och försyndat sig, det gör honom icke heller till en ogudaktig. Petrus föll gansta grusligt, öfwertrumplad af försträffelse, men ogudaktig wardt han icke; han war den i synd fallne lärjungen men ännu alltid lärjungen, och i de tårar och den bättring, som strax följde, trängde den nya heliga anden åter segrande fram. O du Guds barn, affäg dig hwarken inför Gud eller människor eller inför dig själf den titel, som Gud själf har gifwit dig!

14. Till närmare belysning af denna sak må wi här berätta en gansta träffande saga. En prins war på resa för att winna en brud. Under sin färd mötte han en slafhandlare. Af honom köpte han en ung slafwinna wid namn Cecilia, hwilken behagade honom wäl.

När köpet war afslutadt, lät han henne aflägga sin slafdrägt, klädde henne i purpur och satte henne i sin wagn, sägande: "Nu skall du icke mer heta Cecilia slafwinna, såsom förr, utan Cecilia prinsessa." Men hennes gamla slafdrägt lade han wid hennes fötter i wagnen med förklaring, att den skulle alldeles utkastas, när de kommo utanför porten till hans slott. Nu war "Cecilia prinsessa" mycket glad och lycklig och prisade sin nye brudgum. Men när hennes ögon en gång föllo på den gamla slafdräkten, förbysrades hennes anlete. När prinsen märkte det, frågade han: "Hwad heter du?" — "Cecilia slafwinna", wardt swaret. Men det behagade alldeles icke prinsen utan sårade hans hjerta, hwarför han swarade: "Icke så, icke så; är du icke min fria brud? Cecilia prinsessa är ditt namn." Si sammalunda skall det wäl misshaga Herren, när den själ, som han upptagit och förlossat och i sitt blod rentwagit, ändå enwisas att falla sig ogudaktig. Bort med sådant tal! Må ingen mena, att det behagar Herren att så beröfwas den ära, som honom tillkommer för det herrliga Guds werk, som han i den troende har utfört.

15. Jag hade en gång ungefär följande samtal med en man, en uppriktig Kristi lärjunge, hwilken nu för flere år sedan affomnat i tron på Jesus. Han hade just hört en predikan om goda gerningar, hwilken icke behagade honom. "Jag har inga goda gerningar", sade han. "Då är du icke heller någon fristen", swarade jag. "Jo, sade han, fristen är jag utan några goda gerningar af fri nåd allenast genom tron på Jesus." — "Men tron utan gerningar är död, tillade jag, och en död tro gör nog ingen till fristen; i Kristus Jesus är intet bewändt utom tron, som werkar genom kärleken, säger Paulus, och har du ingen sådan kärlek, så har du deri ett tecken, att du icke är i Kristus Jesus. Om du hade tron, så att du kunde försätta berg och hade icke kärleken, så wore du endast en ljudande malm och en klingande bjellra men ingen fristen." — "Ja, sade han, jag vill om mig sjelf ingenting annat weta, än att jag är en ogudaktig syndare, på det att min salighet må stå på Guds fria och rena nåds grund allena." — "Nuwäl, tillade jag, men är du en ogudaktig syndare, då har du ingen salighet alls att wänta, utan är twertom på wäg till fördömmelse, huru mycket du än trotsar på Guds fria nåds rena grund." Mannen war en from och älskelig fristen, på hwilken hwar och en kunde se, att han war en Kristi lärjunge, men sådant der öfwerdrifwet tal ansåg han höra till den rätta evangeliskheten. Och han talade så af rädsla för egenrättfärdighet! O huru lätt faller icke en menniska med sina tankar från den ena galenskapen i den andra.

16. "Men, säger någon igen: i sig sjelf är wäl en Kristen ännu alltid samma ogudaktiga och orättfärdiga menniska, fastän han i Kristus är helig och rättfärdig." Detta hör nu och till de många förwillande uttryck, som ofta i oförstånd och till oberäknelig flada användas angående denna sak. Man kan icke wara både ogudaktig och helig, både orättfärdig och rättfärdig på samma gång. Är man det ena, så är man icke det andra. Aldrig lärer heller Guds ord, att en Kristen är både det ena och det andra. Ingen profet, ingen apostel har talat så, icke heller Herren Jesus sjelf. Hwad en Kristen är i sig sjelf, det vill säga, hwad han war, innan han wardt en Kristen; hwad han är i Kristus, det vill säga, hwad han nu är, sedan han blifwit förenad med Kristus. Se här ett exempel! När jag om en rik fru säger: "Denna rika fru är i sig sjelf endast en fattig flicka", så vill det icke säga, att hon fortfarande är en fattig flicka, utan det vill säga, att hon war en fattig flicka, innan hon wardt gift, men att hon nu genom sitt giftermål är en rik fru. Sammalunda är och förhållandet här. Om jag säger, att en Kristen i sig sjelf är en ogudaktig syndare men i Kristus rättfärdig, då uttrycker jag, att han, innan han wardt förenad med Kristus, (då han "war i sig sjelf") war en ogudaktig syndare, men att han nu, när han är i Kristus, icke vidare är orättfärdig utan rättfärdig. Men att tala om, att han fortfarande är orättfärdig eller ogudaktig, det är att tala emot Guds ord, och det må wi undwika, huru fåra och fastwugna med våra föreställningar sådana uttryck än må wara. Osannt och öfwerdrifwet tal är aldrig evangeliskt. Det kan tjusa men aldrig frälsa.

17. Hwad en Kristen är i Kristus, vill alltså icke säga, hwad Kristus är för honom eller i stället för honom, utan det vill säga, hwad den troende sjelf har blifwit och nu är derigenom, att han är i Kristus. Det är icke Kristus, som nu är helig och rättfärdig i hans ställe, utan det är den troende sjelf, som blifwit och är helig derigenom, att han är i Kristus och Kristus i honom. Att Kristus blir boende genom tron i en syndares hjerta, dermed förhåller det sig icke så, som när man t. ex. sätter ett ljus in i en lyfta. Lyktan warder genom ett sådant ljus alls icke förwandlad utan förblir alltjemt samma mörka lyfta, fastän ljuset skiner ut genom hennes väggar. Men der Kristus genom tron warder boende i en syndares hjerta, der förblifwer icke syndaren densamme som förr. Twertom förwandlar Kristus syndaren helt och hållet och gör honom till en annan ny och helig menniska i hjerta, håg och sinne och hela

hans warelse — en ny flapelse (2 Kor. 5), så att han sjelf warder ett "ljus i Herren" (Eph. 5: 8).

18. Sådant är ju ej ett tungt och odrägligt lagbud utan twertom ett skönt och herrligt evangelium för alla dem, som äro i bekymmer öfwer sina synder och längta efter frälsning från dem, men känna sin egen wanmakt. Ty här så de höra, att Kristus icke är en oduglig eller half frälsare utan en, som werkligen förmår utföra sitt öfwerstepresterliga embete, som är att helga folket. När man det hör, så måste äfwen den uslaste syndares hjerta fatta hopp. Ty här förnimmer han, att om det ock ofta ser mörkt och förtwifladt ut, så behöfwer han likwäl alldeles icke gifwa sig öfwer, såsom wore det omöjligt för Herren Kristus att göra, hwad som för honom sjelf är omöjligt. Det finnes intet slag af syndare, som icke Jesus kan omstapa och göra till nya, heliga menniskor, så att både Gud och änglarne stola glädjas att se på dem. Guds rikets historia bär vittne om röfware, drinkare, swärjare, horkarlär, stötor, affällingar, fariseer o. s. w., som blifwit stora helgon. Och här är ett omätligt haf af nåd. Om du ock hör till de rysligaste syndare, som någonsin funnits på jorden, så kom till Jesus fritt och öppet med all din uselhet, all din förnedring, alla dina bojor, och han skall göra äfwen dig ren och helig, så att de heliga änglarne stola räkna det för en glädje och ära att wara dina tjensteandar. Det kan något wara. Ja, Gud ware lof för sin ousägliga gåfwa.

19. "Ja men, invänder någon igen, i förklaringen af andra artikeln säger dock Luther: Kristus har förlossat, förwärfwat och wunnit mig, förtappade och fördömda menniska, från alla synder, från dödens och djefwulens wäld, och Paulus säger om sig: Jag är den förnämste bland syndare (1 Tim. 1: 15). Hwad är nu detta annat, än att den troende allt fortsarande i sin person är en förtappad och fördömd syndare, fastän han i Kristus är frälst från alla synder?" Swar: detta är ett stort missförstånd igen. Om någon sade till dig: "Den eller den läkaren har botat mig, sjuka stadare, från alla mina sjukdomar", då wille han ju alldeles icke dermed hafwa sagt, att han ännu fortsarande i sin person wore en sjuk stadare? Nej, utan det wille han säga, att han varit en sjuk stadare men genom läkaren blifwit botad från alla sina fraktheter, så att han nu wore frisk. Nuwäl, då förstår du ock, hwad det är, när Luther säger: Han har förlossat mig, förtappade och fördömda menniska. Dermed är sagdt: jag war en förtappad och fördömd menniska, men nu är jag genom Kristus frälst från alla synder. Och när Paulus säger, att han är den förnämste bland syndare, då förklarar han

sjelf sin mening i v. 13, der han säger: "Jag war en hädare och förföljare och wåldswerlare." Det är alltså i betraktande af sitt förflutna lif, han kallar sig den förnämste syndare, som Gud bewisat barmhertighet och frälst genom Jesus Kristus. Men nu war han en ny skapelse, en rättfärdig menniska, ty nu war han i Kristus, som hade förlossat och omflapat honom. Ja i sanning, Guds folk är ett heligt folk; de troende äro personligen i Kristus Jesus omflapade till nya, heliga menniskor. Det är den wäsentliga frälsningen. Och om icke detta goda blifwit verkadt i dig, skall du aldrig intomma i himmelen, huru mycket du än må berömma dig af Guds fria nåd.

20. Men wi wilja ännu anföra några andra ställen ur Pauli bref, der han talar om Guds barn såsom heliga. I Rom. 8: 27 heter det: Han som utforskar hjertan wet, hwad Andens sinne är, ty han manar för de heliga efter Guds behag. Apostelen betecknar i v. 26 de troende såsom ännu behäftade med swaghet, hwilken Anden hjälper, i det han manar godt för dem med outsägliga suckar. Men heliga kallar han dem ändå, emedan de verkligen woro det. När han sedan förmanar dem till inbördes hjälpsamhet, säger han: Tagen del i de heligas behof. Och i Rom. 15: 25 säger han, att han war på wäg till Jerusalem för att tjena de heliga, ty, tillägger han, Macedonien och Achaia hafwa funnit för godt att göra ett sammanskott till de fattiga bland de heliga i Jerusalem (v. 26). I Rom. 16: 2 förmanar han de kristna i Rom att mottaga diakonissan Phoebe på ett sätt, som är wärdigt de heliga; och i v. 16 helsar han till alla de heliga. I Eph. 3: 8 kallar han sig sjelf den ringaste bland alla heliga. I Kol. 3: 12 kallar han de troende för Guds heliga, emedan de såsom heliga tillhörde Gud. Korteligen: öfwerallt, der wi enligt wårt sätt att uttrycka oss stulle säga: "Kristna", der säger Paulus: "Heliga". Dersför kallar han också i 1 Kor. 14: 33 de kristna församlingarne för de heligas församlingar. Ordet "kristen" war på den tiden ett smådenamn, som Paulus aldrig brukade; "helig" är den rätta benämningen.

21. På samma sätt säger Petrus, att de kristna äro ett heligt presterskap och ett heligt folk (1 Petr. 2: 5, 9). De äro verkligen uttagne från syndens mörker, de äro nya menniskor, med nytt sinne, ny håg och lust att älska Gud och göra hans wilja. Detta bör också sägas Gud till ära och de troende till tröst samt alla strymtare till blygd. Den, som icke är en ny, helig skapelse, är icke heller en lem i Kristus. Den som icke har Kristi ande, han hörer honom icke till (Rom. 8).

22. "Ja men, säger någon, detta är ju att göra det fria

evangelium om intet och beröfwa alla fattiga syndare deras tröst." Swar: Om någon har tröst i det, att han är i Kristus, och han ändå icke har blifwit en ny och helig skapelse, då bör han så fort som möjligt blifwa af med den trösten. Ty det är en falsk tröst, och att hafwa en falsk tröst, deri ligger ingen wälsignelse; nej deri ligger twertom ett hinder för den rätta trösten. O låtom oss bedöma allting efter Guds ord, ty saken är allwarfam och det i aldra högsta grad. Må wi aldrig låta inbilla oss, att wi lida någon skada derigenom, att wi låta Guds sanning döma öfwer oss, äfwen om den domen skulle utfalla mycket förödmjukande.

23. Alltså: det är summan: Kristus är oss af Gud gjord till helgelse. Gud vill, att wi skola warða heliga. Utan helighet skall ingen få se Gud, ty utan helighet kan ingen se Gud. För alla oheliga är Gud en förtärande eld. Men dertill är Kristus sänd, att han skall göra syndare heliga genom sitt blod. Han för-
mår det, och till honom är det därför, som evangelium hänvisar alla, som hungra och törsta efter att warða heliga. När lagen säger: "Waren helige!" då är det icke ett rätt evangelium, som säger: "Derpå kommer det icke an; Kristus har fullgjort allt för dig." Nej, när lagen säger: "Waren helige", och syndaren frågar: "Huru skall jag warða helig?" då är det evangelium, Guds evangelium, som säger: "Gå till Jesus, ty honom har Gud af sin nåd sändt i werlden, på det att den rättfärdighet, som lagen äskar, skall warða fullbordad i oss (Rom. 8: 2). Tro på honom! Han är mannen! Hans blod renar från alla synder — icke bara öfwerstyler utan verkfligen renar och det från alla synder — icke bara från några." Ja Gud ware ära ewinnerligen, att han gifwit oss en så fullkomlig frälsare. Amen.

Andra Beträktelsen.

24. Efter den helige, som kallat eder, waren också I helige i all eder umgängelse (1 Petr. 1: 15). All sann helgelses ändamål är, att den troende skall warða lik Gud. Ursprungligen skapades nemligen menniskan till likhet med Gud. Det war hennes salighet. Genom synden wardt hon olif Gud, skild från honom och osalig; genom helgelse återställes den troende till likhet med Gud och salighet i förening med honom. Den fullkomliga heligheten är den full-

tomliga gudsligheten, men den fullkomliga gudsligheten är den fullkomliga saligheten, och dit syftar ytterst det Guds verk i den troende, som Skriften kallar helgelse. När Petrus skrifwer de ofwan anförda orden, återopår han strax Herrens ord i 3 Mos. 19: 2: Varen helige, ty jag är helig, Herren eder Gud. Om denna sak säger också Paulus till de kristna: Varen Guds efterföljare (Eph. 5: 1). Och åter: Den nya människan förvandlas till kunskap efter hans bild, som skapat henne (Kol. 3: 10). Guds folk skall vara ett heligt folk just därför, att de Gud är en helig Gud.

25. Men hvad har då Gud gifwit oss för en bild, af hvilken vi kunna se, hurudan hans helighet är, och genom hwars efterliknande vi kunna vara wisja, att vi likna Gud? Swar: Den enfödde Sonen, Jesus Kristus. Därför framställles också han öfwer allt i evangelium såsom mönstret för de troendes helgelse. Sålunda säger Petrus: Dertill ären I kallade, emedan också Kristus led för eder, lemnande eder ett efterdöme, på det att I skullen efterfölja hans fotspår (1 Petr. 2: 21). Och åter: Sedan Kristus lidit i köttet, så bewäpnen också eder med samma sinne (1 Petr 4: 1). Varen mina efterföljare, såsom jag är Kristi, säger Paulus (1 Kor. 11: 1). Den som säger sig förblifwa i honom, han skall också wandra, såsom han wandrade, säger Johannes (1 Joh. 2: 6). Och åter: Den som har detta hopp i honom, han renar sig, såsom han är ren (1 Joh. 3: 3). På samma sätt talar Jesus sjelf: Jag har gifwit eder ett efterdöme, att såsom jag gjorde, så skolen också I göra (Joh. 13: 15). Och åter: Mina får höra min röst och följa mig (Joh. 10: 27). Och åter: Den mig tjänar, han följe mig (Joh. 12: 26).

26. När helgelsen, såsom vi sagt, åsyftar de troendes förvandling till Guds likhet, då kan ju intet bättre eller högre mönster för helgelsen tänkas än Jesus — han som är Guds herrlighets sten och hans wäsendes rätta beläte, han som om sig kunde säga: Den mig ser, han ser Fadren. Den som följer Jesus, han följer alltså Gud; den som liknar Jesus, han liknar Gud. Apostlarne hänwisa aldrig till Mose lag såsom mönstret för helgelsen. Mose lag war väl också en uppenbarelse af Gud, så att den, som följde honom, äfwen i wiß mening följde Gud, såsom Mose säger: Herren eder Gud skolen I följa (5 Mos. 13: 4), och såsom det om Salomo heter: Salomo följde Herren alldeles såsom hans fader David (1 Kon. 11: 6). Men när Mose lag såsom en uppenbarelse af Gud jemföres med Kristus, då bleknar hans herrlighet, såsom månens ljus bleknar, när solen går upp. Lagens herrlighet är väl i och för sig stor, men jemförd med Kristi herrlighet är hon att räkna

såsom ingen herrlighet, säger Paulus (2 Kor. 3: 10). Och när apostlarna hade det herrligare att visa till, så visade de icke till det mindre herrliga. I Kristus hade de allt det ljus, som lagen innehöll, och dertill mer — oändligt mycket mer. I Kristus hade de en lifswande Guds afbild, och det är mer än en i bokstäfwer skrifwen lag.

27. Låtom oss därför i några korta drag skåda, huru Jesu helighet ser ut. Han kallas serffildt "Guds helige". Huru uttråde sig hans helighet i förhållande till Fadren och i förhållande till menniskorna? I förhållande till Fadren uttråde hon sig uti hans hjertas och hela hans lifs fullkomliga hängifwenhet åt honom. Han älskade Gud fullkomligt. Han älskade honom af allt sitt hjerta, af all sin själ, af alla sina krafter och af all sin håg. Ingenting war för honom så wigtigt som att i allt — i ord och gerning — göra sin faders wilja, wara sin fader till behag och utföra det werk, som han af honom hade mottagit. Han hade intet sinne och ingen tanke för något annat. Det är min mat, att jag gör hans wilja, som mig sändt hafwer, och fullbordar hans werk (Joh. 4: 34). Han behöfde aldrig kämpa med sig sjelf för att twinga sig att göra Guds wilja, såsom den hungrige ju icke behöfwer kämpa med sig sjelf för att förmå sig att äta, när han har tillfälle dertill. Det war honom lätt, det war honom lust, det war hans lifs lycka och glädje, hans lifs ljus att fullkomligt älska Gud, fullkomligt wandra i hans bud och wara honom till behag. Hwad han för sin egen del skulle försaka eller lida, det åttade han aldrig, bara han fick göra Guds wilja.

28. Om menniskor lönade honom med tack eller otack, med "Hosianna" eller "Korsfäst", det inwerkade aldrig på honom, blott Fadren hade behag till honom. Af Fadren utbad han sig kraft till allt, till Fadren hembar han ära och tack för allt. Andä intill döden war han honom fullkomligt hängifwen. När Fadren wille det, förnedrade han sig sjelf, wardt lydig intill döden, ja intill korsets död (Phil. 2: 9). När Petrus en gång frestade honom, att han skulle undandraga sig lidandet, swarade han: Gå ifrån mig, du satan, ty du är mig till hinders, ty du besinnar icke, hwad Gud tillhör, utan hwad menniskor tillhör. Och när samme Petrus wille förswara honom med swärd, sade han: Skulle jag icke dricka den kalk, som Fadren gifwit mig (Joh. 18: 11). När han i Getsemane låg på sitt ansigte, bedröfwad intill döden, så att han och af ångest swettades blod, då bad han och sade: Fader, om möjligt är, gånge denna kalken ifrån mig, dock se icke min wilja utan din. Och åter: Är det icke möjligt, att denna kalken går ifrån mig, med mindre

jag dricker honom, så se din wilja! (Matth. 26.) Korteligen: Fadren, hans behag, hans ära, hans wilja war för Kristus allt; för Fadren lefde han, för Fadren dog han. Gud war den medelpunkt, omkring hwilken hela hans hjerta, alla hans planer, hela hans lif och werk oupphörligt rörde sig utan något misshjud, utan någon rubbning. Derfor kunde han och wid sin lefnads slut säga till honom: Jag har förherrligat ditt namn på jorden, i det att jag fullbordat det werk, som du har gifwit mig (Joh. 17: 4).

29. Se wi vidare på hans förhållande till menniskor, så utmärktes det af den fullkomliga kärleken. Paulus säger i 1 Kor. 13: Kärleken är långmodig och mild, kärleken afundas icke, kärleken stryter icke, uppblåses icke, sticlar sig icke ohöfswist, söker icke sitt, förbittras icke, tillräknar icke det onda, den gläder sig icke öfwer orättfärdigheten, men den gläder sig med sanningen; den fördrager allt, tror allt, hoppas allt, uthärdar allt. Och på hwem har denna bestrifning fullkomligare passat in än på Jesus, Guds helige? När uppblåstes han, när ströt han, när afundades han, när sticade han sig ohöfswist, när brast han i långmod och mildhet, när sökte han sitt, när förbittrades han, när gladdes han öfwer orättfärdigheten o. s. w.? Nej, i alla sina predikningar och alla sina handlingar leddes han af den renaste och ädlaste kärlek. Så ser den rätta heligheten ut, den fullkomliga heligheten.

30. Se på hans förhållande till sina wänner! Se, huru troget han följde och wärdade dem. När de woro bedröfwade, tröstade han dem; när de syndade, tillrättawisade han dem och hjälpte dem upp; när de woro oförståndiga, underwisade han dem; när de woro swaga, uppmuntrade han och stärkte dem. Aldrig tänkte han på sig sjelf. Andock han war Guds son och såsom sådan hade funnat begära att warda tjenad af alla, begärde han dock ingens tjenst utan förnedrade sig sjelf till allas tjenare. När han satt tillsammans med sina lärjungar wid den sista måltiden under sitt jordelif, tog han ett wattubäcken, gick omkring dermed och twådde deras fötter — förrättande den ringaste tjenaresyssla. När han sedan talade till dem, war hans tal fullt af det hjertligaste deltagande och de ljusligaste uppmuntringar med afseende på de kommande dagarne. Han förutsade deras — och serfildt Petri — fall, men han talade derom med den innerligaste ömhet och sade dem, huru han skulle komma igen till dem, på det att de måtte åter warda upprättade och glada. Efter slutad måltid tog han dem med sig ut till Oljoberget, men han tog endast tre med sig in i Getsemane, neml. de tre, som han icke långt förut på förklarings-

berget hade visat sin herrlighet. Han wille förstona de andra för anblicken af hans lamp. Men äfwen de tre lemnade han efter sig i örtagården och gick wid påß ett stenkast ifrån dem. När han kom tillbaka och fann dem sofwande, wäckte han dem med den största ömhet. Icke banna, webergälla, bortstöta utan uppmuntra, hjälpa och tjena war hans lust och hans gerning. När han slutligen i örtagården öfwerfölls af sina fiender, gick han emot dem och frågade, hwem de sökte. Och när de swarade: Jesus af Nazaret, sade han: Det är jag; sölen I mig, så låten dessa gå. Sig sjelf gaf han i deras wäld, lärjungarne satte han i säkerhet.

31. Men låtom oss följa honom ännu widare. När han af dem, som gripit honom, fördes bort, försökte Petrus förswara honom och afhögg örat på öfwersteprestens dräng, Malkus. Det war illa gjordt af Petrus, och Herren bad honom sticka sitt swärd i skidan; men den skada, som Petrus hade gjort, botade han. Wid förhöret inför Katphas war Petrus närwarande men förnekade honom tre gånger, ja förbannade sig och och swor, att han icke kände honom. Och hwad gjorde Jesus då? Wände han sig om till honom med hotfull uppsyn, med hårda ord eller med knuten hand? Nej, nog wände han sig om, men han såg endast på honom, och det med en blick, som wäl genomborrade Petri hjerta men icke främde honom bort. Sedan på påstmorgonen sände han honom genom änglar en serfildt hellsning, att han ännu betraktade honom såsom sin lärjunge. Och strax derefter sade han sjelf till Maria: Gå och säg mina bröder (deri äfwen Petrus war inbegripen), att jag far upp till min fader och eders fader, till min Gud och eders Gud (Joh. 20: 17). Der war icke förebräelse eller tillräknande, icke hårda och dömande ord utan den hjertligaste faderskärlek, såsom han sjelf förut hade sagt: Jag skall icke lemna eders faderlösa, jag skall komma till eders. Derefter uppenbarade han sig först för Petrus, sedan för de två, som gingo till Emmaus, derefter för alla elswa, der de af rädsla för judarne woro församlade inom slutna dörrar. Och: Frid ware eders! så ljöd hans hellsning. När de då wordo förfärade, menande att de sågo ett spöke, visade han dem händer och fötter och sin sida, på det de måtte se, att det war han, samt tro och warda lugna. Och när de efter allt detta för glädjes skull icke kunde tro, emedan det syntes dem alltför stort, så tog han och åt i deras åsyn fisk och honung.

32. Men ännu mer. Då Herren sålunda uppenbarades för dem, war Thomas icke med. När han fick höra, hwad som hade händt, sade han twert ifrån, att han icke trodde saken, dereft han icke

sjelf finge se hålen i hans händer och fötter och sticka sin hand i hans sida. Och hwad hände? Åtta dagar derefter uppenbarades Jesus igen, när alla lärjungarne woro församlade. Frid ware eder, ljöd åter hans helsning, och sedan sade han till Thomas: Räck hit ditt finger och se mina händer och räck hit din hand och stick henne i min sida och war icke otrogen utan trogen (Joh. 20: 27). Allt, allt gick ut på att upphjelpa de arma ströpliga lärjungarne. Sådan war Herrens Jesu helighet, outtröttlig i att förlåta, fördraga och tjena. I hela hans förhållande till lärjungarne kan man icke upp-täcka ware sig ett ord eller en gerning, som icke war anlagd på deras wälfärd.

33. Stulle wi i den evangeliska berättelsen söka efter något ställe, som antydde, att Herren någon gång swikit sina lärjungar i ord eller gerning, att han förolämpat dem, baktalat — för att icke säga beljugit — dem, att han någonsin onödigt bedröfwat dem, eller att han någonsin underlåtit att warna och tillrättawisa dem, der sådant varit af nöden, så stulle wi söka alldeles förgäfwes. Man talar stort om en brudgums, en faders, en moders kärlek, men ingen menniskas kärlek kan förliknas wid Herrens Jesu kärlek i kraft, i uthållighet, i sjelfsuppoffrande barmhertighet. Äfwen den fullkomligaste moder och den bästa brudgum hafwa något att förebrå sig. Ja ju bättre de äro, desto bättre se de, huru mycket som fattas. Men Jesus hade aldrig något att förebrå sig i sitt förhållande till lärjungarne, ty han war i alla afseenden fullkomligt helig.

34. Betrakta wi widare hans förhållande till syndare, så framträder hans helighet ännu fullkomligare. En helig kärlek är det wäl att älska wänner; en helig kärlek är det att älska mafa, hem, bröder och systrar. Men en oändligt större helighet är det att älska syndare och owänner. Dersför sade och Herren till lärjungarne: Om I älsken dem, af hwilka I warden älskade, hwad fån I för lön? Göra icke och publisanerna detsamma? Och om I wisen eder wänliga mot edra bröder allenast, hwad synnerligt gören I? Göra icke hedningarna på samma sätt? (Matth. 5: 46 f.). Wille de wara riktigt heliga efter Guds sätt, så stulle de älska sina owänner, wälsigna dem, som bannade dem, göra wäl emot dem, af hwilka de woro hatade, samt bedja för dem, som gjorde dem skada och förföljde dem (Matth. 5: 44). Den som så älskar, han älskar såsom Gud. Och en sådan kärlek war det, som isynnerhet utmärkte Jesus.

35. En ibland de anklagelser, som fariseerna hade emot Jesus, war, att han undfick syndare och åt med dem (Luk. 15). Sådant syntes fariseerna wara en ohelig kärlek. Tänk hwilket wit-

nessbörd! Om endast lärjungarne hade sagt, att han älskade syndare, så hade det ju varit ett godt vittnessbörd, men man hade då till äfwentyrskunnat tänka, att de öfwerdrifwit och talat för mycket godt om honom. Ty det händer ju ofta, att store män af sina wänner och beundrare framställas mycket bättre och större, än de i werkligheten äro. Men här komma nu sjelfwa fienderna, som wille tala ondt om honom, och hwad säga de då? Jo, de säga: "Denne mannen kan omöjligt wara en helig man, ty han älskar syndare, tager emot dem och äter med dem." Ja hwad synes dig om ett sådant vittnessbörd? Säkert måste det i alla fall wara, det som bebyggas både af wänner och af fiender. Och tänk: Jesus måste mot sina fiender förswara sig i denna punkt och wisa, att han deri handlade alldeles likt Fadren — den himmelske Fadren (Luk. 15).

36. När Jesus en gång satt till bords hos en farise, kom en qwinna dit, en synderska. Hon lade sig wid Jesu fötter och begynte wäta dem med tårar samt torka dem med sitt hår. Då sade fariseen wid sig sjelf: Wore denne en profet, så wiste han nog, hurudan denna qwinna är; och då — tänkte han — skulle han såsom en helig man otwifwelaktigt drifwa henne ut. Men Jesus tänkte alldeles twert om: just den som är helig, bör förbarma sig öfwer arma syndare och synderskor för att hjälpa dem upp. Och derefter handlade han. När han gick in och åt hos publikanen Mattheus eller hos publikanen Zacheus, då knorrade fariseerna deröfwer, att han ingick till syndare. Men Jesus swarade: De helbregda behöfwa icke läkare utan de franka. När en samaritisk qwinna, en af det folket, som judarna hatade mer än alla andra folk, och dertill en, som lefde i otuft, låt tala med sig om det lefwande watten, då wedergwicke och gladde det hans hjerta så, att både trötthet och hunger förswann (Joh. 4).

37. När Petrus skulle i korta drag teckna Jesu heliga lif, sade han om honom: Han gick omkring, gjorde wäl och hjälpte alla, som beherskades af djefwulen (Apg. 10). Han icke bara wäntade, tilldes de kommo, nej, han wandrade omkring för att uppsöka det förtappade och igenhemta det förwillade. Ingen försmådde han, ingen utkastade han, ingen fattig syndare tilltalade han fränstötande, häftigt eller dömande. Nej, kommen till mig alle I, som arbeten och ären betungade, jag skall wedergwicke eder, och I skolen finna ro till edra själar, så lydde hans bjudning. Han war de usla och fattiga nådig. Stora syndare, hwilka aldrig skulle hafwa fått inträda på en farises gård, ännu mindre i hans hus, de funno alltid icke blott en öppen gård eller ett öppet hus, nej utan en öppen famn

och ett öppet hjerta hos Jesus. Tänk om en farise skulle hafwa tagit en publikan i famn! Omöjligt! Men Jesus gjorde det. Därföre kommo och syndare i stora hopar till honom. — Sa när han hängde på korset, wände sig till honom en röfware och wardt frälst.

38. Men ännu mer. Att älska och förbarma sig öfwer syndare, som ändå wilja stadna för ordet och låta säga sig, syndare som bekänna sina synder och längta efter nåd, det är nog en helig kärlek men ännu på långt när icke den högsta. Den fullkomligt heliga kärleken visar sig i förhållandet till fiender. Och der framför allt är det Jesus framstår såsom Guds helige. Medan det ligger i människans natur att önska ondt och gå efter dens värsta, af hwilken hon bemötes fiendtligt, war det twertom Herrens Jesu sinne att älska sina fiender och söka deras frälsning. När han blef bannad, bannade han intet igen, och när han led, hotade han intet (1 Petr 2: 23). Afwen när han öfwer sina fiender uttalade de allwarligaste domar, åsyftade han ingenting annat än deras wälfärd: deras omvändelse och frälsning. När judarne togo upp stenar för att dräpa honom, så gick han ur wägen. När han fista gången intågade till Jerusalem, grät han af medlidande med den arma staden, som genom en allt större och större förhårdelse gick emot sin undergång. O huru gerna hade han icke welat församla alla dess innewånare, såsom hönan församlar sina kycklingar under sina wingar; men de wille icke. När han sedan stod inför Pilatus och öfweröstes med de osannaste anlagelser, swarade han intet, och när han på det stymfligaste sätt bespottades, pistades, törnekröntes o. s. w., sade han icke ett ord. Han led stilla såsom ett lam, som tiger för dem, som klippa det (Es. 53). Och att detta icke skedde, såsom när någon tiger af illa, medan wreden kolar i hans inre, det kunna wi framför allt se deraf, att när han, sargad och blodig, war kommen upp på korset, woro hans första ord: Fader, förlåt dem det, ty de weta icke, hwad de göra (Luk. 23: 34).

39. Men icke nog med det. När han war uppstånden ifrån de döda och gaf sina lärjungar befallning att med evangelii budskap utgå i hela werlden, då sade han, att de skulle begynna på Jerusalem — den staden som war brottsligare än alla andra städer på jorden. Man skulle wäl hafwa wäntat, att han hade sagt: "Lemnen Jerusalem åt sitt öde att förgås! Staden är för sina synders skull icke bättre wärd." Men nej, utan så ljöd det i hans hjerta: "Jerusalem, det arma Jerusalem! Gån först dit och räddben, hwad som räddas kan!" Sin argaste fiende, fariseen Saulus, gjorde han till sin störste apostel. O i sanning: hela hans lif war en lefwande tafs, under

hvilken man kunde strifwa: Han älskade sina ovänner; han wälsignade dem, som bannade honom; han gjorde wäl emot dem, som hatade honom, och han bad för dem, som gjorde honom skada och förföljde honom.

40. Hvem af eder straffar mig för synd? frågade han en gång sina fiender (Joh. 8: 46). Och ingen kunde straffa honom. Allt hwad ondt, man wille lägga honom till last, måste man lögnaktigt uppbläsa, så att sjelfwa hedningen Pilatus förstod, att det war af afund, som fienderna hade öfwerlemnadt honom åt honom (Matth. 27: 18). Han gjorde ingen synd, och intet swet wardt funnet i hans mun, säger Petrus (1 Petr. 2: 22). Han war rättfärdig och helig i alla sina tankar, alla sina ord och werk. Huru mycket det än i denna tiden talas, strifwes och disputeras om Jesus, och huru olika menniskors tankar om honom än må wara: deruti äro dock alla ense, att de i hela hans lif icke kunna upptäcka någon fläd. En helig man war han — det är allas enhälliga vittnesbörd — en sann och fullkomlig afbild af Gud och därför den rätta, fullkomliga förebilden för alla dem, som wilja wara eller warda heliga. All sann helgelse måste därför gå i den riktningen: att mer och mer likna Jesus, tilldeß wi warda honom fullkomligt like.

41. Betrakta wi också de menniskors exempel, hvilka i bibeln kallas heliga, så finna wi, att deras helighet har varit af alldeles samma art som Kristi. De hafwa haft Kristi sinne, och deras helgelse har alltid gått i den riktningen att likna Kristus. Apostlarna woro ju heliga menniskor. Huru sågo de då ut? Woru de barska och försträcktliga menniskor, såsom wi ofta äro benägna att tänka om heligheten? Långt derifrån. Sådan war fariseernas helighet, den falska heligheten. Icke så Kristi och hans lärjungars. I en enfaldig tro hängäfwu apostlarna sig med brinnande kärlek åt Gud, sin himmelske Fader, och åt Jesus Kristus, sin Herre och Frälsare. Han war deras allt, hans kärlek och nåd war deras hellsa, deras lif, deras fröjd, deras kraft. Hans goda wilja war deras lag, icke en yttre twingande lag utan en frihetens lag, en lag som de af allt hjerta älskade, och i hwars utöfswande de därför kände sig fria och lyckliga. I sitt förhållande till menniskor, både wänner och fiender, sökte de också på alla sätt likna Herren. Derom bära deras bref äfwen som Apostlagerningarne otaliga vittnesbörd. Det war deras lust att så utgifwa sig till att tjena syndare och heliga med alla de gåfwor, som Gud hade gifwit dem. Sag är en gäldenär åt både greker och judar, både wisa och owisa, säger Paulus i Rom. 1. När judarne hatade honom så, att de gång efter annan försökte dräpa honom, så älskade han dem med en så brin-

nande och innerlig kärlek, att han mången gång t. o. m. önskade sig själf bortkastad från Kristus, om det hade kunnat hjälpa dem. När Stephanus, sargad och blödande af de på honom kastade stenarne, redan war nära att uppgifwa anden, så bad han för sina ursinniga fiender och sade: Herre, tillräkna dem icke denna synden (Apg. 7). Så ser den rätta heligheten ut. En sådan helighet ligger aldrig i menniskans natur utan är ett Guds werk samt en frukt af en ny födelse.

42. Och nu låtom oss rycka frågan närmare inpå oss! Låtom oss träda fram med hela vår person och alla våra werk i ljuset! Må vi låta ljuset falla in i alla äfwen de minsta och hemligaste vrår af våra hjertan. Bepröfwen eder själfwa, om I ären i tron, säger apostelen Paulus. Men till en rätt själspröfning hörer framförallt det sinnet, att man vill ärligt weta sanningen om sig själf, det sinnet, som af hjertat beder: Gud, låt mig gerna weta det värsta om mig, bara du låter mig weta sanningen, så att jag icke går och bedrager mig med en falsk tro. I det sinnet beder David: Utransaka mig, Gud, och få weta mitt hjerta; bepröfwa mig och förnim, huru jag menar det; och se till, om jag på en ond väg är, och led mig på den ewiga vägen (Ps. 139: 23). Har du det sinnet? Verkligen? Ja, säger du. Nuväl, gifwe Gud, att det må wara sanning!

43. Uti de följande betraktelserna wilja vi först tillse, om det finnes någon kraft för oss att få till en sann och verklig helgelse, vidare huru vi skola komma i åtnjutande af denna kraft, samt slutligen huru Kristi bild må alltmer och mer utpregla sig i hela vårt lif och alla dess förhållanden. O, Herre Gud, färe himmelske Fader, gif oss din nåd att rätt följa ditt ord! Gif oss din Ande, att vi må se ljus i ditt ljus. Gif oss lydaktiga hjertan, som anamma ditt ord till lif och till sann gudaktighet. Amen.

Tredje Betraktelsen.

44. Fridens Gud själf helge eder helt och hållet, och hela eder ande och själ och kropp blifwe bewarad ostrafflig wid vår Herres Jesu Kristi tillkommelse. Han är trofast, som kallade eder, hwilken och skall göra det (1 Thess. 5: 23). Apostelen har i de verser, som närmast föregå dessa ord, gifwit de troende i Thessalonika

många hjertliga förmaningar med afseende på ett heligt lefwerne. Dessa förmaningar sammanfattar han i v. 22 sålunda: Afhållen eder från allt slags ondt. Men då uppstår genast den frågan: Hwar skola wi få kraft att efterkomma alla dessa förmaningar? Och denna fråga är det, som apostelen i de anförda orden besvarar. Hans svar är äfwen för oss af aldra största wigt. Må Gud gifwa oss nåd att allwarligt taga det till hjertat!

45. **Huru skall jag få kraft till helgelse?** Det är en fråga, som nu med allt större och större mått tränger sig in på de troende. Deras hjertan hungra och törsta efter rättfärdighet. De längta efter att wara mer och mer fromma och gudfruktiga, mer och mer heliga. De börja också mer och mer tydligt i Guds ord se, att det icke är Guds mening, att det icke heller är Gud behagligt, icke heller behöfligt, att de med hwarje år wara sämre och sämre, ömfligare och ömfligare. De se twertom, att det är Guds mening, att de mer och mer skola tillwega i det goda, så att de wid hwarje dags eller wedas eller års slut äro honom mer lika, än de woro wid dess början. Det lider och intet twifwel, att alla troende känna, att det wore den aldra största lycka för dem, om de kunde komma dertill. Men hwar finnes kraften till en sådan helgelse? Hwar finnes den kraft, som öfwerwinner i allt?

46. **Så, finnes det någon sådan kraft?** Det är ju många Guds barn, som efter många och långa strider, hwilka gång efter annan slutat med ömfliga nederlag, kommit till den tanken, att det finnes icke någon sådan kraft, utan att de måste wara så der ömfliga, wanmättiga, förtappade, ända tilldes de dö och få lemna den här syndiga kroppen åt mulen. Otaliga predikningar äro och både hållna och skrifna i den tonen. Ja, stundom har missförståndet gått så långt, att man rent af fruktat och warnat för talet om möjligheten af en sann helighet och en werkelig tillwext redan här i lifwet. Man har fruktat och warnat detsamma såsom för någon ny, hemlig werklära, hwilken welat smyga sig in för att föra de troende bort från den korsfäste Kristus och det fria evangelium. Detsamma har det ofta varit en sed att i predikningar tala mycket ömfligt om de kristnas uselhet. Den, som talat mest ömfligt derom, har ofta fått gälla, såsom den der predikat det friaste evangeliet. Men ett är wist: så hafwa aldrig Kristus eller apostlarne talat. De hafwa talat om en werkelig helgelse redan här, och de hafwa wetat om en kraft, som i de troende kunnat öfwerwinna synden samt förwandla hela deras ande, själ och kropp, ja uppfylla dem ända till hela Guds fullhet. En sådan predikan som denna: "En kristen måste för hwarje år känna sig sämre

och sämre, kallare och kallare, ja dragas med mångahanda synder, på det att han må bewaras i ödmjukhet och gudsfruktan samt hållas nere wid korset o. s. w." — en sådan predikan är så fullkomligt fremmande för nya testamentet, som någonting kan wara det. O, det är en helt annan ande, som genomgår den boken.

47. Men hwar finnes då den der underbara kraften? Apostelen svarar i de nyss anförda orden: **Fridens Gud sjelf helge eder helt och hållet.** Det står icke: **Du sjelf, utan: Fridens Gud sjelf.** Jag skall göra det, säger han. **Fridens Gud d. ä. frälsningens Gud.** Hela frälsningens werk är hans werk, och till detta werk hör äfwen de troendes helgande. Det står icke: **Fridens Gud och du, nej utan: Fridens Gud sjelf.** Om samma sak säger apostelen i Phil. 2: 13: **Gud är den, som i eder werkar både wilja och gerning för sitt wälbehags skull.** Och i 2 Kor. 3: 5 säger han: **Icke derför, att wi äro af oss sjelfwa dugliga att tänka något såsom af oss sjelfwa, utan vår duglighet är från Gud.** Och i Ebr. 13: 21 säger apostelen: **Fridens Gud fullkomne eder i allt godt werk till att göra hans wilja, werkande i eder det, som är wälbehagligt inför honom, genom Jesus Kristus, hwilken ware äran från ewighet till ewighet.** Märk noga dessa ord. Apostlarne hafwa lika litet tänkt, att wi skulle helga oss sjelfwa, som de hafwa tänkt, att wi skulle föda oss sjelfwa på nytt. Nej, **Guds werk** är det ena så wäl som det andra; han — han är det, som i allt godt werk fullkomnar de fina till att göra hans wilja, annars warder det icke något godt werk utaf. Han — han allena är det, som werkar i dem det, som är wälbehagligt inför honom. Derför bad och Herren i sin sista bön för lärjungarne, att **Fadren skulle helga dem (Joh. 17: 17).**

48. Detta helgande omfattar enligt apostelens ord menniskans alla delar: hennes ande, själ och kropp. Att anden hos den troende warder helgad, det är lätt att förstå. Säll är den man, uti hwilens ande ingen falskhet är, säger David (Ps. 32). Men apostelen stadnar icke derwid. Äfwen själen, det lägre lifwet, och kroppen vill fridens Gud sjelf helga, och det icke delwis utan helt och hållet med alla dess krafter och drifter, så att de troende skola befinnas ostrafflige wid Herrens Jesu tillkommelse. Här hafwa wi alltså ett det herrligaste Guds evangelium — icke en ny trugande och tryckande lag utan ett gladt budskap om en Gud, som vill och som kan uppfylla den troendes djupaste behof af sann och verklig helighet. Märk stillnaden: icke en lag, som pålägger oss att uppfylla Guds kraf, utan ett löfte, som säger oss, att Gud vill uppfylla vårt behof. Och det är stillnad, himmelswid stillnad. Fariseerna binda tunga och

odrägliga bördor och lägga mennistorna på skuldrorna, evangelium tager alla bördor från mennistorna och lägger dem på Gud.

49. Detta grundar apostelen derpå, att Gud är trofast. Apostelen resonnerar så här: Gud har kallat oss; han har uttagit oss ur werlden och uti oss begynt det goda werket. Och skulle han wäl då lemna oss på halfwa vägen? Skulle han icke fullkomna sitt werk? Skulle han icke noggrannt uppfylla de löften, med hwilka han först mottagit oss? Jo, han är trofast. Äro wi swaga, så är han stark; äro wi stundom ostadige, wacklande och bäsrande i tron, så är han uthållig och pålitlig, och han förmår göra allt, hwad han har lofwat, långt utöfwer hwad wi kunna begära eller tänka.

50. Trofasthet är en af de skönaste dygder, som pryda det fristliga lifwet, trolöshet deremot en af de skändligaste synder, som utmärka hedendomen (Rom. 1: 31). Trofasthet är en kärlek, som aldrig låter sig öfwerwinna utan håller ut i alla förhållanden, i rikedom och fattigdom, i godt rykte och ondt rykte, i lif och död, ja t. o. m. om den älskade faller i synd. Äfwen den naturliga menniskan förstår, att trofasthet är en herrlig dygd, men att trolöshet deremot är något lågt och föraktligt. Men hwarför är trofastheten en så skön prydnad för en kristen? Swar: emedan hon är en afspiegling af Gud sjelf. Ty sådan är Gud, sådan är också hans prydnad. Derom säger Moses: Herren Herren är en Gud, barmhertig och nådig, långmodig och stor i kärlek och trofasthet, som bewarar kärlek intill tusende led (2 Mos. 34: 6). Och åter: Wet derför, att Herren, din Gud, han är Gud, den trofaste Gud, som håller sitt förbund (5 Mos. 7: 9). Och åter: Fullkomligt är hans werk, ty allt, det han gör, är rätt. En trofast Gud är han och utan swel (5 Mos. 32: 4). Och Paulus säger: Gud är trofast, genom hwilken I blefwen kallade till gemenskap med hans son, Jesus Kristus, vår Herre (1 Kor. 1: 9). Och åter: Gud är trofast, som icke skall låta eder frestas öfwer hwad I förmå (1 Kor. 10: 13). Och åter: Herren är trofast, hwilken skall styrka eder och bewara eder för det onda (2 Thess. 3: 3). Gud — Gud — på honom sätter Skriften allt; hans nåd, hans makt, hans trofasthet är den säkra borgen för de troendes bewarande och helgande.

51. Det hör till det bästa, som i bibeln säges om Gud, att han är trofast. Bergen skola wäl wika och högarne falla, men min nåd skall icke wika ifrån dig, och mitt fredsförbund skall icke förfalla, säger Herren din förbarmare (Es. 54). Och Paulus säger: jag är förwissad, att han, som i eder begynt ett godt werk, skall fullborda det intill Jesu Kristi dag (Phil. 1: 6). Skall jag taga min egen

trast med i räkningen, då måste jag genast förtwifla. Men Gud är trofast — det är min trygghet; han skall göra det — han sjelf. Och han lofwar mig att lita derpå.

52. All god gåfwa och all fullkomlig gåfwa kommer ofwan-
 efter ifrån ljusets fader (Jaf. 1: 17). Och till dessa gåfwor hör
 äfwen helgelsen. När Herren i gamla testamentet talar om det
 nya förbund, som han framdeles skall upprätta med sitt folk, så sä-
 ger han bland annat derom: Jag skall taga stenhjertat ur eder kropp
 och gifwa eder ett hjerta af kött, att de må wandra i mina stadgar
 och hålla mina rätter och göra dem (Hes. 11: 19 f.). Hör och märk:
 Jag — jag skall göra det — jag skall gifwa såsom en fri nåde-
 gåfwa ett nytt, mjukt, böjligt hjerta, hwaraf ett heligt lif kan
 framgå. Sådant skall du alltså icke wänta af dig sjelf utan af Gud
 allena. Och du bör wänta det af honom, ty han har lofwat det, och
 han vill, att du skall hedra honom genom att anse honom trofast.
 Såsom en hederlig menniska gerna vill af andra warda hållen för
 att wara redbar och pålitlig, så vill äfwen Gud af oss anses för
 att wara — ja hwad skola wi säga? — en hederlig och redbar Gud.
 Men hwarje gång du icke wäntar uppfyllelse af hans löfte, handlar
 du alldeles så, som sade du rent ut med munnen: Gud är ingen
 redbar Gud. Tänk om någon skulle säga: "Gud är icke hederlig,
 Gud är icke redbar!" Det wore ju en försträfflig hädelse. Så för-
 sträffliga ord skulle du säkert aldrig kunna få att gå öfwer dina läppar;
 och sade du dem, så skulle du säkert komma i en samwetsnöd lif
 Petri, när han hade förnekat Herren. Men ryser du tillbaka för att
 med munnen tala så, då bör du lika mycket rysa tillbaka för att i
 ditt beteende göra det. Ty med lefwernet kan man ofta tala lika
 tydligt som med munnen. Alltså: Will du bete dig rätt, så
 beswara hans fullkomliga trofasthet med en fullkomlig tro. Men
 en fullkomlig tro är en sådan tro, som med barnslig enfald tager
 honom på orden och aldrig förstår, att det kan wara annorlunda
 än så, som Gud säger.

53. Om samma sak säger Herren i Jer. 31: 33: Jag skall
 gifwa min lag i deras innersta och skrifa den i deras hjerta.
 Alltså äfwen der framställles den rätta heligheten såsom en gåfwa
 af Gud. Och Herren talar icke om denna gåfwa såsom om något
 omiskt eller twifwelaktigt. Jag skall gifwa, säger han med full wifhet.
 Och till detta bör den troende med full wifhet swara: Jag skall
 få. Det är godt och wäl, när en kristen från det egna arbetet kom-
 mer dertill, att han med sanning bekänner: "Om jag någonfin skall
 få en werkelig helgelse, så måste det ske genom en ren nådegåfwa af

Gud." Men han bör icke stadna derwid. Ty detta är ännu blott ett erkännande af egen wanmakt. Han bör komma vidare och högre, nemligen till erkännandet af Guds makt och trohet, så att han icke blott säger: "Om jag skall få", utan: "Jag skall få, ty Gud, som har lofwat det, är trofast och mäktig." Synes det ock ibland alldeles omöjligt och förtwifladt, så vill dock Gud, att man alltid aktar hans ord öfwer allt annat. Hans ord skall ändå till sist behålla segern.

54. På samma sätt talar profeten Esaias: Wet du icke, och har du icke hört, att Herren är en ewig Gud, som har skapat jordens ändar, som icke tröttnar, icke mattas, hwilkens förstånd är outgrundligt, som gifwer kraft åt den trötte och stor styrka åt den maktlöse? (Es. 40: 28 f.). Tänk hwilka ord! Det är ju alldeles besynnerligt, vill han säga, det ser ut, som wiste du icke, och som hade du aldrig hört, att Herren gifwer kraft och starkhet? O kära själ, du som arbetar i egen kraft för att helga dig och göra dig ren, men alltjemt åter och åter kommer på stam — har du aldrig hört, att den rätta kraften icke är en frukt af egen ansträngning, utan att den är en Guds gåfwa? Och du som tror, att en Kristen alla sina lefnadsdagar måste wara lika swag och ömflig, hwad tänker du på? Har du aldrig hört, att Herren är en Gud, som gifwer den trötte kraft? Har du aldrig hört, att han är en Gud, som icke allenast förmår att upprätta den, som fallit, utan ock att hålla den troende uppe och stärka honom så, att han icke faller? Har du aldrig hört, att han är en Gud, som förmår och vill fullborda, styrka, stödja och stadfästa de sina? (1 Petr. 5: 10). Jo, säger du, det har jag många gånger hört. Nuwäl, hwärför beter du dig så, som hade du aldrig hört det? Hwad Gud säger, är icke allenast ett wackert tal, om hwilket man kunde tänka: "Ack om det ändå wore sannt!" Nej utan det är ande, lif och werklighet, till hwilket man bör säga: "Tack, att det ändock är så!"

55. Sedan apostelen Paulus förmanat de troende i Ephesus till allehanda goda gerningar, så tillägger han: För öfrigt, mina bröder, waren starke i Herren och i hans starkhets kraft (Eph. 6: 10). Hör der igen: icke i eder egen kraft, såsom hadn I någon sådan, utan i Guds kraft. Derom säger David: Konungen fröjdar sig i din kraft (Ps. 21: 2). Och åter: Gud styrker mig med kraft (Ps. 18: 33). Och åter: Herren är mitt lifs kraft (Ps. 27: 1). Och åter: Jag går i Herrens, Herrens kraft (Ps. 71: 16). Dersför talar också David Herren för sin starkhet, sägande: Du Herre, min starkhet, stönda dig till att hjälpa mig (Ps. 22: 20). Och åter: Herren hjälper de rättfärdiga, han är deras starkhet i nöd (Ps. 37:

39). Och åter: Gud, du är vår tillflykt och starkhet (Ps. 46: 2). Och åter: Salige äro de menniskor, som dig för sin starkhet hålla (Ps. 84: 6). Ja, apostelen tillskrifwer all sin förmåga så fullkomligt Guds kraft allena, att han i 2 Kor. 4: 7 säger: Wi hafwa denna stätt i lerkärl, på det att den öfverswinneliga kraften må wara af Gud och icke af oss. I samma brefs 12:te kap. säger han: Guds kraft fullkomnas i swaghet; aldrasthelst skall jag därför berömma mig af mina swagheter, på det att Kristi kraft må hwila öfwer mig (v. 9), ty när jag är swag, så är jag stark (v. 10).

56. När wi betrakta de heligas lif, som omtalas i den heliga Skrift, nog måste wi förundra oss öfwer den kraft, som det företer. Följ t. ex. Paulus på hans resor och se, huru han arbetar, huru han lider och håller ut och är wid godt mod i alla wedervärdigheter både till lands och till sjö, nog ser du då en märkwardig och sällsynt kraft. Men icke blott det: följ martyrernas historia både i gamla och nya testamentet, dessa alla som med glädje lidit sina egobelars stöfling, låtit sig drifwas från hus och hem och allt ut i ödemarker och bergstrefwor och ändå hållit ut — utan knot eller flaggan, tålige i bedröfwelsen, ja glade i hoppet, och icke allenast det utan och fulle af kärlek till sina fiender och bödlar, nog ser du då en märkwardig kraft. Och hemligheten? frågar du. Jo, de swara alla: Gud är vår starkhet och stora kraft. All god gåfwa och all fullkomlig gåfwa kommer öfwanester från ljusets fader. Gud är den, som werkar både wilja och gerning för sitt wälbehags skull (Phil. 2: 13).

57. Men hwar skall jag söka denna Guds kraft, att jag må wara delaktig deraf? Swar: äfwen om denna sak gäller, hwad apostelen i 2 Kor. 5 säger: Alltsammans är det af Gud genom Kristus. Gud är upphöfvet och källan till allt, Kristus är medlaren för allt. Jesus Kristus är den, genom hwilken och i hwilken Gud utför alla sina verk till syndares frälsning. Det är Gud, som gör grenen fruktbärande genom stammen och i stammen. Stammen är medlet, och grenens förblifwande i stammen är wägen eller wilforet för, att han skall bära frukt. Men Gud är den, som werkar det allt. Frideus Gud, säger apostelen, fullkomne eder i allt godt verk till att göra hans wilja, werkande i eder det, som är wälbehagligt inför honom, genom Jesus Kristus (Ebr. 13: 21). Derfor säges det och om Kristus, att han helgar. Likasom det om Fadren heter, att han frälsar, och om Sonen sammaledes, att han frälsar, så heter det och om Fadren, att han helgar, och om Sonen sammalunda, att han helgar. I Eph. 5: 26 säger apostelen: Kristus har utgifwit sig

sjelf för församlingen, på det att han skulle helga henne, renande henne genom wattenets bad i ordet, på det att han skulle åt sig sjelf framställa församlingen herrlig, icke hafwande någon fläck eller strynka eller något sådant, utan att hon skulle wara helig och oförwitlig. Och i Ebr. 2: 11 heter det: Han (Kristus), som helgar, och de, som helgade warda (d. ä. de troende), äro alla af en (d. ä. af Gud). Och i Ebr. 13: 12 säger apostelen: Jesus led utanför porten, på det att han skulle genom sitt eget blod helga folket.

58. Af alla här anförda bibelord, till hwilka ännu flere kunde läggas, är det alltså mer än tillräckligt uppenbart, att Gud i sitt ord aldrig sätter helgelsen på vår egen kraft utan betraktar den såsom ett verk, som han sjelf skall göra i oss. Att försöka genom egen kraft helgas är lika förwändt som att söka genom egen kraft föda sig på nytt eller förwärfwa salighet. Så länge lagträlen arbetar för att genom egen kraft warda omvänd och pånyttfödd, så arbetar han förgäfwes. Han för en ömflig och hjertslitande kamp men kommer icke till målet; han kan gråta blod och bedja, så att det kunde röra sten, men han kommer aldrig till målet. Han har tagit sig för att sjelf göra ett verk, som tillhör Gud. Och alldeles enahanda är förhållandet, när den troende skall försöka att genom egen kraft helga sig. Då tager han sig före ett verk, som tillhör Gud; då får han arbeta och kämpa och förblifwer dock alltid lika ömflig och wanmächtig. Men likasom lagträlen, i samma stund han, utarbetad, enfaldigt lemnar sig åt Jesus, warder genom honom pånyttfödd, så skall och den troende, endast genom att enfaldigt lemna sig åt Jesus, erhålla den rätta helgelsen. Och när det sker, då warder det, som förr war alldeles omöjligt, icke allenast möjligt utan och lätt. Ty Herren kan med lätthet göra, hwad som för menniskor är omöjligt.

59. Dersför upp ur din dwala, du kämpande och marterade själ, du gråtande och klagande, du halft förtwisflade själ, du som ibland tycker, att du är alldeles tillspillogiswen åt syndens trälldom! Du behöfwer icke gå så der trofig och lutande. Du behöfwer icke tro, att det för dig är omöjligt att winna seger öfwer synden, du behöfwer icke misströsta. Ännu lesower Gud, ännu är han mächtig och trofast, ännu har Jesus det embetet att frälssa från synder, ännu är det icke utnött det gamla ordet: Jesu Kristi, Guds Sons blod renar från alla synder. Fatta mod — i Jesu namn fatta mod! Många hafwa likasom du warit nära att drunkna och förgås i "misströstans dy" men hafwa sedan fått tacka Gud, som genom Jesus Kristus öfwer all deras förwäntan förlossat dem ur allt. Lemna allt eget arbete och kom med din nöd, din trälldom, dina

bojer till honom! Han vill göra det, han kan göra det, han skall göra det. Ty det embetet har han fått af sin fader, och han är alltid trogen i sitt embete.

Fjerde Betraktelsen.

60. Jag böjer mina knän till vår Herres Jesu Kristi Fader, från hwilken allt faderskap i himlarne och på jorden härleder sig, att han måtte förlåna eder efter sin herrlighets rikedom, att I med makt mågen warda stärkte genom hans ande till den inwertes menniskan, att Kristus må bo genom tron i edra hjertan, på det att I, rotade och grundade i kärleken, mågen med alla heliga kunna fatta, hwad dess bredd och längd och djup och höjd är, och känna Kristi all kunskap öfvergående kärlek, på det I mågen warda uppfyllde ända till Guds hela fullhet (Eph. 3: 14—19).

61. I dessa verser talar apostelen om Kristi inneboende i de trogna. Detta inneboende är grunden och roten till all sann helgelse. Sålänge syndaren arbetar på sin helgelse, innan ännu Kristus blifwit boende i hans hjerta, blifwer han blott en lagträl. Helgelsen är icke ett utwertes werk allenast utan ett werk, som utgår inifrån, ur menniskans hjerta, och tager sin begynnelse just derigenom, att Kristus kommer och bor i hennes hjerta. Lifsom menniskans lifsliga utveckling har sin grund uti hennes inre lifsliga lif, så har och helgelsen sin grund i det inre och andliga lif, som den troende lefwer i Kristus derigenom, att Kristus bor i honom. Helgelsen är med andra ord ett werk af Guds kraft, hwilken han meddelar den troende genom Kristus, som bor i honom.

62. Att Kristus bor i de troendes hjertan, det är en af nya testamentets wigtigaste läror. När Jesus skulle skiljas från sina lärjungar och fara till himmelen, sade han till dem: Si jag är ibland eder alla dagar intill werldens ände (Matth. 28: 20). Denna hans närvaro är dock icke så att förstå, som ginge han allenast wid deras sida. Nej mer — oändligt mycket mer! Han bor i dem — i deras hjertan genom tron, och det icke på ett bildligt sätt utan på ett alldeles verkligt. Om detta hans inneboende säger Paulus: Jag lefwer, dock icke nu jag, utan Kristus lefwer i mig, ty det jag nu lefwer i köttet, det lefwer jag i tron på Guds Son (Gal. 2: 20). Lifasom wille han säga: Kristus bor nu genom tron uti mitt

hjerter, så att mitt egentliga lif består deri, att han lefwer i mig. Han är den, som i mig werkar, bestämmer och beherskar allt; jag är icke widare min egen. Hela mitt leamliga lif är numera ett lif i tro, i tillit till honom och hängifwenhet åt honom, som älskat mig och gifwit sig ut för mig och nu behagat att taga sin boning i mig. Detta nya förhållande war föregånget af hans död från lagen. Jag har genom lag dött från lag, på det att jag skall lefwa för Gud; jag har blifwit korsfäst med Kristus (v. 19). Hela min gamla menniska är död och begrafwen. När någon till följd af död flyttas ut ur det hus, som han förut egt, då öfvergår huset till en annan, hwilken i stället flyttar derin; och då är det icke den gamle böde, utan den nye egaren, som regerar, ordnar och bestämmer allting i det huset. Alltså, säger Paulus, är mitt gamla jag korsfäst, dödt och utburet, och en ny person har flyttat in i mitt hjertas hus, nemligen Kristus Jesus, han som älskat mig och gifwit sig sjelf ut för mig.

63. Detta talar Paulus wisseligen närmast om sig sjelf, men af andra ställen finna wi, att han dermed framställer en erfarenhet, som är gemensam för alla sanna kristna. I Kol. 3: 3 säger han till de troende: I ären böde, och edert lif är förbodelt med Kristus i Gud; men när Kristus, edert lif, uppenbaras, då stolen och I uppenbaras med honom i herrlighet. Der kallar han direkt Kristus för de troendes lif, derför att han bor i dem, och de lefwa i honom. I honom hafwa de ett ewigt lif. Detta lif är wisseligen nu förborgadt för dem, såsom och Kristus är förborgad undan deras ögon hos Gud, men det är dock wist, och wid Kristi tillkommelse skall det uppenbaras i herrlighet. Såsom och Herren sjelf sade till lärjungarne: Jag lefwer, I stolen och lefwa (Joh. 14: 19). Om samma sak talar apostelen på ett annat ställe sålunda: Gud har welat för sina heliga tungöra, hurudan rikedom af denna hemlighetens herrlighet är ibland hedningarne, hwilken är Kristus i eder, herrlighetens hopp (Kol. 1: 27). Att Kristus bodde i hedningar — det war ju då för tiden den aldra största hemlighet, en hemlighet som wida öfvergiä allt, hwad apostlarne sjelfwa från början hade föreställt sig. Tänk, will apostelen säga, tänk hwilken oändlig rikedom af herrlighet för hedningarne, som innehålles i denna hemlighet, att Kristus är i dem, så att äfwen de i honom hafwa hopp om ewig herrlighet! Hwem hade på förhand — utan serfild uppenbarelse — kunnat ana någonting så stort?

64. I sin sista bön för sina lärjungar säger Herren: Jag har gifwit dem den herrlighet, som du har gifwit mig, på det att

de skola wara ett, såsom wi äro ett: jag i dem och du i mig (Joh. 17: 22, 23). Lika wißt och werkligt som Fadren bor i Kristus, lika wißt och werkligt bor Kristus i sina lärjungar. Frälsarens ord äro derför icke att fatta på något bildligt sätt utan alldeles efter ordalydelsen. Synas de ock orimliga, hwad mer? Det är bättre att då prisa Gud för en orimlig nåd än att försöka bortförklara Skriftens tydliga ord derom. Förrän wi i tron med allwar hålla fast, att Kristus bor i de trogna, förr skola wi aldrig kunna fatta, hwilka herrliga warelser de trogna äro, och förr skall aldrig ett heligt lif få sin rätta och fulla betydelse för oss. Om icke Gud i sitt ord hade sagt, att Kristus bor i de fina, så wore det utan twiswel den gröfsta förmåtenhet, om någon menniska wågade säga det. Men när Gud har sagt det, så wore det en högst otillbörlig förmåtenhet att förneka det. Känner du dig ock så owärdig som heldst, ja så owärdig, att du icke ens anser dig wärd att mottaga en gudfruktig menniska i ditt hus, såakta dock honom wärdig att blifwa trodd. När han vill hålla till godo att bo i ditt arma hjerta, ho är då du, att du skulle i falsk ödmjukhet undanbedja dig honom?

65. Hos Herren är intet anseende till person eller wärdighet. Si, jag står för dörren och klappar, den der upplåter, till honom vill jag ingå och hålla nattward med honom (Uppb. 3: 20). Det är icke blott hos höga, fromma och wärdiga personer, han står för dörren, utan hos alla. Och hwarheldst någon upplåter, der går han in. Han gör icke skillnad mellan den ene och den andre, så att han t. ex. heldre ingår hos en konung eller en drottning än hos en simpel och fattig menniska, eller att han heldre ingår hos en i werldsligt afseende rättfärdig menniska än hos en tjuf, röfware eller mördare. Nej, hwarheldst någon upplåter, der går han med glädje in och blir boende der. Är du ock så dålig, att hederliga mennistor blygas att gå wid din sida på gatan, så blyges dock icke han, nej han längtar att så gå — icke wid din sida, nej mer, oändligt mycket mer: han längtar att så gå in i ditt hjerta, icke för att som hastigast se, huru der står till, och sedan löpa sin wäg, utan för att blifwa qwar der och bo der för alltid. Det är, som bodde han icke nog präktigt i himmelen utan måste söka sig andra rum, rum på jorden i fattiga syndares hjertan. Hwad tycks? Är det icke en underlig herre och en underlig nåd?

66. Men bor Jesus i de troendes hjertan, då bor ock hans Fader der. Wi hörde nyss, huru han till sin Fader sade: Jag i dem och du i mig. Bor Fadren i Sonen och Sonen i oss, då bor ju äfwen Fadren i oss. Annars måste Fadren skilja sig ifrån Sonen, när

Sonen bor i sina lärjungar. Är det alltså en obegriplig och öfver-
 swinnelig ära, att Sonen bor i oss, så är det dock icke ära nog.
 Mer skall det wara. Fadren är större än jag, säger Jesus (Joh.
 14: 28), och Fadren har äfwen tagit sin boning i de trogna. Ty
 så säger han sjelf, hwilkens namn är Stor och Hög, den Ewige
 och Helige: Jag bor i höjden och i helgedomen och i den, som
 hafwer en förtrofsad och ödmjuk ande, på det att jag skall wede-
 rqwida de ödmjukas ande och wederqwida de förtrofsades hjerta
 (Ef. 57: 15). Lånt hwilka ord! Stor, Hög, Ewig, Helig — det
 är hans namn, och hwem skulle icke känna sig wilja löpa undan
 och gömma sig, när en sådan person kommer? Sde passar wäl det,
 att arma fattiga syndare låta se sig på samma gata som han?
 När en konung med pratt gör sitt intåg i sin hufwudstad, då hål-
 ler polisen alla fattiga, barfota, orena och trasiga menniskor ur
 vägen, så att konungen slipper se annat än fint och wälflädt folk,
 och hwad är dock en konung i jemförelse med himmelens och jor-
 dens Gud. Derfor ur vägen alla fattiga, orena, owärdiga syndare!
 Sde sannt? Nej twertom: fram, fram ur edra gömslen, alla fattiga,
 orena, owärdiga syndare! Han will se eder, och icke bara det, han
 will tala med eder; och icke bara det, han will gå in till eder;
 och icke bara det, han will taga sin boning för ewigt just i edra
 arma, orena hjertan för att genom sin närvaro helga och rena dem.
 Låter det icke såsom en orimlig saga — ja såsom det orimligaste
 af allt orimligt? Och dock är det det werkligaste af allt werkligt.

67. Ja, Gud bor med Kristus i alla troende. Derom säger
 Herren till sina lärjungar: Om någon älskar mig, så skall han bewara
 mitt ord, och min fader skall älska honom, och wi skola komma till
 honom och taga vår boning i honom (Joh. 14: 23). Öfwer dessa
 ord säger Luther: "Det må man ju falla en öfwer måttan rik tröst
 och stor ära; ty huru är det möjligt att nämna någon större ära
 och herrlighet, än att wi, usle, eländige stadtare på jorden, skola wara
 det guddomliga majestätets boning, lustgård eller paradis, ja des
 lilla himmelrike. Kristus skall wara vår gäst och wi efter detta
 löfte hans herberge och boning, och om man också tager ifrån oss
 lif och lemmar och allt, så skall man dock ej kunna frantaga oss
 denna gäst. Men så länge wi hafwa honom, hafwa wi allt och
 skola wäl blifwa beståndande trots döden, djefwulen och helwetet.
 Äfwen om wi doge i detta ögonblick, så lefwa wi dock, och om wi
 fore ned till helwetet, så wore wi dock i himmelen, och om djefwu-
 len uppåte och uppslufade oss, så skulle hans bui remna derwid till
 hans ewiga stam och han blifwa twungen att gifwa oss lefwande

ifrån sig, Herren vill också hafwa ett tabernakel och ett slott, och han har byggt det på en fast klippgrund, så att ingen helwetets makt skall kunna intaga det. Så är Guds rätta boning bestaffad, nemligen den låra, lilla kristna hjorden, som tror och bekänner Guds ord. Här vill han bo och bygga, om också hela werlden förargade sig deröfwer. Detta hus skall och måste han behålla." Och åter: "Himmel och jord och alla konungars och kejsares slott kunna icke wara någon wärdig boning för Gud, men deremot vill han bo i en menniska, som håller hans ord. Derför kallar Esaias himmelen för hans stol och jorden för hans fotapall men icke för hans boning. Om man nu länge söker efter, hwar Gud är och bor, så finner man honom i dem, som höra Kristi ord."

68. Detta Guds inneboende i de troendes hjertan förebildades i gamla testamentet genom hans boende i stiftshyddan. Men såsom hans boende i stiftshyddan icke alltid förnams af judarne, så förnimma icke heller Guds barn alltid, att Gud bor i dem. När Salomo hade byggt Herrens tempel, och presterna hade burit förbundsarken derin, då uppfyllde en molnsty Herrens hus, så att presterna icke kunde stå och sköta embetet för molnstyn, ty Herrens herrlighet uppfyllde Herrens hus (1 Kon. 8: 10). Men sedan förnams hans närvaro icke så tydligt. Sammalunda förnimmes det ofta på ett öfverswinneligt sätt, när Herren drager in i en syndares hjerta för att bo der. Det uppfyller hans hjerta med en outsäglig salighet, så att han warder såsom "drucken", men sedan kännes det icke alltid så. När de första bröllopsdagarne äro öfwer, får han ofta känna sitt hjerta tomt och öde, såsom wore Gud wiken derifrån. Detta försträcker ofta den troende. Men då gäller det, att han icke låter sig förwillas utan stadigt blifwer wid ordet i tron, alldeles såsom Israel fast trodde, att Herren enligt sitt löfte bodde i templet äfwen de tider, då ingen molnsty syntes till. Äfwen i detta stycke gäller, hwad Herren sade till Thomas: Salige äro de, som icke se men ändå tro (Joh. 20).

69. Gud är trofast, äfwen när våra ögon äro stumma. Han är icke såsom en fånge, som man måste bewaka, och som påssar på tillfället att rymma, såsnart man wänder ögonen ifrån honom. Han är hussegaren, och hussegaren måste dock bo qwar, äfwen när hyresgästerna flytta. En wän i Göteborg, som är hussegare, sade engång till mig: "Om jag icke sjelf egde detta hus, så skulle jag längesedan hafwa sett mig om efter annan bostad; men nu måste jag blifwa, der jag är." Så kunde wäl ock Gud säga: "Egde jag icke detta huset, denna eländiga menniska, så hade jag längesedan flyttat der-

ifrån, men nu eger jag det, och derför måste jag bo qwar." Dock — hwad säga wi? Nej, så talar Gud aldrig. Ty han triftes väl i detta hus, som han med sin enfödde Söns blod löpt. Tycker du, att huset är förfallet och ruckligt och otrefligt att bo uti, så har dock Gud sitt tycke för sig. Att bjuda Gud gå in och bo i en syndares hjerta, det ser för menniskoögon så ut som att bjuda en krigare att taga sin boning i en förfallen wedbod, men Gud tycker icke så, och han har sitt tycke för sig. I ditt arma, försagda, oroliga, af syndens gift besmittade, ja förstörda hjerta — der vill himmelens och jordens herre och skapare bo, han som är alla konungars konung, den helige och rättfärdige Guden, för hwilken icke ens himlarne äro rena, och för hwars namn änglarne skyla sina anleten, när det nämnes. Och han vill icke allenast bo der, utan han vill helt och hållet omskapa det till ett rätt heligt och himmelskt flott.

70. Om denna stora och herrliga sak säger apostelen Paulus till de troende i Korint: I ären den lefwande Gudens tempel, såsom Gud sade: Jag skall bo ibland dem och wandra ibland dem, och jag skall wara deras Gud, och de skola wara mitt folk (2 Kor. 6: 16). Och åter: Guds tempel är heligt, hwilket I ären (1 Kor. 3: 17). Och i brefwet till de troende uti Ephesus säger han, att de troende woro uppbyggde på apostlarnes och profeternas grund med Jesus Kristus sjelf till hörnsten, i hwilken hela byggningen sammanfogas och uppwejer till ett heligt tempel i Herren, i hwilken äfwen I tillsammans uppbyggens till en Guds boning genom Anden (Eph. 2: 21 f.). I brefwet till Ebreerna läsa wi sammalunda: Kristus är trogen såsom son öfwer Guds hus, hwilkens hus wi äro (Ebr. 3: 6). Och Petrus framställer de troende både såsom det tempel, i hwilket Gud bor, och såsom det presterskap, hwilket framhär andliga offer åt Gud, som bor i detta tempel (1 Petr. 2: 5). Af sådana ställen ser man, huru apostlarne hafwa framställt det icke såsom något swärmeri, icke heller såsom något önskningsmål utan såsom en sann och lefwande och närwarande salig werklighet, att Gud bor i sina trogna lika wißt, som han bor i himmelen, eller som han bor i Kristus.

71. Detta Guds och Kristi inneboende sker genom den helige Ande. Sådant förstå wi serfildt af 1 Kor. 3: 16, der Paulus säger: Weten I icke, att I ären Guds tempel, och att Guds Ande bor i eder? Och åter: Weten I icke, att eder kropp är den helige Andes tempel, hwilken bor i eder, och hwilken I hafwen af Gud, samt att I icke ären edre egne? (1 Kor. 6: 19). Apostelen säger

icke allenast, att de troendes egen ande blifwit helgad, nej utan att Guds egen helige Ande bor i dem, så att deras kropp är hans tempel. Och apostelen uttalar en förundran deröfwer, att de troende icke syntes weta detta, hwilket dock borde wara en afgjord sak för alla troende. I Rom. 8: 9 säger apostelen: I ären icke i köttet utan i Anden, om Guds Ande annars bor i eder; men om någon icke har Kristi Ande, så tillhör han honom icke. Men om Kristus är i eder, så är wäl kroppen död för syndens skull, men anden är lif för rättfärdighetens skull. Der gör Paulus Kristi inneboende lifbetydande med Andens inneboende. Såsom Gud uppenbarades i och genom Kristus till syndares frälsning, så bo Gud och Kristus genom Anden i de troende, så att de äro en ande med honom (1 Kor. 6: 17). De bo der. De icke bara helsa på, utan de bo der. Den som äter mitt kött och dricker mitt blod, han förblifwer i mig och jag i honom, säger Jesus (Joh. 6: 56). Bedröfwen icke Guds helige Ande, med hwilken I hafwen blifwit beseglade till förlofningens dag (Eph. 4: 30). Detta Guds och Kristi inneboende gör apostelen till en så wäsentlig sak, att han rent ut säger, att derför utan ingen kan tillhöra Kristus. Märk: han gör det icke till ett tecken på någon högre grad af andligt lif och erfarenhet, nej utan till ett wäsentligt tecken på alla troende. Så sannt som du tror på Jesus, äfwen om du är den swagaste och ströpligaste af alla troende, så sannt bo både Fadren och Sonen och Anden i dig. Om nu denna herrlighet synes dig så stor, att du för skams skull icke wägar upplåta din mun, så skams då gerna, men låt det ändå wara så, som Gud säger. Han har ändå rätt han till sist.

72. När Jesus skulle skiljas från sina lärjungar, talade han i sitt affsed till dem mycket om den helige Ande. Bland annat sade han: Jag skall bedja Fadren, och han skall sända eder en annan hugswalare, att han skall blifwa hos eder ewinnerligen, sanningens Ande, hwilken werlden icke kan undfå, ty hon ser honom icke och känner honom icke, men I kännen honom, ty han blifwer hos eder och skall wara i eder (Joh. 14: 17). Ingenting kan wara tydligare än ett sådant löfte. Gifwe Gud, att wi hade tro att fasthålla det! Det grekiska ord (>parakletos>), som i vår gamla bibel är öfversatt med "hugswalare", betyder egentligen en, som är tillfallad (till någons hjälp, ehwad hjälp det wara må). Det är samma ord som i 1 Joh. 2: 2 begagnas om Kristus och der öfversatts med det swenska ordet "försvarare", då det heter: Om någon syndar, så hafwa wi hos Fadren en försvarare d. ä. en hjel-

pare, nemligen Kristus, som rättfärdig är. *) Nu säger Herren till lärjungarne, att när han sjelf gått bort, han som hittills lefamligen alltid varit hos dem och hjälpt dem, så skulle Fadren sända dem en annan hjälpare, nemligen den helige Ande, och denne skulle blifwa hos dem och i dem. Och hwart skulle han hjälpa dem? I allt. Han skulle trösta dem, när de woro bedröfwade; stärka dem, när de woro swaga; stadfästa dem, när de wacklade; bewara dem, när de frestades; leda dem i sanningen och Guds fruktan, helga hela deras dagliga lif och umgängelse, deras arbete och hwila; werka i dem tro, kärlek, hopp och allt godt. Tänk, en sådan guddomlig hjälpare är det, som bor i de troende — i alla troende, äfwen i de allra swagaste!

73. Samma löfte om den helige Ande upprepade Herren då, när han efter sin uppståndelse stod färdig att återgå till himmelen. Johannes döpte med watten, sade han, men I skolen warda döpte med den helige Ande icke många dagar härafter (Apg. 1: 5). Detta fullbordades äfwen den dernäst följande pingstdagen. Innan Kristus war förherrligad, kunde ingen få den helige Ande. Lärjungarne woro wäl ensalbdiga och troende, i watten döpte lärjungar, men Andens dop, uppfyllelsen med den helige Ande, hade de ännu icke erhållit. Derom läsa wi i Joh. 7: 37: Jesus ropade och sade: Om någon törstar, han komme till mig och dricke; den som tror på mig, af hans lif skall, såsom Skriften sagt, flyta strömmar af lefwande watten. Men detta sade han om Anden, hwilken de, som trodde på honom, skulle undfå, ty den helige Ande war ännu icke (gifwen), emedan Jesus icke ännu hade blifwit förherrligad. Om samma sak talade Jesus i sitt affledstal, sägande: Eder är nyttigt, att jag bortgår; ty om jag icke går bort, kommer icke Hugswalaren till eder; men om jag går bort, skall jag sända honom till eder (Joh. 16: 7). På samma sätt talade Petrus efter Andens utgjutande: Emedan Jesus nu genom Guds högra hand blifwit upphöjd och fått af Fadren löftet om den helige Ande, har han utgjutit detta, som I nu sen och hören (Apg. 2: 33).

74. Att detta dop med Anden icke war ett dop ensamt för apostlarne, det kunna wi lära af andra ställen. I Apg. 8 läsa wi, att Philippus predikade uti Samarien, så att många både män och

*) Det är ganska illa, att det grekiska ordet »parakletos» i vår bibel blifwit annorlunda öfversatt, när det begagnas om Kristus, än då det användes om den Helige Ande. Derigenom hafwa många swåra missförstånd uppstått. Joh. 14: 17 visar dock, att det säges i alldeles samma betydelse om den ene som om den andre.

qvinnor trodde och läto sig döpas. När då apostlarna i Jerusalem fingo höra, att äfwen Samarien hade annammat Guds ord, så sände de dit Petrus och Johannes, hwilka foro dit ned och bådo för dem, att de måtte få den helige Ande. Ty han hade ännu icke fallit på någon af dem, utan de woro endast döpte till Herrens Jesu namn. Då lade de händerna på dem, och de undfingo den helige Ande (v. 14—17). Alltså: troende woro de och döpte, sanna Kristi lärjungar, men det der dopet med den helige Ande hade de ännu icke fått. I Apg. 19 berättas också: att Paulus i Ephesus frågade några lärjungar: Hafwen I fått den helige Ande, sedan I blefwen troende? När de då swarade, att de icke ens hade hört, om det fanns någon helig Ande, så frågade Paulus: Swartill hafwen I då blifwit döpte? Och när de swarade: Till Johannes dop, sade Paulus åter: Johannes döpte finnesändringens dop, sägande till folket, att de skulle tro på den, som skulle komma efter honom, det är på Kristus Jesus. Då de nu hörde detta, läto de döpa sig i Herrens Jesu namn. Och då Paulus lade händerna på dem, kom den helige Ande öfwer dem.

75. Wi stadna här med anförandet af nya testamentets vittnesbörd om detta saliga förhållande. Huru swärmiskt det än må låta, nog af, så säger Gud, hwilkens ord blifwer ewinnerligen, att de troende äro hans tempel, hans Sons tempel och den helige Andes tempel, att han bor uti dem och wandrar uti dem — wandrar i dem såsom en herre wandrar genom rummen i sitt hus, wafande deröfwer, att allt må wara i sin ordning, att allt må wara rent och putsadt, samt att all orenlighet, som till äfwenthrs inkommer, må warda utrensad, all oordning afhjelp, att allt, som är sönderriswet eller sönderslaget, må warda lagadt o. s. w. Genom detta inneboende äro Herren och de troende så ett som fader och barn, ja ännu mer såsom brud och brudgum, såsom winstocken och grenarne, ja ännu mer såsom hufwudet och dess lemmar. Såsom Kristus genom sin förnedring blifwit delattig af menskelig natur, så äro de troende till följd af hans inneboende genom Anden delattiga af guddomlig natur (2 Petr. 1: 4). Såsom också Luther säger: "Emedan Kristus lefwer i mig, derför är allt, hwad i mig är af nåd, rättfärdighet, lif, frid och frälsning, Kristi eget, och dock är det alltsammans tillika mitt, emedan Kristus blifwit med mig sammanmålt och med mig införlifwad genom tron, genom hwilken wi båda, Kristus och jag, warda lifasom en kropp i anden. Emedan Kristus alltså lefwer i mig, måste nödwändigt äfwen nåd, rättfärdighet, lif och ewig frälsning wara tillstädes med honom" (Luthers

utl. öfwer Gal. 2: 20). Genom detta inneboende lefwa de troende i Kristus, äro uttagna ur werlden och försatta i det himmelska wäsendet (Eph. 2), äro nya stapelser med nytt andligt sinne och kraft, ny andlig håg och lust att lefwa för Gud och wandra med honom, såsom Paulus säger: Lefwa wi, så lefwa wi för Herren, dö wi, så dö wi för Herren; ehwad wi nu lefwa eller dö, så tillhöra wi Herren (Rom. 14: 8).

76. Detta Fadrens och Sonens inneboende i de troende genom Anden är det, som nya testamentet framställer såsom utgångspunkten, källan, kraften till deras helgelse. Att utan detta inneboende tänka på en sann helgelse är den aldra största orimlighet. Dersför heter det ock icke blott, att de troende wandra efter Anden (Rom. 8: 4), utan ock att de drifwas af Anden (Rom. 8: 14), icke blott att de äro Guds efterföljare, utan ock att Gud är den, som i dem werkar allt godt — både wilja och gerning (Phil. 2: 13). Att hwad de troende företaga i egen kraft, det warder allenast fustwerk, ett eländigt egenrättfärdighetsarbete. Det är att utlägga sina penningar för det, som icke är bröd, och sitt arbete för det, som icke mättar (Es. 55: 2). Det är, såsom om machinisten på ett lokomotiv, i stället för att släppa på ånga och sjelf åta med, twertom hoppade ned på banan för att med sin egen kraft wrida hjulen och sätta tåget i gång. Huru långt skulle han på det sättet komma? Eller för att begagna en annan bild: det är, som om en steppare, i stället för att hissa seglen för winden, toge en troß i munnen och hoppade i wattenet för att sålunda simmande draga sitt fartyg framåt. Swart skulle han dermed komma? Medan han arbetade och droge och wändades och ingen wäg komme, skulle andra, som låte winden fylla seglen och drifwa steppet, segla honom förbi i hastig fart och det utan swett eller wända.

77. Om denna sak wilja wi nu ock till sist höra några ord af Luther: "Bruden säger: Jag är din; du måste hafwa mig. Så måste han då taga på sig all min olycka. Synd och rättfärdighet kunna icke stå wid hwarandra; himmel och helwete icke heller. Stola wi nu komma tillsammans, så måste det ena förtära och bortsmälta det andra, på det wi må kunna wara tillsammans. Nu är hans rättfärdighet så oförlikneligt starkare än min synd och hans lif omätligt starkare än min död, ty han är lifwet sjelft. Dersför förswinner min död i hans lif, min synd i hans rättfärdighet och min fördömmelse i hans salighet." — Korteligen: det är icke jag och min ansträngning, utan det är han — den i mig inneboende Kristus, som genom sin rättfärdighet och sitt lif upphäfwer synd och död

i mig samt af mig arma syndare gör en helig menniska, en Guds menniska, en ewighetsmenniska. Huru detta tillgår, det wilja wi i det följande af dessa betraktelser se. Gud lede oss nu i sitt ljus och sin sanning. Amen.

Femte Betraktelsen.

78. Jag är winträdet, I ären grenarne; den som förblifwer i mig och jag i honom, han bär mycken frukt, ty utan mig kunnen I intet göra (Joh. 15: 5). När Jesus talade dessa orden, satt han för sista gången under sitt jordelif tillsammans med sina lärjungar wid påstalamsmåltiden. I det att hans blick hwilade på den med win fullda bågaren, som han kanske äfwen höll i sin hand, fick han osökt anledning att framställa sig såsom det rätta winträdet, ur hwilket all must och kraft tillflyter grenarne. Låtom oss närmare betrakta denna liknelse. Af alla bibelns liknelser finnes knappt någon, som mer tydligt afbildar en troende kristens lif i Kristus. Men du, Guds helige Ande, led oss derwid i din sannings ljus och hjälp oss, att wi måtte på oss sjelfwa ärligt tillämpa Herrens ord! Du ser, att wi af oss sjelfwa icke förmå något godt tänka.

79. Jag är det sanna (d. ä. det werkliga) winträdet, säger han. Det naturliga winträdet är att anse såsom en bild af mig. Ty hwad winträdet är i förhållande till wingårds mannen och grenarne, det är jag i werkligheten i förhållande till min fader och mina lärjungar. Min fader är wingårds mannen. Wingårds mannen är den, som planterat och som eger winträdet. En sådan wingårdsman är min fader i förhållande till mig, will Herren säga. Det är han, som sändt mig i werlden, och jag är hans med allt, hwad jag gör. Alla mina ord äro hans ord, alla mina werk äro hans werk. Sonen kan intet göra af sig sjelf (Joh. 5). I ären grenarne d. ä. såsom grenen i allt beror af stammen, så ären I uti allting beroende af mig. Mig förutan kunnen I intet göra.

80. Adam war också att lifna wid en stam, hwilken Gud hade planterat. Hans efterkommande woro grenarne i denna stam. Denna stam wardt förstörd. Drmen högg sin hwassta tand i densamma och ingöt deri sitt gift, hwilket sedan genomträngde hela stammen och alla dess grenar, alla dess blad, blommor och frukter. Från denna stund war den sanna lifssaften i hela trädet förstörd. Hwarje menniska,

som nu födes, är derför genom syndens gift förstörd i anseende till alla sina kroppsliga och andliga krafter. Det finnes i hela människans wäsende ingenting, som blifwit oförderfwadt. Allt tal om en människas goda hjerta är idel dikt. Hela hufwudet är framt och hela hjertat är sjukt. Ifrån fotabladet och ända upp till hufwudet är intet helt på dem, idel sår, blånader och friska slag, hwilka icke blifwit utframade eller förbundna eller med olja uppmjukade (Ef. 1: 5 följ.). Detta förderf wisar sig ock i det yttre lifwet. Äfwen det, som ser bäst och äblast ut i den naturliga människans lif, är dock till sitt wäsende ruttet. Det liknar ett äpple, som utwertes synes skönt och wälsmakligt men inwertes är angripet af mäst och röta. Den naturliga människans hjerta bestrifwer Herren så här: Af hjertat utgå onda tankar, mord, hor, tjufveri, störlesnad, falskt vittne och hädelse (Matth. 15: 19).

81. Till frälsning för detta förderfwade slägte planterade Gud sin son Kristus såsom en ny, ren stam med ädel och himmelsk saft i werlden. I denna stam inympar han de grenar, hwilka han afbryter från det gamla trädet, samt gör dem derigenom delaktiga af den nya stammens ädla saft, hwarigenom de till hela sin beskaffenhet förwandlas, så att de nu kunna bära ädla och Gud behagliga frukter. Det säger sig sjelft, att om grenen försökte att bära god frukt, medan han sutte i det gamla trädet, så wore det omöjligt. Ingen skulle heller wänta något sådant. Ingen wäntar att finna silon på törnebuskar. Grenen måste först omflyttas, ty beskaffenheten af dess frukt beror på beskaffenheten af den saft, som tillflyter honom ur stammen. Han är fullkomligt beroende af stammen. Sammalunda måste syndaren först implantas i Kristus och warda delaktig af hans lif, innan han kan börja bära god frukt. Om han i sitt gamla otrostillstånd försöker göra goda gerningar, så är det dårskap. Ny födelse och rättfärdiggörelse måste föregå helgelsen. I syndaren sjelf finnes ingenting, som duger till utgångspunkt för ett nytt heligt lif, i honom finnes ingen helig rot. I Kristus allena finnes den roten.

82. Gifwe Gud, att alla i egen rättfärdighet arbetande själar wille besinna detta! Det är ju så wanligt, att när syndare wakna till bekymmer öfwer sina synder, så företaga de sig allehanda egna werk för att förbättra sin ställning. De se, huru Gud i sitt ord befaller det eller det, och nu mena de: det måste jag göra. Då gripa de werket an, och det mislyckas. "Nuwäl, tänka de: det fattas oss allwar, wi måste ännu allwarligare bemöda oss, så går det." Men det går icke. Åter och åter igen mislyckas de. Eller säg, du

som nu plågar dig med detta arbete: huru lyckas det för dig? Är det icke sannt: der du skulle vara allvarlig, der känner du dig lättfinnig. Der du skulle vara mjuk, böjlig och gudfruktig, der känner du i stället ditt hjerta hårdt som sten. Och aldrig warder det bättre. Du arbetar och suckar, men du är ändå alltid lika fjerran. Är det icke så? Resultatet af allt ditt arbete är, såsom när man wänder en sten, hwilken ligger i smutsen. Man wände hwilken sida man vill uppåt; alltid är det samma sten ändå och i samma smuts ligger han. Du försöker bedja, men det hjälper icke. Nej det hjälper icke att bedja Gud, att han måtte låta skon waga på tistel. För öfrigt: huru beder du? Ditt hjertas tankar flyga rundt omkring. Du försöker ångra dina synder och föreställer dig derföre Guds wrede och lagens dom, men det warder ändå aldrig någon rätt ånger af. Ditt hjerta är likt ett murket trädstydde: huru man än arbetar för att göra något deraf, så faller det bara sönder mellan händerna. O hwilket tungt och lönlöst arbete hafwa icke lagens trälar! Med allt sitt arbete, alla sina föresatser, löften och tårar komma de aldrig längre än så, att synden öfwerflödar. Understundom warda de och så alldeles upptröttnade på allt bättringsarbete, att de lemna allt och gå tillbaka till synden; stundom warda de så förtwiflade, att de afhända sig lifwet.

83. Hwad är nu felet? Swar: de wilja bära frukt, innan de äro inympade i winträdet, och det är omöjligt. De mena, att de icke hafwa rättighet att tro, förrän de blifwit bättre, förrän de öfwerwunnit åtminstone alla utbrottsynder samt blifwit rätt ödmjuka, gudfruktiga och ångerfulla. Tänk hwilken dårskap! Det är alldeles så, som om en på marken liggande, förtorkad gren tänkte (om han annars kunde tänka): "Jag har icke rätt att låta mig inympas i stammen, så länge jag är så här torr och saftlös; nej jag måste först blifwa mjuk och bära någon frukt." O min wän, du som nu arbetar och är betungad, ömsom full af hopp, när det synes gå dig bättre, såsom grenen kännes för tillfället mjukare, när det regnat på honom och solen börjar skina; ömsom full af förtwiflan, när ditt arbete misslyckas, hör ett råd: lemna på en gång allt detta bättringsarbete! Det är i alla fall intet sannt bättringsarbete utan twertom ett arbete emot den sanna bättringen. Lemna det allt och tro på Jesus, just så hård, omöjlig, brottslig du är, just så utan "bättring", ånger, bön och frukt du är. Det synes dig såsom ett alldeles förfärligt wågstydde, att släppa dig helt på honom, men waga det i alla fall. Det är mycket wägsammare att låta bli. Om du släpper en såpbubbla på ett hälleberg, så behöfwer

du wist icke frukta, att hälleberget brister. Släpp dig alltså nu och helt på Jesus. Det hälleberget håller. Och det är bättringen, icke att du gör dig bättre, innan du kommer till Kristus, utan det att du kommer till honom, så dålig du är. Den förlorade sonen tänkte icke, att han först måste skaffa sig nya eller bättre kläder eller lappa upp de kläder, som han hade, innan han gick hem, utan han gick, såsom han war, och det gillade hans fader. Följ honom i spåren! Gud säge gerna hela werlden i hans sällskap.

84. Alltså: det är, hwad du först behöfwer: födas på nytt genom tron på Jesus, inympas såsom en torr gren i den saftiga stammen. Annars är det icke wärldt att tänka på att göra något godt. Ja, bjud icke ens till att göra dig god, innan du är i Kristus. Gud will aldrig, att man skall ens försöka det, som är omöjligt. Den, som är i nöd för sin synd, har ingenting att skaffa med alla de förmaningar till ett heligt lif, som i Skriften förekomma. Den, som ligger döds sjuk, har ingenting att skaffa med det arbete, som hör till detta lefamliga lifwet. De som äro friska, de må arbeta; för dem wore det ett brott att ligga; men den, som är sjuk, skall låta andra arbeta; han sjelf skall ligga och låta hjälpa sig. För honom wore det ett brott, en synd att stiga upp och taga del i arbetet. O min wän, drista dig allenast deran och tro på Jesus. När fångwaktaren i Filippi frågade Paulus, hwad han skulle göra för att warda frälst, då fick han denna enda förmaning: Tro på Jesus. Paulus sade icke, att det först war något annat, som han måste göra; ej heller frågade han sjelf, om det icke fördrades någon gudaktighetsgerning, innan han finge tro. Gå du och gör sammaledes och det med samma hjertliga ensald som han! Salighetens wäg är precis densamma nu som då.

85. Att inympas i Kristus sker allenast genom tron. Men tron är intet annat än det, att syndaren öfwerlemnar sig åt Kristus. När en gren skall inympas i ett träd, då har han sjelf ingenting annat att göra än att låta sig handteras af wingårds-mannen. Hans är arbetet, och han tänker aldrig på, att grenen skall hjälpa honom. Sammalunda beräknar och Gud ingen medwertan af dig utan allenast det, att du ensaldigt lyfnar till honom, när han talar, samt tror på Kristus. Den som är oförmögen att hjälpa sig sjelf, han har endast att wälja mellan två ting: antingen att förtwisla eller att lemna sig åt någon annan, som kan och will hjälpa honom. Och just så förhåller det sig med syndaren: antingen förtwisla eller lemna dig åt Herren, ty han är den ende, som både will och kan hjälpa dig. Men att sålunda hjälplös lemna

sig åt honom, det är tro, och derigenom sker inhypningen. "Ja, säger du, se der, det war ändå något, som jag sjelf måste göra, nemligen tro, och huru skall jag bära mig åt för att kunna det?" Nuväl, om man säger till den hjälplöse: "Lemna dig åt denne mannen, han kan hjälpa dig och han erbjuder sig åt dig, då fallar man det icke för medverkan, icke heller svarar den hjälplöse: "Se der, jag måste ändå något göra, och huru skall jag kunna det?" Twertom ser han, att här är fråga om raka motsatsen, nemligen att afstå från allt eget werk och låta sig hjälpas genom en annans werk. Förbensfull sätter Striften twertemot hwartannat tron och egna werk, sägande: Är det nu af nåd, så är det icke af gerning, annars wore nåd icke nåd (Rom. 11: 6), men skall det wara af nåd, så måste det wara genom tro (Rom. 4: 16). Tron är icke något eget werk, genom hwilket du skall göra dig wärdig nåd, utan tron är allenast det, att du öfwerlemnar dig åt Jesus såsom hjälplös, på det att han må hjälpa dig genom sin egen, blotta nåd. Och det får du göra just den stund, då du känner dig mycket brottslig, alldeles försträckt brottslig, då du känner dig hård, kall, död och full af onda begär. "Tro på Herren Jesus", det är det stora radikalreceptet, som Paulus skref åt fångwaktaren och åt alla syndaträlar, som wilja wara frälste.

86. Men wi fortsätta widare i texten. Den gren i mig, som icke bär frukt, den tager han bort. Om någon genom tron blifwit en gren i Jesus, men upphör att bära frukt, då tager Gud bort honom. Alldeles såsom man ser en trädgårdsmästare göra. De döda grenarne äro till wanprydnad för trädet. Sammalunda draga affallna kristne wanära öfwer Guds sanna barn och öfwer Kristi namn. När werlden ser sådana, så säger hon: "Se, de äro alls icke bättre än wi, twertom; de äro idel skrymtare." Sålunda warder för deras skull Guds namn försmädat bland dem, som äro utanför. Men de ofrukthara grenarne äro icke blott till wanprydnad, utan de äro äfwen till skada för trädet. De hindra och tränga de rätta grenarne så, att de icke kunna bära så riklig frukt, som de skulle. Sammalunda när uti en Guds församling sådana döda lemmar finnas, så förlamar det hela församlingen. Dersför rensar Gud bort dem. Han gör det med swidande hjerta, men han måste göra det. Och han gör det antingen så, att han skiljer dem från det lefamliga lifwet, eller ock så att han gör deras ondska uppenbar, på det att församlingen må kunna i hans namn skilja dem ifrån sig, såsom Paulus förmanar: Skiljen ifrån eder

den, som är ond (1 Kor. 5: 13), ty litet af surdeg föröfrar hela degen (1 Kor. 5: 6).

87. Här om säger Luther: "Kyrkan på jorden är, såvida man talar om den utwertes gemenskapen, en samling af dem, som höra, tro och bekänna evangelii rätta lära om Kristus samt hafwa hos sig den helige Ande, hwilken helgar dem och werkar i dem genom ordet och de heliga sakramenten; dock finnas ibland dem några, som äro falska kristne och hycklare men likväl endrägtigt hålla sig till samma lära samt hafwa del i sakramenterna och andra kyrkans utwertes embeten. Ty sådane måste de kristna tåla i sin församling och kunna icke genom några menssliga åtgärder hindra och afhålla dem från att komma ibland sig eller utesluta dem från sin gemenskap; ja de kunna icke ens känna eller urskilja alla utan måste tåla dem och låta dem förblifwa ibland sig, dock blott så länge, tills Gud kommer med sin dom, så att de wara uppenbara och sjelfwa genom sitt onda lefwerne eller ock genom falsk tro och partiwäsende lägga i dagen, att de icke äro rättssakens kristna."

88. Sådana ord må wiserligen mana alla Guds barn till en sann gudsfruktan samt ur deras hjertans djup framkalla den bönen: Pröfwa mig, Gud, och förnim, huru jag menar det! Att engång hafwa warit en kristen är icke detsamma som att nu wara det. Att ännu fortfarande förehafwa samma andliga öfningar som förr: sjunga, läsa böner, deltaga i missionsangelägenheter m. m., det är ändå icke detsamma, som att fortfarande wara en sann kristen. Herren talar allwarliga ord derom i liknelsen om de tio jungfrurna (Matth. 25). I utwertes måtto woro de lika, de gingo ut mot brudgummen, de hade lampor o. s. w., blott det inre war olika: olja fattades somliga, men det kunde ingen utifrån se. Deras lampor woro säkert utvändigt lika rena och wackra som de andras, och genom lampornas väggar kunde ingen menniskas blick tränga. Att öppna locket och se in i lamporna, det kunde endast de sjelfwa, men det gjorde de icke; de woro rädda derför. Si, sammalunda gå midt ibland de troende sådana, som i allt yttre äro dem lika, men som nu sakna det inre lifwet. Många af dem hafwa lefwat men så småningom bortsomnat i böden. De hafwa gifwit wita för någon hemlig frestelse, de hafwa fattat kärlek till werlden; af girighet, högfärd, fåfänga eller någon annan för det naturliga ögat fördold orättfärdighet har deras andliga lif så småningom blifwit qwäfdt. Andra kunna mistänka det men icke bewisa det, och sjelfwa äro de rädda för en allwarlig undersökning. Men Herren Gud ser allt, och en dag skall han göra det uppenbart.

Är min vän, huru är det med dig? Finnes lif hos dig eller bara sten af lif?

89. Samma sak framställer Herren i liknelsen om brölloppet uti Math. 22. När kallelsen utgick, ursäktade sig många af dem, som woro bjudne, men bland dem, som annammade bjudningen och kommo, war en, som ändock saknade bröllopskläder. Det förstod ingen af de andre, icke heller någon af tjenarena; hans kläder woro nog mycket lika de andras. Men när konungen gick in för att bese gästerna, då upptäckte han det strax. Fädda ädelstenar och oäkta guld kunna göras så wäl, att endast ett öfwadt öga kan skilja dem från äkta. Sammalunda kan wäl en falsk kristen wara så förwillande lif en sann kristen, att endast Herren kan urskilja honom. Men han gör det ock. Må hwar och en wara ärlig inför honom!

90. På ett märg och ben genomträngande sätt talar Herren här om i brefsäret till församlingsläraren i Ephesus uti Uppenb. 2: 2 följ., der han säger: Jag wet dina gerningar och ditt arbete och ditt tålamod, och att du icke kan fördraga de onda, och du har pröfwat dem, som påstå sig wara apostlar och äro det dock icke, och du har funnit dem wara ljugare; och du har fördragit, och du har tålamod och har arbetat för mitt namns skull och har icke förtröttats. Men jag har emot dig, att du öfwergifwit din första kärlek. Kom dertill ihåg, hwarifrån du fallen är, och ändra ditt sinne. — Länk hwilka försträffliga ord! Der war en man, som hade djup andlig insigt, så att han kunde bedöma falska apostlar, en man som hade lidit, arbetat och hållit ut, så att han icke förtröttats, och detta för Jesu namns skull! Men ändå war han ingen kristen! Han hade varit det, men han war fallen. Sjelf wiste han det icke; andra ansågo honom tilläsfwenthurs för en synnerligen framstående Guds man, emedan han hade så stort ljus och arbetade så wäldigt. Men Herren såg djupare ned, och der fattades hufwudsaken. Den första kärleken hade sloönat. Såsom en spis eller kakelugn kan utwändigt wara varm flere timmar, sedan brasan sloönat; såsom ett ångfartyg kan af farten gå ett långt stycke, sedan maskinen stadnat, så kan ock det kristliga utwertes lefwerne fortgå ganska länge, sedan den första kärleken sloönat, och det andliga hjertat upphört att slå. Gud, Herre Gud, gif oss en ärlig ande, att ingen må bedraga sig sjelf!

91. Till församlingsängelen i Sardes säger Herren också: Jag wet dina gerningar, och att du har namn af att lefwa, men är dock död (Uppenb. 3: 1). Du har namn — alla mennistor hålla dig för att wara en lefwande kristen — frågar man dem derom, så

swara de utan twiflan ja. Men ändå är du död. En gren är död, såsnart hans inre förbindelse med stammen upphört, äfwen om han ännu icke i yttre måtto är skild från stammen, ja äfwen om löfvet på honom ännu icke hunnit wixna och falla af. Sammalunda är ock en fristen död, såsnart hans inre hjerteförbindelse, hans inre lif med Herren Jesus upphört. Gerningarne och gudsätighetsöfningarne kunna ännu länge blifwa de samma som förr.

92. Jag wet dina gerningar, säger Herren. Gerningar kan man alltså hafwa, fastän man är död. Men frukt är det, som Herren frågar efter, och frukt finnes endast, der det är lif. Det är stor skillnad mellan gerningar och frukter. Somliga gerningar äro frukter, andra deremot icke. Dersför är det ock ett gammalt sannt ordspråk, som säger: När två personer göra detsamma, är det ändå icke detsamma. Om två personer ifrigt deltaga i en missionsverksamhet, så ser det wäl för menniskors ögon ut såsom samma gerning. Men hos Gud ter sig saken kanske icke så. Hos den ene kan denna gerning wara allenast ett eget werk, som han gör för att wara andlig, eller emedan han ser andra göra så, eller för att uppbygga sin egen rättfärdighet o. s. w. Hos den andre åter är denna gerning en yttring af det nya andliga lif, som han fått genom tron på Jesus. Herren sjelf lade stor wigt på denna sak. I texten om den yttersta domen säger han, att han skall tilltala de rättfärdiga sålunda: Jag war hungrig, och I gäfwen mig äta, jag war törstig, och I gäfwen mig dricka o. s. w. Men de orättfärdiga skall han tilltala så: Jag war hungrig, och I gäfwen mig icke att äta o. s. w. Han skall icke säga: Der war en hungrig, och I gäfwen honom äta, eller: I gäfwen honom icke äta. Nej, så skall han säga: Jag, jag war hungrig. Att gifwa en hungrig äta, det göra werldens barn ofta, ja många af dem äro mycket gifmilda och barmhertiga, och de stola dock träffas såsom af en åsta, när de få höra de orden: Jag war hungrig, och I gäfwen mig icke äta.

93. Endast det, som är gjordt i Jesu namn, af kärlek till honom, endast det räknar han såsom frukt. Dersför sade han till sina lärjungar en gång: Om någon gifwer eder en bägare watten i mitt namn, derföre att I tillhören Kristus, så skall han icke mista sin lön (Mark. 9: 41). Märk: derföre att I tillhören Kristus. Swad som gifwer en gerning dess egentliga värde, det är den källa, hwarifrån hon utgår. Om någon möter min son på gatan och beter sig wänligt emot honom, derföre att han är min son, så är denna wänlighet en frukt af hans hjerteförhållande till mig, och

jag räknar då hans gerning så, som wore den gjord åt mig. Ty det är hon egentligen. Och af denna gerning visar det sig, att han älskar mig. Si, sammalunda är hwarje om än så ringa gerning en Andens frukt, när hon har sin rot i kärleken till Jesus. Men allt, hwad man af en annan bewefelsegrund gör, är endast egna werk utan värde inför Gud. En brud behöfwer icke göra någon stor gerning åt sin brudgum för att det skall behaga honom. Hwad som för honom är stort, det är kärleken. Gåfwans utanfida må wara mer eller mindre lysande, det fäster han sig icke wid.

94. I Rom. 9 säger Paulus, att han hade stor bedröfwelse och oafslätligt qwal i sitt hjerta för sina bröders skull efter köttet. När han såg, hwilka herrliga företräden Gud hade gifwit dem framför alla andra folk, när han derjemte såg, huru de hade nit om Gud och winnlade sig om att wara rättfärdiga (Rom. 10: 2), så önsade han sig t. o. m. wara bortkastad från Kristus, om han dermed hade kunnat hjälpa dem. Gerningar hade de nog och det så, att många bland dem hade kunnat ställa sig i jembredd med hwilken kristen som helst. Men allt — allt war endast den egna rättfärdighetens werk utan värde inför Gud. Derföre skulle de warda bortkastade. Om man hänger aldrig än så många fikon på en törnbusse, så warder han dock icke derigenom ett fikonsträd. Och sammalunda: om den, som icke lefwer i Jesus, gör aldrig än så mycket gerningar, så warder han ändå icke en lefwande gren. Det är ömt om sådana personer, som med egna werk bedraga sig sjelfwa till att tro, att de äro lefwande grenar i Kristus. Men hwad vill man göra deråt? Må Gud hjälpa dem till omvändelse!

95. Huru det ändtligen går med sådana, som äro ofructbara grenar, säger Herren i v. 6 sålunda: Om någon icke förblifwer i mig, så är han utkastad såsom grenen och förtorkad, och de samla ihop dem och kasta dem i elden, och de brinna. Det första wi wid denna vers märka, är, att han talar om verkliga grenar, som varit men icke förblifwit i honom, alltså om affällingar. Och han säger om en sådan, att han är utkastad och förtorkad. När den yttersta dagen kommer, skall icke utkastandet ske. Nej, han är då redan utkastad ur Guds församling och förtorkad. Hwad som på den yttersta dagen skall ske, det är endast, att de förtorkade grenarne hop-samlas och kastas i elden. Tänk hwilken bestrifning af den yttersta domen! Och tänk hwad det skall blifwa för den, som en gång varit förenad med Jesus, som en gång smakat det goda Guds ord och den tillkommande werldens kraft, att nu såsom en förtorkad gren kastas i elden och brinna! Det är ju så försträffligt, att in-

gen menniskotante kan fatta det. Men så talar likwäl Jesus sjelf, och hwem skulle man tro i en så wigtig sak om icke honom? Det är icke utan orsak han säger: Behåll det du hafwer, att ingen tager din krona! Och Paulus förmanar de kristna och säger: Ståffen med fruktan och bäsman eder frälsning (Phil. 2: 12). Tänk om något så förfärligt skulle hända dig eller mig!

96. Men huru skall det kunna gå så förfärligt olyckligt för den troende? Har icke Herren lofwat bewara de sina, så att ingen skall rycka dem ur hans hand? Swar: Jo, Herren har lofwat bewara dem, så att ingen skall rycka dem ur hans hand. Det har han och på en otalig mängd helgon i alla tider bewisat. Ingen har warit så swag, ingen så hårdt ansatt af frestelser eller faror, att icke Herren herrligt hulptit honom igenom allt. Men om de troende sjelfwa gå bort, hwad skall han då göra? Herren hade wäl bewarat Adam och Eva, så att ingen makt hade kunnat rycka dem ur hans hand, om de blott welat hålla sig till honom. Men när de sjelfwiljande följde frestaren, hwad skulle han då göra? Det står ingenstädes, att Herren med wäld skall hålla den troende qwar, så att han icke sjelf kan gå bort. Den troende är ingen stoc eller sten utan en fri menniska, som kan wända tillbaka till synden igen, om han will, och gå förlorad. Och låt oss nu korteligen se, huru det plägar gå till.

97. Att en gren i winträdet dör, det sker wanligen icke på en gång, utan det går steg för steg. Äfwen der det synes ske plötsligt, har dock det plötsliga fallet merändels föregåtts af ett inre affall, som ingen märkt. Och se nu här den wanliga wägen! Man börjar så småningom försumma det enskilda böneumgänget med Gud. Kanste deltaga lika flitigt som förr i bönesammankomster, ja håller lika regelmessigt som förr andaktsstunder i sitt hus, men det innerliga, enskilda, af tid och rum oberoende förtroliga umgänget med Gud upphör. De der i början af nådelifwet så ofta återkommande korta bönesuckarna till Gud astaga mer och mer, och sinnet warder utåtvändt och förwerldsligadt. Det är icke nu så wigtigt som förut att hafwa Gud med sig öfwer allt, att wandra lika som stödd wid hans hand. När man någon gång märker, huru illa det står till, så försträcket man wisseligen och beklagar sitt tillstånd, men man söker icke bot wid nådastolen utan låter försträckelsen gå öfwer af sig sjelf — och så blir det ingen ändring. Förbindelsen mellan grenen och stammen warder mer och mer lös. Säg, huru är det med dig?

98. I sammanhang härmed upphör och småningom det en-

saldbiga, barnsliga umgåendet med Guds ord. Man läser kanst icke mindre än förr. Men läsandet är nu mera en sedwänja. Det är icke hjertats hunger efter Guds sanning, den lefwandegörande, den frigörande sanningen, som drifwer dertill. Davids ord: Dina rätter äro kostligare än guld och finaste guld, de äro sötare än honung och honungskata (Ps. 19: 11) — de orden förstod man i början af nådelifwet så bra, de woro såsom tagna direkt ur ens eget hjerta. Men nu äro de så småningom fremmande wordne. Man känner mindre och mindre igen sig i sådana Davids böner som dessa: I mitt hjerta gömmer jag ditt ord, att jag icke må synda emot dig (Ps. 119: 11); öfwer dina vittnesbörds väg fröjdar jag mig såsom öfwer allehanda rikedom (v. 14); min själ täres af ständig längtan efter dina rätter (v. 20); det är min skatt, att jag iakttaga dina befallningar (v. 56); din muns lag är mig bättre än många tusen stycken guld och silfwer (v. 72); huru lustwa för min gom äro icke dina ord, ljusware än honung för min mun (v. 103); jag har fått dina vittnesbörd till mitt ewiga arf, ty mitt hjertas glädje äro de (v. 111) o. s. w. Korteligen: Guds ord är icke nu som förr själens dagliga spis. Man märker det ibland och försträcket deröfwer men fortgår ändå i samma riktning samt tröstar sig med talet om de kristnas fröpligheter. Grenen suger nu icke samma must som förr ur winträdet och förswagas derföre mer och mer. Säg, huru är det med dig?

99. Till följd af detta astynande lif warder själen allt mindre och mindre känslig för Andens inwertes maningar och bestraffningar. De andliga sinnena warda förslöade. När man wänjer sig att icke afstå på en klokas slag, så märker man till sist icke alls, att hon slår. I början af nådelifwet erfor man strax i sitt samwete Andens bestraffning, så snart man hade gjort eller sagt något, som icke war rätt. Man erfor, att Guds öga trofast wakade öfwer hela ens lif. Men det är icke mer så; småningom har denna fina andliga hörsel astagit. Guds helige Ande har blifwit bedröfwad. Såsom uti en tropp nervernas och sinnenas känslighet astager, ju mer det lider emot döden, så sker och här i andlig måtto. Gud förbarma dig i nåd öfwer alla sådana grenar, som hålla på att wifna! Fräls dem, att de icke dö. O min wän, du som känner igen dig i denna bestrifning, wakna upp rätteligen, ty här är ingen tid att förlora! Annu kan allting hjälpas, om du med uppriktigt hjerta wänder dig med din nöd till Herren Jesus.

100. När bandet mellan grenen och stammen sålunda lösnat, komma synderna snart till herrawälde igen. Striden mellan köttet

och anden upphör. Man warder wäl bedröfwad, när man blifwit af löttet fången och fallit i någon synd, men någon egentlig strid för att öfwerwinna löttet kommer icke i fråga. Själen börjar nu allt mer och mer dragas in i werlden, stämta och ghylla med werlden. Förr medan lifwet war friskt, war det henne så tomt och qwaft i werlden, och om hon någon gång måste wara i sällskap med werldens barn, längtade hon bara derut. Men nu känner hon det icke mer så der qwaft. Twertom börjar hon småningom känna det trefligt i werlden. Hon tycker ock, att det är så ostyldigt, ja så småningom börjar hon anse sin förra räddhåga för en barnslig instränktthet, som hon nu genom en bättre upplysning har wuxit ifrån. Hon skulle wara ett salt i werlden, men hon har nu mistat sin salta och drages mer och mer med i werldens fåfänga, lyx och högfärd, girighet, njutningslystnad — allt under det hon på samma gång deltagar i fristlig werksamhet, fullgör såsom förr wissa andaktsöfningar o. s. w. Hennes stötesynder, wrede, bitterhet, oförsönlighet, egennytta o. s. w. få allt mer och mer lösa tyglar, ja nu kunna de ock rätt grusligt bryta ut, utan att det synnerligen bekommer samwetet. Det är, som kunde det icke wara annorlunda. Will någon bestraffa det, så mötes han med ursäkter, ja kanske med bittra och tillbakawisande ord. Sålunda går det utför, alltjemt utför, tills själen har bortsomnat i döden. Hon håller sig kanske fortfarande för att wara en fristen, ja en gammal fristen. Hon är en gammal uttorkad gren, som numera ingen frukt bär, en uttorkad gren, som i sin tid skall afbrytas och utkastas för att på den stora dagen med andra dylika sammanbindas och kastas i elden. Men sådant fruktar hon icke sjelf. Den andliga döden räknar hon nu såsom en andlig "torka", hwilken alla fristna måste erfara. O min wän, säg: huru är det med dig?

101. Ett förfärande exempel på en sådan uttorkad gren är Judas. Han war icke allenast en lärjunge utan en apostel. Han hade ock en gång fröjdats i Herren. Han hade många gånger med hjertlig glädje hört hans ord och sett hans under; han hade många gånger legat på knä wid Jesu sida, han hade ock predikat jemte de andra i Jesu namn. Men så småningom började hans inre lif afstyna. Kärleken till penningar tog honom fången. Han war förwaltare af den gemensamma kassan. Det gaf honom tillfälle. Säkert tänkte han i början bara låna. Måhända tog han handen många gånger ned i pungen och drog den tom tillbaka. Anden, den trofaste Anden ropade i hans inre: Judas, Judas, hwad gör du? Men djefwulen hwistade: Du skall ju bara låna och derpå

liber ingen, om en eller annan dag lägger du en lika stor penning tillbaka. Med darrande hand och bultande hjerta lyckades han nu tillägna sig en penning. Nästa dag var han ännu orolig, men dagen derpå var han redan lugnare, och så småningom glömde han att lägga tillbaka det, som han lånat. Han lånade twertom ännu en gång och åter en gång. För hwarje gång gjorde han det med mer lugn. Hvem skulle märka det? Det var ju så obetydligt. Kassan räckte ändå så väl till för de dagliga behofwen o. s. w. Sålunda förföll han, till det han för tretio silfverpenningar kunde sälja Jesus. Äfwen då tänkte han: "Det är icke farligt; de förmå ingenting emot honom; han går nog ur deras händer nu som förr, då de försökt gripa honom. Jag kysser honom; det får jag tretio silfverpenningar för, sedan går han fri, och jag kan betala min skuld till den gemensamma kassan." Tänk huru försträckt! Och slutet weta wi alla. Den arme Judas — den wifnade grenen! Gifwe Gud, att han wore utan likar! Men är han det? Finnes bland alla dessa tusenden, som nu bekänna Herrens Jesu namn, ingen Judas mer! Huru är det med dig?

102. Men om de grenar, som bära frukt, säger Herren, att den himmelske Fadren rensar dem, på det att de skola bära mer frukt. Det måste wi dock lemna till nästa betraktelse. Må Gud leda oss i sitt ljus och i sin sanning. Amen.

Sjette Betraktelsen.

103. Den gren, som bär frukt, rensar han, på det att han skall bära mer frukt. (Joh. 15: 2). Det är tre saker, som wi hafwa att betrakta i denna vers, nemligen först den fruktbärande grenen, för det andra Guds arbete att rensa honom, för det tredje ändamålet med detta rensningsarbete. Detta skall också utgöra föremålet för denna och närmast följande betraktelser.

104. Hvad menar Herren med den fruktbärande grenen? Menar han i allmänhet en människa, som winnläger sig om att göra godt? Nej, då hade äfwen fariseerna varit fruktbärande grenar. En fruktbärande gren är en sådan människa, hwilken genom tron blifwit så förenad med Jesus, att hon med hjerta, själ och allt tillhör honom för ewigt och intet högre önskar än att kunna lefwa för honom efter den nåd och gåfwa, som han gifwer. Det

är en människa, hwars hjerta och hela person Jesu kärlet så intagit, att det är hennes glädje att tjena honom i allt, som hon kan förstå, att han vill. För den älskande bruden är det icke allenast lätt utan ljust, ja ett riktigt behof, att göra brudgummens wilja. Der behöfves intet befallande, intet hot eller trug. Det är hennes hjertas lust; hon känner sig lycklig, när hon förstår och kan utföra hans wilja, som intagit hennes hjerta; och det skulle göra henne mycket olycklig, om hon hade handlat emot hans önskan eller gjort honom ledsen. Hvad som sker med hot och trug, det är lagens gerningar; det som sker af hjertlig kärlet, det är frukt. Huru får håller jag din lag, säger David; dagligen begrundar jag den (Ps. 119: 97); jag uppspärar min mun och slämtar, ty ifrigt längtar jag efter dina bud (v. 131). Lant hwilken uttrycksfull bild! David framställer sig, såsom den der står med uppspärad mun slämtande af längtan att få weta Guds wilja samt få nåd att göra den! Det är det rätta finnet. Hwarest ett sådant finne finnes, der följa utan uppehåll rika och stöna frukter.

105. Detta förhållande uttrycker Herren i Jer. 31: 33, der han om det nya förbund, som han lofwar göra med Israel, säger: Detta skall wara det förbund, som jag skall göra med Israels hus efter dessa dagar, säger Herren: Jag skall gifwa min lag uti deras innersta och skrifwa den uti deras hjerta, och jag skall wara deras Gud, och de skola wara mitt folk. Der Guds lag är en utifrån tvingande och hotande lag, der är trälldom och olust. Sådan war fariseernas gudaktighet. Den förlorade sonens broder sade till sin fader: Si jag tjenar dig så många år och har aldrig gått från dina bud, och du gaf mig aldrig ett tid, att jag måtte göra mig glad med mina wänner. Der war ett ifrigt tjenande, men aldrig den ringaste glädje i den tjensten. Nej, den tjensten war såsom ett tungt och tryckande trälldomsot. Hwarest deremot Guds lag är inskrifwen i hjertat, der äro Guds wilja och människans wilja alldeles öfwerens, så att hon gör sin egen wilja, när hon gör hans, och då kännes lifwet efter hans wilja icke såsom ett tungt eller tryckande trälldomsot utan såsom en sann och ljustig frihet. Om Gud sade till en sådan människa: Nu skall du få lefwa så, som du vill, så skulle hon svara: "Ja, Herre, jag vill icke lefwa annorlunda än efter din wilja; jag kan icke lefwa annorlunda." Trälen deremot skulle blifwa glad, fasta ofet långa wägen ifrån sig och hängifwa sig åt synden.

106. Den som är född af Gud, säger Johannes, han gör icke synd, han kan icke synda, emedan han är född af Gud (1 Joh. 3:

9). Lika omöjligt som det är för fisken att lefwa på land eller för sparfwen att lefwa på sjöbotten, lika omöjligt är det för den troende att lefwa i synd. Om fisken kunde tala och man sade till honom: "Kom här upp på land; ingen skall göra dig skada", så skulle han svara: "Om och ingen gör mig skada, så kan jag dock icke komma; min natur är icke sådan, att jag kan lefwa på land". Si sammalunda är det för den nya andliga och heliga naturens skull, som den troende fått af Gud, alldeles omöjligt för honom att lefwa i synd. Om han finge tillåtelse dertill, ja om han finge betaldt dertill, så wore det honom icke möjligt. Faller han i synd, så faller han såsom i eld eller watten, der han icke kan förblifwa, om man än bjöde honom all werldens gods och guld dertill. Hwarest någon är i Kristus, är han en ny skapelse, det gamla är förgånget, si allting är wordet nytt (2 Kor. 5). De troende äro delaktige af guddomlig natur (2 Petr. 1: 4), och huru skulle de då kunna lefwa i synd? När de woro i köttet, så war det alldeles i öfwerensstämmelse med deras natur att lefwa i synd; men nu när de äro i anden, wore det alldeles i strid med deras natur att synda, nu är det twertom i fullkomlig öfwerensstämmelse med deras natur att lefwa rättfärdigt. Af detta är det lätt att förstå, hwad som menas med frukt.

107. Andens frukter och goda gerningar äro alltså ett och detsamma och äro så skilda från lagens gerningar, som himmelen är skild från jorden. Om lagens gerningar säger Paulus: De som med lagens gerningar umgå, de äro under förbannelse (Gal. 3: 10). Men om goda gerningar säger han: Wi äro Guds werk, skapade i Kristus Jesus till goda gerningar, för hwilka Gud förut beredt oss, på det att wi skulle wandra i dem (Eph. 2: 10). Men derom hafwa wi ofwansföre talat (§ 4).

108. Andens frukter äro inga stora eller lysande gerningar. Den mismodiga frågan: "Hwad skulle jag kunna göra för goda gerningar?" är en fråga, som icke passar den troende. Alla troende kunna göra goda gerningar, och alla goda gerningar äro af samma art. Alla frukter på ett och samma träd äro af samma art; och här är trädet ett och detsamma. Det är en gammal fabel, som omtalar en man, hwilken sådde en mandel. Men innan han sådde den, inristade han sitt namn i densamma. När nu trädet war uppvext och började bära frukt, så fann han samma namn på hwar- enda mandel. Detta är blott en saga, men det är en skön bild. När Jesu namn blifwit inristadt i en människas hjerta, då komma alla de gerningar, som dertill utgå, att bära hans namn, d. ä.

de göras för hans skull och för hans ära. Dessa gerningar kunna till utseendet wara större eller mindre alltesten de olika gåfwor, som den ene eller den andre har fått, men alla bära de hans namn, och det är, hwad som gör dem goda i hans ögon. På den yttersta dagen skall han icke nämna några stora gerningar. Han skall icke säga: "Du, Paulus, har warit en maktlös apostel; du, Augustinus, har warit en stor kyrkolärare; du, Luther, har warit en oförfärad reformator; du N. har gifwit flere tusen kronor om året till missionen; du N. har predikat så, att ljudet af ditt namn gått öfwer hela werlden" o. s. w. Nej, idel små gerningar skall han nämna, gerningar som äro gemensamma och möjliga för alla troende, gerningar så obetydliga, att de sjelfwa glömt dem, men stora och oförgätliga i hans ögon, emedan de buri hans namn. Jag — jag war törstig, och du gaf mig dricka; jag — jag war sjuk, och du besökte mig; jag — jag war naken och du gaf mig kläder; jag war huswill, och du öppnade din dörr för mig och gaf mig herberge under ditt tak o. s. w.

109. Är du också så fattig, att du icke kan för Herrens Jesu skull spisa en hungrig, aldrig är du dock så fattig, att du icke för hans skull kan räcka en törstig en bägare watten; du kan för Jesu skull säga ett wäckande ord till den andligen sofwande, du kan för hans skull besöka en sjuk eller fattig för att trösta och wedergwicksa honom o. s. w. "Ja, hwad är det der för något?" säger du. So det är Andens frukter, som han skall anteckna i sin bok, och som på den yttersta dagen skola ställa dig på samma sida, der de stå, hwilka genom de wäldigaste stormverk i Jesu namn förwånat hela werlden. Herren har ett eget sätt att räkna. En liten ädelsten är mer wärd än en stor gråsten. Det är icke storleken, som bestämmer wärdet. Sammalunda kan också den till utseendet ringaste gerning wara en i hans ögon kostelig ädelsten. Qwinnan, som lade ett halföre i offerkistan, tyckte sjelf, att hon ingenting hade gjort. Hon kom ensam, säger Markus (Mark. 12: 42); hon tordes icke, hon skämdes att wisa sig i sällskap med dem, som hade mycket att inlägga. Men Herren dömde annorlunda. Denna qwinna, sade han, har inlagt mer än alla de andra. Han såg på kärleken, och när han jemförde hennes gåfwa med det lilla, som hon hade att taga af, så war wisserligen hennes gåfwa störst. Allt, allt hwad du i Jesu namn gör, drifwen af kärlet till honom — wore det än så obetydligt, att ingen, ja icke ens du sjelf, märker det — är stort för honom. Menniskor se efter det, som för ögonen är, men Gud ser till hjertat. Sådane alla ljus äro ställda på samma plats. Somliga ljus äro

ställda att upplysa torg och gator, andra ljus äro ställda att såsom fyrar lysa flera mil rundt omkring för de sjöfarande, andra ljus äro satta i stakar af silfver för att lysa i konungens gemak, andra åter äro — sjelfwa fula och småa — satta i tarfliga stakar för att lysa i den fattiges koja, wid hans sjukläger, samt synas för en eller två utom för Gud och hans änglar. Nuväl, är du ett ljus af sista slaget, så räkna dig dock icke såsom undansatt. På dig ståda Gud och hans änglar ned med lika stort wälbehag som på "de stora fyrarne", och om de sednare då synas mer för menniskor, så kan det göra just detsamma.

110. Om Andens frukter talar Luther i sin evangelii-predikan på adventsföndagen följande sköna ord: "De goda gerningarne hafwa intet namn. Utan såsom de goda gerningar, hwilka Kristus bewisar dig, icke hafwa något namn, så skola ock de goda gerningar, som du skall göra mot din nästa, icke hafwa något namn. Men huru skall man då weta, hwilka de äro? Swar: Just därför hafwa de intet namn, att icke en åtskillnad måtte uppstå dem emellan, och de sålunda sönderfalla i skilda delar, så att du gör somliga och underlåter andra. Nej, du måste gifwa dig åt Kristus hel och hållen med allt, hwad du förmår, på samma sätt som han har gjort allt för dig. Han har icke blott bedit och fastat. Bedjande och fastande är icke utslutande den gerning, som han för dig har gjort, utan han har gifwit sig sjelf hel och hållen åt dig med bedjande, fastande, görande, lidande, så att ingenting finnes hos och i honom, som icke är ditt och gjordt dig till godo. Sålunda är icke det, att du gifwer en almosa eller beder, allt det goda, du har att göra. Nej, du skall gifwa dig hel och hållen åt din nästa och tjena honom, i hwad sak han än må behöfwa dig och du förmår att hjälpa, ware sig med almosor, bedjande, arbetande, fastande, råd, tröst, lärande, förmanande, bestraffande, urstulbande, kläder, föda, omsider äfwen med att lida och dö för honom".

111. Den gren, som bär frukt, säger Herren. Han säger icke: Den gren, som är stor. En stor gren kan wäl ock wara en gren utan frukt. Han säger icke heller: Den gren, som bär stora frukter eller många frukter, nej utan allenast: den gren, som bär frukt. Är du alltså en själ, som af hjertat älskar Jesus samt gifwit dig sjelf åt honom (2 Kor. 8: 5) och nu, hwar du kan, efter den nåd Gud gifwer dig, söker att göra hans wilja i allt, då är du en af de fruktbärande grenarne, som han är rädd om och därför rensar. Du behöfwer då icke frukta, att han skall taga dig bort, äfwen om du hos dig ännu finner mycket, som är orent.

112. Att wingårdsmannen rensar den gren, som bär frukt, det visar först, att hos honom finnes sådant, som är orent och som behöfwer tagas bort. Må wiakta på sådana ord! Af dem kan du först lära, att du icke behöfwer döma ut dig sjelf från lifwet i Kristus därför, att du måste känna, att i ditt kött ännu mycken orenlighet bor qwar. Och om någon annan för sådan orsak stull will utdöma dig, så behöfwer du icke akta hans dom utan kan wid dessa Herrens ord stilla ditt hjerta emot densamma. Ty Herren wet, hwad han talar, och han förstår saken riktigt. Du behöfwer icke frukta, att du bedrager dig, om du tager saken så, som han uttrycker den. För det andra kunna wi också af dessa ord lära, hwilken tjuusning som är å färde, när en Kristen tycker, att hos honom icke mer finnes något orent. Märk: grenar alltså, hwilka wingårdsmannen icke vidare rensar! Må Gud bewara alla sina barn wid ett nyktert sinne! Antingen måste Herren hafwa tagit miste, när han talat om, att **hwar och en** gren, som bär frukt, ännu behöfwer renas, eller också finnes det ännu hos dessa grenar något orent. Men finnes det hos dem något orent, och de känna det likwäl icke, då är utan twifwel en pra, en tjuusning å färde! Herren säger icke, att somliga fruktbärande grenar behöfwa renas, utan han säger uttryckligt: **hwar och en**. Men det ordet "hwar och en" medgifwer intet undantag. Och hellsammast är det alltid att blifwa wid hans ord, ty de äro en rätt lära.

113. Detta orena, som ännu finnes qwar hos de troende, är hwad Skriften kallar köttet, eller med andra ord: den gamla, medärfda adamitiska naturen, hwilken strider emot den i dem boende Anden. Men innan wi närmare tala om denna strid, så låtom oss först se till, i hwilka olika bemärkelser ordet "kött" begagnas i nya testamentet. Mycken förvirring har kommit deraf, att man icke akttat på dessa olika betydelser.

114. Först förekommer ordet "kött" i rent naturlig bemärkelse. Sålunda säger Kristus till de försträckt lärjungarne i Luk. 24: 39: En ande har icke kött och ben, såsom I sen mig hafwa. Och apostelen Paulus säger i 1 Kor. 15: 39: Icke allt kött är samma slags kött, utan annat är ju menniskors och annat är ju boskaps och annat fiskars och annat foglars. Nära sammanhängande dermed är den betydelse, som ordet "kött" har, när det begagnas för att beteckna **kroppen**. Sålunda säger Paulus, att han till följd af sitt kötts swaghet hade predikat evangelium för Galaterna (Gal. 4: 13) d. w. s. det war en kroppslig sjukdom, som hade kommit honom att dröja i Galatien och predika der. I Gal. 2: 20 säger han: Det jag nu lefwer i köttet

(d. w. s. i kroppen), det lefwer jag i tron på Guds son. Lifaså i Phil. 1: 24: Att förblifwa i köttet (d. ä. kroppen) är nödwändigare för eder skull (och derföre vill jag ännu icke skiljas hädan). I Eph. 5: 29, der apostelen förmanar de troende männen att älska sina hustrur såsom sina egna kroppar, tillägger han: Ty aldrig har någon hatat sitt eget kött. Der begagnar han alltså ordet kött alldeles likbetydande med ordet kropp. I Apg. 2: 26 anföres med samma betydelse Davids ord: Mitt kött, d. w. s. min kropp, skall hwila i förhoppning. Sammalunda läsa wi i Ebr. 5: 7: Kristus har i sitt kötts dagar offrat bön och åkallan. I sitt kötts dagar d. w. s. under de dagar, då han wandrade i kroppen här på jorden. Och Petrus förmanar de troende, att de under den återstående tiden i köttet (d. ä. under den tid, som de ännu måste dwäljas i kroppen) icke skola wandra efter menniskors begärelse (1 Petr. 2: 4).

115. För det andra begagnas ordet "kött" för att utmärka lefamlighet, såsom när det heter, att Kristus är född af Davids säd efter köttet, d. w. s. att han härstammar i lefamligt afseende från David (Rom. 1: 3). I samma mening talar Paulus om "våra fäder efter köttet" (Ebr. 12: 9), "våra herrar efter köttet" (Eph. 6: 5) d. ä. våra lefamliga fäder och husbönder; vidare om sina "bröder efter köttet" (Rom. 9: 3), om "Israel efter köttet" (1 Kor. 10: 18), "Abrahams barn efter köttet" (Rom. 9: 8), d. w. s. det lefamliga Israel till skilnad från det andliga. Ja i Rom. 11: 14 kallar han judarne direkt "sitt kött", sägande: Om jag tilläfwenthrs kunde uppväcka mitt kött (d. ä. mina bröder efter köttet) till nit och frälsa några af dem. Sammalunda skulle en swenskt om andra swenskar säga: De äro mitt kött, d. w. s. de äro i lefamligt afseende af samma folk som jag. Dit hör ock, hwad frälsaren i Math. 19: 5, 6, (Mark. 10: 8) säger om äkta makar: De skola wara ett kött, d. ä. de skola i lefamligt afseende wara ett.

116. Nåra sammanhängande härmed användes ordet "kött" för att beteckna detsamma som menniska. Sålunda säger Paulus: Intet kött skall af lagens gerningar rättfärdigas (Rom. 3: 30, Gal. 2: 16); intet kött skall berömma sig inför Gud (1 Kor. 1: 29). I samma betydelse säger Herren, att Fadren gifwit honom makt öfwer allt kött d. ä. öfwer alla menniskor (Joh. 17: 2). I 1 Petr. 1: 24 säger apostelen: Allt kött är såsom hö; och i Luf. 3: 6 läsa wi: Allt kött skall se Guds frälsning. På dessa och dylika ställen är lätt att förstå, att med "allt kött" menas "alla menniskor". I samma betydelse heter det äfwen om Kristi mandomsannammelse: Gud är uppenbar worden i kött (1 Tim. 3: 16). Ordet wardt

fött (Joh. 1: 14) d. ä. Guds son wardt menniska; Jesus är den i köttet komne Kristus (1 Joh. 4: 2) o. s. w. Härmed sammanhänger åter på det närmaste den betydelse, som ordet "fött" vidare har, när det betecknar något, som tillhör en menniska såsom sådan; hwad en menniska genom sig sjelf är eller kan. I denna bemärkelse säger t. ex. Paulus i Phil. 3: 3: Wi förtrösta icke på köttet d. ä. på egen wärdighet, kraft, wisdom m. m. och åter: Sen på eder kallelse; icke många äro wisa efter köttet d. w. s. icke många bland eder äro utmärkta för mensslig wisdom (1 Kor. 1: 26). I Rom. 4: 1 frågar han: Hwad skola wi säga, att vår fader Abraham wunnit efter köttet d. w. s. genom mensslig kraft eller ansträngning? På samma sätt säger han till Galaterna: I hafwen börjat genom Anden, stolen I nu fulländas genom köttet, d. ä. genom lagens gerningar? (Gal. 3: 3).

117. Ytterligare betecknar ordet "fött" något yttre i motsats mot det inre wäsendet. I denna betydelse säger Jesus: Det är Anden, som gör lefwande, köttet är till intet nyttigt (Joh. 6: 63), d. ä. yttre gerningar och ceremonier äro utan värde, der Anden fattas, ty det är han, som gör lefwande. Och åter säger han till judarne: I dömen efter köttet (Joh 8: 15) d. w. s. efter det utwertes stenet med förbiseende af sjelfwa wäsendet. De dömdo nemligen öfwer honom efter hans ringa utwertes tjenarestepnad, som stötte dem. Derom säger han ock i Joh. 7: 24: Dömen icke efter stenet utan dömen den rätta domen. På samma sätt talar apostelen i Ebr. 9: 10 om "köttis stadgar" d. ä. utwertes stadgar angående mat och dryck och mångahanda twagningar. I Ebr. 9: 13 säger han: Om bockars och oxars blod och askan af en ung ko, stänkt öfwer de orenade, helgar till köttets renhet d. ä. till en utwertes religiös renhet o. s. w.

118. På några ställen i nya testamentet begagnas uttrycket "fött och blod" dels för att beteckna det naturliga köttet och blodet i menniskans kropp dels för att beteckna detsamma som den lefamliga, ströpliga menniskan i motsats mot Gud eller emot andewerlden. I den förra betydelsen begagnas det på två ställen nemligen i 1 Kor. 15: 50 och Ebr. 2: 14. I 1 Kor. 15: 50 säger apostelen: Kött och blod kunna icke ärfwa Guds rike, d. w. s. den troende kan icke med sin naturliga kropp gå in i Guds rike, utan hans kropp måste förwandlas till en andlig, odödlig lefamen. Det sås en sinnlig kropp, det uppwäcks en andlig kropp, säger han (v. 44). I Ebr. 2: 14 säger apostelen: Eftersom barnen hafwa kött och blod, har ock Kristus blifwit delattig deraf. Att apostelen der med "kött

och blod" menar det naturliga köttet och blodet, hwaras menniskfrop-
pen består, det inser hwar och en lätt. I den sednare bemärkelsen
begagnas ordet "kött och blod" på tre ställen i nya testamentet.
I Matth. 16: 17 säger Herren till Petrus: salig är du, Simon,
Sona son, ty kött och blod har icke uppenbarat det för dig utan
min fader, som är i himmelen. Den bekännelse, som Petrus
aflade, när han till Jesus sade: "Du är Kristus, lefwande Guds
Son", denna bekännelse hwilade icke på upplysning, som han fått af
kött och blod d. ä. af någon menniska, utan på uppenbarelse, som han
fått af Gud. I Gal. 1: 16, der Paulus talar om sin kallelse till
apostlaembetet, säger han: Jag rådfrågade mig icke med kött och blod,
d. ä. när jag hade Guds kallelse, så föll jag strax till och rådfrågade
mig icke med någon menniska. I Eph. 6: 12 säger han: Wi hafwa
icke strid mot kött och blod (d. w. s. mot swaga ströpliga menniskor)
utan mot ondskans andemakter i de himmelska rymderna. När man
stundom anfört detta språk för att bewisa, att en kristen icke har
någon strid med köttet, så har man fullkomligt felat om apostelens
mening. Och må man nogaakta sig att i apostlarnes ord insjuta
en mening, som de aldrig haft!

119. Slutligen begagnas ordet "kött" i en helt annan bemär-
kelse, då dermed menas den medärfda, genom synden besmittade
adamitiska naturen med dess lustar och begärelser, dess förmörkade
förstånd och förwända riktning. Såsom då det heter: Köttets finne
är döden; wi äro icke gäldenärer åt köttet till att lefwa efter köttet;
köttet har begärelse mot anden o. s. w. I denna betydelse före-
kommer ordet "kött" mycket ofta i nya testamentet, och det frågas nu:
Lärer det nya testamentet, att en troende kristen ännu har kött?
Många skola säkert förwånas öfwer en sådan fråga och säga: "Kan
det om den saken gifwas mer än en mening? Känna wi icke dag-
ligen detta kött hos oss? Huru kan man då widare twista derom?"
Men så lätt är icke frågan afgjord. Hufwudsaken är: hwad lärer
Skriften? Det är ju tydligt, att om Gud i sitt ord säger, att en
kristen icke har kött, då äro alla de, som hos sig finna kött, ännu inga
kristna. Då behöfwa de äfwen upplysas derom, på det de icke må gå
och bedraga sig med den inbillningen, att de äro kristna. Å andra
sidan är det tydligt, att om bibeln säger, att en kristen har kött,
då är det en gruslig förwillelse, när somliga kristna komma derhän,
att de tycka sig intet kött hafwa. Och den förwillelsen kan då
blifwa lifsfarlig för dem. Se därför, huru wigtig denna fråga är.
Och eftersom i denna sista tiden många enfaldiga kristna blifwit
genom henne bragta i mycken förwirring, så må wi med Guds

hjelp grundligt se efter, huru Guds fasta ord lärar. Hvem skulle jag i en så vigtig sak tro mer än Gud.

120. Det är förnämligast i apostelen Pauli bref wi få utslag i denna vigtiga fråga. I Rom. 8: 4 talar apostelen om sig och andra fristna, såsom de der icke wandra efter köttet utan efter anden. Apostelen framställer i dessa ord köttet och anden såsom två hwarandra motsatta makter hos den troende, hwilka hwar på sitt håll wilja regera öfwer honom. Men, säger han, wi som tro på Kristus, wi wandra icke efter köttet, såsom de otrogna göra, utan efter anden. Alltså hos de troende finnes wäl kött, annars wore det ju orimligt att tala om att wandra eller icke wandra efter detsamma, men köttet är icke den makt, som numera bestämmer öfwer dem och deras lifsriktning. Och märk: till dem, som sålunda hafwa kött, fastän de icke regeras deraf, räknar Paulus sig sjelf.

121. Med anledning af detta språk säger Rosenius följande gyllene ord: "Ordet 'wandra', hwilket i denna andliga betydelse så ofta förekommer i Skriften, är ett mycket klart och betecknande ord till att utmärka en menniskas andliga tillstånd. Det eignar sig nemligen till att utmärka hela lifwets riktning till skilnad från det tillfälliga, såsom en wandrares väg är ett stort sammanhängande helt och skiljes wäl ifrån små tillfälliga rörelser. Detta är i det andliga af stor wigt attakta uppå. Den otrogne eller strymtaren kan hafwa många s. f. bättre stunder i sitt lif, då han röres af något godt, gripes af någon sanning eller högre känsla och tillfälligt gör några goda föresatser och wadra gerningar, men med hela sitt lifs riktning följer han dock werlden och köttet. Detta utgör hans 'wandring'. Så har och den trogne twertom många olyckliga stunder, då han gripes af något ondt och tillfälligt föres från sin egentliga väg eller snaswar och faller. Men hans hela lifs riktning förblifwer dock densamma (så länge han icke helt affaller), han uppstår alltid på nytt i ånger och tro och fortsätter med blott förökad warsamhet sin egentliga wandring efter anden." Märk, det är skilnaden mellan de dömwände och de troende: icke att de sednare äro utan kött, men att deras lifsriktning icke går efter eller bestämmes af köttet utan af den helige Ande, som nu bor och regerar i dem.

122. I näst påföljande vers (v. 5) uttrycker apostelen sig ännu tydligare, när han säger: De som äro efter köttet, de hafwa sinne för det, som tillhör köttet (eller: deras sinne är riktadt på det, som tillhör köttet), men de som äro efter anden, de hafwa sinne för det, som tillhör anden. Märk: apostelen säger icke: de

som hafwa kött, nej utan: de som äro efter köttet d. ä. hwilkas lifs- och sinnesriktning går efter köttet. Detsamma uttrycker han i v. 8 med de orden: **De som äro i köttet.** Att "wara i köttet" är att hafwa sitt lif i köttet, men det är icke förhållandet med de troende. De hafwa wäl kött, men de lefwa icke deri. Dersför tillägger apostelen: **Men I ären icke i köttet utan i anden, om Guds Ande annars bor i eder (v. 9).** De troendes egentliga lifselement är Anden, fastän köttet ofta gör dem besvär och hinder.

123. Men ännu tydligare uttrycker sig apostelen i v. 12, der han säger: **Dersfore, bröder, äro wi icke gälldenärer åt köttet, så att wi skulle lefwa efter köttet, ty om I lefwen efter köttet, så skolen I dö.** När Paulus här säger, att de troende icke äro gälldenärer åt köttet, så gifwer han först till känna, att köttet finnes hos dem. Ty finnes det icke i dem, så behöfde apostelen icke tala om, att de troende icke woro gälldenärer åt detsamma. Ja, ett sådant tal wore lika orimligt som att tala derom, att en menniska på jorden icke wore gälldenär åt någon, som bodde på månen. Ännu mindre kunde apostelen wara de troende för att lefwa efter köttet, ifall det icke finnes hos dem. Ty icke kan han tala om **andras** kött, när han säger: **Om I lefwen efter köttet, skolen I dö;** ännu mindre när han tillägger: **Men om I döden köttets gerningar med anden, så skolen I lefwa.** Nej, rätteligen har Luther träffat apostelens mening, när han öfwer denna vers säger: "Äfwen de fristna hafwa ännu hos sig något af köttet, som måste dödas, nemligen allehanda frestelser och emot Guds bud stridande lustar, hwilka röra sig i naturen och reta till synd, och hwilka han här kallar köttets gerningar, de der äro otrons och misströstans tankar, köttslig säkerhet och förmåtenhet emot gudsfrukta, köld och tröghet till Guds ord och bönen, otålighet och knorr under lidandet, wrede, hämd eller afund och hat emot nästan, girighetsbesymmer, otuft o. s. w. Ty emedan dessa böjelser ligga i kött och blod, upphöra de icke att röra sig och anfästa menniskan; ja för den menliga swaghetens skull öfwerasta de henne stundom, så att hon gör för mycket och går för långt, om hon icke med all flit tager sig till wara; ja de öfwerwäldiga henne, om hon icke wärjer sig deremot och dödar sådana köttets gerningar, såsom apostelen här säger" (Epistelpred. på 8:de Sönd. est. Trin).

124. Men låtom oss nu gå vidare. I 2 Kor. 7: 1 säger Paulus: **Då wi nu hafwa dessa löften, mina älskade, så låtom oss rena oss från all köttets och andens besläckelse, fullbordande heligheten i Guds frukta.** Paulus talar här till bröder, alltså

till troende fristna, och han förmanar dem icke allenast att bibehålla sig rena, nej utan att rena sig från besläckelse. Men skulle de rena sig derifrån, så fanns ju besläckelse hos dem. All rening förutsätter naturligtvis att det, som renas, är på något sätt orent. Och Paulus innesluter sig sjelf med i deras hop, hwilka sålunda behöfwa städs rena sig och allt mer fullkomnas i helighet. Paulus hade en daglig erfarenhet af det, som Jesus sjelf uttryckte med fotatwagningen, nemligen att hans lärjungar wissserligen hafwa "renat sina själar i sanningens lydnad genom Anden" (1 Petr. 1: 22), men att de ändå behöfwa "två fötterna" d. ä. renas från den besmittelse, med hwilken de, till följd af sitt köttets ondskan, i det dagliga lifwet warda orenade.

125. Med afseende härpå lärde och Kristus sina lärjungar att i sina böner säga: Förlåt oss våra skulder. Märk, att det war icke oomwände syndare utan sina lärjungar han lärde denna bön. Och han insatte densamma midt ibland allehanda andra wigtiga bönepunkter, som uttrycka en fristens dagliga behof. Herren antyder aldrig heller, att lärjungarne skola wega ifrån den femte bönen förr än ifrån någon af de andra. Lifasom han den sista af tonen af sitt jordiska lif förutsåg Petri swåra fall och talade trösthälsiga ord till honom, hwilka skulle, när han fallit, warda honom en hjälp till upprättelse, så förutsåg han äfwen, att i hans lärjungars kommande dagliga lif skulle mycken synd inblanda sig, och han lärde dem fördenksfullt att dagligen bedja: Förlåt oss våra skulder. Han wille icke, att de derför skulle anse sig affallna eller utstötta, utan att de ändå skulle hålla ut i tron samt dagligen upprätta sina samweten genom att komma till nådastolen. Kristus har handlat med sina lärjungar icke efter några tomma fantasier, utan eftersom de i werkligheten varit, och han har wetat, att deras dagliga lif skulle i werkligheten komma att gestalta sig så, att de skulle behöfwa mycken förlåtelse. På samma sätt tänkte äfwen Paulus, när han förmanade de fristne att fördraga hwarandra och förlåta hwarandra, såsom och Kristus förlåtit dem (Kol. 3: 13). Hvad visar nu en sådan förmaning, om icke det, att i de troende ännu finnes ett kött, som är orent? Paulus kunde ju icke behöfwa förmana de troende att hafwa fördrag med sådana fristna, som woro felfria, eller förlåta sådana, i hwilka ingen synd fanns?! O nej, Paulus talade och efter werkligheten, hwilken han djupt kände och icke heller blygdes att erkänna.

126. I Gal. 5: 13 säger apostelen: Bröder, till frihet worden I kallade, blott icke en sådan frihet, som gifwer köttet till-

fälle. Se der igen. Apostelen förmanar de fristne att vara på sin wålt emot köttet, att de icke må misbruka sin frihet så, att deras kött derigenom får tillfälle att återwinna sitt förlorade herrawälde. Paulus framställer köttet såsom en gammal, assatt och undertryckt herre, hwilken passar på tillfälle att komma till makten igen. Men dermed har han ock uttryckligt sagt, att uti de fristna finnes kött. Till sina lärjungar sade äfwen Jesus: Waken och bedjen, att I icke fallen i frestelse. Anden är willig, men köttet är swagt (Matt. 26: 41).

127. I Gal. 5: 16, 17 säger Paulus: Wandren i Anden, så fullborden I icke köttets begärelser; ty köttet har begärelse mot Anden och Anden mot köttet; de samma äro emot hwarandra, på det att I icke skolen göra, hwad I wiljen. Ingenting kan vara tydligare än dessa ord. Paulus talar om, att i de fristna finnes en köttets begärelse, hwilken han förutsätter, att de känna. Ty huru skulle han annars förmana dem att icke fullborda "köttets begärelse", om hos dem ingen sådan begärelse fanns? Att de troende icke äro bara ande, det visar han ock med de tillagda orden: Köttet har begärelse mot Anden och Anden mot köttet. Köttet, säger han — hos hwem? Måne han menar, att den ogudaktiges kött har begärelse mot den troendes ande? Nej, Gud beware of så wåldföra apostelens ord! Rätt har Luther träffat apostelens mening, när han utlägger hans ord sålunda: "Köttets begär äro ännu icke döda, utan strida, bullra och fäkta alltid emot anden. Intet helgons kött är så godt, att det icke, då det warder såradt, gerna wille bita och uppsluka den felande, eller åtminstone underlåta något af kärleksbudet. Dersför är för de heliga denna regel af apostelen bestämd, att de inbördes skola tjena hwarandra genom kärleken, att den ene skall bära den andres swagheter och bördor, att den ene skall förlåta den andre hans synder. Utan denna mildhet är det omöjligt, att frid och endrägt kan bestå mellan de fristne. Ty det kan icke ske annat, än att du ofta såras samt å din sida sårar andra. Du ser hos mig mycket, som stöter dig, och jag ser å andra sidan hos dig mycket, som misshagar mig. Om här icke den ene vill genom kärleken falla undan för den andre, så warder ingen ände på strider, twedrägt, fiendskap o. s. w."

128. I Rom. 6: 12 läsa wi följande förmaning till de fristna. Så må då icke synden herrska i eder dödliga kropp, så att I lyden henne i hennes lustar. Hwad säger Paulus der? Han talar om lustar, som förnimmas i den troendes kropp, och han förmanar dem att icke låta dessa lustar herrska. Hade Paulus tänkt, att inga

sådana lustar funnos hos de troende, så hade han icke förmanat dem att icke låta dessa lustar herrsta. Den i hwilken t. ex. ingen girighetens lusta finnes, behöfde man aldrig förmana så här: Låt icke girigheten herrsta i din dödliga tropp. Ungefär på samma sätt talar apostelen i Kol. 3: 5: **Så döden nu edra lemmar, som äro på jorden, horeri, orenhet, lusta, ond begärelse och girigheten.** Det är rent och otvetydigt språk. Paulus wiste, att i de troende, till hwilka han stref, funnos sådana onda begärelser, och han förmanar dem att döda dem.

129. Sammalunda förmanar äfwen apostelen Petrus de troende, då han säger: **Mina älskade, jag förmanar eder såsom gäster och fremlingar, att I afhållen eder från de köttsliga begärelserna, hwilka strida mot själen (1 Petr. 2: 11).** Hwad står nu der? So der står om köttsliga begärelser, som förekomma hos de troende, och som strida, som ligga i krig mot själen, alldeles såsom Paulus i Gal. 5: 16 sade: **Köttet har begärelse mot Anden, på det att I icke stolen göra, hwad I wiljen.** Och Petrus förmanar de kristna att afhålla sig från att följa dessa lustar.

130. Att sådana begärelser finnas hos de troende, lärer äfwen Jakob, då han säger: **Gwar och en frestas, då han af sin egen begärelse drages och lockas (Jak. 1: 14).** Låt oss läsa ord för ord. Till kristna är det apostelen strifwer och icke till ogudaktiga eller lagtrålar. Och han talar om frestelser, som de erfara. Dessa frestelser säger han härröra från deras egna begärelser. Kan något wara tydligare? Apostelen wet alltså icke allenast om frestelser, som komma utifrån, från djefwulen eller från menniskor, nej, utan också om sådana, som hafwa sin rot i det egna köttets begärelser. Och tryggast är det därför, att äfwen wi tänka och tala så, som apostlarne tänkt och talat.

131. Alltså, det är summan af bibelns lära i denna sak: Uti de troende finnas köttet och anden, men de lefwa icke i köttet, de äro icke sinnade efter köttet, de wandra icke efter köttet, ja de hafwa korsfäst sitt kött med deß lustar och begär (Gal. 5: 24). Köttet är såsom en på korset hängande röfware, hwilken wäl kan lefwa och låta höra af sig men är till händer och fötter fastnaglad, så att han icke widare får råda. Deras sinne, deras lif går nu efter Anden trots alla hinder, som köttet lägger i deras wäg. Men härom få wi, om Gud will, mer tala i följande betraktelser. Må Gud wälsigna det, som wi redan talat, till sitt namns ära samt själaris frigörelse och tröst i sanningen. Amen.

Sjunde Betraktelsen.

132. Röttet har begärelse mot Anden och Anden emot föttet; de samme äro emot hwarandra, på det att I icke skolen göra, hwad I wiljen (Gal. 5: 17). Uti de troende är en ny, helig wilja, en ande utan falskhet. Den, som icke har Kristi Ande, hör honom icke till (Rom. 8), men Kristi Ande är en om helighet nit-älskande ande. Ingenting är fördensfull för Guds barn wigtigare än att göra Guds wilja i allt. Derför är det deras dagliga bön, att Gud måtte alltmer och mer omstapa och förwandla dem till sin likhet samt mer och mer intaga dem och regera hela deras inre och yttre lif, deras tankar, ord och gerningar. Det är ingen synd, som de wilja behålla. Twertom är synden deras försträckelse och plåga, och det icke för helwetets skull, som de hade att frukta, icke heller för himmelens skull, som de hade att winna, nej utan derföre att Gud genom tron rengjort deras hjertan (Apg. 15: 9). De kunna icke synda, deras natur är icke sådan. Derom säger Sohannes: Den som är född af Gud, han gör icke synd, ty Guds säd förblifwer i honom, och han kan icke synda, emedan han är född af Gud (1 Joh. 3: 9). Och åter: Hwar och en, som förblifwer i honom, syndar icke; hwar och en, som syndar, har icke sett honom och känner honom icke (1 Joh. 3: 6).

133. Om derför de troende falla i någon synd, så är det såsom fölle de i eld eller watten, der de icke kunna lefwa utan måste upp, om de icke skola förgås. Om Gud sade till en sådan meniska: "Du skall få lefwa i synden; jag skall icke straffa dig derför utan nådigt öfwerse med allt", så skulle hon swara: "Herre Gud, jag kan icke; det wore min död att lefwa i synden; hjelp mig heldre att i allt göra din goda, behagliga och fullkomliga wilja." David uttrycker mycket skönt detta rena sinne, när han säger: Det är min stätt, att jag dina befallningar håller (Ps. 119: 56). Han känner det icke såsom ett tryckande of, hwilket han helst wore qwitt, utan såsom en glädje, en ära, en rikedom att hålla Guds bud. Sådant är den troendes hjerta. Bjödes honom å ena sidan allt guld, som finnes i werlden, all ära, all glädje, som jorden har att bjuda på, samt å andra sidan kraft att i allt kunna lyda och tjena Gud, så skulle han aldrig ett ögonblick twefa i walet. Nej, huru swag, ströplig och oförmögen han än må wara — synnerligen wisja tider — säkert är dock: denna nya, heliga wilja har han. Och lika wißt som det är, att der denna heliga wilja fattas, der fattas lifwet i Kristus, lika wißt är det,

att der hon finnes, der är lif. Ty denna heliga wilja ligger aldrig i naturen.

134. Det berättas, att Melancton engång kom till Luther full af ångest deröfwer, att han bara syndade. Luther försökte trösta honom, men det lyckades icke. "Sag älskar synden", sade Melancton. "Huwäl", swarade Luther, "om så är, låt oss då gå ut och synda, att jag må se, huru du bär dig åt derwid!" Försträckt ryggade Melancton tillbaka: "Gå ut och synda!" Omöjligt, det kunde han icke. Men deraf wisade sig genast, att ehuru han för tillfället war i ett försträcktligt mörker, så hade han dock det sinnet, den anden, att han icke kunde synda.

135. Så finnad är aldrig den, som lefwer efter köttet. En sådan menniska är till sinnet ohelig. De som äro efter köttet, de äro köttsligt finnade, säger Paulus (Rom. 8: 5). Deras sinnesriktning går efter köttets lustar och begärelser. Derom säger Rosenius: "Deras diktan och traktan, deras tänkande, wiljande och förnimmande wänder sig omkring de ting, som tillhöra köttet. Men hwad som tillhör köttet, weta wi alla, nemligen allt hwad som behagar och tillfredsställer vår fallna natur. Nu hörer till naturens eller köttets hufwudegenskaper i första rummet den djupa sjelswifheten eller en mächtig känsla för hwad man sjelf är, gör, tycker och älskar; för det andra det jordiska sinnet, eller att man icke frågar efter Gud och ewigheten utan endast hwad wi för närwarande kunna njuta och winna." Men köttets sinne är döden (v. 6), säger apostelen. Just i detta sinne ligger den andliga och ewiga döden. Det yttre wäsendet må wara huru poleradt och förträffligt som helst, i sjelfwa detta köttsliga sinne ligger dock döden. Om man balsamerar ett lif aldrig än så wäl och sweper det i en lefwande menniskas kläder, så är det i alla fall ett lif. Lifwet är borta. Ett wackert lif, ett sminkadt lif, ett i guld och silfwer, i sammet och siden klädt lif är också ett lif — lika wäl som ett i trasor swept och till oigenkännelighet förwandladt lif. Sairi dotter, som nyss dött, så att hon såg ut såsom en sofwande, war lika wäl död som Lazarus, hwilken hade legat fyra dygn i grafwen, så att han redan luftade. På sjukdom gifwas olika grader, så att man kan wara mer eller mindre sjuk. Men död är död, der gifwas inga grader.

136. Dermed neka wi ingalunda, att äfwen hos den köttsliga menniskan ett wist rättfärdighetsarbete kan förefomma. Det kunna wi se med ögonen. Men detta är icke ett sannt rättfärdighetsarbete, af kärlek till Gud och lust till hans bud, utan ett egenrättfärdighetsarbete, som för Gud intet värde har. Hon säger sig

älska Gud, och hon är äfwen fullt öfwerlygad, att hon gör det. Men den Gud, som hon älskar, är icke den sanne Guden utan en falsk bild af Gud, som hon sjelf har gjort sig. Om någon hade sport fariseerna: "Älsken I Gud?" så hade de lätt sig sårade deras, att någon kunde sätta sådant i fråga, såsom wore det twifwel underkastadt. Men i deras förhållande till Jesus, som war den sanne Gudens rätta afbild, wistade det sig, att de hatade den sanne Guden, och att den Gud, som de älskade, war en sjelfgjord Gud, som de tyckte om därför, att han nickade bifall till allt, hwad de tänkte, sade och gjorde. De gjorde sin rättfärdighet inför menniskor, för att wara sedde af dem, samt för att hafwa i egna ögon en berömmelse inför Gud. Träffande tecknar Herren arten af denna rättfärdighet i den förlorade sonens broder, hwilken till sin fader säger: Si jag har tjenat dig så många år och tjenar dig än och har aldrig gått från dina bud, och du gaf mig aldrig ett kyd, att jag måtte göra mig glad med mina wänner (Luk. 15). Der färlet råder, der är det en lust, en glädje att få tjena och att kunna tjena, men der det fariseiska sinnet råder, der har man aldrig någon glädje i tjensten utan tjenar endast i tanke på lönen, och det skämmer allt.

137. Det finnes sådana, som bekänna Kristi namn och wilja wara med bland de troende men lefwa hemligen i synd och må icke illa deri utan uppdipta allehanda ursäkter för att muta sitt samwete — sålänge bara saken icke warder upptäckt. Men upptäckes den, så försträckas de, icke så mycket deröfwer, att de lefwat i synd, som fastmer deröfwer att det blifwit uppenbart. Dessa äro inga heliga menniskor utan fariseiska skrymtare, life hwitmenade grafwar, hwilka utwändigt synas dägeliga men inwändigt äro fulla af de dödas ben och all orenlighet. De sty för stenets stull grofwa utbrottsynder, emedan de draga wanära öfwer dem, som lefwa deri. Men synden såsom synd, såsom brott emot Gud sty de icke. Inför Gud kunna de lefwa i synd och hafwa sin lust deri. O min wän, du som detta läser, huru är det med dig? Lefwer du i detta falska sinne, så stätt skyndsamt upp och ändra ditt sinne! Har du än länge warit hållen för att wara en sann kristen, så låt stenet fara och upphör nu genast att bedraga dig sjelf och Guds barn. Ty Herren genomskådar i alla fall ditt skrymteri, och han är domaren. Genom ärlighet kan ännu allting hjälpas.

138. Der den nya, heliga Anden är rådande, der är ingenting så wigtigt för själen som det att i allt wara ärlig inför Gud. Der ärlighet råder, der går allting wäl. Det är därför den tro-

ende själens bön: "Herre, Herre Jesus, bewara mig för allt sjelfbedrägeri och all falskhet." Får hon än erfara mycket orent uti sitt kött, ja faller hon än uti någon frestelse — ärlig vill hon ändå wara, öppen i allt inför Gud. Följa och tjena synden om också bara hemligen, det är alldeles omöjligt, såsom wi ofwan sagt. Läs alla helgons historia, som omtalas i bibeln, och se! Suru olika de än alla varit i många afseenden, så hafwa de dock deri alla utan undantag varit lika, att de wandrat i uppriktighet inför Gud. Derför säger David: Säll är den man, uti hwilkens ande ingen falskhet är (Ps. 32).

139. Se på Judas och se på Petrus! Judas snattade en penning då och då ur den gemensamma kassan och tröstade sig dermed, att ingen såg det. Der fördes icke heller några böcker, hwarigenom man hade kunnat kontrollera det. Alltså kunde wäl Judas dagligen wara med Jesus, knäböja wid hans sida, höra hans predikan o. s. w. Det war ju ingen, som wiste, hwad han gjorde, eller som kunde få weta det. Sedan sålde han Jesus i tyfthet samt gick derefter och waktade på tillfälle att förråda honom, och det så hemligt, att ingen förstod hans mening. Kanste tänkte han: "Om jag förråder honom, så går han nog ändå ur deras händer, och då får jag penningar till att återgälda, hwad jag lånat ur den gemensamma kassan." Sålunda för den falske anden den arme Judas allt längre och längre bort mot det ewiga förderfwet. Petrus deremot föll wisserligen och föll djupt, öfverrumplad af menniskofruktan, men när Herren såg på honom, då behöfdes det icke mer, då kom han genast ihåg hans ord och kom till sans och gick ut och grät bitterligen. O der war en uppriktig ande, en sann gudsfruktans ande, helt olif den ande, som talade i Judas, när han till swar på Herrens sista warning sade: Herre, icke är det wäl mig du menar?

140. En köttsligt sinnad menniska vill aldrig lefwa och wara inför Gud. I djupet af sitt hjerta är hon rädd för honom, äfwen om hon med munnen prisar hans godhet och nåd. Likasom man aldrig finner sig wäl i förening med en menniska, med hwilken man icke är lifsinnad, så kan den ohelige aldrig finna sig wäl inför den heliges ögon eller i hans sällskap. Han finner sig bäst, när han slipper tänka, att Gud är omkring honom och ser hans wägar. Någon innerlig längtan att alltmer och mer kunna införlifwas med Gud el. d. är icke i hans hjerta. Nej för alla sådana omsorger är han fullkomligt fremmande. Deremot är en helig menniska helt annorlunda sinnad. För henne finnes ingen ljusligare

hwila och ro, än när hon af hela sitt hjerta kan tro, att Gud går wid hennes sida, att han följer henne med sina ögon samt ser och känner alla hennes innersta tankar. Derom sjunger David: Herren är min herde, mig skall intet fattas, han föder mig på en grön äng och förer mig till friskt watten, han wedergwicker min själ; om jag än wandrade i en mörk dal, fruktade jag intet ondt, ty du, Herre, är när mig, din käpp och staf trösta mig o. s. w. (Ps. 23). Å andra sidan är det hennes försträckelse, när det ser ut, såsom om Gud hade gömt bort sitt ansigte för henne. Derom säger David: Jag sade, när mig wäl gick: jag skall aldrig omkull ligga, men när du fördolde ditt ansigte, så försträcktes jag (Ps. 30: 7). Och i Es. 54: 8 säger Herren: Jag har i vredens ögonblick som snarast gömt bort mitt ansigte för dig, men med ewig nåd will jag förbarma mig öfwer dig. Den, som är helig, kan icke lefwa utan Gud en enda dag, och han wet ingenting försträckligare än att warda stild från Gud. Och detta heliga, åt Gud hängisna sinne wittnar mer än alla gerningar om barnastap hos Gud. Detta sinne ser och Gud hos sina trogna twertigenom all den ströplighet, som ofta förwirrar både dem sjelfwa och andra, lifasom han å andra sidan ofta twertigenom den wackra ytan af många förträffliga gerningar ser ett hjerta, som är fremmande för honom, en egenrättfärdighetens, strymteriets och högmödet's ande.

141. En troende kan så erfara många weglingar af ljus och mörker, af glädje och sorg. Den ena gången kan han tycka, att Gud är honom så nära, att han alldeles kan taga på honom. Då går allt så lätt, då är allt idel ljus och fröjd, och han löper med stor glädje hans budords wägar, modig som ett lejon. Han swingar sig i lof och tacksågeller upp till Gud, ung och frist som en örn. En annan gång åter kan han wara i ett så djupt mörker, att han är hardt när förtwislan. Det ser ut, som hade Gud alldeles öfwergifwit honom, och han wet sig ingen råd. Men huru hans erfarenheter än må wegla, deri är han sig alltid lif, att han omöjligen kan lemna Herren. Skall han än dö och förgås, så will han göra det inför Herren. Ser det också ut, som wille Herren blifwa af med honom, så kan han ändå omöjligen gå sin wäg. Faller han än i någon synd, så är det dock omöjligt, att han kan blifwa liggande deri. Upp måste han, fram till Herren med allt. Skall han också wara den ytterste och den sämste af dem, som se efter Herren, så kan han dock omöjligt lemna honom och göra förbund med synden. Kan han icke bedja, icke fröjdas, icke gråta, icke sjunga, så måste han ändå se efter Herren och wisa sig inför

honom. Känner han sig och wida stild från Jesu kors, så kan han ändå icke låta bli att wända ögonen åt det hållet. En i djupt mörker wandrande kristen fastade sig engång maktlös till golfwet och sade: "Herre, jag uthärdar ej längre, jag kan icke säga mer; här ligger jag och går icke härtifrån, förrän du ser på mig." Tror du, att den mannen war en skrymtare? Nej, bedröfwad war han, swag war han, men uppriktig war han. O du som känner det på samma sätt, och i hwars öron djefwulen instjuter allehanda mörka tankar, sägande: "Herren har öfwergifwit dig" — låt icke förwilla dig. Herren har ännu aldrig öfwergifwit någon, som af uppriktigt hjerta welat wara hans. Och med dig skall han nog icke börja någon ny werldsordning.

142. Sådant är nu det nya sinne, som bor i de troende, och som gör alla troende till ett. Du finner det hos Paulus, hos Petrus, hos Maria Magdalena, hos röstwaren på korset, hos David och alla profeterna, så och hos de allraringaste helgon. Des förklaring angifwer Petrus sålunda: Gud rengjorde deras hjertan genom tron (Apg. 15). Men såsom wi redan hafwa sagt: De troende äro icke bara ande, utan hos dem bor ännu köttet, och det har begärelse emot Anden och är emot Anden, på det att de troende icke skola göra, hwad de wilja, såsom Paulus i vårt språk säger. Detta afpressar ofta deras hjertan många suckar och deras ögon många heta tårar.

143. Köttet kan aldrig helgas. Det kan öfwerwinnas, korsfästas, undertryckas o. s. w. men det kan aldrig renas. Så länge det ännu finnes qwar, fortfar det att hafwa begärelser emot Anden och wara emot Anden. Paulus antyder ingenstädes, att det kan warda ens med Anden.

144. Efter Anden wille den troende gerna alltid wara glad i Gud, alltid nöjd med hans ledning, alltid full af lof och tack, äfwen när allt går emot hans egna käraste önsningar. Men köttet är emot Anden i den delen. Det vill hafwa sin wilja fram, och om det icke sker, så uppstår mismod, knot, olust, wrede o. s. w. Den troende wet, att detta är orätt, och han känner sig i sitt inre bestraffad detsför. Han beder deremot, han brukar Guds ord och Herrens nattward deremot, han kan och mer eller mindre segra deröfwer, men köttet behåller ändå allt fortfarande sin art och är emot Anden.

145. Sammalunda hwad wore lärare för den troende än att kunna utan afbräck älska alla menniskor lika, att wara fullkomligt fri från allt parti, all egenfärlighet, all afund, allt misnöje o. s. w.?

Men töttet är icke ens med Anden utan ligger deremot, på det han icke skall göra, hwad han will. När jag då ser någon, som är mig fiendtlig, som baktalar, beljuger och söker stada mig, så reser sig i töttet olust mot densamma menniskan, så att jag icke kan älska henne så innerligt, som jag af hjertat wille. Jag wet, att det är orätt, jag beder Gud deremot, jag brukar Guds ord och Herrens nattward deremot, och jag kan derigenom mer eller mindre öfwerwinna, undertrycka, försfästa töttet. Men sin art behåller det ändå, så länge det ännu finnes till.

146. Om det går min nästa i alla delar wäl, men jag sjelf deremot har motgång på motgång, så wet jag wisseligen, att jag nu borde fröjdas öfwer nästans framgång, såsom wore den min egen. Efter anden wore mig ingenting heller lärare än att kunna göra det. Men töttet har en annan art. Uti detsamma reser sig snart afund, så att jag känner mig olustig, ja, wissa stunder t. o. m. olycklig. Guds gode Ande bestraffar mig därför, jag beder deremot, jag brukar ordet och nattwarden deremot. Men om jag än mer eller mindre öfwerwinner töttet, så behåller det dock sin art och stulle alls icke känna så stort mismod eller ledsnad, om framgången fölle på min lott och motgången på min nästas.

147. Efter Anden wille jag wara fullkomligt lös från det jordiska, så att jag kunde betrakta allting, som är i min ego, såsom Herrens egendom och icke såsom min egen. Det stulle då ingenting bekomma mig, ehwad Herren lemnade mer eller mindre i mina händer. Ja, när han lemnade mig mycket, stulle det uppfylla mig med fruktan för det ansvar, som wore dermed förknippadt; toge han deremot mycket ifrån mig, så stulle det kännas såsom en lättnad, emedan jag derigenom hade mindre ansvar. Men töttet har en annan art. Det will gerna ega, gerna hafwa medgång, fröjdas öfwer, att egodelarna förökas o. s. w. Om det deremot går baklänges, och tillgångarna smälta samman, då kännes det swårt. Den troende inser mycket wäl, huru orätt detta är. Det plågar och nedtrycker hans ande, som just derigenom bewisar sig wara af en helt annan art. Han beder och brukar nådens medel deremot, han kan ock mer eller mindre segra äfwen i detta fall. Men töttets art förblifwer densamma, så länge det ännu finnes till.

148. Detta är nu endast några enstaka exempel, till hwilka ännu otaliga kunde läggas, hemtade från lifwets alla förhållanden. Men det sagda må wara nog i denna sak för denna gång. Alltnog: det blifwer såsom Paulus säger: Töttet har begärelse mot Anden och Anden mot töttet; de samma äro emot hwarandra, på det S

icke stolen göra, hwad I wiljen. Hos den ene kunna köttets begär gå mer i en riktning, hos den andre mer i en annan riktning; den enes köttsliga begär kunna t. eg. öfwerwäga gå i riktning åt girighet, den andres deremot i riktning åt otukt, den tredjes i riktning åt wrede, den fjerdes i riktning åt högfärd och slärd o. s. w. Hos den ene kunna de köttsliga begären framträda med mer styrka, hos den andre mer lindrigt. Ia olika tider kunna de hos samma person framträda starkare eller swagare, kunna också stundom wara så undertryckta, att de icke alls märkas. Men under allt är dock köttet qwar och behåller alltid samma art.

149. Detta se wi äfwen hos Kristi första lärjungar ej blott före Andens utgjutande utan också efter densamma. I Antiochia syndade Petrus genom strymteri, så att Paulus måste offentligt bestraffa honom. Paulus och Barnabas råfode en gång i en sådan träta, att de måste stillas och fara åt hwar sitt håll. I sina bref klagar äfwen Paulus icke sällan öfwer sådana, som woro lärare och skulle wara hans medhjelpare. I brefwet till Filipperna berömmar han Timotheus men klagar på de andra, att de söka sitt eget (Fil. 2: 20 följ.), och i brefwet till Kolosserna nämner han serfildt några män, om hwilka han säger, att de äro de enda medarbetare, som warit honom till hugnad (Kol. 4: 10 följ.). Han dömer dock icke ut dem från lifwet, men så mycket se wi, att köttet äfwen hos dessa första helgon framträdde i strid emot Anden och gjorde mycket hinder.

150. "Ia men, säger tilläsfwentyrers någon: Är icke detta att trösta de fristna i deras synder och lära dem att icke taga det så noga med synden? Derpå swara wi först: Står det bara så skrifwet i Guds eget ord, då måste alla inwändningar och förwetna frågor wilja. Den som will finna upp en annan och bättre predikan än den, som Gud genom de heliga apostlarne framställt, han må wissserligen, om det ännu är honom möjligt, besinna, hwad han gör. Sanningen, den enkla guddomliga sanningen är alltid det helsosammaste. Och nu hafwa wi funnit, att nya testamentet så tydligt, att man kan se det med ett om än aldrig så stumt naturligt öga, talar om köttet hos de troende. Om nu någon begagnar detta ord till sin skada, så kan ingen hjälpa det. Tager en menniska deraf anledning att twertemot ordets warningar wandra efter köttet eller ursäktla sitt köttsliga sinne, då kan man icke annat göra än förmana henne och bedja Gud för henne. Men sanningen måste man ändå låta blifwa okränk. Det är många, som också draga talet om Guds nåd till lösaktighet, och det talet måste man ändock låta stå. Gud låter det goda wattenet wara qwar, om än många dränka sig deruti.

Den som till sin skada misbrutar sanningen, honom kan man aldrig hjälpa med lögnen eller med sanningens förtigande.

151. För det andra svara wi, att bibelns tal om de fristnes kött är för de troende ett vittnesbörd derom, att de icke behöfwa döma sig sjelfwa från lifwet eller förtwisla för det, att de ännu hos sig finna onda begärelser. Och det är för dem en god och rik och behöflig tröst. Säger jag deremot, att en fristen icke har kött, då måste jag ock genast från lifwet i Kristus utdöma hwar och en om än så uppriktig själ, hwilken ännu hos sig finner onda begärelser. Eller också måste jag lära dem att ursäkta och bortförklara det orena, som de finna hos sig, eller betrakta det icke såsom något orent eller syndigt hos dem utan såsom något utifrån kommande, något som djefwulen instjuter i dem, och för hwilket han får bära skulden. Men detta är å ena sidan att bringa uppriktiga själar i förtwislan, å andra sidan att inwagga dem i en falsk inbillning, som lätt kan bringa dem i andlig död. Och ofwanpå allt detta måste jag lära dem att föra ett beständigt frig med de bibelord, som wi ofwan anført, och som handla om de fristnas kött. O må Gud i nåd bewara alla sina trogna för allt sådant!

152. "Ja men, säger någon igen: kan man icke tänka sig saken så, att de fristna i början, innan de ännu fått andedopet, hafwa kött, men att de om en tid, när de fått detta dop, warda det qwitt, så att de då icke widare känna något orent hos sig?" Svar: Det står ingenstädes så skrifwet. Allt sådant tal är menniskors funder. Herren talar om, att wingårdsmannen rensar den gren, som bär frukt, på det att han må bära mer frukt, men han talar icke om, att han efter en tid skall upphöra med detta rensningsarbete. Apostlarne antyda ock ingenstädes tillwaron af fristna, som kommit så långt, att de icke mer hafwa något kött. När de tala om striden mellan anden och köttet, så tala de till sådana, som fått andedopet. Kristus antyder det icke heller, ja ännu mindre, alldestund han midt ibland allehanda dagligen wiktiga böner lärar sina lärjungar säga: Förlåt oss våra skulder.

153. Wi säga det alltså ännu en gång: uti de troende är en fortgående strid mellan köttet och anden. Afwen de, som säga, att de intet kött hafwa, föra dock, om de annars werkligen lefwa i tron, en Andens strid emot köttet. Men de inbilla sig, att det icke är mot sitt eget kött utan emot djefwulens utifrån kommande anfästningar de strida. Dock — att de strida det är hufwudsaken; att de taga miste, om hwem fienden egentligen är, det är illa, mycket illa, dock icke till döds, så länge de bara icke gifwa sig i hans wäld.

154. Men wi gå ännu ett stycke widare: Allt tal om helgelse wore en galenskap, dereft köttet icke finnes hos de troende. Helgelsen består just deri, att Anden alltmer och mer öfvervinner köttet samt alltmer och mer helt beherrsar den troendes hela inre och yttre lif. Hos änglarne gifwes ingen helgelse utan endast helighet, ty hos dem finnes intet kött. De kunna icke wara heligare, än de redan äro. Hos de saliga menniskorna i himmelen skall icke heller gifwas någon helgelse, ty hos dem är köttet icke mer. Men här på jorden måste helgelse predikas för alla Guds barn, ty alla — äfwen de mest helgade — behöfwa och kunna ännu mer helgas. Huru apostlarne predika denna helgelse, det wilja wi framdeles se. Men dessförinnan måste wi ännu företaga oss att betrakta ett bibelställe, som i fråga om köttets och andens strid är af största betydelse. Wi mena Rom. 7: 14—25. Må Gud i nåd derwid leda oss med sin Ande!

Åttonde Beträktelsen.

155. Vi weta, att lagen är andlig, men jag är köttslig, såld under synden (Rom. 7: 14). Senare delen af Romarebrefwets sjunde kapitel har i alla tider varit ett ämne för de mest olika tankar. Somliga hafwa deri sett en beskrifning på köttets och Andens inre strid hos de troende, sådan denna strid fortsarande erfors af Paulus sjelf. Andra åter hafwa welat hålla före, att Paulus igenom hela kapitlet beskrifwer lagträlens wanmäktiga strid emot köttet, sådan han sjelf före sin nyfödelse hade erfarit den samma. Denna strid i meningarne har och alltid haft den aldra största betydelse för sjelfwa lifwet, alldestund det just gällt den frågan, huruvida den menniska kan tänkas wara en lefwande fristen, hwilken nu genomlefwer sådana erfarenheter, som Paulus i dessa verser skildrar. Det är klart, att de, som i Pauli ord läsa sina egna erfarenheter, i swaret på denna fråga läsa sin egen dom, och att frågan alltså för deras lif måste wara af ousäglig wigt.

156. Apostelens ord lyda i sitt sammanhang sålunda: Ty wi weta, att lagen är andlig; men jag är köttslig, såld under synden. Ty jag wet icke, hwad jag werkar; ty hwad jag will, det utöfwar jag icke, utan hwad jag hatar, det gör jag. Om jag nu gör, hwad jag icke will, ja instämmer jag med lagen, att den är god. Men nu werkar icke mer jag det, utan synden, som bor i mig. Ty

jag wet, att i mig, det är, i mitt kött, bor icke godt; ty att wilja, det är tillstädes hos mig, men att werka det goda, det finner jag icke. Ty det goda som jag will, det gör jag icke, utan det onda som jag icke will, det utöfwar jag. Om jag nu gör, hwad jag icke will, så werkar icke mer jag det, utan synden, som bor i mig. Så finner jag nu för mig, som will göra det goda, den lagen, att det onda är tillstädes hos mig. Ty jag har min lust i Guds lag efter den inwertes menniskan; men jag ser en annan lag i mina lemmar, hwilken strider emot den lag, som är i min håg, och tager mig till fånga under syndens lag, som är i mina lemmar. Jag eländiga menniska! hwem skall befria mig ifrån denna dödens kropp? Jag tackar Gud genom Jesus Kristus, vår Herre. Sjelftjenar jag nu alltså med hågen Guds lag, men med köttet syndens lag. — Må wi nu med Guds nåd söka att utforska apostelens mening. I orden förefomma ju uttryck, som synas stödja den meningen, att han talar om en lagträl, och åter andra uttryck, som synas stödja den andra meningen.

157. Att apostelen alltjemt i dessa verser såväl som i den föregående delen af kapitlet säger "jag, jag", det antyder ötwiswelaktigt, att han alltjemt talar om sig sjelf. I de föregående verserna säger han: Jag hade icke wetat af begärelsen, om icke lagen hade sagt: Du skall icke begära. Men synden tog tillfälle af budordet och beswet mig och drap mig dermed, och jag wardt död o. s. w. Ingen kan betwifla, att Paulus der omtalar ett blad ur sin egen föregående historia, då han i egen kraft kämpade för att warda rättfärdig. Men när han nu fortsätter och säger "jag, jag", men icke vidare talar om en förfluten tid utan om en närwarande, sågande: Jag har lust till Guds lag (märk: han säger icke: jag hade, utan: jag har), men jag ser en annan lag i mina lemmar (märk: han säger icke: jag såg, utan: jag ser) o. s. w., då synes det åtminstone ligga mycket nära till hands, att han i dessa verser omtalar ett blad ur sin egen närwarande historia. För den som enkelt och utan konst läser apostelens ord, synes saken icke gerna kunna gestalta sig annorlunda. Det wore ju högst förunderligt, om han skulle fortsätta att säga: "jag, jag" i alldeles olika mening utan att göra den ringaste antydning derom, eller om han skulle öfvergå från att tala om förfluten tid till att tala om närwarande tid, medan han ändå fortfarande menade förfluten tid. Att så uttyda apostelens ord kan icke blifwa annat än godtycke.

158. Att apostelen talar om "den inwertes menniskan", det har ofta blifwit så uttydt, som menade Paulus dermed detsamma

som "den nya människan" (Rosenius). Men detta är ett uppenbart missförstånd, hwilket mycket bidragit att fördunkla hela apostolens framställning. När Paulus menar den nya människan, säger han så, som han menar; och när han säger den inwertes människan, då menar han alldeles så, som han säger. Den nya människan är för Paulus den troende människan hel och hållen, sådan hon framstår såsom en ny skapelse till hjerta, håg, sinne och lif, i motsats till hwad hon förr war, då hon lefde i synd, fremmande för Gud. Alldeles såsom man ock i hwardagligt tal om en människa, som undergått en stor förändring, säger: Det är icke samma gamla människa som förr: hon är en alldeles ny människa; man känner knappt igen henne o. s. w.

159. "Den inre människan" deremot är sagdt i motsats mot den yttre människan samt betecknar människans inre wäsende, hennes hjerta och sinne, till skillnad från hennes yttre warelse, hennes kropp och dess lemmar. Detta kunna wi serfildt tydligt se i 2 Kor. 4: 16, der apostelen säger: Om vår utwertes människa förgås, så förnyas dock den inwertes dag från dag. Men hwad han der menar med den utwertes människan, det säger oss sammanhanget. Ty i v. 11 följ. läsa wi: Wi warda alltid öfwerlemnade till döden för Jesu skull, på det att ock Jesu lif må uppenbaras i vårt dödliga kött — ty wi weta, att den som uppwäckte Herren Jesus, han skall ock genom Jesus uppwäcka oss — — derför fälla wi icke modet, utan om vår utwertes människa förgås o. s. w. Med den utwertes människan menar Paulus alltså människans yttre, den lefamliga döden underkastade warelse, hwilken under hans rastlösa verksamhet och hans många lidanden alltmer och mer slets ut, medan hans inre warelse allt jemt förnyades. Till sitt inre wardt han dag från dag yngre, starkare, frimodigare, gladare o. s. w.

160. I Eph. 3: 16 begagnar Paulus samma uttryck, der han beder, att Gud måtte förlåna de troende efter sin herrlighets rikedom, att de med makt måtte warda starkte genom hans Ande till den inwertes människan. Den utwertes människan måste enligt naturens ordning mer och mer förswagas, men under tiden gör Gud den inre människan hos de sina allt mer och mer stark genom sin Ande, hwilket sker på det sättet, att de warda alltmer och mer grundade och rotade i kärleken.

161. Den inwertes och den utwertes människan äro alltså något, som finnes hos hwarje människa, ehwad hon är omvänd eller oomvänd. Hos den oomvända warder den inwertes människan alltmer och mer försoffad, alltmer och mer gublös och för-

wilbad, hos den troende warder hon dagligen mer och mer helgad och gudfruktig o. s. w. Den nya menniskan och den gamla menniskan deremot är icke något, som finnes på samma gång hos en och samma person. Ty den troende menniskan är en ny människa, hon är icke mer samma gamla människa, som hon förut har varit. Men derom hafwa wi widlyftigt talat uti förra delen § 481 följ. Att alltså förblanda den inwertes menniskan med den nya menniskan och sedan inlägga denna förblandning i Rom. 7: 22, det måste alltid blifwa orätt. Afwen i Rom. 7 sätter apostelen den "inwertes menniskan" i motsats mot "lemmarne" såsom utgörande hans yttre människa.

162. Men ligger nu uti sjelfwa talet om den "inwertes menniskan" intet bewis, att Paulus talar om en omvänd människa, så ligger deremot ett sådant bewis uti det, som han här säger om denna inwertes människa. Han säger nemligen, att han "glädes med Guds lag efter den inwertes menniskan." Han säger icke, att han är full af ångest och försträcke för lagens domar, såsom lag-trälen plägar wara, under det han i hjertat är bitter mot lagen; han säger icke heller, att han af fruktan för dessa domar eller för syndens följder öfwer hufwud allwarligt winnläger sig om att kunna hålla Guds lag, fastän det går illa för honom. Nej, utan han säger, att han har sin lust och glädje med Guds lag efter sin inre människa. Skulle wi söka ett motstycke till detta, så finna wi det närmast i Ps. 119, der David säger: Huru kär håller jag din lag! (v. 97). Din barmhertighet komme öfwer mig, att jag må lefwa, ty din lag är min lust (v. 77). Din muns lag är mig bättre än mångtusén stycken guld och silfwer (v. 72). Jag uppspärrar min mun och slämtar, ty ifrigt längtar jag efter dina bud (v. 131). Och nu frågas: Bestrifwer werkligen bibeln den ogudaktiges, den oomvändes inre människa så der? Har werkligen den oomvända menniskan en sådan der inre lust och glädje i Guds lag, en sådan der inre längtan att hålla honom? I sådant fall skulle den ogudaktige till sin inre människa wara alldeles lik den pånyttfödde. Ty hwad som utmärker den pånyttföddes inre människa, är just denna lust och glädje i Guds lag samt längtan att i alla stycken fullgöra honom. Den enda skillnaden mellan den oomvända och den pånyttfödde skulle då wara, att den förre saknade kraft att i det yttre genomföra denna sin goda wilja. Ja, den ogudaktige skulle då till sin inre människa wara lifsinad med Gud. Ty efter som lagen är ett uttryck af Guds sinne och den oomvända "gladdes med lagen", så hade han ju samma sinne som Gud. Men

bestrifwer bibeln werkligen den oomvändes inre menniska så? Och hwarest gör hon det?

163. I Rom. 8 få wi swar på denna sista så ofantligt wigtiga fråga. Der säger Paulus: Köttets sinne är död; ty köttets sinne är en fiendskap mot Gud, eftersom det icke är Guds lag underdånigt, icke heller kan wara det. Der talar apostelen alltså om sinnet — icke om lemmarne utan om sinnet, d. w. s. den inre menniskan hos den, som icke är andlig — och han säger, att denna inre menniska icke är Guds lag underdånig utan fiendtlig och upprorisk mot Guds lag. Huru kommer nu detta öfwerens med den menniska, som Paulus i Rom. 7 bestrifwer, såsom den der "glädes med Guds lag" och sålunda "glädes med sanningen" (1 Kor. 13: 6)? Sannerligen mycket illa. Eller tänk efter! Kan det wara möjligt, att Paulus menar en oomvänd menniska, både när han talar om en, hwars sinne är fiendskap mot Gud, och när han talar om en, som har lust och glädje i Guds lag efter den inwertes menniskan?

164. Men torde någon inwända: "Det är sannt: den i synden sorglöst sifwande menniskan är icke Guds lag underdånig utan fiendtlig mot Gud, men helt annat blir förhållandet, när hon genom lagen blifwit wäckt. Då wafnar hennes bättre jag till lif, och då kan det med sanning sägas, att hon glädes med Guds lag, fastän hon icke har kraft att fullgöra honom." Men säger apostelen werkligen så? Låt oss läsa hans egna ord i föregående delen af detta kapitel. Jag lefde, säger han, utan lag engång, men när budet kom, då wafnade "mitt bättre jag" till lif? Swad? Säger han så? Nej, icke så, utan twertom: då wafnade synden till lif. Det war annat än ett bättre jag. Eller äro icke orden tydliga? Synden, fortsätter han, tog ansats genom budet och bedrog mig och drap mig dermed. — Ad hwarför sade han icke i stället: Genom budordet tog mitt bättre jag ansats till att kämpa mot synden? Nej, köttets sinne är en fiendskap mot Gud och kan icke wara Guds lag underdånigt. Och något annat sinne än köttets sinne har menniskan icke af naturen. Det som är födt af kött, det är kött (Joh. 3). Den trälattiga fruktan för straffet och begäret efter lön kunna wäl förenas med köttets sinne. De kunna och alstra en kamp för att öfwerwinna synden. Men att "glädjäs med Guds lag", det är Andens sinne, och detta sinne ligger aldrig i naturen såsom ett bättre jag, kan därför aldrig heller genom någon wäsfelse framkallas. Det skapas af Gud genom en ny födelse och finnes därför endast hos den troende. Om detta sinne låge i natu-

ren och kunde framställas genom lagen, då wore Kristi verk endast det att hjälpa den redan i sig själf goda inwertes menniskan till fullt herravälde öfver lemmarne. Menniskan skulle då af naturen wara till sitt inre wäsende, "sitt bättre jag", wäsentligen rättfärdig fastän för swag att i det yttre göra denna rättfärdighet gällande. Men hwar står allt detta strifwet? Jo, i den naturliga menniskans filosofi öfwer sin egen godhet. Men wißt är, att det ligger långt på sidan om det evangelium, som Paulus predikade, ja går rakt deremot.

165. I Mark. 7: 21 följ. säger Herren om den naturliga menniskan: Inifrån — från menniskornas hjertan utgå de onda tankarne, äktenstapsbrott, horeri, mord, stölder, girighet, ondskas, swet, lösaktighet, ondt öga, hädelse, högmöd, oförnuft. Allt detta onda utgår inifrån och ohelgar menniskan. — Märk nu hans ord! Han säger icke, att den ogudaktiges inre menniska älskar Guds lag och derföre ligger i strid med dessa försträffliga synder, utan han säger alldeles raka motsatsen, nemligen att den ogudaktiges inre menniska är just den föllan, hwarifrån alla dessa styggelser utgå. Kan något wara tydligare taladt? Hwar finnes då rum för detta "bättre jag", när själfwa hjertat är så der bestaffadt? Ingenstädes — ingenstädes. Men deraf följer ock, att der man finner den lust i Guds lag, hwarom Paulus i Rom. 7 talar, der är Andens finne.

166. Men det är ännu en annan omständighet, som gör, att wi måste anse, att Paulus i Rom. 7: 14 följ. talar om en troende, och det är, hwad han i v. 16 och 17 säger: Om jag nu gör det, som jag icke will, så utöfwar icke jag det, utan den i mig inboende synden. Sådant kan sägas om den troende, heligt sinnade menniskan, hwilken kämpar mot den i köttet qwarboende onda begärelsen samt här eller der snärjes af denna begärelse eller förhindras att göra det goda, som hon will. Ty all synd, både inre och yttre, är alldeles i strid mot den troende menniskans nya andliga natur. I henne bor werkligen ett — icke af lagen framfalladt utan — af nåden födt bättre jag, som aldrig är med om att synda, och det icke af fruktan för straff eller af begär efter lön, utan derför, att det "glädes med Guds lag" och för den skull hatar allt, som är emot denna lag. Men om den oomwände kan detta aldrig sägas. Hans inre menniska är "efter köttet" och gör synden, älskar synden, är öfwerens med synden och behöfwer derföre omstapas för att få detta finne, som Paulus talar om i v. 22. Men denna

omstapning är hwad som kallas omvändelse eller ny föbelse och sker genom nåden och Anden.

167. Tänk om man efter teologien om den naturliga människans "bättre jag" skulle inför de ogudaktiga predika och säga: I lefwen i synd, det är sannt. Men på djupet af edra hjertan bor ett bättre jag, som älskar och har sin fröjd i Guds lag. Det slumrar nu; det behöfwer genom lagen väckas till lif och kamp samt genom nåden stärkas till seger öfwer lemmarne. Sådan är frälsningens väg." Huru skulle en sådan predikan taga sig ut wid sidan af Kristi och apostlarnes evangelium? Döme hwar och en, som har något sinne för sanningen!

168. "Men", säger någon, "den ogudaktige, huru fallen han än må wara, har dock ett samwete, som är öfwerens med Guds lag, och det är den inre människa, som Paulus omtalar." Derpå swara wi först: Paulus menar med den inre människan alldeles precis, hwad ordet uttrycker, nemligen hela människans inre warelse, hennes "hjerta, håg och sinne". Att inskränka hans ord till att beteckna bara samwetet, är idel godtycke. För det andra är samwetet ingenting annat än ett vittne om människans förhållande till det, som inför henne gäller såsom guddomlig lag. Derom hafwa wi widlyftigare talat i förra delen § 894 följ. Någon "glädje i Guds lag" ligger icke uti samwetet. Twertom ligger der en försträffelse för Guds lag. So, man må wända saken huru som helst: den människa, hwars inre warelse "gläds med Guds lag", hon har fått något af Guds Ande uti sig — hon är en omvänd och troende människa.

169. Hwad som föranledt, att utläggare ofta funnit det otänkbart, att Paulus här skulle tala om en troende, det är, att det syntes dem orimligt, att en så hög apostel skulle föra en sådan flaggan. Detta åter har berott derpå, att de fattat hans ord så, som talade han om utwertes grofwa köttets gerningar, hwilket alldeles icke är af nöden. Så widt wi känna Pauli historia, finnes intet, som kan berättiga oss till den tron, att han någonsin brutit ut i grofwa köttets gerningar. Om den tid då han war under lagen, säger han sjelf, att han wiste intet med sig (1 Kor. 4: 4), att han enligt den rättfärdighet, som war af lagen, war ostrafflig (Phil. 3: 6), hwilket han icke hade funnat säga, om han hade wetat med sig någon tid af lif i utwertes grofwa synder. Nej, Paulus talar om en kamp med synden af helt annan art, en för all werlden hemlig kamp, hwilken kan försiggå äfwen der, hwarest man på ytan ingen synd ser. Denna kamp kan wara olika under olika tider, olika

hos olika personer, och denna olikhet åter kan bero på många förhållanden. Ofta beror olikheten på olika naturlig beskaffenhet. Den ene är af naturen mer häftig, den andre mer stilla; den ene är mer liflig och glad, den andre är mer försagd; den ene har ärft mer utpreglade onda anlag i en riktning, den andre i en annan riktning; den enes uppfostran har varit god, hwarigenom de onda anlagens utveckling hämmats, den andres uppfostran har varit dålig, så att de onda anlagens utveckling och makt befordrats o. s. w. Sådana olikheter möta oss öfver allt på det menliga lifwets område, om wi blott bruka våra två ögon och vårt sunnda omdöme. Och dessa olikheter äro icke med ens öfverwunna, när man blifwit en kristen, utan de göra sig äfwen gällande på det kristliga lifwets område, der de förorsaka frestelser och strider, som ingen mer än Herren kan fullt bedöma. Och hwilka orättwisa och obarmhertiga domar fällas icke ofta af bröder öfver bröder just till följd deraf, att man förbiser dessa olikheter!

170. Men olikheten kan också bero på olika wakenhet och känslighet hos samwetet. Om t. ex. en kristen börjar taga det mindre noga med synden, börjar räkna sina synder för "misstag" och "fel" eller "brister" eller såsom "djefwulens anfall" m. m. men icke såsom synder, om han börjar räkna sin girighet såsom god omtanke, sin wrede såsom heligt nit, sin töttsliga lusta såsom kristlig kärlek o. s. w., då skall han snart få den glädjen att wara qwitt all inre strid, och då skall han snart icke mer förstå sig på dessa bröder, hwilkas samwete ännu är waket, så att de se och erkänna samt lida af allt, som de finna wara emot Guds ord. Men för en sådan tjuuning må Gud i nåd bewara alla sina barn!

171. Om denna frågas utomordentligt stora betydelse säger Rosentus följande allwarliga ord: "Denna fråga är för många själar af stor wigt, nemligen för dem, hwilka med all den nåd, deras hjertan sökt och funnit i Kristus och hans evangelium, hwarigenom de blifwit nya menniskor och gå en helt annan väg genom lifwet än hela werlden, likwäl få erfara en alltjemt wexande syndakänsla. När sådana själar nu höra och tro den förklaringen, att en sann kristen icke kan wara så syndig och eländig, som här säges, faller den domen på deras hjertan, att de, som känna så mycken synd, icke kunna wara sanna Guds barn, födda af Gud, utan måste wara på något sätt falska och bedragna. Men äro de falska kristne, då kan nåden och Kristi evangelium icke höra dem till, såsom apostelen säger: Du har hwarken del eller lott i detta ordet, ty ditt hjerta är icke rätt för Gud. Här kan nu någon säga: Nådens

dörr står ju likväl öppen; den bekymrade själen kan ju fly till Kristus, sådan hon är; hon behöfwer icke den trösten, att äfwen de rätte fristne hafwa synd. Swar: Men tänk, när hon ofta så flytt till Kristus och synden ännu blifwer hos henne lika bekymrande, och detta förhållande framställes såsom ett bewis, att hon icke är i benådad tillstånd, hwad hjälper då hennes flyende till Kristus? Vi måste befinna, hwad nyß sades; bewisar det ett opånyttfödt tillstånd, att själen ännu måste föra den flagan, att hon icke kan göra det goda, som hon will o. s. w., då måste den själen, som ännu känner sådan swaghet hos sig, med allt evangelium likväl förtwisla. Huru ofta hon än omwänder sig och tror, är synden ännu qwar, och om detta bewisar ett opånyttfödt och osaligt tillstånd, så måste hon alltid wara osalig. Så äfwentyrlig är denna punkt."

172. Det låter wisseligen mycket evangeliskt, när man säger: "Trösta icke en fristen med talet om de fristnas synder; trösta honom i stället med talet om Jesus, som will och kan förlossa de fina från all synd." Men huru rätt det talet i och för sig än må wara, så får saken likwäl ett helt annat utseende, när detta användes så, att dessa elända men uppriktiga själar utdömas från lifwet, såsom de der inga fristna äro. Att trösta någon med andras synder, det är wißt en förfärlig willfarelse. Att trösta honom med att åter och åter wisa honom till Jesus, Guds Lam, som borttager werldens synd, Guds Lam, hwars blod renar från alla synder, det är det enda rätta. Men att med Skriftens ord och exempel af de troendes synder wisa kämpande själar, att ehuru de ännu hos sig känna mycken synd, så kunna de likwäl wara Guds älsfliga barn och kära helgon, det är icke att trösta dem med andras synder. Nej, det är att erkänna det Guds werk, som ändå är stedt uti dem samt förherrliga den Guds nåds öfwerflödande rikedom, som gör, att de trots dessa synder likwäl icke warda bortkastade. Och det är alls icke farligt. Likasom allt annat i bibeln, så är talet om de troendes synder strifwet of till lärdom. War wiß på det. Det står der icke förgäfwes. Att många kunna misbruka det — nuväl, skulle man se på det, då skulle man of instränka talet om Guds godhets, tålmods och långmodighets rikedom, hwilket ju mycket misbrukas af hela werlden och alla frymtare. Ad låtom of icke blifwa klotare än Gud. Och må den, som är stark, wisa sin styrka icke deri, att han löper ifrån de swaga, utan deri, att han tager sig dem an och bär deras bördor, såsom apostelen säger: Inbördes dragen hwarandras bördor, och så fullborden I Kristi lag. (Gal. 6: 2.)

173. Sedan wi alltså betraktat några allmänna drag af vår text, hwilka wisa oss, hwad apostelen talar om, gå wi nu att betrakta apostelens framställning ord för ord. Må Gud derwid leda oss så, att wi intet säga emot hans sanning eller till själars skada.

Nionde Betraktelsen.

174. Wi weta, att lagen är andlig, men jag är köttslig, såld under synden. Wi weta, säger apostelen. Det är icke alla, som weta det. Judarne menade, att det i Guds lag icke kom an på annat än utwertes gerningar. Det hade Paulus äfwen sjelf förut trott, och i den meningen hade han också kunnat hålla lagen. I den meningen war det också han kunde i 1 Kor. 4: 4 säga, att han enligt den rättfärdighet, som war af lagen, war ostrafflig. Men nu wiste han annat. Nu wiste han, att lagen kräfde hela menniskan, lifa wäl hennes inre lif, hennes hjertas fullkomliga lydnad och hängifwenhet åt Gud, som hennes yttre lif, hennes lemmar och allt, hwad hon kunde åstadkomma. Nu wiste han, att lagen förbød och straffade icke blott utwertes synder utan äfwen hjertats hemliga begär. Sådant hade han icke lärt i de fariseers och skriftlärdes skolor, utan Gud hade uppenbarat det för honom. Men i och med detsamma han hade fått weta det, hade han också börjat tillämpa det på sig sjelf. Han wille göra hela lagen. Men se — nu förswann med ens all den berömmelse för rättfärdighet, som han förut hade haft. Synden tog tillfälle af budordet och beswet honom och drap honom dermed, och så befanns det, att han, som kunde fryta af att wara den rättfärdigaste i hela Jerusalem, ännu war så långt ifrån rättfärdigheten, att synden till och med fick ny fart och kraft genom lagen, hwilken sjelf war helig, rättfärdig och god. Och huru skulle nu ett så bedröfligt förhållande kunna förklaras? Jo, säger apostelen, nu wet jag det. Lagen är nemligen andlig, men jag är köttslig.

175. Men jag är köttslig. Der sitter det. Felet ligger icke i lagen utan i mig, som till min natur är annorlunda bestäfsad än lagen. "Men, säger någon, icke äro wäl de troende köttsliga! De äro ju twertom andliga." Denna inwändning förbröjlar många, synnerligen när de se, hwad Paulus i Rom. 8: 5, 8, 9 säger om dem, som äro köttsliga. Men derwid är att märka, att det ord, som apostelen här begagnar för att uttrycka "köttslig", är

icke detsamma, som han begagnar i Rom. 8: 5, 8, 9, der wi dock i vår gamla bibelöfversättning läsa ordet "köttslig". Ty der säger apostelen egentligen: De som äro efter köttet (v. 5) eller: De som äro i köttet (v. 8). Men om dem säger han, att de äro andligen döda och kunna icke behaga Gud. Här åter i Rom. 7: 14 begagnar han samma ord som i 1 Kor. 3: 1, der han till de kristna säger: Och jag, bröder, kunde icke tala till eder såsom till andliga utan såsom till köttsliga, såsom till omkyndiga barn i Kristus. Hör der: köttsliga men ändå barn i Kristus! Samma ord brukar han också i 2 Kor. 3: 3, der han säger, att Korintierna woro för honom ett lefwande rekommendationsbref, skrifwet icke på tafel af sten utan på hjertats tafel af kött, eller (såsom orden kanske rättare lyda) på tafel, som bestå af hjertan af kött. Paulus talar alltså i vår text om den menliga naturen såsom warande kött, såsom warande sinnlig, i motsats mot Gud, som är en Ande, och hans lag, som är andlig. Denna vår sinnliga natur är förmedelst arf genom synden i grund förderfwad. Det ligger icke blott i hennes art att wara ofullkomlig, utan hon är, såsom Paulus säger: Sål under synden.

176. Alltså vill Paulus här i Rom. 7: 14 säga: Orsaken hvarför lagen aldrig kunde uträtta mer uti mig än att uppväcka och stärka synden, war den, att lagen är andlig och jag köttslig. Detta ser och erfar jag nu, ty ehuru jag nu icke lefwer efter köttet såsom då, utan twertom regeras af Anden, drages jag dock fortfarande med detta kött, som öfwer allt ligger Anden i vägen och hindrar mig att utföra det goda.

177. "Men såld under synden, säger du: kan man tala så om en Kristen, att han är såld under synden? Är han icke förlossad, helt förlossad i Kristus? Är icke Kristus en fullkomlig frälsare? Eller vill han kanske, att den troende alltjemt skall hafwa synd i sig?" Nej, här äro wi inne på ett område, der all vår förmåga att förklara kommer till korta. Gud är en helig Gud, som hatar all synd, och en allsmächtig Gud, som förmår göra, hwad han vill, och dock — hvarför utrotar han icke redan ur det späda barnets hjerta alla bittra rötter? Hvarför gör han icke de fina, som bedja om nåd och kraft att wara heliga — hvarför gör han dem icke på en gång alldeles fullkomliga? Det är något fel hos dem — ja, men när de så innerligt bedja, att han måtte taga bort allt, som hindrar dem att fullt likna honom, hvarför gör han det då icke? Förmår han det icke, eller vill han, att de skola förblifwa, sådana de äro? Hvar så wi swar på dessa frågor? Jo, der hwarest hela Guds

werldshregering engång skall ligga klar för våra ögon. Men här få wi nöja oss med att säga: Herre, du wet det. Här se wi allt — både godt och ondt — både på det lefamliga och det andliga området se genom en småningom fortgående utveckling. Barnet födes icke fullwert, dess krafter och gåfvor utvecklas småningom; skolgoossen warder icke på en gång lärdd utan weger dag för dag år för år i lärdom, tills han är man och gubbe och har ännu, när hans hjesa grånat, icke blifwit fullärd; den sjuke tillfrisknar icke fullkomligt på en gång, sjukdomen öfwerwinnes endast småningom, hos den ene hastigare, hos den andre långsammare, hos en annan mycket långsamt — och dock har den ene samma allsmächtige Gud som den andre.

178. På liknande sätt förhåller det sig också med förlofsningen från den medärfda synden. Den sker genom en alltiemt fortgående helgelse. Här sker ett dagligt tillwexande emot fullkomligheten — icke ett uppnående. Den fullkomliga förlofsningen skall se först genom kroppens förlofsning i en salig uppståndelse, såsom Paulus säger: Wi, som fått Andens förstling, sucka wid oss sjelfwa, wäntande efter barnslapet, nemligen vår kropps förlofsning (Rom. 8: 23). Apostelen säger i Phil. 3: 12: Icke att jag redan fattat det eller redan är fullkomnad, men jag jagar derefter, om jag också må helt fatta det, emedan jag också är helt fattad af Kristus. Paulus hade ännu icke fattat, ännu icke uppnått den fullkomliga frälsningen, emedan han ännu icke war fullkomnad, men emedan Kristus hade fullkomligt fattat honom, så jagade han under full förwifning mot målet. Endast genom den fullkomliga förwandlingen till Kristi likhet är det möjligt att uppnå den fullkomliga saligheten, och dit hade Paulus ännu icke hunnit. Men hwarsför? Wille icke Gud, att han skulle wara Kristus fullkomligt lik, och war han icke en allsmächtig Gud? Jo — och dock, ja hwem kan här utgrunda Guds underliga regering?

179. Bättre att ensalldigt blifwa wid Guds ord än att med egna tankar fantisera öfwer Guds makt. Hwarsför lärde aldrig apostlarne, att de fristne med ens wordo befriade från allt lött? Måne de sämre än wi förstodo sig på Guds nåds makt? Nej, låtom oss wara nyttre. Det är nog, att wi nu weta, att Gud är mächtig och att han skall förwisso engång förlossa de fina från allt deras lött, nemligen då de, såsom wi nyss sagt, få aflägga denna dödens kropp samt uppstå med en förklarad lefamen. "Hwad nu? säger du igen, skall då döden wara deras frälsare?" Swar: Bort det. Döden är ingen frälsare. Gud är frälsaren. Men lifasom

Gud kan till de troendes fullkomnande begagna sjukdom och andra lidanden, hwilka äro syndens följder, så kan han och begagna den ilesamliga döden i sin tjänst för att föra dem fram mot målet: deras fullkomliga förlofning. Dock är det icke genom döden utan, såsom wi sagt, genom den saliga uppståndelsen som den fulla förlofningen sker. Genom synden har icke allenast menniskans själ utan och hennes kropp blifwit orenad. Hvad Skriften kallar "kött", har därför sitt säte icke allenast i själen utan och i kroppen. Men derpå beror det och, att den fulla förlofningen från köttet icke kan ske annorledes än i sammanhang med kroppens förlofning och fullkomliga förvandling. Så länge Gud därför vill, att wi skola blifwa i denna dödens kropp, äro wi behäftade med kött och kunna icke wara det qwitt. När han kommer igen, skola de affomnade troende uppstå förwandlade, och de, som lefwa, skola "i ett ögonblick" utan ilesamlig död "förwandlas". Det stode ju i Herrens makt att komma hwilken dag som helst och göra denna stora förvandling, men hvarför han ännu dröjer, samt låter de sina dwäljas i denna dödens kropp, det må wi lemna åt honom. Mycket gör han det väl för deras skull, som ännu skola frälsas, och till hwilkas frälsning han vill begagna de sina såsom werktyg. Dock låtom oss ej söka intränga i Guds hemliga råd. Hvad Gud förbehållit sig sjelf, det må wi lemna åt honom.

180. Men att wara såld under synden kan sägas i en dubbel betydelse. Dels kan det sägas i den betydelsen, att en menniska är alldeles tillspillogifwen såsom en träl under synden, med hjerta, håg och sinne helt och hållet bunden af henne. I denna betydelse säges det om Achab, att han war såld till att göra det, som war ondt inför Herren (1 Kon. 21: 20, 25). I denna betydelse äro och alla syndens trålar sålda under synden, såsom Jesus säger: Den som synden gör, han är syndens träl och skall utdrifwas (Joh. 8: 34). Men på det sättet äro icke de troende sålda under synden. De äro förlossade från syndens herrawälde, så att de icke mer lyda och tjena henne uti hennes lustar.

181. Men det att wara såld under synden kan och sägas i den betydelsen, att en Kristen trots all bön, all waksamhet, all tro, allt bruk af Guds ord och nattward likwäl icke kan wara synden fullkomligt qwitt utan ännu alltjemt måste känna hennes retelser och hindrande motstånd. Derom säger Rosenius följande sanna ord: "Den som uppnått det högsta måttet, har ännu icke uppnått fullkomligheten; deri återstår ännu mycket. Och hwaraf beror det, att en Kristen icke (här) kan uppnå fullkomligheten? Endast deraf

att naturen, den qwarboende synden, hindrar honom. Synden har dock icke herrawälde öfwer honom, då hon nu icke kan behålla honom på den gamla vägen, säkerhetens, otron och ogudaktighetens väg, utan hela hans lif har nu en helt ny riktning, är nu en vandring efter Anden och icke efter köttet (kap. 8: 4), men så mycket gör synden, att en fristen icke kan komma så långt i lydnad och helgelse, som han wille, att han icke kan uppnå den fullkomlighet, som han på det innerligaste önskar. Och detta allt betecknar, att han icke är fullkomligt fri utan ännu i wißt afseende är fjettrad af synden." — Hwad vittnar till detta de troendes erfarenhet? Hwad vittnar din egen?

182. Men apostelen förklarar sjelf närmare, hwad han menar med sina ord, när han tillägger: Ty hwad jag gör, wet jag icke, ty jag gör icke det, som jag will, utan hwad jag hatar, det gör jag. Jag wet icke, säger han, jag förstår mig ofta icke sjelf; jag will icke synda, och dock aflöper mitt lif icke utan synd. Min själ längtar och trängtar att kunna wandra fullkomlig inför Gud, så att hela mitt lif wore en sammanhängande gudstjänst utan misfljud, men då glömmar jag honom ofta, warder förströdd och kallfönnig. Jag wille älska honom med en fullkomlig kärlek och helt lefwa endast för honom, men köttet ligger mig i vägen, och jag frestas än till girighet, än till maktlyst, till egenkärlek, äregirighet och annat ondt. Jag wet, att felet ligger hos mig, och jag beder deremot, men det är i alla fall så; synden låder wid mig och hindrar mig att göra det goda, som jag will. Jag wille med frimodighet och glädje bekänna hans namn, men då känner jag mig ofta seg och tiger. Mitt samwete slår mig derför, och jag beder Gud om hjälp, och hwad wille jag icke gifwa, om jag kunde blifwa fullkomlig i bekännelsen? Men åter och åter måste jag kämpa mot den gensträfwiga naturen. Sammalunda wille jag och kunna älska min nästa fullkomligt, wara ödmjuk, barmhertig, sjelfsuppoffrande, tålig o. s. w., men här reser sig höghmodet och stoltheten, der uppstiger hos mig en bitter känsla mot den, som förnärmar mig, der känner jag afund mot någon, som Gud wälsignar och ärar mer än mig o. s. w. Jag lider deraf, jag klagar min nöd för Gud, och han hjälper mig väl så, att jag icke börjar följa dessa onda böjelser, men under tiden blir köttet qwar och ligger mig alltjemt i vägen, så att jag icke kan göra, hwad jag will.

183. I min kallelse wille jag alltid wara nöjd, tålig, trogen, den aldra fullkomligaste fader, moder, man, hustru, barn, husbonde, tjenare, men huru jag än bär mig åt, ertappar jag mig

gång efter annan dermed, att jag icke varit, såsom jag bort, icke gjort allt, hwad jag bort göra, att jag här eller der förifrat mig och sagt ett ord, som jag icke hade bort säga, eller sagt något på ett sätt, som icke war godt. Åter och åter måste jag begagna mig af den bönen: Fader vår, förlåt mig mina skulder. Nuwäl, hwad är orsaken? Intet annat än köttet, som ligger mig i vägen och strider emot Anden samt hindrar mig att göra det goda, som jag will. Ja, hwilken fristen gifwes wäl, som icke måste föra samma flagan? "Jo, jag, säger någon, mig har Gud hulptit, så att jag icke behöfwer göra några sådana erfarenheter; jag kan göra allt, hwad jag will, jag är en så fullkomlig fader, moder, tjenare, fristen o. s. w., att hwarken Gud eller jag will hafwa mig bättre. Hos mig förefommer ingen försummelse, ingen ond lusta, ingen kärlekslöshet; hwarje aften kan jag tacka Gud, att jag under dagens lopp i alla afseenden varit fullkomlig efter hans ord, så att han intet hos mig finner att straffa." Nuwäl, säger du så, och är din bekännelse sann, då är du ett utomordentligt stort Guds under, större än både Paulus och Petrus. Wi så wäl se; dagen skall pröfwa det. Under tiden finnas tusen finom tusen ärliga Guds barn, som, huru innerligt de än älska Gud och wilja i allt wandra uti hans bud, likwäl, när de ransaka sitt wäsende, se, huru köttet hindrar dem att göra det goda, som de wilja, eller hindrar dem att göra det så fullkomligt, som de af hjertat åstunda. Och för dem passa Pauli ord här: Jag wet icke, hwad jag gör, ty det goda, som jag will, gör jag icke. För dem bör man då låta orden stå och låta dem betyda, hwad de säga.

184. Men apostelen förstärker sina ord, när han tillägger: Men det jag hatar, det gör jag. Att apostelen icke will med sina ord säga, att han endast gör sådant, som han hatar, eller att han i sitt lif utför allt det onda, som han hatar, det är lätt att förstå. Sådant kan icke sägas ens om en lagträl, ja icke heller om en ogudaktig. En ogudaktig och en lagträl kunna t. ex. hata drycksenskap, orättfärdighet i handel, äktenhetsbrott o. s. w. samt kunna afhålla sig derifrån, så att de icke göra detta, som de hata. Ännu mindre kan det sägas om en fristen, att han bara gör, hwad han hatar. Något sådant åsyfta icke heller apostelens ord. Utan det will han säga, att han här och der gör sig skyldig till sådant, som han hatar. Swem har hatat lif och träta mer än Paulus? Och likwäl kom han i sådan träta med Barnabas, att de skildes åt (Apg. 15: 39). Swem har hatat högmöd mer än Paulus? Och likwäl när han varit uppryckt intill tredje himmelen och der sett

och hört outsägliga ting, då måste Gud sända honom en påle i föttet, på det att han icke skulle förhålla sig öfwer de underbara uppenbarelsen, som han haft (2 Kor. 12: 7). När apostelen i sina bref bestraffade de troende för än den ena synden än den andra, nog förutsatte han då, att dessa fristna woro upprättiga Guds barn, hwilka hatade all synd. Men om de hatade all synd, då gjorde de ju sådant, som de hatade, när de gjorde sig skyldiga till synd. Och då kunde ju på dem lämpas apostelens ord: Det som jag hatar, det gör jag.

185. "Ja men, säger någon; detta är ju att uppenbart lära de fristna att icke taga det så noga med synden." Derpå swara wi först: Of tillhör att lära, såsom Guds ord lärar; och lära wi så, som Guds ord lärar, då tillhör det Gud att swara för följderne deraf. Men hans ord äro en hellosam lära, äfwen när de tala om de troendes swaghet. För det andra swara wi: Att så predika är icke att lära de troende att icke afstå synden, men det är att icke från lifwet utdöma dem, som trots all bön och upprättighet lifwål gång efter annan ertappa sig sjelf med det, att de i tankar, ord eller gerning hafwa gjort sådant, som de hatat. Och de behöfwa det ordet. Låt dem därför få behålla det.

186. Och nu, du lära själ, som icke kan annat än instämma i dessa Pauli ord, gif dig icke öfwer för det. Gud vill trots din swaghet ändå icke förkasta dig. Han har icke den seden, icke heller det hjertat, att han sönderbryter en förkrossad rö eller utsläcker en ryfande wefe. Han följer med dina strider, han deltagar i dina nederlag, hans hjerta brister honom af förbarmande, och han skall hjälpa dig igenom, han skall ju mer och mer helga dig, tills du står engång inför hans ansigte helig och ren såsom alla andra hans helgon. Låt bara icke djefwulen med din swaghet strämma dig bort från nådestolen utan blif der i stillhet. Genom stillhet och hopp skall du wara hulpen. Du är icke allena. Du har en hel sty af lifar. Och din Gud säger: Jag skall frälsa den fattige, som ropar, och den eländige, som ingen hjälpare har. Jag skall wara den usle och fattige nådig, och de fattigas själar skall jag hjälpa (Ps. 72: 12, 13).

187. Se huru Herren gjorde med sina första lärjungar, huru han gång efter annan måste näpsa dem men ändå alltid warunnade sig öfwer dem och halp dem. Tänk på den fista aftenen af deras sammanvaro. Hör huru de göra honom de heligaste löften om trohet intill döden. Men wid samma tillfälle komma de i tråta, om hwem som är ypperst; strax derefter somna de, när han bedt

dem waka med honom en stund under hans aldra försträckligaste själsångest. En liten stund derefter öfvergifwa de honom nästan alla och fly, och Petrus, som ännu följt honom, fastän på afstånd, förnekar honom tre gånger, ja förbannar sig derpå, att han icke ens känner honom. Tänk hwilka förkrossande erfarenheter! Sannerligen till dessa händelser skall du aldrig kunna finna bättre öfverstrift än Pauli ord: Jag wet icke, hwad jag gör, ty det goda, som jag will, gör jag icke, men det, som jag hatar, det gör jag. Men se nu Herrens beteende mot dem! När han war uppstånden, lät han änglar fungöra det, och sjelf sände han lärjungarne genom Maria Magdalena den helsningen, att han ändå ansåg dem för sina sanna bröder. Wille någon söla en passande öfverstrift till detta, så kunde han ingen bättre finna än profeten Esaias ord om Kristus: Han skall icke lifwa eller ropa, och hans röst skall man icke höra på gatorna. En krossad rö skall han icke sönderbryta, och welen, som ryfver, skall han icke utsläcka, tilldess han utför domen till en seger (Es. 42: 1 följ.; Matth. 12: 18 följ.). Men hwad som sålunda är strifwet, det är strifwet oß till lärdom, på det att wi genom tålmod och Skriftens tröst må hafwa en förhoppning (Rom. 15: 4). Alltså håll ut! Blif i stillhet hos Herren! Han är en läfware, som flöter sin konst ofelbart, äfwen när det för våra ögon ser så ut, som hade han öfvergifwit den sjuke. Nu stadna wi här för denna gång. I nästa betraktelse wilja wi fortsätta med Rom. 7. Må Gud upplysa våra ögon med sitt ljus.

Tionde Betraktelsen.

188. I förra betraktelsen följde wi Pauli framställning till och med de orden: Hwad jag gör, wet jag icke, ty jag gör icke det, som jag will, utan hwad jag hatar, det gör jag. Låtom oß nu här se, hwilken märkwärdig slutsats Paulus drager af det, som han sagt. Så lyda nemligen hans ord: Om jag nu gör det, som jag icke will, så instämmer jag med lagen, att den är god. Men nu gör icke vidare jag det utan synden, som bor i mig (v. 16, 17). Att apostelen med ordet "instämmer" icke allenast menar det instämmande, som äfwen kan finnas hos en ogudaktig (såsom t. ex. när en drinfare erkänner, att det är godt att wara nyfter), det är af hela sammanhanget tydligt. Apostelen talar om en sådan hjertats

öfwerensstämmelse med Guds lag, som yttrar sig dert, att han älskar och jagar efter det goda samt hatar och strider emot det onda. Men en sådan kärlek och ett sådant hat finnas icke hos den ogudaktige, icke heller hos lagträlen. Den som älskar det, som Gud älskar, och hatar det, som Gud hatar, han är ens sinnad med Gud, lik Gud, och det är icke den naturliga människan. Den naturliga människan kan, såsom vi förr sagt, kämpa mot synden af fruktan för den förnedring och det straff hon drager öfwer sina trälar, såsom man t. ex. kan se på en drinkare. Men en verklig hjertats öfwerensstämmelse med Guds lag finnes icke hos honom. Nej, när han syndar, så gör han just det, som han älskar, och icke det, som han hatar. Tänk om man skulle beskrifwa en ogudaktig människa så här: "Detta är en ogudaktig människa, som är lika sinnad med Guds lag, hatar allt, hwad Gud hatar, och vill allt, hwad Gud vill!" Männe icke den, som hörde en sådan beskrifning, skulle svara: Hwad säger du? En ogudaktig, som är liksinnad med Guds lag — hwad är det för något? Det är ju alldeles så, som sade du: "här är en oxe, som kan flyga" eller någon annat galenskap.

189. Men att apostelen har allwar med sina ord, det visar han, när han tillägger: Nu gör icke vidare jag det, utan synden, som bor i mig. Märk det lilla ordet: icke vidare. Förr gjorde jag det onda, förr war jag ense med mig sjelf i synden, men nu är det icke vidare så. Nu är jag en annan människa, ense med lagen om att göra det goda; nu är det icke vidare jag, som gör det onda, utan synden, som är i mig. Kan man tänka sig, att Paulus skulle hafwa så talat om en oomvänd människa? Den oomvände gör synd, men den, som gör synd, är icke af Gud och skall icke ärfwa Guds rike. "Men kan jag med sanning inför Gud säga, att min synd är mitt swåraste lidande; kan jag räcka mina händer mot himmelen och taga den Allsmäktige till vittne, att jag om ingenting så ofta och innerligt bedit som om hjälp emot mina synder, att jag aldrig skulle blifwa så glad, som om jag på en gång blesse fri från all synd; wisseligen måste jag då säga, att det icke är jag, som gör det onda" (R.). Det onda är då icke min gerning vidare. Denna tröst böra kämpande kristna icke heller låta sig ifrångtagas. Ty i samma stund de det gjorde, måste de också uppgifwa den berömmelsen, att de wore Guds barn, och det behöfwa de icke, när de hafwa det sinne, som nu är sagdt. Derigenom lupe man också fara att fördöma alla Guds barn, som någon tid varit hafwa (Ps. 73: 15).

190. Apostelen förklarar i de näst följande orden hela för-

hållandet, då han tillägger: Ty jag wet, att i mig, det är i mitt kött, bor icke godt; ty det att wilja är tillstädes hos mig, men icke det att verka det goda. När apostelen säger, att i honom intet godt finnes, så tillägger han såsom närmare förklaring genast de orden: det är i mitt kött. Han skiljer alltså köttet från något annat, som finnes i honom, och som icke är syndigt utan heligt. Och hwad kan då detta andra wara? Man torde säga: det är den förr omtalade inwertes menniskan, hans inre warelse i motsats mot hans utwertes warelse. Men först och främst sätter apostelen aldrig "köttet" i motsats mot "den inwertes menniskan", utan endast emot "Anden". För det andra frågas, huruvida det om den oomvända kan sägas, att hans inre menniska är fri från synden, så att hon bara sitter i den utwertes warelsen. Af werldens barn sjelfwa får man nog ofta höra den berömmelsen uttalas, att ehuru deras utwertes menniska är full af ströpligheter och synder, så är dock deras inre menniska, deras hjerta godt. Men talar Guds ord så om den naturliga menniskan? Långt derifrån, såsom wi och förr wisat. Hos den oomvända är det twertom den i synden bundna inwertes menniskan, som är källan till alla de utwertes synderna. Hade apostelen talat i en sådan menniskas namn, så hade han rätteligen måst säga: "I mig, det är i min inre menniska, finnes intet godt; hela hjertat är förderfwadt; synden genomtränger hela min warelse inifrån och utåt." Men nu talar han icke så, utan han talar om en åtskillnad mellan köttet, hwari synden bor, samt en uti honom verkad helig och god wilja. Men hwar har han fått den goda och heliga wiljan ifrån? Männe ur sig sjelf? Bort det. Denna heliga och goda wilja är Andens skapelse hos den pånyttfödde, hon är den ande utan falskhet, hwarom David i Ps. 32 talar, då han säger: Salig är den man, hwilken synden förlåten är, i hwilkens ande ingen falskhet är. Bibeln wet aldrig af en sådan helig wilja hos den opånyttfödde. Ja hon talar aldrig om, att den opånyttfödde har kött, utan säger i stället, att han är kött och är efter köttet. Det som är födt af kött, det är kött (Joh. 3: 6).

191. "Men, frågar någon igen, när apostelen säger, att det att verka eller utföra det goda icke är tillstädes hos honom, talar han då icke om en träl under synden? Och en pånyttfödd menniska kan wäl aldrig wara syndens träl?" Swar: om apostelen sade, att han aldrig gjorde något godt, så talade han wisseligen icke om en omvänd menniska. Ty en omvänd och pånyttfödd menniska gör werkligen rättfärdighet (1 Joh. 2: 29). Men detta är icke apostelens mening, icke heller säger han så. Utan det vill han säga:

En helig och god wilja finnes genom Guds nåd hos mig, men när det gäller utförandet af det goda, som jag vill, då kommer jag gång på gång till korta, och det warder icke utfördt så, som det war weladt; då får jag se, huru synden, som bor i mitt kött, tränger sig med in i allt, äfwen i många mina bästa gerningar.

192. "Ja men, säger åter någon: när apostelen i v. 19 ännu en gång upprepar och säger: Ty det goda, som jag vill, gör jag icke, men det onda, som jag icke vill, det gör jag, då talar han ju så tydligt som möjligt om syndaträldom. Säger icke frälsaren sjelf: Den som synden gör, han är syndens träl (Joh. 8: 34)? Och när nu Paulus säger: Det onda, som jag hatar, det gör jag, hwad är det annat, än att han talar i en syndaträls namn, såsom om han sade: Jag gör synd?" Nuwäl, det der låter wißerligen så sannt, som kunde deremot ingenting inwändas, men se wi närmare på orden, blir det icke så. Ty hwad är det för en slutsats apostelen sjelf i de närmast följande orden drager af det, som han sagt? Måne denna: "Om jag nu gör det, som jag icke vill, då är jag en syndens träl?" Nej icke så, utan raft twertom: då gör icke jag detsamma, utan den i mig boende synden (v. 20). Han upprepar och betonar ytterligare här, hwad han förut i v. 17 sagt, att det onda, som blandar sig med i hans gerningar twertemot hans wilja, icke är hans gerning, utan hans lidande. Men om han icke gör detta, som han hatar, då faller han ju alldeles icke under frälsarens dom: Hwar och en som gör synd, han är syndens träl. Twertom passa då på honom Johannes ord: Den, som är född af Gud, gör icke synd (Joh. 3: 9).

193. Wi måste fatta apostelens starka ord efter hans egen tolkning och icke annorlunda. Och när han sagt: "Det onda, som jag hatar, det gör jag", så förklarar han sig sjelf genast med det tillägget: "dock, egentligt taladt, är det icke jag, som gör det — jag, jag älskar och vill det goda och gör derför icke det onda, utan det är den i mig boende synden, som gör det." Och att apostelen vill, att man skallakta på hans ord, det gifwer han till känna dermed, att han två gånger strax efter hwartannat upprepar dem. Och wi fråga åter: är det tänkbart, att Paulus skulle hafwa talat så om en opånyttfödd menniska? Om menniskan af naturen wore så der god och helig till sitt inre, hwad wore då nya föbelsen? Den wore då icke den inwertes menniskans omskapning utan bestode endast deri, att den af naturen goda inwertes menniskan worde stärkt, så att hon förmådde beherrska den yttre menniskan. Men hwar lærer wäl Skriften så ytligt om den nya föbelsen?

194. Men apostelen gör med en ytterligare tillagd förklaring sina ord ännu tydligare, när han fortsätter: Jag finner alltså den lagen för mig, som vill göra det goda, att det onda är tillstädes hos mig (v. 21). Han säger icke: Jag finner, att det onda beherrsar mig såsom en träl; nej, utan endast: det är tillstädes hos mig. Och hwilken sansad kristen måste icke erkänna detsamma? Att apostelen också wid känslan af, huru detta onda gång efter annan träder fram och orenar hans bästa och heligaste gerningar, bedröfwad utbrister i de starka orden: "Det goda, som jag älskar, kan jag ju icke göra, men det onda, som jag hatar, gör jag", hwem kan undra derpå? Hwilken kristen har icke erfårit detsamma? Jag wille så innerligt gerna älska min Gud fullkomligt, så att jag aldrig tänkte på mig sjelf, min winning, ära eller beqwämlighet, men ad! när jag ser dertill, så aflöper icke en enda dag, utan att jag måste slå mig för mitt bröst och bekänna mig skyldig till att hafwa brustit i sådan kärlek. Jag wille innerligt älska alla mina medmenniskor — äfwen dem som hata, misstyda och stada mig, jag wille älska dem såsom mig sjelf, men när jag efter en tillryggalagd dag frågar mig: Har jag i dag warit lika mån om min nästa som om mig sjelf och mitt eget, har hans nöd gått mig lika djupt till hjertat som min egen, har hans glädje äfwen warit min glädje och det utan åtskillnad mellan wänner och owänner, har jag i allting förhållit mig mot min nästa, äfwen mina wedersakare, såsom jag wille, att min nästa skulle förhålla sig emot mig?" — o, icke är det då underligt, om jag bedröfwad öfwer mig sjelf instämmer klagande i apostelens ord: Det goda, som jag vill, gör jag icke, men det onda, som jag hatar, det gör jag. Huru innerligt jag än önskar att lefwa heligt och rent, finner jag alltid den lagen för mig, att det onda förefinnes hos mig. Men skulle jag dermed hafwa sagt, att jag är en syndens träl, en opånyttfödd människa, som skall utdrifwas ur huset (Joh. 8: 35)? Bort det! Gud beware mig och, att jag skulle så utdöma alla dessa redliga med köttets begärelser kämpande Guds barn!

195. Dock, apostelen stannar icke derwid, utan tillägger: Ty jag gläds med Guds lag efter den inwertes menniskan (v. 22). Han upprepar här egentligen, hwad han redan förut sagt i v. 16, men han gör det med ett mycket starkare uttryck. I v. 16 begagnar han ordet: "jag medgifwer eller håller med lagen, att han är god", här åter säger han: Jag har min lust och glädje med Guds lag i det, som är godt. Att apostelen upprepar och skärper sina ord, det gör han för att gifwa sin framställning desto större eftertryck. Och då må äfwen wi bedja våra läsare hålla till godo, att wi för än

större eftertrycks skull upprepa vår fråga: En människa, som så finnad, att hon hatar det onda — icke blott är rädd för det ondas följder, utan verkligt af hjertat hatar det onda sjelft; en människa, som till sin inre warelse är helig och ren, så att man med sanning kan säga om henne, att hon har sin hjerteförnöjelse i Guds lag, och att den synd, som ännu finnes hos henne, endast bor i hennes kött och aldrig är hennes gerning utan alltid hennes aldra swåraste lidande — huru skall man nu bedöma en sådan människa? Såsom en pånyttfödd eller opånyttfödd? För oss synes ingenting vara visare, än att hon är pånyttfödd. Är hon än en ströplig, en fämpande, en swag människa — nuväl, pånyttfödd är hon lika väl. Wille man såsom pånyttfödda fristna icke erkänna andra än sådana, om hwilka det med sanning kunde sägas, att i deras kött finnes ingen synd, intet ondt som hindrade dem att göra det goda, som de wille, eller någonsin bragte dem att göra sådant, som de hatade, då månne man med lyfta och ljus söka, hwar man skall finna en fristen. Att apostlarne annorlunda dömt, det kan man se af deras bref, deri de rätt allvarsamt bestraffa och förmana de heliga och på Jesus troende fristna.

196. Om denna lust till Guds lag säger Luther: "Att hafwa lust till Herrens lag är hwarken medfödt eller inplantadt uti den menskliga naturen utan måste komma ned af himmelen. Det är en alldeles serfild lust, som den människan har, hwilken i Davids första psalm prisas salig, en lust som är alldeles oberoende af lagens löften eller hotelser, som endast ser på lagens egen förträfflighet, helighet, rättfärdighet och godhet. Det är icke blott kärlek utan äfwen ljustligt wälbehag och lust man då har till lagen."

197. Men låtom oss höra, hwad apostelen vidare säger! Med de orden: "Jag har lust till Guds lag", har han förklaradt, hwad han menade, när han sade, att han wille det goda och hatade det onda. Nu förklarar han oss sina ord angående "den lagen, att det onda war tillstädes hos honom." Och det gör han dermed, att han tillägger: Men jag ser en annan lag i mina lemmar, hwilken förer frig emot mitt sinnes lag och tager mig fången i den syndens lag, som är i mina lemmar (v. 23). Det war en lag, sade han, d. w. s. något som han icke kunde undkomma, att det onda war tillstädes hos honom, nemligen i hans kött. Denna lag såg han i "sina lemmar" i motsats mot hans inwertes människa, som war helt intagen af kärlek till Guds lag. Men med lemmarne menar han helt enfelt den troppsliga, den utwertes människan, genom hwilken han skulle utföra det, som han efter den inwertes människan wille och älskade.

Si nu, vill han säga, när mitt hjertas kärlet till Guds lag skall genom lemmarne öfvergå till werf och gerning, då får jag i dessa erfara en annan lag, som börjar föra krig mot mitt sinnes lag och vill förhindra mina lemmar att utföra, hwad mitt sinne vill. Och denna lag är syndens lag, d. w. s. den i mitt lött boende synden, som jag icke här kan fullt undkomma. När hon icke vidare kan beherrska min inwertes menniska, som genom Guds nåd blifwit frigjord, så förer hon nu i mina lemmar krig mot denna inwertes menniska för att hindra utförandet af det, som denna vill. Detta är nu ingenting annat, än hwad han i Gal. 5 säger: Köttet har begärelse mot anden och anden mot köttet; de samma äro emot hwarandra, på det att *J* icke stolen göra, hwad *J* wiljen.

198. Att Paulus talar om sitt sinnes lag, det wisar, att han talar i sådana menniskors namn, som fått Guds lag inskrifwen i sitt sinne, enligt Guds ord genom profeten: Detta är det nya förbund, som jag vill göra med dem: Jag skall gifwa min lag uti deras hjerta och skrifwa honom uti deras sinne (Jer. 31: 33). Men om en sådan sinnets lag hos en opånyttfödd kan man icke tala. Den opånyttfödde är twertom sinnad efter köttet, såsom Paulus i Rom. 8 uttryckligen säger. Den strid, som äfwen hos honom kan förekomma, är allenast den uppsträmda trälens fåfänga bemödande att afsläggas synden för det straffs skull eller den förnedrings skull, som hon drager öfwer syndaren. Synden sjelf älskar han; och kunde han behålla synden men undgå straffet, så skulle han med mycken glädje förblifwa i sin synd. Tänk hwilken himmelswid skilnad det är emellan en sådan träl och den menniska, i hwars sinne Guds lag är inskrifwen, så att hon nu gläds med honom och hatar allt, som strider emot honom!

199. Ja, wi stadna icke derwid, utan wi säga: Denna sinnets lag är icke blott ett tecken utan det säkraste tecknet på en pånyttfödd menniska. I det yttre lifwet förekomma allehanda wexlingar. Den ena gången är den troende mer glad, frimodig och stark, den andra gången är han nedtryckt, bårwande och swag; den ena gången kan han med glädje sjunga om seger, den andra gången ligger han der omfullslagen, olycklig och sönderbråkad till hela sin inre warelse. Men under denna erfarenhet är det dock alltid ett, som är sig likt och som alltid med samma kraft vittnar, att han är Guds barn, och det är, att Guds lag är hans sinnes lag.

200. "Ja men, säger någon, sådana der wexlingar erfar aldrig jag; jag är alltid lika glad, stark och frimodig och faller aldrig för någon frestelse." Nuwäl, för sådana förträffliga helgon

predika wi icke, utan wi predika för sådana helgon, som de hafwa varit, till hwilla Paulus skrifwit, hwilla ännu varit behäftade med tött samt fördensfull behöft ömsom tröstas ömsom förmanas samt dagligen bedja: Fader vår, förlåt oss våra skulder.

201. "Men", säger åter någon, "hwar sitter då det der töttet?" Detta är en fråga, hwilken ofta framställles af dem, som förneka, att en fristen har tött. Derpå swara wi blott: man kan lika litet fråga, hwar töttet sitter, som man t. ex. kan fråga, hwar förståndet sitter, hwar wiljan sitter, eller hwar egenfårleken, egenwiljan eller andra böjelser sitta. Alla sådana förmögenheter och böjelser (ware sig goda eller onda) hafwa intet lefamligt säte, ehuru de werla genom kroppens lemmar såsom werktg. Ännu har ingen funnat utgrunda menniskans wäsende — det är en Guds hemlighet, på hwilken han ännu alltjemt gör de sjelfskole till dårar. Men att dessa förmögenheter och böjelser finnas hos menniskan, det weta wi. Och att en troende till sin inwertes menniska, sitt hjerta, är fri från synden samt älskar Guds lag, men att uti honom ändå finnes ett ondt, som hindrar honom att göra det goda, som han will, ja som ofta orenande tränger sig med in äfwen uti hans bästa gerningar, det weta wi både af erfarenheten och bibeln. Och då gäller det att taga saken, såsom den är, och se till, huru wi må finna bot. Att sofwa öfwer saken, det kan hafwa samma följd, som när man sofwer öfwer en smygande sjukdom, tills man ligger der på sitt dödsläger, ett kallnadt lif.

202. Om denna "syndens lag", som i lemmarne uppträder och förer frig emot sinnets lag, säger apostelen, att den "tager honom fången". Och se nu, huru dermed tillgår. När jag börjar min dag med bön, att Gud må hjälpa mig att i allting handla heligt och ostraffligt, med glädje och fårlet uppoffrande mig sjelf för honom och min nästa, så ertappar jag mig under dagens lopp dermed, att jag felar än på ett sätt än på ett annat. Ja, jag har ingen dag varit sådan, att jag icke wid deß slut måst sucka till Gud och säga: Herre, gå icke till doms med din tjenare utan förlåt mig alla mina synder! Nuwål, hafwa dessa fel och synder varit i öfwerensstämmelse med mitt sinnelag? Gud wet, att jag ingenting innerligare önsfade, än att jag kunde wara i alla asseenden sådan, som han wille; han wet och, huru innerligt jag bedit honom derom. Huru skall då detta allt förklarast? "Du har icke bedit med nog allwar", skall någon säga. Ja, wisserligen, jag wet och erkänner, att min bön ofta är förströdd och kall, så att mina tankar, äfwen när jag

ligger på knä inför min Gud, fara hit och dit. Men Gud wet, huru jag i mitt hjerta suckat efter nåd att kunna bedja med rätt allwar. Och ändå har jag ännu icke genomlewat någon dag, utan att jag behöft bedja: Fader, förlåt mig mina synder!

203. "Ja", säger någon, "felet är, att du icke med nog ensalbig tro hwilat wid Guds löfte och trohet, att du icke hållit dig tätt wid Jesus". Det är sannt, min tro är full med brist. Derfor har jag också dagligen bedit: "Herre, gif mig en rätt ensalbig tro." Men ändå har det icke kommit dertill, att jag icke måste bekänna, att jag syndat i mångahanda måtto dagligen. Men huru skall detta förklaras? Jo, Paulus lärar mig förklara det, när han säger: Jag ser en annan lag i mina lemmar, som förer frig emot mitt sinnes lag och tager mig fången i syndens lag, som är i mina lemmar. Det är mig själf såsom en gåta, när jag börjar grubbla derpå med mitt förstånd. I erfarenheten har jag dock måst upplefwa det. Och nu — skall jag till följd deraf utesluta mig ur Guds barns antal och säga till mig själf: Du är ännu ingenting annat än en syndens träl? Nej, det kan jag icke, det får jag icke, ty jag får icke förneka, att Gud i mig genom sin Ande skapat en ny menniska, som älskar hans lag och hatar det onda — alldramest när det framträder hos mig själf. Jag är dock till Guds pris en ny skapelse.

204. Om detta "frig" inom de troende säger Petrus: Mina älskade, jag förmanar eder såsom gäster och fremlingar, att I afhållen eder från de köttsliga begären, hwilka föra frig emot själen (1 Petr. 2: 11). Kan man tala tydligare? Är det icke så, som om Petrus hade skrifwit af efter Paulus? Men att Petrus talar om fristna, när han talar om det frig, som begären föra i deras lemmar emot själen, det säger han uttryckligen. Och hwarför skulle wi då tyda Pauli ord på oomvända lagträlar, när han begagnar samma ord och uttryck?

205. Wi stadna här för denna gång. I nästa betraktelse få wi fortsätta utläggningen af Rom. 7. Gud, den all nåd kommer af, lede oss i sitt ljus och hjälpe, att sanningen måtte göra oss verkligen fria, heliga, gudfruktiga, hans eget namn till ära. Amen.

Elfte Betraktelsen.

206. Jag arma menniska, hwem skall lösa mig från denna dödens kropp? (Rom. 7: 24.) När apostelen tänkte på det förhållande, som han i föregående verser skildrat, och som war så outhärligt tryckande för hans till allt godt villiga ande, utropade han: Jag arma menniska, hwem skall lösa mig från denna dödens kropp? (v. 24.) Det är alldeles omöjligt att utan mycket arbete fatta detta utrop annorlunda än såsom ett uttryck af den känsla, som rörde sig på djupet af apostelens hjerta, just när han skref dessa ord. Han säger ju icke: "O, huru ofta suckade jag icke på den tiden: Jag arma menniska, hwem skall lösa mig från denna dödens kropp!" Så borde han dock hafwa sagt, dereft han talat om en öfverstående strid. Eller ock borde han hafwa sagt: "Jag, lyckliga menniska, som nu är löst från denna syndens lag, med hwilken jag då kämpade!" Men icke heller så talar han. Nej, apostelens ord böra nog fattas så, som de egentligen lyda. När han tänker på alla de bittra stunder, som den der syndens lag i lemmarne förorsakar honom, så suckar han i sitt hjerta: "Ack den som wäl wore förlossad från denna dödens kropp!" Och huru ofta förekommer det icke i en kristens lif, att han wid känslan af sin oduglighet och sina synder ur djupet af sitt hjerta suckar: "Ack den som finge dö!" Det är icke blott känslan af den kommande herrlighetens öfverswinnelighet, som kan komma en troende att längta hädan, såsom Paulus i Phil. 1: 23 säger: Jag åstundar att skiljas hädan och wara med Kristus, hwilket ock mycket bättre wore. Nej, äfwen känslan af den synd, som ännu bor i köttet, kan wäcka samma åstund, och deri ligger alls icke något okristligt. Twertom!

207. Men hwarför säger han då icke: "Hwem skall lösa mig från denna syndens lag, som är i mina lemmar?" utan i stället: "Hwem skall lösa mig från denna dödens kropp?" Swar: det gör han derför, att han wet, att så länge han är i denna dödens kropp, skall han alltid komma att så kämpa med denna syndens lag. Den fulla förlofningen från syndens lag skall aldrig gifwas förrän genom en salig skilsmessa från detta lifwet och en salig uppståndelse, hwarom wi förut hafwa talat (§ 179). Här i denna tiden äro wäl de troende frälsta, så att de äro Guds barn och arfwingar, men sjelfwa arfwet hafwa de icke ännu; den fullkomliga frälsningen är ännu

något för deras hopp (Rom. 8: 24), ett hopp, som skall förverkligas först wid Kristi tillkommelse. Och är det då underligt, om de wid känslan af allt, som här trycker dem, sucka och längta att få komma hädan (2 Kor. 5: 2, 5) dit, der intet är, som widare skall resa sig upp mot deras sinnes lag, utan der de, fria från dödens kropp, skola kunna i ewig rättfärdighet se och prisa Gud?

208. Att apostelen med detta utrop icke talat i en opännyttfödd lagträls namn, det är ock uppenbart deraf, att en lagträl icke kan sucka så. För honom är stilsmessan härifrån (ehwad den sker genom Herrens omedelbara tillkommelse, hwarpå apostelen synes tänka, eller genom döden) icke något efterlängtadt utan twertom något fruktansvärdt. Man har stundom försökt att förklara "lösandet från dödens kropp" så, att dermed skulle förstås icke stilsmessan från detta lifwet utan frälsningen från den i kroppen öfvermåttiga synden. Men detta är missförstånd och ett alldeles godtyckligt omtydande af apostelens ord. Om apostelen hade menat något sådant, hwarsför begagnade han då icke ett deremot svarande ord? Hwarsför sade han icke: Jag arma menniska, hwem skall lösa mig från denna syndens lag? Det hade ju legat närmast till hands. Men nej, med denna dödens kropp menar han sin närvarande menliga kropp, alldeles såsom orden lyda. Och han kallar honom en dödens kropp, emedan han är förgänglig och döden underkastad.

209. "Men," säger någon, "det är ju underligt, att apostelen midt i sin skildring af köttets och Andens strid skulle sucka efter förlofning från kroppen. De lefamliga lidanden, som apostelen utstod, ligga alldeles fjerran från hela tankegången i detta kapitel; dem betraktade han ock såsom en timlig och lätt bedröfwelse (2 Kor. 4: 17), öfwer hwilken han aldrig suckade på detta sätt; derför måste man wäl fatta orden "dödens kropp" såsom bara ett annat uttryck för detsamma, som han nyss kallat syndens lag, nemligen den i köttet qwarboende synden." Men allt detta förfaller, när man tänker på, hwad nyss sagdt är: nemligen att den fulla förlofningen från köttet icke kan ske annorledes än i sammanhang med förlofningen från den förgängliga kroppen. Wid betraktande deraf blir ingenting enflare eller naturligare än just den mening, som ordalydelsen uttrycker.

210. Men att apostelens djupa suckan om förlofning från dödens kropp icke war en misströstande eller hopplös suckan, det låter han förstå, när han tillägger: Gud ware tack genom Jesus Kristus, vår Herre. Lifasom wille han säga: Ja, jag wet ju, hwem det är, som skall förlossa mig från dödens kropp, nemligen

Gud, den himmelske Fadren, hwars barn jag är. Jag är wis, att han, som ett godt werl beghnt, skall ock fullborda det i mig. Jag är wis, att han, som gifwit mig detta heliga sinne och denna längtan, skall föra mig dit, der jag skall kunna göra det goda så fullkomligt, som jag vill det, och undwika det onda så fullkomligt, som jag hatar det. Honom vill jag derfor redan nu under kampens tid tacka genom Jesus Kristus, genom hwilken han tagit mig till sitt barn, och genom hwilken han engång skall förlossa mig af all ond gerning och frälssa mig till sitt himmelska rike (2 Tim. 4: 18). Hade apostelen å ena sidan anledning att sucka, så hade han å andra sidan anledning att wara wid godt mod. Derom säger han i 2 Kor. 5: 4—8: Wi, som äro i denna hudda, sucka ju och äro betungade, eftersom wi icke wilja blifwa aflädda utan öfwerflädda, på det att det dödliga må uppslutas af lifwet. Men den, som har beredt oss till just detta, är Gud, som äfwen gifwit oss Andens underpant. Derfor äro wi alltid wid godt mod och weta, att då wi äro hemma i kroppen, äro wi borta från Herren — wi äro wid godt mod, säger jag, och hafwa mer lust att wara borta från kroppen och wara hemma hos Herren. — Hör der: wi sucka och äro betungade men äro ändå wid godt mod! Hans suckan skulle en gång wändas i ewig glädje, det wiste han.

211. Att apostelen i denna tackägelse till Gud genom Jesus icke talar i en lagträls namn utan i sitt eget namn såsom en lefwande fristen, derom kan ingen strid wara. Men huru skall man det förstå, om han annars i det närmast föregående och efterföljande talar i en wanmäktig lagträls namn? "Jo", säger någon tilläfwentyr: "när han tänker på sin förra träldestid, undfaller honom denna tackägelse deröfwer, att han nu icke widare befinner sig i detta ömliga tillstånd". Men står det verkligen så? Apostelen säger näst förut: Jag arma menniska, hwem skall lösa mig från denna dödens kropp? Han säger icke: Hwem har löst mig? utan: Hwem skall lösa mig? Och omedelbart derpå tillägger han: Gud ware tack genom Jesus! Hwarför? Jo, derfor att han skall lösa mig. Att i detta sammanhang inlägga en annan mening är, så widt wi förstå, att göra wåld på orden. Om apostelen hade sagt: "Gud ware tack, jag är nu frälst från denna dödens kropp, under hwilken jag på den tiden suckade", så wore förhållandet ett annat. Men nej, så säger han icke. Och huru skulle han hafwa kunnat säga det? Han omförde ju ännu "denna dödens kropp" och war alltså icke förlossad derifrån. Förlossningen från dödens kropp war för honom något ännu förestående, och han tackade Gud genom Jesus, emedan han

wiste, att Gud genom Jesus engång skulle fullkomligt förlossa honom derifrån. O huru enkel blir icke apostelens tankegång, när man läser orden, såsom de lyda, och låter dem betyda, hwad de säga!

212. Men denna tacksägelse uttalar apostelen icke till den ändan, att wi, som läsa hans ord, skola utropa: "Lydlige Paulus! Åh, den som wore såsom han!" utan på det att wi i samma kamp skola hafwa samma mod som han och samma tillit till vår läre himmelske fader och hans son Jesus Kristus, vår Herre. Gud är icke mindre trofast nu, än han war då, Gud är icke mindre mächtig nu, än han war då, Jesus är en lika fast frälsningsklippa nu som då. Derfor är det lika wist nu som då, att hwar och en, som tror på honom, skall warda fullkomligt förlossad från "allt ondt och farligt både till kropp och själ, gods, heder och ära". Alltså, håll ut, du kämpande Guds barn, håll ut ännu en liten tid. Är kampen hård, så stundar dock engång dess sista dag; och när segern redan på förhand är afgjord — trots de tillfälliga nederlagen — så gif dig icke öfwer. Nedlägg icke wapnen! Bida blott, allt blir godt. Herren är en mästare till att hjälpa de elända i Zion. Jag skall wara den usle och fattige nådig, säger han, och de fattiges själar skall jag hjälpa. Hör: jag — jag. Gud är serfildt de eländas Gud och Fader.

213. "Men", säger någon igen, "blir icke detta allt motsägelse? Den ena gången läser man, att Herren werkligen är mächtig att frälssa från synd; den andra gången åter ser det ut, som wore det icke att tänka på någon sådan verklig förlofning". Swar: detta beror på ett fullkomligt missförstånd. Att den troende warder mer och mer helgad, att Gud warder honom mer och mer kär och synden warder honom mer och mer bitter, att han warder mer och mer saktmodig, ödmjuk, trögen, undergifwen, tålig, korteligen mer och mer lik Jesus; att han warder mer och mer kraftig att öfwerwinna sig sjelf och werlden, mer och mer glad att tjena Gud, mer och mer kärleksfull och försonlig mot sina owänner m. m. — allt detta är en verklig förlofning från synd, en förlofning, för hwilken mycken ära tillhör Gud genom Kristus. Att detta Guds werk i den troende skall af Herren fullföljas ända derhän, att den troende skall warda fullkomligt ren från allt, hwad syndigt och orent är; samt fullkomligt lik Kristus ställas inför hans tron engång, det är fullkomlig förlofning. Att icke allt detta sker på en gång utan igenom en alltjemt fortgående tillwert och utveckling, en fortgående rening, samt sker fullkomligt först genom kroppens förvandling i en salig uppståndelse, deri ligger icke en stymt af motsägelse. Ja, deri lig-

ger ej mer motsägelse än deri, att jag säger, att Gud gör den sjute helbregda genom ett alltjemt fortgående tillfrisknande, att han gör den owise wis genom en alltjemt fortgående upplysning, att han gör den verfarne erfaren genom en alltjemt fortgående pröfning och öfning o. s. w.

214. Men nu säger någon till äfwenthrs igen: "Om och somliga fristna hafwa kött, så är wäl dermed icke sagdt, att detsamma gäller om alla. Att Paulus säger, att köttet och Anden hos Galaterna woro mot hwarandra, det bewisar wäl icke, att det så måste wara hos alla fristna i alla tider. Swar: rätt så. Att något ut- säges om några, bewisar icke, att det måste gälla om alla. Men när jag ser Paulus i alla sina bref bestraffa, wara, tillrättawisa och förmana de troende, då ser jag, att de fristna, till hwilka han skref, hafwa warit behäftade med kött; när jag vidare läser Rom. 7, ser jag, att Paulus haft kött, hwilket jag äfwen finner bekräftadt af hans historia; när jag vidare ser mig omkring på de fristna, som nu finnas, då ser jag, att de alla hafwa kött, äfwen de, som säga, att de intet kött hafwa. När jag ytterligare ser, att bibeln förbinder den fulla frälsningen med den fullkomliga förwandlingen i en salig uppståndelse, och när slutligen dertill kommer, att Herren säger, att han rensar hwar och en gren, som bär frukt, då tror jag, att det äfwen är så, och att det efter ordalydelsen gäller hwar och en gren, som bär frukt, d. ä. hwar och en sann och lefwande kristen. Finnes nu någon kristen, som tycker sig hafwa kommit derhän, att han icke vidare behöfwer renas, att han icke behöfwer blifwa mer ödmjuk, saktmodig, sjelfsuppoffrande, trogen, gudfruktig, helgad o. s. w. än han nu är, då lemna wi ju gerna domen öfwer honom åt Gud och kunna endast säga: en sådan kristen har wugit öfwer det ordet: hwar och en gren, som bär frukt, rensas af wingårds mannen. Sådana hafwa de fristna icke warit, till hwilka Kristus talat, och till hwilka Paulus skrifwit. De synas alla dagligen hafwa behöft Herrens bön: Fader vår, förlåt oss våra skulder.

215. Slutligen tillägger apostelen: Alltså tjänar jag Guds lag med hågen (eller sinnet). Man har stundom fattat och återgifwit dessa apostelens ord så, som menade han: Att mig sjelf lemnad tjänar jag Guds lag med hågen (eller sinnet). *) Men detta är ett godtyckligt omtydande af apostelens ord. Det uttryck, som apo-

*) I 1873 års proföfwerfättning öfwerfattes t. o. m. apostelens ord sålunda: "Att mig sjelf lemnad tjänar jag Guds lag med förnuftet". — Detta rättades dock i 1878 års proföfwerfättning, der orden återgifwas sålunda: "Så tjänar jag nu sjelf Guds lag med hågen."

stelen använder, skulle då på detta ställe hafwa en betydelse, som annars ingenstädes i hela grefista språket låter sig uppvisas. Men att så tolka de i sig sjelfwa så enkla orden är wåbligt. Derfor må wi blifwa wid deras enkla, naturliga betydelse: "Jag sjelf", eller "just jag". Jag sjelf tjenar Guds lag med hågen, säger alltså apostelen. För att nu förstå, huruvida han talar om en lagträl eller en fristen, må wi förstakta på ordalagen, tagande för gifwet, att han i en så ömtålig sak talat just så, som han menat. "Jag sjelf" — det kan icke betyda något annat, än att han talar om sin egen person. Men är detta klart, så uppstår den frågan: Talar han om sitt närwarande tillstånd såsom fristen eller om sitt föregående tillstånd såsom farise och lagträl? Derom få wi bested, då han säger: jag tjenar Guds lag. Han säger icke: På den tiden tjenade jag, nej utan: Jag tjenar, och det talar om närwarande tid. O Paulus, om du menade något förslutet, hwarför talade du då annorlunda? Hwarför fingo wi icke i dina ord weta din mening?

216. Men wi gå ännu vidare. En menniska måste antingen wara finnad efter köttet eller efter Anden. Något midt emellan dessa två tillstånd känner icke bibeln. Den, om hwilken Paulus här talar, måste alltså — äfwen han — wara antingen finnad efter köttet eller finnad efter Anden. Och låtom of nu fråga: Den som tjenar Guds lag med sinnet — är han att bedöma såsom finnad efter köttet? Om det köttsliga sinnet säger Paulus i Rom. 8, att det är en fiendskap emot Gud och är icke Guds lag underdånigt och kan icke heller wara det. Men detta är ju raka motsatsen mot att tjena Guds lag med sinnet. Ty att tjena Guds lag med sinnet, det är ju att wara underdånig Guds lag och älska honom. När apostelen därför om någon säger, att han tjenar Guds lag med sinnet, så kan han icke mena en, som är finnad efter köttet. Alltså måste han mena en, som är finnad efter Anden. Ja, hwad vill det wäl säga att wara finnad efter Anden om icke just det att tjena Guds lag med sinnet och hafwa sin lust deri, såsom han förut säger? Säll är den, som hafwer sin lust i Herrens lag, säger David (Ps. 1: 2). Men talar nu Paulus om en, som är finnad efter Anden, så frågas vidare, om han dermed kan mena en oomvänd lagträl eller en pånyttfödd fristen? För att finna swar på denna fråga, spörja wi åter: Kan man wara finnad efter Anden utan att hafwa Anden? Bort det! Men kan man då hafwa Anden genom lagens gerningar? Bort det! Endast genom tron får man Anden (Gal. 2) och endast genom Anden får man Andens sinne. Huru man alltså wänder saken,

kommer man icke ifrån det, att Paulus talar om en troende, ja om sig sjelf såsom troende, när han säger: Jag sjelf tjenar Guds lag med hågen. Der Andens sinne finnes, der är en fristen i ande och sanning, om än swag och ströplig.

217. Men om denne samme, som tjenar Guds lag med sinnet, tillägger apostelen: Men med köttet tjenar jag syndens lag. Måst först: han säger icke: tjenade utan tjenar. För det andra säger han icke: med lemmarne, såsom lesde han i utöfning af synden. Nej, utan han säger: med köttet. Mitt kött är och förblifwer ondt och strider derför emot Anden. Köttet kan aldrig blifwa godt; det kan bekämpas, undertryckas, krossas, men aldrig omformas, pånyttfödas eller blifwa godt. Köttet är den adamitiska orenligheten i vår natur, och orenligheten kan aldrig blifwa ren. Så länge en troende derför har kött, "tjenar han med köttet syndens lag", och det gäller Paulus lika väl som någon annan. Om Paulus hade sagt: "Med köttet tjenar jag också Guds lag", så hade han talat lika dåraktigt, som om han hade sagt: "Äfwen med mina onda böjelser tjenar jag Guds lag." Samma orimlighet uppstår, om man fattar ordet "sjelf" så, som hade apostelen velat säga: "Åt mig sjelf lemnad tjenar jag Guds lag med sinnet, men syndens lag med köttet". Enligt en sådan uppfattning skulle man till de oomvända säga: "Jag wet det; med sinnet tjener I Guds lag. Men lemnade åt eder sjelfwa kunnen I icke komma längre. Om I deremot tron på Kristus, så skall han omforma — icke edert sinne, ty det behöfwer icke omformas, eftersom I allaredan med sinnet tjener Guds lag och hafwen lust i honom — utan edert kött, så att I äfwen med detta börjen tjena Guds lag". Och detta skulle då wara en predikan i öfwerensstämmelse med Paulus, som i 2 Kor. 3: 5 säger, att wi af oss sjelfwa (eller lemnade åt oss sjelfwa) icke ens kunna tänka något godt, än mindre älska och tjena Guds lag.

218. Nej, apostelens uttryck är väl starkt men sannt och genom det föregående väl skyddadt för missförstånd. Man skulle kunna förstå ett sådant uttryck som detta: "Jag har intet kött vidare", men aldrig ett sådant som: "Jag tjenar Guds lag med köttet". Och tänke allenast hwar och en fristen efter, hwad han på sig sjelf erfar! Huru är ditt kött bestaffadt? Har det lust till Guds lag? Har det lust att försaka sig sjelf? Röra sig icke uti detsamma några onda begärelser, som strida emot själen? Får du aldrig hos dig känna kallfinnighet, otålighet, wrede, afund o. dyl.? "Jo, säger du, tyvärr får jag det". Nuväl, är din ande, ditt sinne också med om sådant? "Nej, säger du, det är twertom den värsta plåga för min

ande". Ja, rätt så. Det är i ditt kött dessa styggelser röra sig, trots din andes kamp och bön deremot. Nuväl, då bör du ju förstå, hwad Paulus säger: "Med köttet tjenar jag syndens lag". Huru jag än wrider mig och wänder mig, huru jag än beder, brukar Guds ord och Herrens måltid, warder jag dock icke köttet qwitt utan måste ännu känna mycken synd, som rör sig deri, tilldes jag warder förlossad från denna bödens tropp". Ladda då Gud, att du allt detta oaktadt får wara i apostelen Pauli sällskap. Ja, ja, Gud skall icke utkasta dig utan hafwa tålmod med dig och hjälpa dig fram, alltmer rena och helga dig, tilldes du står der en gång inför hans tron helig och ren såsom han sjelf till ande, själ och tropp. Amen, det är wißt. Amen. Åra ware Gud och Jesus!

Tolfte Beträktelsen.

219. Den gren, som bär frukt, rensar han (Joh. 15: 2). Wi återwända till liknelsen om winträdet och grenarne. I de föregående betraktelserna hafwa wi sett, hwad der är för orent, som behöfwer utrensas hos den troende. Nu torde någon åter fråga: "Kan då icke Gud så fullkomligt rena den troende på en gång, att han icke vidare behöfwer renas?" Derpå swara wi såsom förr: Hwad Gud kan, det må wi hemställa åt honom; hwad han gör, det har han uppenbarat i sitt ord; det wisar han oc i de troendes erfarenhet. Blif derför wid hans ord, deri han säger, att han rensar hwar och en gren, som bär frukt.

220. Om denna sak yttrar en andens man: "Det wore ju lätt för Gud att på en gång befria oss från våra ströpligheter. Hwarför gör han det ej? Hwarför besparar han oss icke dessa många strider? Hwarför will han, att hans kraft skall fullkomnas i vår swaghet? Derpå swarar jag aldra först: Gud har förordnat det så, och derför måste det wara oss nyttigt; ty Gud kan blott wilja det bästa. Då swagheten tillhör oss men kraften honom, och hans kraft fullkomnas i vår swaghet, må wi hwarken förefasta honom vår ströplighet, icke heller klaga öfwer det mått af kraft, som han gifwer, eller det sätt, på hwilket han meddelar oss denna kraft. Wi wilja ödmjuka oss, tillbedja Herren, misträsta på oss, lita på honom, strida och bedja, så fullkomnas Guds kraft i vår swaghet, och wi skola wara långt saligare, än om wi stanna på halfwa vägen för att gå till rätta med Gud om hans vägar."

221. "Gud låter sin kraft fullkomnas i vår swaghet för att

förherrliga sig på of. En steypsförare, som med ett godt fartyg och gynnad af windarne gör en lycklig resa och bringar sitt fartyg helbregda hem, kan wisseligen också åtnjuta uppmuntran af ett öfadt förtroende, men ojemförligt mer anseende winner den, som är stidlig nog att under de mest ogynnsamma windar och genom farliga farwatten föra ett stadadt och läckbrutet steyp lyckligt igenom till den önsade hamnen. En fältherre, som med en stark frigshär lyckas att i en enda drabbning winna en lysande och afgörande seger, blifwer också prisad, men långt större ära förwärfwar den fältherre, som med mycket swaga stridskrafter kan länge fortsätta ett frig mot en mächtig fiende och oaktadt åtskilliga nederlag dock genom sin egen fältherrestidlighet alltid behålla fältet samt omsider utmatta och helt öfwerwinna fienden. En läkare, som kan med en kraftig kur på få dagar bota en sjukdom hos en eljest stark kropp, kan wäl också wara prisad, men mycket mer anseende förwärfwar den, som år efter år kan underhålla en mycket swag, undergräfd helsa och sålunda småningom stärka och förbättra den."

222. Wi framhålla åter, hwad wi förut sagt: Menniskan är i alla afseenden underkastad utweckling. Hon födes icke till kroppen fullwert, utan späd och swag och behöfwer under loppet af många år utwecklas. Man kan ju fråga: är icke Gud mächtig att låta henne fullt utbildas på ett halft eller ett år såsom många djur? Derpå gifwes intet annat swar än detta: Gud har så inrättat människan, och derför måste man taga henne, såsom hon är. Men icke blott det: äfwen hennes andliga förmögenheter äro icke strax fullt utvecklade. Hennes förstånd behöfwer under hela lifwet allt mer och mer utwecklas. Kunde nu Gud icke gifwa henne på en gång ett fullkomligt förstånd, så att hon icke behöfde mer utwecklas? Eller kan det wara Guds wilja, att hon under hela sitt lif skall wara behäftad med en mängd osanna föreställningar? Nu wäl: huru mycket man än frågar, kommer man dock aldrig längre än så, att det är, som det är, och det kan genom alla grubblerier öfwer Guds makt aldrig göras annorlunda. På liknande sätt förhåller det sig också med henne på det kristliga området. När hon warder kristen, så warder hon icke med ens fulländad. Hennes andliga förstånd är ännu barnsligt, och hon behöfwer allt mer och mer utwecklas deri. Hon behöfwer allt mer och mer lära känna sanningen, allt mer och mer befrias från wilfarelse. Man kunde der åter fråga: Kan icke Gud med ens genom sin Ande gifwa henne en fullkomlig upplysning och befria henne från all wilfarelse? Huru skall jag förklara, att kristna, som af hjertat älska sanningen och bedja att få weta sanningen,

dock stadna i många villfarelser och motsatta meningar, hwarifrån de endast småningom befrias? Kan det vara Guds vilja, att hans barn skola alltjemt vara behäftade med många villfarelser o. s. w.?

223. Men hwad gagnar allt sådant grubblande? Den som tänkte så här: "Gud är mäktig att på en gång gifwa de sina ett fullkomligt förstånd, så att de aldrig taga misste; Gud vill icke heller, att något af hans barn skall i något afseende wandra i villfarelse; derför äro de aldrig några rätta fristna, hwilka ännu måste klaga öfwer bristande förstånd; hade de en rätt tro, så skulle de också få ett fullkomligt förstånd, o. s. w." — den som tänkte på detta sätt, hwad skulle han wäl dermed uträtta? Om han sjelf till sist komme derhän, att han trodde sig ega ett fullkomligt förstånd, så att hos honom icke finnes något dunkel widare, månne man då icke borde för honom läsa Pauli ord: Den som menar sig något weta, han wet ännu intet så, som han bör weta det (1 Kor. 8: 2)? Sammalunda är det också med den troendes helighet. Den behöfwer allt jemt stärkas och tillwega och warder aldrig i denna tiden fullkomlig. Den, som kommit längst, är ännu endast en gren, som behöfwer rensas. Huru man än frågar och grubblar om Guds allmakt, så förblifwer den troende dock äfwen i detta afseende underkastad utwedling, och det gäller för honom att mer och mer tillwega, att mer och mer helgas till Herrens likhet. Men derom hafwa wi förut widlyftigt talat.

224. Härmed skall alldeles icke vara förnekadt, att det både i afseende på andligt förstånd och i afseende på kraft och helighet gifwes en mycket stor olifhet mellan olika fristna, äfvensom att denna olifhet icke allenast beror på olika anlag eller gåfwor eller uppfostran o. d., utan också på den olika tro till Herren, som finnes hos den ene eller den andre, samt den olika trohet, hwarmed den ene eller den andre tager vara på den nåd, som Gud gifwer honom. O, här är wißt hos många Guds barn ett bedröfligt missförhållande att ståda och belänna. Men äfwen der den innerligaste tro och den största trohet finnas, måste Gud ännu alltjemt fortsätta sitt rensningsarbete. Inga känna heller detta bättre än de sanna helgonen sjelfwa. Åh, hwad wille de icke gifwa, om de kunde vara fullkomliga i allt, i tankar, ord och gerningar! Huru sucka och bedja de icke derom, och huru bruka de icke nådens medel dertill! Men detta allt oaktadt måste de dock hwarje dag finna, att de icke i alla afseenden varit sådana, som de bort vara, utan behöfwa mer helgas, mer fullkomnas, få mer nåd att göra sig rena från köttets och andens besmittelse, såsom wi nu många gånger sagt.

225. "Ja men, säger någon, detta är icke min erfarenhet. Jag känner intet vidare behof af att renas eller att blifwa heligare och gudfruktigare, än jag är. Ty jag är genom Guds stora nåd, hwilken werkar i mig, alla dagar sådan, som jag bör wara. Det der tillståndet, då jag dagligen suckade efter mer nåd och kraft och helighet, det är för mig något förflutet. Jag har nu fått, hwad jag suckat efter, och mina suckar äro därför wända i lof och tacksågelse". Nuwål, på dig passar alltså icke apostelens ord till de kristna i Ephesus: På det wi må i kärlet wega i alla stycken upp till honom, som är hufwudet, Kristus (Eph. 4: 16). På dig passa icke samme apostels ord till de kristne i Kolosse: Från hufwudet, Kristus, tillweger hela kroppen med den tillwert, som Gud gifwer (Kol. 2: 19). På dig passa icke apostelen Petri ord: Wegen i nåden och vår Herres och Frälsares, Jesu Kristi, kunskap (2 Petr. 3: 18). Du har kommit öfwer allt, som heter wega — icke sannt?

226. "Nej, säger du, nog behöfwer jag wega till i alla stycken". Nuwål! Men om du behöfwer wega till i tro, då vill wäl det säga, att du nu icke har en så fullkommen tro, som du borde hafwa? Om du behöfwer wega till i kärlet, då vill ju äfwen det säga, att du ännu icke älskar så, som du borde? Om du behöfwer wega till i gudsfruktan, då vill det också säga, att du ännu icke är så gudfruktig, som du borde wara? Om du behöfwer wega till i ödmjukhet, i saktmod, i godhet, i trohet o. s. w., då vill det ju säga, att du ännu icke är så ödmjuk, saktmodig, god, trogen o. s. w., som du borde wara för att wara fullkomlig, såsom Herren är? Utan twifwel. Men hwarför talar du då, såsom wore det icke så? Tror du, att du med sådana ord kan ändra saksförhållandet eller prisa Gud? Nej, tacka i stället Gud, hwilken såsom en god fader har tålmod med dig, dagligen och mildeligen förlåter dig allt, hwad som brister, samt dagligen arbetar på att rena dig, tilldess du warder honom alldeles lif!

227. I den vers, med hwilken wi börjat vår betraktelse, få wi först weta, hwem det är, som åtagit sig omsorgen och arbetet att rena de troende, nemligen Fadren, Kristi fader och deras fader. Detta innebär för oss en dubbel lärdom. Först lära wi, att det arbetet icke tillkommer oss sjelfwa. All god gåfwa och all fullkomlig gåfwa kommer ofwanester från ljusets fader, och till dessa goda gåfwor hör äfwen vårt helgande. Men tillkommer denna sak vår himmelske fader, så kunna wi ock wara säkra, att den warder utförd. Han förmår göra utöfwer allt, hwad wi kunna begära eller tänka; han förmår bryta äfwen de mäktigaste syndabojor och rena

från äfwen de mest inrotade syndawanor. Wi kunna derfor, när wi i tron hwila i hans hand, wara wissa, att han icke skall stadna, förrän han fullkomligt, alldeles fullkomligt helgat oss. Wi behöfwa icke wemodigt och tröstlöst tänka, att det aldrig kan wara bättre med oss. Nej, wi kunna och wi böra lemna oss åt honom med den aldra gladaste wifhet, att hans uppsåt och werk skall lyckas. O min wän, tänk dock på, att det är Gud sjelf, den allsmäktige, den trofaste, den rättfärdige, som tagit på sin lott det werket att helga dig! Stulle det då icke wara gjort?

228. För det andra lära wi af dessa ord, hwad sinne Gud har med afseende på dem, som han ännu finner i något afseende orena. Det är ju aldrig trädgårdsmästarens sinne att förderfwa grenarne derfor, att det ännu hos dem finnes sådant, som är orent. Göm den lärdomen! De orena grenarne behöfwa icke någon, som försvarar dem mot wingårdsmannen, att han icke må taga dem bort och kasta dem i elden. Ty wingårdsmannen sjelf är mån om dem. Hwad som för honom är angeläget, när han ser något orent på en gren, det är icke att taga bort grenen utan att rensa bort det orena. När derfor uppriktiga fristna wid känslan af sina synder wara rädda för Gud, såsom wille han för sin rättfärdighets skull förderfwa dem, då är det ett mycket groft missförstånd, hwarmed de göra Gud orätt och sig sjelfwa mycken skada. Gud will twertom för sin rättfärdighets skull rena och hjälpa dem till rättfärdighet. Såsom kärleken till nykterheten och hatet till dryckenskapen icke drifwer nykterhetswännen till att förderfwa drinkare eller göra dem ondt, utan twertom till att hjälpa och upprätta dem, så drifwer hatet till synden och kärleken till rättfärdigheten vår Herre Gud icke dertill, att han söker förderfwa syndare, utan twertom dertill, att han söker hjälpa, upprätta och rättfärdiga dem.

229. När du alltså känner något orent röra sig uti dig, så tänk genast, att allt det der är sådant, som Gud will hjälpa dig ifrån! Den tanken skall genast drifwa dig fram till Gud och göra honom ljuflig för ditt hjerta. Tänk dig icke Gud, såsom den der nu står öfwer dig för att slå dig eller bortdrifwa dig, utan såsom den der är nära för att rena och hela dig. När en fader ser sitt barn synda, så gör det honom ondt. Är han en dålig fader, så gör det honom ond, och han tänker på hämd; men är han en god fader, så gör det honom ondt, så att han tänker på barnets bättring och upprättelse. O huru många sömnlösa nätter och qwalfulla dagar måste ej en fader ofta lida af bekymmer för ett wanartigt barns bättring! Sådant är fadershjertat, och det må tjena dig såsom en bild af Gud,

hvilken just liknat sig wid en fader och det icke en dålig fader, utan wid en god fader, ja som är en fader öfwer allt, bättre, utålligare, barmhertigare, ljusligare än allt, hwad fader heter i himmelen och på jorden.

230. Jag hörde engång en fader säga med afseende derpå, att hans son, hans enda barn, höll på att förlora sin hörsel: "Guru gerna skulle icke jag sjelf taga hwad som heldst, wore det och kräfta i bröstet, om jag dermed kunde hjälpa min son från hans döfhet". Detta war en fader, som hwarken fruktade Gud eller frågade efter menniskor. Men han hade fadershjerta. Och Gud är icke sämre, utan bättre, oändligt bättre. Om den eller den menniskan kan man säga: det är en fader. Om Gud säger man: han är **Fadren**. Han är icke bara en fader eller en bland fäderna; nej han är så oändligt upphöjd öfwer alla fäder, att när man talar om honom, säger man "**Fadren**", såsom finnes ingen mer än han med det namnet. Anförtro dig därför helt åt honom. Han är en mästare till att hjälpa. Han helar alla dina sjukdomar (Ps. 103: 3). Han helar dem, som ett förkrossadt hjerta hafwa (Ps. 147: 3). Derfor beder och David: Hela min själ, ty jag har syndat emot dig (Ps. 41: 5).

231. I Es. 57: 15 f. läsa wi: Så säger han, hwars namn är Stor och Hög, den Ewige och Helige: Jag bor i höjden och i helgedomen och när den, som har en förkrossad och ödmjuk ande; på det jag skall wedergwica de ödmjukas ande och wedergwica de förkrossades hjerta. Ty icke will jag ewinnerligen gå till rätta och icke beständigt wredgas, ty lif och själar, som jag skapat, försmäktta inför min åsyn. På hans winningslystnads synd wardt jag wred och slog honom och dolde mig i wrede, och han gick affällig på sitt hjertas wäg. Hans wägar har jag sett, och jag skall hela honom och leda honom och med hugswalelse wedergälla honom och hans sörjande och skapa läppars frukt. Frid, frid åt den, som fjerran är, och åt den, som nära är, säger Herren, och jag skall hela dem.

232. Hör nu der! När han börjar med att kalla sig den store och höge, den ewige och helige, så kunde man ju tänka, att syndare måste försträckas och fly undan honom. Men nej, sådan är icke hans höghet och helighet eller storhet. Att med föratt bortstöta de elända, är ingen synnerlig höghet; att deremot förbarma sig öfwer dem och antaga sig dem för att hjälpa dem, det är en sann storhet. Om vår konung med de fina besöker någon rik och mäktig furste eller grefwe, så väcker det ingen uppmärksamhet. Deri ligger ingen synnerlig storhet. Men när han en julaston utsände sina söner i wag-

nar, fulla af allehanda gåfwor, för att med dessa gåfwor uppsöka, hjälpa och glädja en hel mängd utfattiga familjer, då wäckte det ett synnerligt uppseende. Det war stort, det war ädelt och konungsligt gjordt — derom woro alla ense. Och mångas hjertan wann han den gången.

233. Att en rättstassens man i wäldiga ord och hårda domar utbreder sig öfwer den orättfärdighet och sedeslöshet, som råder i landet, att han med bister uppsyn och skarpa tilltal afwisar hwar och en brottsling, som nalkas hans dörr, deri ligger ingen synnerlig rättfärdighet eller helighet. Men att en Kristen wid åsynen af brottet och eländet uppfylles af barmhertighet, så att han offrar sina egodelar, sin tid, sitt inslytande, sina gåfwor för att upphjelpa och rädda de orättfärdiga, det är heligt. En af mina wänner såg en gång uti en kyrka några halfnackna drinfare; hans hjerta uppfylldes af medlidande öfwer deras elände. Efter predikans slut inwäntade han dem utanför kyrkan, tilltalade dem wänligt, bjöd dem på mat och beredde dem ett hem, som sedan wardt ett medel till mångas räddning. Det war rättfärdigt gjordt. Tänk om han i stället hade gått fram till dem och sagt: "Ut med eder! Sådana uslingar få icke sitta bland hederliga menniskor!" Måne det också hade warit rättfärdigt? Hade det warit likt Gud?

234. Det hände uti ett barnhem för några år sedan, att twenne gossar rymde. Men öfwerwäldigade af hunger och köld beslöto de ändtligen att wända om. Wid deras återkomst blefwo de mottagna med mycken hårdhet samt obarmhertigt slagna. För att brännmärka dem sattes röda ränder på deras byxor; öfwerallt hwar de gingo — på torget eller i kyrkan — stulle man se, att det war dessa uslingar, som hade försökt rymma. — I ett annat barnhem, affedt för wanartiga barn, rymde också engång flera gossar. Föreståndaren for ut för att söka dem, fann dem äfwen, tillrättawisade dem med allwar och förde dem hem. Men när han kom hem, sade han till sin hustru: "Dessa stackars gossar hafwa länge ströfwat omkring utan mat, de äro både hungriga och trötta, war snäll koka dem strax en kopp kaffe". Sedan lemnade han en af dem ett silfvermynt, bad honom gå ut och köpa grädde derför. Säg: på hwilketdera stället handlade man stort och heligt?

235. Nuwäl, af detta allt tuktas och böra wi lära ett rätt förstånd om vår Herre Guds storhet. Hans storhet och helighet är af den bestaffenhet, att han sänker sig ned till de låga, de usla, de syndiga, för att hjälpa dem upp och göra dem rättfärdiga. Afwen när han slår, gör han det för att hjälpa och frälsa dem. När

han såg sitt folks girighet, slog han det, men icke till döds eller till flada. Därför tillägger han: Jag skall hela honom och leda honom och gifwa honom hugswalelse igen. På ett annat ställe säger han: Jag vill förbinda dig och hela dig från dina sår, säger Herren, fastän man kallar dig den förskjutna, det Zion, som ingen frågar efter (Jer. 30: 17). Och åter: Vänden om, I affällige barn, så vill jag hela eder från edert affall (Jer. 3: 22). Och åter: Månens sten skall wara likt solens sten och solens sten skall wara sjufaldt starkare, likt stenet af sju dagar, på den dag, då Herren förbinder sitt folks flada och helar deß slagna sår (Es. 30: 26).

236. O huru ljuslig är icke vår Gud! På sådant sätt framträder hans höghet, hans majestät, fullt med nåd och sanning (Joh. 1: 15). Detta synes och aldra bäst i Kristus, som är Guds herrlighets sten och hans wäsendes rätta afbild, och som ingenting gör af sig sjelf, utan endast det, som han ser Fadren göra. Han antog sig syndare så hjertligt, att fariseerna blefwo riktigt stötta och menade, att han omöjligt kunde wara en helig man. "Wore han en helig man, tänkte de, så skulle han göra såsom wi: förakta, bortstöta, förbanna syndare; men nu umgås han med dem, talar vänligt med dem, äter med dem och gör sig alldeles till deras wederslife. Därför kan han ingen helig man wara."

237. Men om du detta wet, så skall du och begagna dig deraf, när du känner dig sjelf oren och syndig, så att du då med fullt och barnsligt förtroende wänder dig till din himmelske fader och wet, att han vill hela och rena dig. Han är god och from. Han förstår dig så wäl. Han wet, hwad wi för ett wert äro, han tänker derpå, att wi äro stoft, säger David. Hans hjerta brister honom af förbarmande. Djefwulen wille gerna inbilla dig, att Guds hjerta håller på att brista af wrede, men låt du det wara, såsom ordet säger, att hans hjerta brister af förbarmande. Såsom du ser en trädgårdsmästare gå omkring i sin trädgård för att tillse träden och rensa grenarne, hwarhelst han på dem finner något, som kan flada dem, och det emedan han för egen del är mån om frukten, alltså går och Gud omkring bland de sina, öfwerallt tillseende, att ingen mast, ingen swamp, ingen begynnande röta må förderfwa de grenar, som han sjelf inympat i den ädla stam, som han sjelf planterat. Ja, Gud ware ewinnerligen ära! Han är werkligen en nådelig, barmhertig och tålig Gud, en Gud af stor godhet och mycken förlåtelse, en Gud som förmår och vill göra utöfwer allt, hwad wi kunna begära eller tänka.

Trettonde Beträktelsen.

238. Om ändamålet, hwarför Gud rensar den fruktbärande grenen, säger Herren: På det att den må bära mer frukt (v. 2). Att bära frukt förutsätter först, att man är en lefwande gren i trädet. Att bära frukt är icke detsamma som att göra lagens gerningar. Fariseerna gjorde lagens gerningar, många oomvända syndare göra också nu lagens gerningar samt åberopa sig derpå, när man vill straffa dem för deras synder. Men alla sådana gerningar kallar apostelen döda gerningar (Ebr. 6: 1; 9: 14). Frukt är sådana gerningar, som framgå af tron på Kristus genom den helige Ande. Det kunna vi förstå af sjelfwa bilden. Naturlig frukt är icke allt, som man kan få se hänga på ett träd, utan endast sådant, som weger fram ur trädet sjelft efter dess egen bestaffenhet.

239. Se här en bild. Om en hustru uppfyller sina pligter emot sin man, är honom underdånig, förestår huset väl o. s. w., samt gör detta därför, att hon wet, att det är befaldt, och att hwarje öfwerträdelse medför straff, då äro dessa gerningar icke frukter deraf, att hon står i ett rätt förhållande till mannen. Om hon deremot är af hjertat hängifwen åt sin man samt fördenstull af en inre lust och drift utan afseende på befallning eller straff gör samma gerningar, då äro dessa gerningar frukter af ett rätt ättenskapligt förhållande. Sammalunda, om jag gör sådant, som jag ser, att Gud befäller i sitt ord, är trogen i mitt fall därför, att det är befaldt, öfwar barmhertighetswerk, hjälper och tjänar min nästa, är öfwerheten underdånig o. s. w., därför att det är befaldt, då är detta allt lagens gerningar. Men om jag gör allt detta därför, att jag genom tron på Kristus blifwit omstapad och fått en ny natur, som är Gud lik, så att jag äfwen utan befallning skulle göra det, blott jag wiste, att det behagade min Gud, då äro dessa gerningar Andens frukter, alldestund de framwega ur sjelfwa det hjerteförhållande, hwari jag genom Anden står till Gud.

240. När apostelen stref till församlingen i Rom, stod han färdig att resa från Korinth till Jerusalem med en kärleksgåfwa från de kristna i Achaia och Macedonien till de fattiga heliga i Jerusalem. Och denna gåfwa kallar han en frukt (Rom. 15: 28), emedan hon hade sin rot i de kristnas kärlek till Herren. I 2 Kor. 8: 5 prisar han de kristna i Macedonien därför, att de först hade gifwit sig sjelfwa åt Herren och sedan af öfwerflödande glädje trots sin

fattigdom varit så rika i wälmillig hjälpsamhet, att de ansträngt sig öfwer sin förmåga och rikligt enträget bedit Paulus, att han skulle mottaga deras kärleksbewisning och sammanstött till de heligas tjänst (v. 2—4). På den wägen är det alltså frukten kommer, att själen först gifwer sig sjelf åt Herren samt uppfylles af hans glädje, såsom Herren säger: Min glädje skall wara i eder (Joh. 15: 11).

241. På detta förhållande lägger Guds ord en wäsendtlig wigt. I Johannes döparens predikan heter det: Gören sådan frukt, som tillhör bättring (Matt. 3: 18). Och det sade Johannes till fariseer, hwilka wissertligen woro fulla af lagens gerningar. Och han tillade hotande: Swart och ett träd, som icke bär god frukt, afhugges och kastas i elden (v. 10). Alltså gerningar fann han nog hos dem, men inga rätta finnesändringens frukter. Ty finnesändringens frukter äro sådana gerningar, som framgå ur ett ändradt sinne, men ett sådant sinne fanns icke hos dem.

242. På samma sätt talar Herren sjelf: Det är icke godt träd, som gör ond frukt, och icke ondt träd, som gör god frukt. Ty hwart och ett träd kännes af dess egen frukt, ty icke hemtar man skön af törnen eller windruswor af tistel (Lut. 6: 43). Af gerningen i och för sig kan man icke lära känna en fristen. Först när man wet, hwarifrån gerningen har sitt egentliga ursprung, kan man efter den samma bedöma personen. En stryptare kan wäl göra utwertes gerningar, som synas goda, men emedan de icke äro frukter af hans hjertas ställning till Gud, så bewisa de ingenting om hans person. Så kan wäl också hända, att en fristen förgår sig och syndar, men emedan detta icke heller är en frukt af hans egentliga sinne, utan twertom strider deremot, så bewisar icke heller det någonting. Endast det, som är frukt, bewisar, hwem personen är.

243. När Herren utsände sina lärjungar, sade han bland annat till dem: Den som mottager en profet för hans namn af profet, han skall få en profets lön; och den som mottager en rättfärdig för hans namn af rättfärdig, han skall få en rättfärdigs lön; och den som gifwer en af dessa mindsta allenast en bägere kallt watten att dricka för hans namn af lärjunge, sannerligen säger jag eder: han skall ingalunda mista sin lön (Matt. 10: 41). Och åter: Den som gifwer eder att dricka en bägere watten i mitt namn, derför att I tillhören Kristus, han skall ingalunda mista sin lön (Mark. 9: 41). Detsamma antyder Herren, då han i texten om den yttersta domen säger: Jag war hungrig, och I gäfwen mig äta, jag war törstig, och I gäfwen mig dricka o. s. w. Jag kan wäl hjälpa och tjena en fristen, utan att det bewisar någonting om min

ställning till Kristus. Men när jag blott af den omständigheten, att jag får weta, att den eller den är en Kristi lärjunge, känner mig dragen till honom samt får lust att tjena och hjälpa honom, då är det en frukt af mitt hjertas ställning till Herren samt bewisar, att jag älskar honom.

244. Om någon möter mitt barn på gatan utan att weta, att det är mitt barn, och han gör det något godt eller något ondt, så bewisar det ännu ingenting om hans ställning till mig. Men om han får weta, att det är mitt barn och till följd deraf känner sig dragen till detsamma och gör det något godt, eller twertom känner sig bitter emot detsamma och gör eller säger det något ondt, då bewisar det strax, huru hans hjerta är sinnadt mot mig. Sådant är lätt att förstå samt lätt att tillämpa på förhållandet till Herren. Må Gud allenast gifwa oss nåd till en rätt uppriktig själspröfning.

245. Andens frukt kallas också ljusets frukt (Eph. 5: 9), emedan den kommer deraf, att menniskan blifwit förd från mörkret till ljuset (Apg. 26: 17, 1 Petr. 2: 9) samt blifwit ett ljusets barn och dagens barn (1 Thess. 5: 5, Eph. 5: 8). I motsats deremot kallas synderna för mörkrets gerningar (Rom. 13: 12, Eph. 2: 11). Den, som illa gör, hatar ljuset och kommer icke till ljuset, på det hans gerningar icke skola warda straffade. Men den som gör sanningen, han kommer till ljuset, på det att hans gerningar skola warda uppenbara, ty de äro gjorda i Gud (Joh. 3: 20 f.). Gud, som befalde ljuset lysa ur mörkret, har lyst in i de troendes hjertan för att der sprida glansen af Guds herrlighets kunskap i Jesu Kristi ansigte (2 Kor. 4: 6). Och deraf har ett nytt lif följt. Likasom den naturliga solens ljus på marken och på träden framkallar allehanda sköna frukter, så framkallar också rättfärdighetens sol, der hon får lysa in, allehanda sköna andeliga frukter.

246. Dessa Andens frukter äro framför allt inre kristliga dygder, såsom Paulus säger: Andens frukt är kärlek, fröjd, frid, långmodighet, godhet, trohet, saktmodighet, återhållsamhet (Gal. 5: 22). Och åter: Ljusets frukt består i all godhet och rättfärdighet och sanning (Eph. 5: 9). Och Petrus säger: Bewisen i eder tro dygd, men i dygden wijshet, men i wijsheten återhållsamhet, men i återhållsamheten uthållighet, men i uthålligheten gudaktighet, men i gudaktigheten brödrakärlek, men i brödrakärleken allmännelig kärlek (2 Petr. 1: 5—7). Utwertes gerningar kunna ogudaktiga slym-tare efterapa, men dessa inre hjertedygder äro omöjliga att efterhärma. Endast Anden kan frambringa dem. Men hwar de finnas, der gifwa de sig tillkänna äfwen i yttre verk såsom munnens lof,

hvilket apostelen kallar "läpparnes frukt" (Ebr. 13: 15), samt allhandla kärleksverk, såsom Herren bestrifwer dem, när han säger: Jag war hungrig, och I gäfwen mig äta; jag war törstig, och I gäfwen mig dricka; jag war naken, och I klädden mig; jag war huswill, och I herbergeraden mig, sjuf och i fängelse, och I besökten mig.

247. Nu will Gud, att dessa frukter skola allt mer och mer tillwega hos de troende. Dersför rensar han dem, såsom Herren här säger. Känner du dersför, att det ännu fattas dig mycket, att du ännu behöfwer blifwa ödmjukare, gudfruktigare, saktmodigare, trognare, kärleksfullare o. s. w., så lemna dig helt åt denna wingårdsmannen. Han har samma wilja som du, och han förmår rikligen uppfylla alla dina behof. Han förmår helga och rena dig ju mer och mer, tilldes du står inför hans tron utan fläck eller fel! Blif icke rädd för honom, dersför att du känner dina brister, utan sök hjelp hos honom! Wingårdsmannen är icke farlig för grenarne, utan han hjälper dem genom sin konst att bära frukt — alltjemt mer frukt.

248. Men Herren tillägger widare och säger: Nu ären I rene för det tals skull, som jag har talat med eder (v. 3). Tonwigten i denna vers ligger på ordet "I", såsom wille Herren säga: "Detta reningsarbete, som min fader både nu och framdeles utför på alla, som äro eller blifwa rätta grenar i mig, det har han redan utfört på eder, så att I nu ären rene". Trälsaren säger alltså uttryckligen här, att hans lärjungar woro rene. Men i hwad asseende woro de wäl rena? Fanns nu hos dem icke widare något orent, som behöfde borttagas? Hwad swarar Herren derpå sjelf? Jo, i Joh. 13: 10 säger han: Den som är twagen, han behöfwer icke mer än att två fötterna, och han är hel och hållen ren. Och I ären rena. Alltså, rene wore de, twagne wore de, ett heligt sinne hade de, ett genom tron rengjort hjerta hade de (Apg. 15: 19). Men två fötterna — det behöfde de. I deras dagliga lif förekommo ännu synder, från hwilka de behöfde renas. Ja, wid just detta tillfälle, då Herren kallade dem rene — en liten stund derefter — uppstod hos dem tråta, om hwem som war ypperst (Luk. 22: 24). Några timmar derefter somnade de, när han bedt dem waka; och då han greps, öfwergåfwo de honom alla och flydde, för att icke tala om, huru Petrus förnekade honom.

249. Ett lydigt och snällt barn är ett sådant barn, som har ett lydigt och willigt sinne samt gerna gör det, som föräldrarne befalla. Men det hindrar icke, att uti detta barns lif förekomma förseelser, hwilka ännu alltjemt behöfwa bestraffas,

betämpas och förlåtas. Sådant wet hwarje fader, och han glädes ändå åt de lydiga och snälla barnen. Sammalunda kunde Herren berömma sina lärjungar, att de woro rena, lydiga och goda lärjungar, hwilket dock alls icke uteslöt, att han måste här och der se synder och fel på dem, hwilka han behöfde förlåta och betämpa. Trots dessa synder hade de dock ett heligt och rent sinne, som ingenting högre eftertraktade än att i allt göra Guds wilja.

250. Detsamma kunna wi se på de tusen och åter tusen fristna, hwilka nu lefwa. Se på deras angelägenhet att wandra i Guds bud; hör huru de ligga inför Gud ropande och bedjande, att han måtte gifwa dem sin Ande, på det de må warda ju mer och mer helgade; hör huru de inför Gud och alla änglar kunna med sanning betyga, att det finnes intet, som deras hjerta så högt åtrår som det att kunna lefwa heligt och rättfärdigt. Swem vill då säga, att dessa menniskor icke äro heliga och rena? Men ändå måste de bekänna, att de i lifwet synda än på ett sätt än på ett annat, här i tankar, der i ord, der i gerning; här på det sätt, att de göra eller säga eller tänka något, som icke är rent, der på det sätt, att de underlåta något, som Gud wille, att de skulle göra o. s. w. Det gör dem ofta en outhärlig hjertesorg — och deri framträder åter deras hjertas renhet — de bedja deremot, de bruka Guds ord och Herrens måltid deremot, ja, hwad wille de icke göra eller lida, om de i allt kunde wara utan fel! Sannerligen: i denna tusen sinom tusen troendes erfarenhet lära wi den bästa praktiska utläggningen af frälsarens ord: *J ären rene gjorde, men behöfwen fortsarande två fötterna för att hafwa del i mig.*

251. Sådant böra wi wisserligen noggrannt märka, på det wi icke å ena sidan måtte så missförstå talet om de troendes renhet, som finnes nu icke vidare hos dem något orent, hwilket fortsarande behöfde utrensas, å andra sidan icke heller så groft missförstå talet om de troendes ströpligheter, som finnes intet rent eller godt i dem. Gud räknar icke allt för orent därför, att ännu icke allt är fullkomligt rent. När Paulus i sina bref bestraffade de fristna för hwarjehanda oarter, så började han med att framdraga allt rent och godt, som han fann hos dem. Sa just på denna deras renhet stödde han sina bestraffningar. När han sålunda wille tillrättawisa de fristna i Korinth för rätt mycken synd, som han funnit hos dem, så började han med att kalla dem "helgade i Kristus Jesus" samt "tacka Gud för den nåd, som war dem gifwen i Kristus Jesus, och att de uti allting hade blifwit gjorda rika i honom, så att det icke fattades dem någon nådegåfwa" o. s. w. (1 Kor. 1).

Att sålunda midt igenom ströpligheten och ofullkomligheten se renheten och fullkomligheten — det war nog en konst, som apostelen hade lärt af Gud genom Anden. Och den konsten vill Gud lära äfwen oss.

252. Ingenting kan wara mera oriktigt, än när det talas om den troende, såsom wore han ännu ingenting annat är en alltigenom usel syndare. Sådant talas dock ofta, och de, som göra det, mena, att de dermed stola upphöja Guds fria nåd. Men om detta är att upphöja Guds nåd, hwarför hafwa då Kristus och apostlarne aldrig förstått att göra det? Nej, långt ifrån att wara ett upphöjande af Guds nåd är det ett nedsättande af Guds nåd. Det är att göra Guds nåd till en wanmäktig nåd, i stället för att hon bör prisas såsom en frälsande nåd. De troende äro genom nåden rättfärdiga, heliga och rena menniskor, och det icke bara i den meningen, att Gud räknar det så, fastän det icke är så, utan i sann och verklig mening, så att de verkligen äro i hjertat rene gjorde (Apg. 15: 9), nya skapelser i hjerta, håg och sinne och hela sin warelse (2 Kor. 5: 17). Och därför bör man också till Guds nåds pris så tala om dem. All osanning är en förolämpning mot Gud.

253. Å andra sidan är det, såsom wi sett, alldeles emot Guds ord att så tala om denna renhet, som wore de troende nu så fullkomliga, att de icke widare behöfde renas. Någon torde till äfwen-tyrs tänka så: "Äro de kristna verkligen rena, så kan ju intet orent widare finnas hos dem — det, som ännu är orent, är ju icke rent". Men såsom wi redan sett, tala Kristus och apostlarne på alldeles annat sätt. De, som äro rena, behöfwa ännu twåas om fötterna; de, som äro fruktbärande grenar, behöfwa ännu renas o. s. w. Och huru många heliga och rena Guds menniskor hafwa icke, såsom wi redan sagt, måst och måste ännu på sina knän dagligen kämpa med Gud om nåd att warda renade från synd, som de känna i sitt lött! Stola wi därför säga, att de icke verkligen äro rena? Måne Gud dömer så? Bort det! Men i och med detsamma du säger, att i en troende kristen icke widare finnes något orent, har du fördömt alla dessa såsom icke troende, icke kristna. Och derifrån må Gud bewara oss.

254. Utterligare tillägger Herren: Förblifwen I i mig, så förblifwer också jag i eder. Såsom grenen icke kan bära frukt af sig sjelf, med mindre han förblifwer i winträdet, så kunnen icke heller I, med mindre I förblifwen i mig. Den som förblifwer i mig och jag i honom, han bär mycket frukt, ty mig föruntan kunnen I intet göra (v. 4, 5). Egentligen är det ju trädet, som bär frukt

genom grenen. Derfor säger man icke, när man äter ett godt äpple: "Detta är en god gren", utan: "Detta är ett godt träd". Sammalunda är det och trädet sjelft, nemligen Kristus, som i och genom grenarne, d. ä. lärjungarne, bär de goda frukterna. Allt hwad en menniska, som ännu icke lefwer i Kristus, företager sig att göra, warder endast "döda gerningar", men inga frukter. Dessa gerningar kunna till det yttre mycket likna de rätta frukterna, såsom äpplen, päron, windruswor, gjorda af wax, ofta förwillande likna de ätta frukterna, men äro dock inga frukter, utan allenast döda efterhärminingar, endast till skenet liknande werfliga frukter. Mig förutan kunnen I intet göra, derwid blifwer det — ingenting godt göra, ja icke ens något godt tänka (2 Kor. 3).

255. Men är det nu egentligen trädet, som genom grenen bär frukt, då måste ju grenen wara och förblifwa i winträdet, om det skall warda någon frukt utaf. Men äfwen der, hwareft grenen blifwer i trädet, d. ä. hwareft den troende förblir i Kristus, kan det wara mycket, som hindrar frukten att utveckla sig så, som den skulle. Och detta myckna är då alltid att söka hos grenen. Stammen, Kristus, är alltid fullkomlig. Äfwen den mest fruktbärande gren kan blifwa ännu mer fruktbärande. Den ödmjukaste, gudfruktigaste, gismildaste, saktmodigaste menniska kan warda ännu mer ödmjuk, gudfruktig, gismild, saktmodig o. s. w. Den bäste husbonde, fader, moder, son, dotter o. s. w., kan warda ännu bättre. Den som tycker sig hafwa blifwit så bra, att han icke kan warda bättre, han är förblindad men icke helgad. Alla wafna, uppriktiga själar måste alltid se, huru de ännu äro långt efter Kristus, samt behöfwa ännu mer fullkomnas.

256. Att förblifwa i Herren det sker genom tron, genom att dagligen öfwerlåta sig åt honom och hålla sig intill honom. Om ett sådant förblifwande talar Herren mycket i sitt ord. Att omfatta Kristus, att komma till tron på honom är godt, men att förblifwa hos honom är bättre. O de äro icke få, som tro till en tid, men när de första ljusliga känslorna lägga sig och det börjar kosta försakelse och lidande, att tro på Kristus, då förblifwa de icke. Den första kärleken förkolnar, och de wända tillbaka. I Joh. 6: 66 omtalas, att många af Kristi lärjungar drogo sig tillbaka och wandrade icke längre med honom. O, det gifwes wisserligen icke någon mer förtrossande syn än att se sådana, som en tid varit troende och ljusliga Jesu lärjungar, wända tillbaka och fatta kärlek till werlden. Hos många sker det mer hastigt och uppenbart, hos andra mer obemärkt — de hafwa samma former som förr, samma gerningar som

förr, men anden och lifwet har wittit, och de der gerningarne äro icke mer frukter.

257. Den som äter mitt kött och dricker mitt blod, han förblifwer i mig och jag i honom, säger Herren i Joh. 6: 56. Endast genom att sålunda dagligen lefwa af Jesus, är det möjligt att förblifwa i honom. Sålänge grenen dagligen suger saft och must ur stammen, är han frisk, mjuk, stark och fruktbärande; upphör deremot detta, så wifnar och torkar han, blir storr och tal, tilldeß han faller af eller warder afbruten och bortlastad. Dersför säger Herren: Förblifwen i min kärlek (Joh. 15: 9), hafwen edert tillhåll och edert lif i denna kärlek, med hwilken jag har älskat eder, såsom min Fader har älskat mig. Genom att lefwa, röra och hafwa sin warelse i denna Herrens Jesu kärlek, warder den troende sjelf belattig af densamma, och det staffar frukt, mycken frukt. Hwar och en, som förblifwer i honom, syndar icke (1 Joh. 3: 6). Guds såd förblifwer i honom, så att han icke kan synda (1 Joh. 3: 9).

258. O min wän, du som tror på Jesus, förblif i honom! Tänk hwilken nåd det är, att du får förblifwa i honom, ja att han är angelägen derom, att du skall förblifwa i honom. Det är många troende själar, som anfäktas af den tanken, att Herren icke will hafwa dem, utan will blifwa af med dem. Mot sådana anfäktningar finnes ingen kraftigare tröst än Herrens upprepade förmaningar till lärjungarne, att förblifwa i honom. Om han wille blifwa af med dem, skulle han ju icke säga: Förblifwen i mig! utan i stället: Gån edra färde ifrån mig! Men hwar säger han så? Har du sett på något ställe i bibeln, att Herren till någon, som welat förblifwa hos honom, sagt, att han skulle gå sin wäg?

259. David föll wäl djupt, men Gud sände profeten icke för att bortdrifwa, utan för att uppsöka honom. Petrus syndade grusligt, ja huru försträffligt sållade bleswo icke alla apostlarna, men sade Herren wäl till dem: "Lemnen mig och gån edra färde!"? Nej, att troende kristna somnat och gått bort från Herren, det har man wäl sett, men att Herren tillsagt någon att gå, för det att han kände sig oren eller owärdig eller hade fallit i någon synd, det har man aldrig sett. O min wän, äfwen om det ser alldeles förtwifladt ut för dig, så förblif ändå i Jesus. Säg med Absaf: Lifwäl förblifwer jag städse wid dig, Herre (Ps. 73: 23). Eller med Jakob: Jag släpper dig icke, med mindre än att du wälsignar mig (1 Mos. 32: 26). Och du skall icke komma på fram. Himmel och jord skola förgås, men så sannt som Herren lefwer: du skall icke

komma på stam. Blifwer du i Jesus, då gör du, som Herren will; går du ifrån honom, då gör du, som själastienden will.

260. Dersför om djefwulen anfäktar dig med sådana der mörka tankar, så swara du: "Jag har ännu icke från Herren fått bud derom, utan har i stället befällning att förblifwa. Och så länge det budet består, will jag icke gå min väg; ja, om jag än wille, så tordes jag icke, emedan det wore att bröta hans bud". O förblif i Jesus, i sorg och glädje, i medgång och motgång, i den starka dagen och i den swaga dagen, när du står upprätt, och när du fallit — förblif i Jesus, mer och mer stilla i Jesus, på det du må wara mer och mer införlifwad med honom. Det är enda sättet att wara rätt fruktbärande.

261. Men hwarför Herren är så angelägen derom, att lärjungarne skola bära alltjemt mer frukt, derom säger han vidare i vår text: Deruti är min Fader förherrligad, att J bären mycken frukt (v. 8). Sonen söker i allt sin Faders ära (Joh. 7: 18, 17: 4), och derför will han, att lärjungarne skola bära mycken frukt. Ty såsom det är en jordist faders albrastörsta ära, att hans barn äro lydiga, wälartade, goda barn, så är det också den himmelske Fadrens ära, att hans barn bära mycken frukt. Nu bör ju icke heller någonting kunna wara för Guds barn saligare än att bidra till den himmelske Fadrens förherrligande. Tänk att du och jag, arma ovärdiga massar, skola få wara med om att upphöja honom, som älskat oss så, att han gifwit oss sin enfödde Son till en frälsare. Och detta icke genom några stora och lysande werf utan allenast derigenom, att wi, hwar på sin plats, tillwega i gudaktighet, kärlek, trohet, ödmjukhet och andra kristliga dygder. Har du tänkt uppå, att du kan komma dertill, att den himmelske Fadren säger: Det är en ära för mig att hafwa ett sådant barn! Att tro, att Gud kan med nöd fördraga dig, det är kanske det längsta, hwartill du kommit; ja många Guds barn anse, att det är det högsta, hwartill de kunna komma. Men så talar icke Guds eget ord. Nej, dertill will han hjälpa dig, att det skall wara honom en ära och glädje att hafwa ett sådant barn, som du är!

262. Sådant går nu ganska lätt att tro om Paulus, Petrus, jungfru Maria och andra stora helgon, men ho är jag, säger du, att jag skulle tänka så högt om mig? Swar: Du talar icke rätt; nej din fråga skulle lyda så här: "Ho är Gud, att jag skulle tänka så högt om honom?" Berodde det på dig, då wore det alldeles för högt tänkt, men nu beror det på Gud, och han är lika mächtig nu som förr. Swad woro föröfrigt de der stora helgonen i sig sjelfwa?

Paulus war en farise och Kristi fiende, Petrus en simpel fiskare, simplare än någon af dem, som du nu träffar i våra fiskarhamnar. Maria war också intet annat än en tarflig, fattig flicka, som wardt gift med en arbetsskarl i Nazareth. Men när Gud — samme Gud som ännu lefwer och är vår Gud — fick hand om dem, då gjorde han dem till sådana fruktbärande grenar, att till och med wi förstå, att det varit en ära för honom att hafwa sådana barn.

263. Men icke allenast för Fadren, utan också för Sonen är det en ära, att lärjungarne bära mycken frukt. Och såsom Sonen är angelägen om sin Faders ära, så är äfwen Fadren angelägen om sin Söns ära. Och nu, du som tror på Jesus, hwad stull du swara, om han lefamligen komme till dig och sade: "Om du will ära mig, så war gudfruktig, ödmjuk, tålig, wänlig" o. s. w.? Stulle du icke hoppa af glädje att få göra honom icke bara en tjenst, utan en ära? Wi äro så wana att tänka, att han icke sätter så stort värde på våra goda gerningar, så att wi få wara nöjda, om han icke för deras skull förbömer oss, eftersom de alltid äro bristfälliga. Ja, många redliga Guds barn försträckas för den glada tron, att han stulle räkna deras gerningar såsom en ära för sig. Dem synes, att en sådan tro stulle wara den största egenrättfärdighet och andeliga högfärd. Men låt du sådant fara och gläds fastmer deröfwer, att han är en sådan herre. Det skall göra det mindst dubbelt lättare för dig att wandra i hans bud.

264. Men icke allenast för sin Faders och sin egen skull är Herren angelägen derom, att grenarne må bära mycken frukt, utan äfwen för deras egen skull. Det skall nemligen tjena äfwen till deras förherrligande, såsom Herren säger: Den mig tjénar, honom skall min Fader ära (Joh. 12: 26). Gud lofwar äfwen bestämdt i sitt ord en herrlig lön åt de troende för deras goda gerningar. Derom heter det: Salige äro de döda, som i Herren dö härefter; ja Anden säger, att de skola hwila sig ifrån sitt arbete, men deras gerningar följa dem efter (Uppb. 14: 13). Hwar och en skall få lön efter sitt arbete, säger Paulus (1 Kor. 3: 8). Och åter: Weten, att I af Herren skolen få arfwets lön (Kol. 3: 24). Och Johannes förmanar: Sen eder wäl före, att wi få full lön (2 Joh. v. 8). Ja, så noggrann skall Herren wara wid belönandet af det goda, som hans lärjungar gjort, att han icke ens skall glömma en bågare kallt watten, som de gifwit en af de mindsta hans bröder (Matth. 10: 42). Sådant framhåller också Herren, på det wi skola tro det icke allenast för andras räkning, utan äfwen för vår egen samt deras uppmuntras att än mer ifrigt winnlägga oss om att tjena honom och bära rika frukt-

ter. Såsom apostelen säger: Derför, mina älskade bröder, wäro fast, orubbliga, öfwerflödande i Herrens werl alltid, efter som I weten, att edert arbete icke är fåfängt i Herren (1 Kor. 15: 58). Och åter: Weten I icke, att de som löpa på banan, de löpa wäl alla, men blott en får segerlönen? Löpen så, att I winnen den (1 Kor. 9: 24). Om Mose säges det derför berömmande, att han såg efter lönen (Ebr. 11: 26).

265. "Ja men," säger, någon, "är icke detta en skadlig lönesjuk, som långt ifrån att gagna twertom är till förderf för Guds barn?" Swar: om någon utan kärlet till Herren bara för lönens skull börjar att göra sådana gerningar, som Gud befäller, då är det lönesjuk, hwaraf inga goda gerningar följa. Men om någon älskar Herren och derför gerna tjänar honom, då är det ingen skadlig lönesjuk, att han i denna tjänst upplifwas af att tänka på den lön, som Herren förehåller dem, som tjena honom. När Herren i ordet till de sinas uppmuntran framställt denna lön, så har han wäl wetat, att det skulle wara för dem gagneligt. Hade han sett någon skada deri, så hade han wäl kunnat förtiga det. Derför war du icke rädd att med Mose skada efter lönen! Apostelen Paulus säger oc i Rom. 2: 7, att Gud skall gifwa ewigt lif åt dem, som med tålmod i godt werl söka pris och ära och oförgånglighet. Och Herren säger: War trofast intill döden, så skall jag gifwa dig lifwets krona (Uppb. 2: 10), och åter: Håll det du har, att ingen tager din krona (Uppb. 3: 11). Och Jakob säger: Salig är den man, som uthärdar frestelse, ty då han blifwit bepröfwad, skall han få lifwets krona, hwilken Herren lofwat dem, som älska honom (Jak. 1: 12). Och Herren säger: Den der winner, honom skall jag låta sitta med mig på min stol, såsom jag har wunnit och är sittande med min Fader på hans stol (Uppb. 3: 23). Sådant har ju icke Herren talat till den ändan, att wi skola stå döförat till, utan att wi skola höra och afsta derpå samt lifligt uppmuntras att börja fara efter det, som orden lofwa.

266. Men icke allenast det. Äfwen för andras skull är Herren angelägen, att hans lärjungar skola bära mycken frukt. Ty först och främst warda andra troende tjänade derigenom, att du och jag äro rika i Herrens werl, och du och jag warda twertom tjänade derigenom, att de sammalunda äro rika på frukter. När jag är ödmjuk, saktmodig, wänlig o. s. w., kommer det dem till godo, och när de äro det, så kommer det mig till godo. På det sättet befordras allas wäl, och det är, hwad Herren will. För det andra tjänar sådant de troendes heliga lefwerne äfwen till deras

gagn, som ännu lefwa i otro. Ty det är för dem en daglig predikan, hwilken är egnad att draga äfwen deras hjertan till Kristus. Och denna predikan är ofta mäktigare än alla föredrag. Dersför förmanar Petrus troende hustrur att, der ord ingenting uträtta, försöka genom en helig umgängelse utan ord winna sina män för Kristus (1 Petr. 3: 1). Och de kristna i gemen förmanar han att genom en god umgängelse bland hedningarne wederslägga allt ondt förtal samt bringa hedningarne till att prisja Gud (1 Petr. 2: 12).

267. Sammansatta wi nu allt detta, att den troendes heliga lefwerne tjenar till Guds och Kristi förherrligande, till den troendes egen wälsignelse och fullkomnande, till andra Guds barns tjenst och hela Kristi lefamens utveckling, samt slutligen äfwen till deras frälsning, som ännu lefwa i otro, då förstå wi, hwarför det är så angeläget för Herren att alltmer och mer rena de sina, på det att de må bära ju längre desto rikligare frukt. Herren will icke, att de troende skola alltjemt blifwa qwar på samma punkt, utan att de skola tillwäxa i nåden till allt större och större fullkomning. Och han will sjelf genom sitt rensningsarbete hjälpa dem dertill, såsom wi nu sett. Låtom oss detsför sätta en fullkomlig lit till honom. Han är wärd det, ty han swiker aldrig.

Fjortonde Betraktelsen.

268. Sedan wi i det föregående talat om, huru Gud rensar de troende, må wi också nu se till, genom hwilka medel han gör det. Likasom Gud i det lefamliga begagnar medel för kroppens uppehälle och utveckling, så gör han äfwen i det andliga.

269. De troendes renande sker först och främst genom ordet. Derom säger Herren till lärjungarne: Nu ären I rene för det tals skull, som jag har talat till eder (Joh. 15: v. 3). Orsaken till lärjungarnes renhet war det ord, som han hade talat till dem, och som de hade i tron annammatt. Kristi evangelium är en Guds kraft till frälsning för hwar och en, som tror (Rom. 1: 16), men denna frälsning är en frälsning från synd. Kristi evangelium är den säd, genom hwilken de troende först hafwa blifwit födde på nytt och omskapade till andra menniskor i hjerta, håg och sinne. Såsom Petrus säger: I ären födde på nytt icke af förgänglig säd, utan af oförgänglig säd genom Guds lefwande och till ewig tid förblifwande ord (1 Petr. 1: 23). Och Jakob säger: Efter sin wilja har Gud födt oss genom sanningens ord, på det att wi skola warda en förstling af hans skapade werk (Jak. 1: 18).

Derigenom att ordet förblifwer i dem, är det ock, som de fortfarande skola renas mer och mer.

270. Detta uttrycker Herren synnerligen tydligt i bilden af de syrahanda sädesåkrarne. Den säd, som föll på landsvägen, blef icke qwar, utan uppåts af foglarne och bar ingen frukt. Sålunda äro de otaliga, som höra Guds ord, men de hafwa det icke förblifwande i sig (Joh. 5: 38), och derfor förblifwa de trots allt hörande utan frukt, förblifwa i samma synden som förr. Den säd, som föll i stenören, förtorkades; den, som föll bland törnen, förqwäfdes, och derfor wardt ingen frukt af densamma. Men den säd som föll i god jord, den förblef, och derfor bar den frukt (Matth. 13). För den skull säger Herren: Om I förblifwen i mitt ord, så ären I mina rätte lärjungar, och I skolen förstå sanningen, och sanningen skall göra eder fria (Joh. 8: 31). Men den frigörelse, om hwilken han talar, är frigörelse från synd. Detsamma uttrycker Herren i Joh. 15: 7, när han säger: Om I förblifwen i mig, och mina ord förblifwa i eder o. s. w. I 1 Joh. 2: 14 säger apostelen till ynglingarne i Kristus: I ären starke, och Guds ord förblifwer i eder, och I hafwen besegrat den onde. Och i v. 24 tillägger han: Swad I hafwen hört från begynnelsen, det förblifwe i eder, och så skolen äfwen I förblifwa i Sonen och i Fadren. Ordets förblifwande i de troende framställes alltså af apostelen såsom orsak till deras förblifwande i Fadren och Sonen, till deras starkhet, deras seger öfwer den onde o. s. w.

271. Genom ordet väcker Herren sina lärjungar, när de börja warba sömniga. Såsom han säger till församlingsängelen i Sardis: War waken och stärk det andra, som will dö (Uppb. 3: 2). D huru ofta händer det icke, att de troende hålla på att somna än öfwer ett än öfwer ett annat. Men då kommer Gud och väcker dem till sans genom sitt ord. Har du aldrig märkt det på dig sjelf? Du började kanske någon gång blifwa otrogen i din kallelse och tänkte icke, att det war så farligt. Men då hörde du eller läste ett ord från Gud, som wäcke dig till sans. Eller du hade börjat i ditt hjerta nära något agg emot din broder eller syster, och du hade somnat deröfwer. Men så kom Gud med sitt ord och wäcke dig, på det du icke skulle bortsomna i böden. Eller du hade börjat i din umgängelse blifwa werldslifställig, sällstapa, prafa, ghylla och talasa med werlden, och du hade somnat deröfwer, så att det icke mer syntes dig wara så syndigt. Men Gud kom, trofast såsom alltid; med sitt ord wäcke han dig åter upp, så att du wände tillbaka, bekände din synd och blef gudfruktig igen.

272. Medan ogudaktiga och stryptare kunna gå alldeles lugna i sina synder, få de troende aldrig vara i fred uti någon synd. Den rätte wingårdsmannen tillåter det icke. Såsom en fader tuftar sina barn, så tuftar också Herren sina genom sitt ord. Denna inre tuftan genom ordet förorsakar dem många bittra stunder, många heta tårar, men o huru helsosamma äro de icke! När David hade fallit, då kom Nathan med sin Herres ord, och se hwilken ångest det förorsakade, hwilka tårar och bönerop det framkallade. När Petrus hade fallit, såg Herren på honom, och då drog han sig till sinnes Herrens ord, som han hade talat, och se hwilka tårar och hwilken nöd öfwer synden det förorsakade! Men utan denna tuftan hade de varit förlorade för ewigt.

273. Genom ordet uppmuntrar och hugswalar Herren de sina, då de äro bedröfwade. När de alla på hans slag, så att de belänna sin synd, då helar Herren dem. När David erkände sitt fall, hade Nathan genast till hands det helande ordet: Så har också Herren tagit din synd bort. När Petrus begrät sitt fall, så fick han på påstmorgonen en frids-helsning från Jesus. Derför säger också Paulus: Det som är strifwet, det är strifwet också till lärdom, på det att wi genom tålmod och strifternas tröst stola hafwa hoppet (Rom. 15: 4). Och profeten säger: Ditt ord håller också uppe, när wi det få. Det weta äfwen alla fristna af egen erfarenhet, att om Guds ord icke uppehölle dem, så wore de längesedan förgångna i sitt elände. Genom ordet "förbinder Herren det sargade och stärker det swaga" (Hes. 16), genom ordet läker han de förtrofsade hjertan, gör fångarne fria, gör de blinda seende och gifwer de sönderslagna förlofning (Luk. 4: 18). Genom ordet gifwer han dem mod och kraft och frid i fattigdom och sjukdom, i förföljelse, i lidande och död, så att de framgå bara mer luttrade ur allt, hwarmed djefwulen och werlden welat förderfwa dem.

274. Genom ordet warnar Herren på förhand de sina mot alla faror; genom ordet förmanar och beder han dem att wandra gudaktigt, rättfärdigt och tufteligt i werlden. Genom ordet upp- väcker och stärker han deras rena sinne samt tillför dem kraft i deras strider och frestelser o. s. w. Werlden undrar mycket på de troendes ständiga umgående med Guds ord, ty för henne sjelf är ordet bara tråkigt. Men när man ser på det, som nu är sagdt, då finner man lätt, huru omöjligt det wore för de troende att lefwa utan Guds ord. Detta ord är deras andliga bröd. Detsförutan skulle de snart bortsomna i den andliga döden. Det visar också erfarenheten, att om en troende börjar försumma Guds

ord, är det snart ute med hans andliga lif. O min vän, du som är angelägen att blifwa bewarad och allt mer och mer helgad och renad — bruka Guds ord och bruka det flitigt! Kännes det stundom så, som utträttade ordet ingenting i dig, så håll ändå ut. Det skall icke komma utan frukt tillbaka. Så länge du brukar det, skall det hålla dig waken samt mer och mer omstapa dig. Såsom regnet och snön faller från himmelen och wänder icke tillbaka dit utan fuktar jorden och gör henne fruktbar och bärande och gifwer såd till att så och bröd till att äta, så skall ock mitt ord wara, som utgår från min mun. Det skall icke wända tillbaka till mig fåfängt, utan göra, hwad mig täckes, och hafwa framgång i det, hwartill jag utsänder det, säger Herren (Ef. 55: 10 f.). Nu utsänder Gud sitt ord äfwen bertill, att det skall uppehålla, helga och rena dig, och det skall hafwa framgång i den saken, så wißt det är, att Gud icke kan ljuga.

275. När man läser eller hör sådant, som är dåligt och orent, så besmittar och orenar det hjertat. Man märker det kanske icke strax, men det sker ändå så småningom. Och det gifwer sig till känna deri, att man inom kort kan utan samwetets förfräntelse höra, säga eller göra ting, som man förr icke kunde. Å andra sidan deremot utöfwar ett heligt och godt ord, som man läser och hör, ett helgande inslytande. Man tycker det kanske icke strax, men det sker ändå så småningom. Ordet har en förunderlig makt, af hwad art det än må wara. Det är såsom wattenet, hwilket urhållar och slipar den hårdaste sten genom att ofta falla på honom eller öfwerfölja honom.

276. Om denna ordets kraft säger Luther i sin bok om en fristens frihet: "Guds tillsägelser gifwa, hwad huden fordra, och fullgöra hwad huden träfwa, på det att allt må wara Guds eget, både hud och fullbordan. Nu äro dessa Guds tillsägelser och alla Guds ord heliga och sannfärdiga, fridsamma, fria och fulla af godhet. Derfor när någon med en rätt tro håller sig till ordet, så warder hans själ genom detsamma helt och hållet förändrad, så att all ordets dygd äfwen warder själens egen. Alltså warder själen genom tron af Guds ord helig, rättfärdig, sannfärdig, fridsfull, fri, full af all godhet, ett sannskyldigt Guds barn. Såsom ordet är, så warder ock själen af detsamma, lifasom jernet warder eldrödt af föreningen med elden". Derfor fröjdades ock David öfwer Guds ord såsom öfwer allehanda rikedom (Ps. 119: 14). Herrens ord woro glädjesånger i hans hus (v. 54). O min vän, känner du någon sådan fröjd?

277. Samma sak framställles i berättelserna om de gamla eremiternas lif genom följande sköna legend: En af bröderna klagade för en gammal fader: "Se, jag hör med lust och glädje de sköna lärdomar, som fäderna föredraga för oss. Men jag har tyvärr ett gansta swagt minne; jag kan deraf behålla gansta litet och kan icke mer tydligen erinra mig de lära, hellosamma orden". Den gamle svarade: "Se, här i mitt rum stå twenne dricksglas. Tag ett af dem och kom med mig till brunnen". Wid brunnen sade den gamle: "Fyll glaset med watten och slå åter ut watten". Lärjungen gjorde det. "Gör detta ännu en gång", sade den gamle. Lärjungen gjorde det ännu en gång och på förnyad befallning flere gånger. Fadren återwände till rummet med brodern, befälde honom att hålla glaset inwid det andra och sade: "Säg mig nu, hwilket af de båda är renare och klarare?" — "Hå", svarade lärjungen, "det glas som jag ofta har fyllt med watten, ehuru jag återigen alltid utslagit watten". — "Ser du nu, käre son, sade åter den gamle: ditt glas är, ehuru blott några droppar deri qwarblifwa, fullkomligt renstöljdt, fint och klart, och det andra deremot är grumligt och smutsigt. Likasom med glaset, hwilket genom wattenets kraft blir renadt, så är det också med en människa, hwilken ofta hör Guds ord. Kan hon blott deraf behålla några ord, så blir dock hennes sinne genom det guddomliga ordets kraft renadt, ljusst och klart".

278. Derför — wi säga det igen — öfwa ordet, blif i ordet! Det war genom att föra våra första föräldrar bort från ordet, som djefwulen bragte dem på fall. Det war genom att blifwa wid ordet, som Jesus i frestelsen besegrade djefwulen (Matth. 4). Om du will förblifwa, och om du will warda mer och mer helgad och lif gjord med Jesus, så öfwa ordet. Låt det wara en daglig spis i ditt hus. Kan du icke läsa mycket, så läs litet; kan du icke få höra så ofta, som tillfälle dertill gifwes, så begagna de tillfällen, hwilka det är dig möjligt att begagna. Men när du hör eller läser, så bed Gud, att han wälsignar ordet på ditt hjerta. Och sedan hör och läs så, som såge du Herren Gud stå wid din sida och tala de ord, som du hör eller läser.

279. Men jemte ordet har Herren äfwen insatt sin nattward såsom ett medel till de troendes helgande och fullkomnande. Deri gifwer han dem sin lefamen till att äta och sitt blod till att dricka. Wälsignelsens kall, som wi wälsigna, är icke han Kristi blods gemenskap, och brödet, som wi bryta, är icke det Kristi lefamens gemenskap? säger Paulus (1 Kor. 10: 16). Detta är wissserligen

något, som går högt upp öfwer allt vårt förstånd, men hwad wilja wi deråt göra annat än tacka Gud, att han i denna enkla måltid rädder oss så wälsignade, himmelska gästwor? Till denna måltid vill han, att wi skola komma, så ofta wi behöfwa det. Isynnerhet när wi känna oss swaga och ängsliga, när wi frukta, att han har öfwer gifwit oss, när wi känna oss wacklande i tron, ljumma i kärleken, dåliga i bekännelsen o. s. w. — isynnerhet då må wi komma härtill, ty här är den rätta maten och drycken, Kristi kött och blod, att få. På denna måltid isynnerhet må wi väl tillämpa Herrens ord genom profeten: Nuväl, alle I, som törstige ären, kommen hit till watten, och I, som icke penningar hafwen, kommen hit, köpen och äten utan penningar och för intet både win och mjölk. (Es. 55: 1.)

280. Det är ganska wanligt, att uppriktiga själar äro rädda för att komma till Herrens måltid, när de känna sig orena, swaga och ströpliga. Dit skall man icke gå, mena de, annars än när man känner sig from och ren och stark. Menakta dig för sådana tankar och kom dristigt just på den tiden, då du behöfwer nåd och hjälp, i hwad nöd det än må wara. Såsom man icke dufar ett bord för dem, som äro mätte, utan för de hungriga, så har också Herren dufat detta bord synnerligen för dem, som hungra efter nåd och barmhertighet, efter rättfärdighet och kraft. Är du icke wärdig dessa stora gästwor, så är dock Herren wärdig, att du följer hans bjudning och af hjertat tackar honom derför, att han ännu så nådigt vill låta sig wärda om dig och hjälpa dig. Swilka skulle skynda till läkaren om icke de sjuka? Swilka skulle skynda till bordet om icke de hungriga? Swilka skulle skynda till källan om icke de törstiga? Swilka skulle då skynda till nådens bord om icke de nådehungrande?

281. Men Herren begagnar äfwen till de sinas renande och fullkomnande bröders gemenskap. Derför har han också ordnat det så, att de troende på hwarje ort skola wara tillsammans såsom en församling, deri hwar och en skall tjena den andra med sin gästwa, genom underwisande, förmanande, bestraffande, uppmuntrande o. s. w. Den som vill stå enstaka "för att wara fri", såsom han säger, han först och främst undandrager sig mycket godt, som Herren annars ämnade gifwa honom. Han beter sig alldeles så, som om en arm släte sig från kroppen för att "så wara fri". Endast genom gemenskap är en sann frihet möjlig. Den som står enstaka för att få wara fri, han är ännu rätt och slätt en träl under sitt egenfinne, fastän han icke tror det. När de troende sluta sig tillsammans såsom en Guds församling, då först warder det rätt uppen-

bart, huru mycket som ännu behöfwer nötas bort hos dem af egenfinne, lojhet, sjelfwisshet o. s. w., och då warder det äfwen småningom bortnött, om de annars förblifwa i Guds fruktan och ödmjukheten.

282. Men icke allenast det. Den som vill wara så der fri, han undandrager Guds församling den tjenst, hwilken han med sina gåfwor war satt att göra henne. Och detta är synd. Det är samma synd som att mottaga anförtrodt gods för att gifwa en annan och sedan icke bära fram det, utan behålla det för sig sjelf. Må Gud hjälpa alla troende till att rätteligen wakna upp i detta stycke!

283. "Ja men", säger du, "i sådana der församlingar förekommer så mycket orent, att jag icke kan wara i dem". Nuwål, så mycket bättre behöfwas dina gåfwor till tjenst der. Swar wille du annars använda dem, om icke der de behöfwas? Passa derför på, håll dig framme med din större kärlek, din hjertligare ödmjukhet, din större saktmodighet, din djupare insigt, eller hwad du nu kan hafwa för godt att tjena med! Sådant är din pligt, och Gud skall löna dig derför. Ja, han skall ock låta dig hos de andra finna mycket godt, som skall wara dig till tjenst samt hjälpa till att nedsätta dina höga tankar om dig sjelf och din förträfflighet. O huru lätt går det icke att gifwa ett andligt sten åt sin benägenhet att lefwa för sig sjelf och undandraga sig pligten att wara de andra lemmanne till tjenst med de gåfwor, som man fått.

284. Det war engång en ung munk, som tyckte, att bröderne i klostret woro så dåliga, att de alltjemt retade honom och derigenom kommo honom att synda. Han lemnade dem derför och drog sig tillbaka för sig sjelf, för att få hafwa mer frid och wara mer ofstörd i sin fromhet. Emellertid skulle han hemta watten engång. Sedan han fyllt krufan med watten, satte han henne ned på marken. Men marken war ojemn och krufan föll omfull. Då rörde sig inom honom en underlig känsla. Han fyllde krufan igen, men då han åter för ett ögonblick satte henne ifrån sig, föll hon åter omfull. Då brummade han. Detsamma stedde tredje gången, och nu fattade han förgrymmad krufan och kastade henne med sådan wåldsamhet emot marken, att hon sprang sönder i många stycken. Men i detsamma öppnades hans ögon och han insåg nu, att icke bröderne utan han sjelf war dålig, och att han behöfde bröderne. Derför wände han ångerfull tillbaka till dem och war dem sedan till mycken wälsignelse genom sitt tålamod och sin ödmjukhet.

285. Men Herren har äfwen andra medel till hjälp — bittra medel — nemligen kors och aga. Kors är allt det lidande, som de

ogudaktiga tillfoga de troende derför, att de wilja tro och följa Jesus i allt. Sådant förs kunna de icke undgå. Alla de, som gudeligen wilja lefwa i Kristus Jesus, måste lida förföljelse, säger Paulus (2 Tim. 3: 12). Och Herren säger sjelf: Lärjungen är icke förmer än mästaren och tjenaren är icke förmer än husbonden; hafwa de kallat husbonden Beelzebub, huru mycket mer skola de då kalla hans husfolk så? (Matth. 10: 24 ff.). De troende få icke wänta något annat. Werlden kan icke förstå dem. Woren I af werlden, säger Herren, så älskade werlden det hennes more, men emedan I icke ären af werlden, utan jag har utwalt eder från werlden, derför hatar werlden eder (Joh. 15: 19). Och hatet måste gifwa sig lust, det må nu ste på gröfre eller finare wis. Om man icke dödar dig eller kastar dig i fängelse eller öfwerfaller och misshandlar dig för din tros skull, så skall man förakta dig, beljuga dig, förtala dig, såsom Herren säger: Salige ären I, när menniskorna försmäda eder och förfölja eder och säga allt ondt emot eder, ljugande för min skull (Matth. 5: 12). Den, som icke will bära Kristi kors, kan icke wara hans lärjunge. (Matth. 10: 38.)

286. Nu menar werlden wisserligen mycket ondt med det, som hon sålunda gör. Men Gud har ock sin hand med deri, huru besynnerligt det än ser ut. Och han wänder det dem till godo. Här besannas alltjemt Josef's ord till sina bröder: I tänkten ondt öfwer mig, men Gud har wändt det till godo (1 Mos. 50: 20). Sådän bedröfwelse och förföljelse gör, att de warda uthålliga; denna uthållighet gör, att de warda bepröfwade, detta åter stärker och befäster deras hopp o. s. w. (Rom. 5). Sådän förföljelse dödar deras kärlek till werlden, förebygger otaliga frestelser till werldsligställighet, gör dem ödmjuka, gudfruktiga, wänder deras sinne mer och mer åt himmelen o. s. w., forteligen medför allehanda godt, som hör till deras fullkomnande.

287. Härtill kommer nu widare agan såsom ett godt och heliosamt medel till de heligas renande. Är koret ett lidande, som af fienderna tillfogas Guds barn derför, att de wilja lyda och bekänna sin Herre och frälsare, så är agan ett lidande, som sändes dem af Gud derför, att de i något asseende äro olydiga och försumliga. Sådant kunna wi se på många ställen i Guds ord. När Israels barn syndade, blefwo de af Gud hemsökta med ris och plågor på mångahanda sätt; när Mose syndade, blef han af Gud agad dermed, att han aldrig fick ingå i Kanaan; när David syndade genom folkräkningen, så näpste Gud honom genom att sända pest o. s. w. Will den troende under bön till Gud

ärligt ransaka sitt lif, så skall han wisseligen i de mångahanda lidanden, som han erfar, kunna se Guds agande hand. Mången lefamlig förlust, som han lider, skall han då lära sig förstå såsom ingenting annat än en näpft, en aga för hans kärlek till werldens gods eller för någon gammal orättfärdighet. I mången sjukdom, som han lider, skall han lära sig se en aga för wårdslöshet i mat och dryck eller för annan synd. Paulus förklarar till och med, att många i den Korintiska församlingen woro sjuka, ja att många dött en förtidig döb till följd deraf, att de owärdigt firat Herrens måltid. Mången motgång i en troendes företag skall då wisa sig wara en aga af Gud för det, att han företagit sig detsamma i egen kraft eller af sjelfwiska bewefelsegrunder. Ja mycket, som nu kallas olycksbändelser, skall wid en sådan ransakning befinnas wara den himmelske Fadrens agande hemsökelse. Och Gud will, att man skall gifwa att på agan, på det man må ödmjuka sig under hans mäktiga hand.

288. Understundom kan wäl Gud begagna äfwen krosset såsom en aga. Fienderna förfölja de troende för deras tro, det är sannt, men Herren låter ofta förföljelsen öfwergå dem dertför, att han ser något annat, som fienderna icke se. Gud är en stor mästare i den konsten. När han t. ex. ser, huru någon af hans barn frestas till högmöd, så släpper han fienderna lös på honom till att förflema hans goda namn och rykte; när han ser, att någon af hans barn är nära att fångas i girighet, så kan han låta fienderna beröfwa honom hans jordiska egodelar o. s. w. Der är således ett kross, hwilket Herren använder såsom ris till att aga de fina med — allt hwar så behöfwes.

289. Om agan säger Paulus i 1 Kor. 11: 32: När wi dömas, så tuktas wi af Herren, på det wi icke stola warda fördömda med werlden. Singe wi wara utan aga, så skulle det gå oss illa; wi skulle då snart somna i någon synd. Det är dertför ett bewis på Guds trofasta faderswård om de fina, att han agar dem. Derom säger apostelen: Den Herren älskar, den agar han, men han giflar hwar och en son, som han upptager. Om I uthården tuktan, så beter sig Gud mot eder såsom mot söner, ty hwilken är den, som hans fader icke tuktar? Men om I ären utan aga, i hwilken alla hafwa blifwit delaktiga, så ären I oäkta och icke söner (Ebr. 12: 6 f.) All aga synes wäl för stunden wara icke till fröjd, utan till sorg, men sedan gifwer han åt dem, som derigenom blifwit öfwade, en fridsfull rättfärdighetens frukt (Ebr. 12: 11). Menfliga fäder tukta sina barn för några få dagar, och

det göra de till barnens eget bästa, på det de måtte wara lydiga och sediga barn; men Gud tuftar sina barn till det, som är i högsta mening nyttigt, nemligen på det att de må få del af hans helighet (v. 10). Märk ändamålet: på det de må få del af hans helighet och uppfära en fridsfull rättfärdighetens frukt. Och hwad bättre kunde wäl tänkas? Skulle wi då icke wara beredda att för sådant ändamål lida hwad som helst? Är icke synden vår största plåga, och är icke helighet det, som wi mest sucka efter?

290. "Ja, säger du, men jag känner dock icke, att jag derigenom warder något heligare; twertom uppstår inom mig under dessa motgångar mycken bitterhet. När det går mig wäl, känner jag mig deremot mycket nöjdare och frommare". Nuwäl, det är en måttlig helighet, att du känner dig nöjd, när allt går efter din önskan. Att känna sig wänlig, när man är beundrad af alla, att känna sig ödmjuk, när man öfwer allt räknas såsom den främste, att känna sig lös från girighet, när man i sina lefamliga företag har god framgång, att känna sig fri från afund, när man har det bättre än andra o. s. w., hwad är det för en konst? Så heliga kunna äfwen hedningar wara. Men huru mycken sanning det ligger i denna känsla, det warder man warse först då, när det börjar gå emot. Att wara wänlig, när du warder tablad af alla — går äfwen det lika lätt? Att wara ödmjuk, när man börjar sätta sig åt sidan och intet afsta sig — går det lika lätt? Att wara i hjertat lös från de jordiska egodelarne, när de börja gå dig ur händerna — går ock det lika lätt? Att wara fri från afund, när man börjar föredraga andra framför sig — går äfwen det lätt? Nej, då får du känna helt annat. Men hwad du då får känna, är icke något, som utifrån kommer in i dig, utan allenast något som redan finnes uti dig och nu drages fram samt måste dragas fram för att utrotas och dödas. Huru bittert det än smakar, är det dock en nåd, att det sker, en nåd som assrer, att du skall få del af Guds helighet. På hwilken wäg skulle det annars ske?

291. "Ja men", säger du igen, "kan det icke wara ett straff, när Gud låter allehanda motgång träffa mig? Han är helig, och jag är en syndare". Swar: att Gud är helig och du syndig, det är ju sannt, och att han derför agar och straffar dig med allehanda "ris och plågor", det är wißt. Men hwad tror du då, att han menar med detta straff? Tror du, att han menar dig wäl eller illa? I Es. 1: 5 säger Herren till Israel: Hwad skall man mer slå eder, eftersom I afwiken desto mer? Der gifwer han ju till känna, att meningen med hans slag war att förhindra dem från att wika af.

Icke att gifwa ondt för ondt, icke att hämnas, icke att bortstöta war hans mening, utan twertom förhindra deras afwikande. Herren bedröfwar icke af hjertat, utan endast hwar så behöfves (1 Petr. 1: 6). Han bedröfwar wäl, men han förbarmar sig igen efter sin stora mildhet (Klag. 3: 32). Den fader, som straffar sitt barn för att göra det ondt — är wäl han en rättfärdig fader och lik Gud? Nej, det förstår du nog, det wore en orättfärdig och onaturlig fader. Men då är ock uppenbart, att det är en willfarelse, när du tänker, att Gud straffar på det sättet.

292. Alltså när nu Gud hem söker dig med något, ehwad det wara må, och från hwad håll det komma må, så förstå det rätt, nemligen såsom en Guds wäg att göra dig belattig af sin helighet. Förstår du det rätt, så skall du ock kunna sticka dig rätt deruti. Men endast på den wägen skall du hafwa det rätta gagnet deraf. Mycket ofta händer det tywärr, att de troende genom att missförstå och icke sticka sig rätt i lidandet förlora des wäsentliga frukt och hafwa nästan bara swedan qwar. Det är en stor förlust, men det är icke Guds fel.

293. Om denna sak säger Luther: "Allt det lidande, som drabbar de troende, är ingenting annat än den slitiga skötsel och rensning, som en trädgårdsmästare använder på sitt winträd och des grenar, på det de skola riktigt wäxa och bära frukt. Han will härmed lära oss att betrakta de fristnas lidanden och trångmål från en helt annan sida, än de wisa sig för de köttsliga sinnena och för werldens ögon, att de nemligen icke drabba dem utan efter Guds rådstut och wilja, och att de icke äro wredestecken och straffdomar, utan härflyta af nåden och faders kärleken och måste tjena oss till det bästa. Härtill fordras den konsten, att man fullt och fast tror, att hwad som pinar och plågar oss, icke skall kallas ett ondt och en olycka, utan war nytta och wårt bästa; så att wi anse det alldeles så, som om wi såge en wingårdsman hacka och fringsfära sitt winträd.

294. "Ty om trädet hade känsla och kunde tala och såge trädgårdsmästaren närma sig, begynnande lossa jorden nere wid roten med en hacka samt fringsfära grenarne med en skära eller trädgårdsknif, så måste det wid åsynen och känslan deraf utbrista: "Ack, hwad gör du med mig? Nu måste jag ju wisna och förgås, såsom du bär dig åt, då du beröfwar mig min jord och sätter denna jern-tand på grenarne, stympar, flämmer och trycker mig på alla sidor samt behandlar mig grusligare än något annat träd eller planta, så att jag måste stå naken och förtorkad i jorden." Men härtill skulle trädgårdsmästaren swara: "Du är en däre, som icke förstår dig härpå,

ty om jag och bortslår en qwist, så är det dock endast ett wattenstott, hwilket stjäl din saft och förtär din lifskraft till skada för grenarne, som skola bära frukt. Dersför bort dermed! Det sker till ditt eget bästa." "Ja, det kan jag icke förstå, säger du, det strider mot min känsla." "Men jag förstår det och gör det, just emedan det skall gagna och styrka dig, att icke de wilba snyltranorna suga saften och kraften från de rätta grenarne, utan du skall kunna bära så mycket bättre och rikligare frukt, gifwande oss ett ljusligt win."

295. "Sammalunda när trädgårdsmästaren lägger gödsel omkring stammen eller winträdet, då är det också en wälgerning emot trädet, ännu mer det äfwen här kunde beklaga sig och utbrista: "Swad skall nu detta tjena till? Är det icke nog, att du hackat och fringskurit mig? Skall jag nu äfwen lida, att du nedsmutsar mina späda, ljusliga, söta och saftfulla grenar så stamligt med den stinkande gödseln, som man dock hwarken vill tåla i stallet eller annorstädes?" Sålunda vill Kristus nu antyda, att de lidanden, som han och hans fristna skola utstå i werlden, icke böra kallas plågor och olyckor utan wälgerningar och handräddningar, hwilka förhjelpa dem till att bära ljusligare och rikligare frukt."

296. "Wi skola dersför försätta oss lefwande in i Kristi tankegång. Han vill säga: det är ju dock i sanning så, och jag kan icke få något annat deraf, än att det går mig såsom winträdet. Mina judar wilja kasta mig bort såsom stam och hacka mig lös wid roten, wilja bespotta och håna mig så skändligt, wilja pina, pissa, korsfästa och döda mig så försmädbligt, att hela werlden skall tro, att jag slutligen måste ödeläggas och gå under. Men när jag sålunda gödes och hackas, förhjelper det mig twertom till att bära desto mer frukt; d. w. s. genom korsets död kommer jag till min herrlighet. — Sålunda skall det gå eder härefter. Ty I måsten på samma sätt låta hacka och tilldana eder, alldestund Fadren, hwilken gjort mig till ett winträd och eder till grenarne, icke kan lida, att winträdet står ogödsadt och ofsturet, då det sålunda skulle wara förwiltadt och saftlöst, samt slutligen alldeles gå under, hwaremot det nu, då det warder väl ansadt, stött, gödsadt, sturet och klippt, stjuter upp med full kraft och bär icke blott många utan äfwen kostliga drufwor."

297. "Här hafwa wi alltså en träffande, tröstlig afbild, den som blott kunde förstå att sålunda uttyda den i nödens och pröfningens stund, och när döden riktigt stöter en fristen för hufwudet, när djefwulen anfaller och plågar, när werlden utställer och hånar honom såsom en djefwulens apostel, så att han då kunde säga: se nu warder jag gödsadt och ansadt såsom grenen på winträdet. Wälan då,

fära hada och fåra, klipp, hada och får du bara duffigt; jag tål det gerna; ty du är Guds hada och fåra, mig till gagn och båtad. — Gud är en mästare, som förstår den konsten att twinga allt, som will skada oss, till att tjena och gagna oss; det, som will beröfwa oss lifwet, måste föra oss till lifwet, det, som will förföra och fördöma oss, måste tjena och styrka vår tro och vårt hopp, på det att bönen må wara desto warmare och få desto rikare bönhörelse". Så långt Luther.

298. När apostelen säger: Genom mycken bedröfwelse måste wi ingå i Guds rike (Apg. 14: 22), så säger han det icke bara därför, att denna werlden är så bestaffad, att hon icke kan annat än förfölja de troende, utan äfwen därför, att de troende ännu äro så bestaffade, att de behöfwa lidande för sin egen uppföstran. Ju mer de göra sig förtrogna med den tanken, desto bättre skall det gå att emottaga allt lidande — äfwen det som kommer genom menniskor — såsom en fall, hwilken rädes dem af Gud, och desto lättare skall det på samma gång wara för dem att mottaga det ej blott med lugn och undergifwenhet utan också med glädje och tacksamhet. När David förstod, att det war hans Gud, som hade befällt Simei att banna honom, då kände han ingen lust att hämnas på honom; när Job förstod, att det war Gud, som tog ifrån honom allt — äfwen det som Sabeerna och Kaldeerna stulo — då kunde han med lugn säga: Herren gaf och Herren tog; wälsignadt ware Herrens namn! (Job 1: 21.)

299. Ja, käre himmelske Fader, begagna hwad sätt och medel du will, gif och tag, efter som du finner det nödigt. Allenast rena oss ju mer och mer och helga oss till din likhet, att wi må bära mycken frukt, alltjemt mer frukt och ändtligen på vår Herres Jesu Kristi dag befinnas fullkomligt rena till ande, själ och kropp. Amen.

Femtonde Betraktelsen.

300. Så förmanar jag nu eder, bröder, wid Guds barmhertighet, att I öfwerlemnem edra kroppar till ett lefwande, heligt, Gud behagligt offer, eder förnuftiga offertjenst. Och rätten eder icke efter denna werlden, utan förwandlen eder genom edert sinnes förnyelse, på det I mågen pröfwa, hwad som är Guds goda och wälschagliga och fullkomliga wilja. (Rom. 12: 1, 2 ff.).

301. När apostelen Paulus i Romarebrefwet öfwergår från framställningen af trosläran till förmaningarne, börjar han med ofwan anförda ord. De innesatta summan af hela den kristna sedeläran, hwilken han sedan i deß ensfildheter utvecklar.

302. Förmaningen är ett mycket viktigt medel till de heligas fullkomnande. Derfor äro också Kristus och hans apostlar flitiga att använda detsamma. Deras exempel böra äfwen wi efterfölja. Det finnes ingen fristen, som icke behöfwer förmanas. Huru helig och from han än må wara, behöfwer han dock brödernas hjälp äfwen i detta stycke. Och genom dem vill Herren tjena honom.

303. Att förmana tillkommer icke blott predikanter, utan alla troende. Herren angifwer i Matth. 18 den rätta ordningen för förmaningen. Om din broder syndar, så gå och straffa honom mellan dig och honom allena — det är det första. Hörer han dig icke, så tag en eller två med dig — det är det andra. Hjelper icke det, så säg det åt församlingen, på det att hon må förmana och tillrättawisa honom — det är det tredje. Hör han icke henne, då skall man hålla honom för en hedning. Det är alltså din pligt, om du är fristen, att tjena dina bröder och systrar med förmaning, hwar så behöfwes. Den offentliga förmaningen i predikan kan aldrig göra den enskilda förmaningen öfwerflödig. Det kan ofta kännas obehagligt att bestraffa eller förmana en broder, men Gud vill det, och din broder behöfwer det. Måtte alla Guds barn wakna upp öfwer sina pligter i detta asseende. Ty det är förfärligt, hwad försummelse de flesta göra sig skyldiga till. Och träffas du af denna dom, så skynda till Jesus äfwen med denna synd och bed honom, att han förlåter dig och hjälper dig. Ty han är en mästare att hjälpa i allt.

304. Men för att kunna förmana med riktig wälsignelse måste man sjelf wara en i Kristus Jesus helgad person. Den som sjelf är werldsligställig, ljum, lättfinnig, slarfwig och försumlig, flärdfull, stolt o. s. w., är icke duglig att förmana andra. Derfor bed Gud, att han gifwer dig ett gudfruktigt, ödmjukt, helgadt sinne, samt gör dig i all din umgängelse mer lik Jesus, på det du också må kunna tjena dina bröder genom förmaning. Och gör det straxt. Kom i håg, att du är en gäldenär åt dina bröder, och att du skall göra räkenstap engång. När Jesus förmanade sina lärjungar, framställde han sig sjelf såsom ett exempel. Och när Paulus förmanade de troende, gjorde han sammaledes. Derfor säger han i 1 Kor. 4: 16: Jag förmanar eder, waren mina efterföljare. Och åter: Waren mina efterföljare, såsom jag är Kristi. (1 Kor. 11: 1). Och åter: Waren mina efterföljare, färe bröder, och gifwen att på dem, hwilka så wandra, som I hafwen of till en föreshyn. (Phil. 3: 17). Och åter: Wi gifwa of sjelfwa åt eder till en föreshyn, på det att I skolen efterfölja of.

(2 Thess. 3: 9). Och åter: I hafwen blifwit våra efterföljare och Herrens. (1 Thess. 1: 6). O broder, du som läser detta, kan du förmana på samma sätt? Kan du säga: "Gör som jag, ty så gjorde Jesus?"

305. Jag förmanar eder, bröder, säger apostelen. Af dessa ord lära wi, hwilka de äro, som man skall förmana, nemligen bröder i Kristus. Att förmana de andligen döda till heligt lif, det är lika dåraktigt som att förmana de lefamligen döda att arbeta. De ogudaktiga skall man bedja, att de måtte wända om och låta sig försonas med Gud. Såsom Petrus säger: Låten eder frälsas. (Apg. 2: 40). Att förmana dem, som äro uppväckte ur sin syndasömn och försträckt för Guds wrede, är icke heller rätt. Dem skall man föremåla Jesus, syndares frälsare, huru han går omkring, gör wäl, hjälper, förlåter synder, huru han utgifwer sitt lif till en återlösning för många o. s. w., på det de må tro på honom och få frid och warda födde på nytt. Att komma till sådana själar med förmaningar, huru de skola lefwa heligt o. s. w., det är icke att befordra, utan att motarbete Andens werk.

306. Men af dessa Pauli ord lära wi ock, att förmaningen bör ske på ett broderligt sätt. Paulus tilltalar de troende såsom bröder. De woro ju alla genom samma tro på samme frälsare födde af samme Fader som Paulus. I jemförelse med detta stora förhållande woro alla mindre skiljaktigheter af underordnad wigt. Att skiljaktigheter woro rådande i uppfattningar och annat, det se wi äfwen af Romarebrefwet, men under alla skiljaktigheter woro de dock barn åt Gud och bröder åt hwarandra. Att wara barn åt Gud beror icke på den eller den meningen, icke på den eller den seden, utan allenast på födelse af Gud, såsom Johannes säger: Alla dem, som annammade Kristus, gaf han makt att blifwa Guds barn, hwilka icke af blod, icke af köttis wilja, icke af någon mans wilja, utan af Gud födde äro. (Joh. 1: 12 f.) Och alla, som woro födde af Gud, betraktade och behandlade Paulus såsom bröder, ehwad de woro fattiga eller rika, unga eller gamla, höga eller låga.

307. När Petrus skref sitt andra bref, skref han till alla dem, "som fått lika dyrbar tro" som han. Han sade icke, att de hade alla lika stark tro eller lika klar tro. Men att de alla fått lika dyrbar tro, det sade han, emedan de alla fått samma tro på samme Jesus. Tänk huru outhärligt stort: den fattigaste backstugusittare, det ströpligaste fattighjon, som tror på Jesus, har lika dyrbar tro som Paulus och Petrus och är deras broder. Du som tycker, att du är den owärdi-

gaste menniska, som går på jorden, du som måste klaga öfwer en swag tro — o när du ändå tror på Jesus, så skämmas icke Paulus och Petrus att kalla dig sin broder. Ja, hwad säga wi: icke ens Jesus skämmas för att kalla dig sin broder.

308. Nu är det ju naturligt, att sådant med munnen bekännes af alla dem, som tro. Men det är icke lika allmänt, att det också utöfwas, så att hwar och en troende, utan afseende på gåfwor eller stånd eller förmögenhet, broderligt behandlar den andre? Jakob talar högst allwarliga ord derom, då han säger: Mina bröder, hafwen utan anseende till personen tron på vår Herre Jesus Kristus i herrligheten. Ty om i eder församling komme en man i lysande klädnad med guldring på fingret, och der komme också en fattig man i oren klädnad, och I sägen på honom, som bure den lysande klädningen, och saden till honom: "Sitt du här wäl", och saden till den fattige: "Stå du der" eller: "Sitt här ned wid min fotapall!", gjorden I icke då en åtskillnad inom eder sjelfwa och woren domare med onda tankar? Hören, mina älskade bröder, har icke Gud utwalt de fattiga i denna werlden till att wara rika i tro och arfwingar till riket, som han lofwat dem, hwilka älska honom? (Jak. 2: 1—5). Huru är det bland oss i detta afseende? Runna wi lyfta våra ögon upp till Gud och säga: "Dig ware pris, att sådant icke mer förefommer?" O bröder och systrar i Kristus Jesus, låtom oss bedja Gud, att broderskapet må warda riktigt stort för våra hjertan! Se, huru bröder och systrar af samma köttsliga familj kunna trots alla olikheter i meningar, i gåfwor, i lefnadsställning, i lynnen o. s. w. älska hwarandra och wara måna om hwarandra! Det första hufvudwilkoret för, att de troende skola kunna wara hwarandra till en riktig wälsignelse, är, att de werkligen betrakta hwarandra såsom bröder i aldra högsta och egentligaste mening.

309. Men isynnerhet när det gäller att förmana fristna, är det, såsom wi sagt, af wigt, att man kommer — icke såsom en tuktomästare eller domare utan såsom en broder till bröder — och att hwarje ord talas och hwarje gerning göres i det djupa medwettande, att det är med en broder eller syster man har att göra. Låt wara, att det är en felaktig och swag broder — det är ändå en broder i Jesus, en person i hwilken Jesus bor, och mot hwilken man icke kan göra eller säga något, ware sig godt eller ondt, utan att Jesus tager det åt sig. Sådant hafwa apostlarna lifligt befinnat, hvarför de också i sina bref så ofta tilltala de fristna med ordet bröder, käre bröder, käre barn o. d. "Innan jag talar med någon om hans själ", sade en andens man, "gör jag mig först

reda inom mig sjelf, om jag älskar honom af ett upprigtigt hjerta". Det war väl gjordt, och aldrig är detta wigtigare, än när det gäller att förmana en broder.

310. Om I hadn tlo tusen tuktomästare i Kristus, säger Paulus till de fristna i Korint, så hafwen I dock icke många fäder. (1 Kor. 4: 15.) O huru lätt går det icke att mästra och tukta, att säga hårda och dömande ord. Men det nedlåtande, faderliga sinnet, det af Jesu Ande fulla hjerta, som förbarmar sig öfwer de elända, det är mycket mer sällsynt än tuktomästaresinnet. Och de händerna sedan, de mjuka händer, som warligen taga uti de fallne, förbinda deras sår och lägga evangelii balsam derpå — huru mångenstädes finner man dem? Och de skuldror, de tålliga skuldror, hwilka på sig gerna bära de swagas bördor och låta all sin sträfwan gå derpå ut, att genom Guds barmhertighet upphjelpa och stärka de swaga — manne man finner dem öfwer allt? Nej, säger du. Men hos dig? Finner man allt detta hos dig? Åh, wåga en pröfning i Guds helighets ljus, och slutar pröfningen till din blygd, så bekänn din synd och bed Gud, att han måtte af sin nåd gifwa dig det rätta andliga sinnet!

311. I Gal. 6: 1 säger Paulus: Bröder, om en menniska råfode falla i någon öfwerträdelse, I som andlige ären, upprätten henne med saktmodighetens ande och se på dig sjelf, att icke äfwen du må blifwa frestad. — Att med ett bittert sinne tillrättawisa en broder, att göra det med häftiga och sårande ord, det duger alldeles icke. Dermed skadar man mer, än man gagnar. Om sitt eget sätt att förmana säger Paulus: I weten, huru wi, lifasom en fader sina barn, förmanade och uppmuntrade hwar och en af eder. (1 Thess. 2: 11). Och åter: Jag tillrättawisar eder såsom mina älskade barn. (1 Kor. 4: 14). Förmaningen är ett sätt att i Herrens Jesu Kristi namn skynda en syndande broder eller syster, som man älskar, till hjelp. Och säg: plägar du förmana? Och när du gör det, gör du det då på detta sätt? Skulle du icke wilja wara Herren behjelpig att äfwen sålunda tjena hans utförade helgon? Han behöfwer dig dertill.

312. Wid Guds barmhertighet, säger apostelen vidare. Såsom wille han säga: Om I sätten något värde på den barmhertighet, som Gud bewisat eder, så tagen mina förmaningar till hjertat. Med dessa ord angifwer apostelen den rätta bewefelsegrunden till alla goda gerningar. Swad Guds kärlek, utgjuten i ditt hjerta, werkar, det är goda gerningar. Swad du annars gör, ware sig drifwen af egenkärlek eller fruktan för straff eller begär

efter belöning, det är icke goda gerningar. Gåfwe du och alla dina egodelar åt de fattiga, så att du af menniskor worde prisad såsom öfwerflödande i goda werk, så wore du dock med alla dina gerningar inför Gud ingenting, derest du icke drifwits af Guds kärlek.

313. Men är nu Guds nåd den enda rätta källan till alla i sanning goda gerningar, då är hon och den utgångspunkt, från hwilken förmaningen bör taga ansats, och den grund på hwilken hon bör stödjä sig. Ty hwilken mäktigare bewelssgrund skulle wäl kunna tänkas för den troende än denna Guds barmhertighet? Att Gud har älskat dig så, att han för din skull utgifwit sin enfödde Son — och sätter du något värde derpå, så offra dig åt honom. Hade han welat handla med dig efter din wärdighet, så hade han wäl lemnat dig i dina synder. Men nu brast hans hjerta af förbarmande, och han skonade icke sin enfödde Son utan utgaf honom för oss alla. Och tänk, hwilken lidandets kall Sonen måste dricka för din skull! Han war den aldra mest föraktade och wanwördade, full med wärk och fränhet. Och nu säger han: till lön för denna min barmhertighet begär jag intet annat, än att du öfwerlemnar dig helt åt mig. Jag will helt och hållet ega dig.

314. Men icke blott det. Du tror nu på Jesus. Genom denna tro är du Guds barn och arfwinge, har syndernas förlåtelse samt är worden en ny och lycklig menniska. Denna nåd följer dig alla dagar. Gud leder dig med sina ögon, bewarar dig från fall, upprättar dig, om du fallit o. s. w. Tänk, hwilken gränslös barmhertighet! Och nu — wid denna barmhertighet är det Paulus beder och förmanar dig att lemna dig helt åt Gud. Gud begär det icke derför, att han behöfwer dina gerningar, utan derför att det är en salighet för dig sjelf, och emedan han will hafwa dig såsom ett werktyg, genom hwilket han widare må göra äfwen andra godt. Skulle du då säga nej? Skulle icke denna Guds barmhertighet fylla ditt hjerta med en öfwerflödande glädje för det, att du får wara hans och får tjena honom?

315. På liknande sätt förmanar Paulus i Rom. 15: 30 sågande: Jag förmanar eder, bröder, wid vår Herre Jesus Kristus och wid Andens kärlek. — Kom ihåg Jesus, se på honom, se huru helt han utgifwit sig för dig! Hvad har du lust att göra för honom? Hans kärlek är ju genom Anden utgjuten i ditt hjerta — eller huru? Om så är, nuwäl wid denna Andens kärlek — lef för Jesus! I 1 Kor. 1: 10 säger han sammalunda: Jag förmanar eder, bröder, wid vår Herres Jesu Kristi namn. Likasom wille han

säga: Så mycket som Jesus och hans dyra namn betyder för edra hjertan, så helt gifwen eder åt honom! Sammalunda i 2 Kor. 10: 1: Jag, Paulus, förmanar eder wid Kristi saktmod och foglighet. Tänk, hwilka bewefelsegrunder han anför! Se på den milde, den foglige, den saktmodige Herren Jesus! Skulle du icke wilja af allt hjerta och af alla krafter och med alla dina gåfwor tjena en sådan herre? Så skall en kristlig förmaning låta. Då kan den gå in och bära frukt.

316. Det händer understundom, att predikanter glömma detta stycke af förmaningen. De se hos de troende än det ena felet än det andra. Detta gör dem ledsna. De fristne skulle ju enligt Guds ord wara så och så bestaffade. Men de äro det icke. De äro icke så uppoffrande, så kärleksfulla o. s. w., som de borde wara. Och nu — hwad är att göra? Förmana och åter förmana. Sammalunda warda deras predikningar ett idfeligt klagande öfwer, huru illa det är, och ett idfeligt trugande om, huru det borde wara. I det ensfilda umgänget blir det sammalunda: "Ack, heter det, huru lifligt war det icke förr, och huru bedröfligt är det icke nu!" Men huru de klaga och huru de truga, så warder det icke bättre. Twertom föra de de troende in i ett sjufligt, lagifft wäsende, hwilket långt ifrån att göra dem kraftiga till det goda twertom förswagar dem. Hwad som ofta händer uti ett hus, nemligen att barnen genom ett ständigt förmanande och kältande warda förslöade, det händer ock icke sällan i Guds hus. Men hwad är felet? Jo, Guds barmhertighet, den lifwande, uppmuntrande kärleken fattas i deras predikan och umgänge. Barnen behöfwa lifwas och uppmuntras genom kärleken solstrålar, om förmaningen skall hafwa tillbörlig werkan. Och sammalunda behöfwa Guds barn alltjemt åter och åter upplifwas och stärkas genom strålarne från Jesu kärlek. De behöfwa åter och återigen höra den gamla historien, om huru Gud så älskat werlden, att han gifwit henne sin Son; huru Jesus är död för alla, huru han är en fri och öppen tillflykt för alla elända syndare, huru hans nåd warar ewinnerligen och hans trohet sträcker sig, så widt som skarne gå. Man må icke tänka: Allt detta weta de förut, nu behöfwa de komma vidare i ett heligt lefwerne. Nej, hwarest detta tal tyftnar, der skola själarne icke genom någon förmaning eller helgelsepredikan kunna föras vidare, utan skola twertom alltjemt gå tillbaka.

317. "Ja men, säger du, de fristna skola wäl icke wara så pjunkiga och ömtåliga, att de icke tåla en allvarsam förmaning". Rätt så. Om förmaningen bara sker i det rätta faderliga sinnet

och på det rätta ömhjertade sättet, så må den gerna wara allwar-sam. Men det är icke nog, att den är allwar-sam. Allwar-sam kan en tuktomästare wara. Gudsordet är, såsom wi nu ofta sagt, att förmaningen är genomandad af Kristi kärlek. En förmaning, som utgår från Kristi kärlek, förer kärlek med sig till den, som man förmanar; och en sådan förmaning riktigt lyfter den troende, den uppväcker hans rena sinne (2 Petr. 3: 1), den fyller honom med lust att göra Guds wilja i allt. En förmaning deremot, som bara är allwar-sam, men icke på alla sidor omgifwen af Guds barmher-tighet, nedtrycker och binder samwetet och blir aldrig någon hjälp för den troende att komma framåt. Och sådant är icke pjunklighet utan beror på det andliga lifwets egen natur och dess behof att fortfarande näras genom samma ord, hwarigenom det först upp-kommit.

318. Af det nu sagda är ock tydligt, att det icke går an att när som helst förmana en Kristen. Det gifwes tider i en Kristens lif, då han liknar en sjuk människa, hwilken man icke får drifwa till att arbeta, utan twertom måste förmana att lemna allt arbete och i stället intaga sängen för att hwila, på det han må warda hel-bregda. När den troende t. ex. befinner sig i andligt mörker, kän-ner sig swag och ängslig, är osäker om sitt barnskap o. s. w., då hjälper man honom icke med att förmana och truga honom att lefwa heligt och fromt. Äfwen om man förmanar honom aldrig än så hjertligt och bewefande, så saknar han dock den dertill erfor-derliga kraften. Han behöfrer först göras helbregda. Han behöf-ver uppmuntras genom talet om den Guds kärlek, som öfvergår all kunskap, om hans oföränderliga nåd och trohet, som dagligen öfverflödar öfwer alla synder. Han behöfwer underwisas om Jesu kärlek och herdetrohet till syndare, om hans blod, som renar från alla synder o. s. w. Endast derigenom skall han få frid i samwe-tet, och endast genom att få frid skall han erhålla kraft till ett he-ligt lif.

319. Se huru en wis läkare går tillwäga med en sjuk. Han förordnar stillhet, hwila, lämplig mat o. s. w. Men när krafterna tilltagit, förordnar han så småningom arbete; och när den sjuke alldeles tillfrisknat, måste han arbeta såsom en annan men-niska. Menar du då icke, att Jesus, som är den rätte läkaren, gör något liknande i andlig måtto? Han skall läka de förtrofsade, förbinda de sargade, stärka de swaga. Förbrådade rör skall han hela; på ryfande wetar skall han warligen blåsa, att de må warda lysande igen o. s. w. Sammalunda gjorde Paulus: För de

swaga är jag worden swag, på det jag må vinna de swaga. (1 Kor. 9: 22). Och i 1 Thess. 5: 14 förmanar han: Uppmuntra de flemmodiga, stödj den de swaga.

320. Derför när du ser någon broder olycklig och ängslig öfwer sig sjelf, låt wara att han lefwat slarfwigt eller fallit i någon synd, så lägg icke sten på börda, utan skynda i stället att med det glada budskapet om Jesus uppmuntra och stödja honom, att han icke må uppslukas af för stor bedröfwelse. (2 Kor. 2: 7). Se huru Herren Jesus på påstmorgonen gjorde med Petrus och sedan på aftonen med dem alla! Der war icke förebräelse för deras synd, utan idel ljuflig hugswalelse och uppmuntran. Men när Petrus sedan war i samwetet upprättad igen, då tog han honom affides och höll examen med honom om kärleken. Åt må du, som till äfwenthrs är mer andlig och stark, wisa din andlighet deri, att du förbarmar dig öfwer de swaga, såsom Jesus gjorde och alltjemt gör!

321. Men när du sjelf till äfwenthrs kommer i mörker, känner dig ängslig i ditt samwete och öwif om Guds nåd, emedan du ser, huru långt du är ifrån att wara, hwad du borde wara, så använd samma sätt emot dig sjelf. Låt då alla förmaningar och allt tal om en helig wandel tills widare fara och se till, huru du riktigt djupt må sätta dig in i Guds fadershjerta och Jesu frälsarehjerta samt studera flitigt det ordet: Swar och en, som tror på Jesus, skall hafwa syndernas förlåtelse genom hans namn. Djefwulen skall wisjerligen anfästa dig och säga: "Ja, ja, men du borde dock wara from och helig, älska Gud och nästan samt taga dig till wara för synden, om du will hafwa Guds nåd". Men låt dig icke förbryllas deraf. Ty nu — nu behöfwer du sådant, som kan gifwa ditt ängsliga hjerta frid, och det kan icke talet om helgelse och goda gerningar, utan endast talet om Guds och Herrens Jesu gerningar, hans trofasta nåd och oändliga barmhertighet.

322. Swarest deremot en fristen är i det tillstånd, att han kan förmanas, der bör han också förmanas. Likasom det å ena sidan kan förekomma ett lagiskt trugande i stället för ett evangeliskt förmanande, så händer å andra sidan, att det understundom utbildar sig en evangeliskhet, hwilken anser all egentlig förmaning såsom något lagiskt och derför söker göra saken bättre och mer evangeliskt genom att säga så här: "Du får älska Gud, du slipper hata nästan, du får wara lyft, from, gudfruktig, du får wara ödmjuk och behöfwer icke wara stolt" o. s. w. Eller också så här: "Det är icke du, som skall göra det; icke du, som skall älska, tjena, hjälpa, wara ödmjuk,

saktmodig o. s. w., utan det är Jesus, som i dig skall göra och wara allt detta, allenast du tillåter honom det". Sa understundom får man höra predikas: "Det är Jesus, som vill wara och göra allt detta i ditt ställe, och Gud skall icke se på, huru wäl du gör det, utan huru wäl Jesus gör det i ditt ställe" o. s. w. Men äfwen i detta stycke är det aldra säkrast att följa Kristi och apostlarnes exempel, och de tala hwarken på det ena eller det andra sättet. De rygga aldrig tillbaka för att tilltala de troende sålunda: Gören det och det, renen eder från all föttets och andens besmittelse, waren ödmjuka, saktmodiga, älsken edra owänner o. s. w.

323. De troende äro inga döda, wiljelösa ting, utan andligen lefwande menniskor, hwilka kunna förmanas; och just emedan apostlarna wipte, att Herren wille i dem werka allt godt, både wilja och gerning, förmanade de dem att göra det goda. Grenens förmåga att bära frukt beror wissertligen på stammen. Utan förening med stammen wore han alldeles död och oförmögen att bära frukt. Det kan således för sannt sägas, att stammen bär frukt i grenen, men alltid på det sätt att han genom sitt lif och sin sakt gör grenen sjelf lefwande och fruktbärande. På liknande sätt förhåller det sig ock med de troendes frukter. Herren bor i dem och werkar i dem det goda, men på det sätt, att han genom sitt lif, sin nåd, sin rättfärdighet, som han meddelar dem, förwandlar och omskapar dem så, att de warda dugliga att göra det goda. De äro lefwande grenar men icke döda werktyg såsom en yxa eller en såg, hwilken går, när timmermannen tager uti den och förer den, men bemellan ligger stilla, utan att hafwa någon wilja alls. De äro icke heller såsom ett tomt och wiljelöst rör, genom hwilket man låter något rinna, icke heller såsom en död maskin, som går, när maskinisten eldar densamma och sätter den i gång, utan de äro fria personer, hwilka kunna lyda eller wara olydiga, och hwilka derför äro ansvarige för samt skola uppbära lön eller straff, estersom de förhålla sig.

324. Likasom i många andra ting, så är ock i denna sak barnkammaren den bästa teologiska högskolan. Det barn, hwilket alltjemt tilltalas, såsom det der till ingenting duger, hwilket ock behandlas derefter — så att det aldrig får sjelf sätta på sig en sko eller bära en tallrik eller uträtta något, utan skall tjenas i allt — det barnet blir också werkligen ommyndigt i all sin lefnad. Deremot hörer det till en god uppföstran att, allt estersom barnet växer till och hinner lära, anlita des krafter och förstånd genom att ställa kraf på detsamma. Och det är för barnet helsosamt att sålunda få

känna sin ansvarighet. Sammalunda är också förhållandet i Guds hus. Allt eftersom Gud gifwer wisdom, kraft, tillväxt, vill han, att de troende skola använda dessa gåfvor, och han vill, att de skola känna sig ansvariga dertill. Så talar han också till dem uti sitt ord.

325. "Ja men, säger du, jag känner mig så utesägligt lycklig, när jag får tänka på, att det icke är jag, som skall vara gudfruktig, ödmjuk, kärleksfull; att det icke är jag, som skall bedja, verka, göra godt, utan att det är Jesus, som är och gör allt detta i mig. Och den salighet, som detta stänker mig, är ett bevis för mig, att det är sanning". Men sådant är icke rätt tänkt. Man har också sett människor, som hafva sagt: "Jag känner mig så utesägligt lycklig, när jag får tänka, att det är icke jag, som skall ångra, waka, bedja, wandra i helgelse, göra godt o. s. w., utan att Jesus gör allt detta i mitt ställe". Det förre är också i själwa verket, om man ser noga derpå, ingenting annat än en ny upplaga af det sednare. Men huru lycklig en sådan människa än känner sig i denna tanke, så är det i alla fall en villfarande tanke. Bröder och systrar, låtom oss vara nyktre! Låtom oss pröfwa och döma allt efter Guds ord, som blifwer i ewighet. Låtom oss taga förmaningens ord till godo samt i kärleken öfwa det inbördes. Och låtom det vara vår fröjd och vår lofsång, icke att Herren vill i vårt ställe vara, hwad han förmanar oss att vara; icke heller att han själf vill uti oss vara det, utan att han vill själf genom sin nåds Ande göra oss sådana, som han i sitt ord förmanar oss att vara. Gud hjelp oss nådeligen att se din sanning och wandra i dess ljus! Amen.

Sextonde Betraktelsen.

326. Jag förmanar eder, bröder, att I utgifwen edra kroppar till ett offer, som är lefwande, heligt, Gud behagligt, eder förnuftiga gudstjenst. Sedan wi uti förra betraktelsen talat om förmaningens bestaffenhet, wilja wi här betrakta dess innehåll.

327. Att I utgifwen edra kroppar till ett offer, säger apostelen. Detta war en för de fristna i Rom mycket talande bild. Alla, både de som hade varit judar, och de som hade varit hedningar, woro af gammalt wana wid offer. Såsom uti judarnes gudstjenst så war också i hedningarnes gudstjenst offret huswubsaken. Wid offrandet lemnades offerdjuret helt och fullkomligt och för all tid åt Gud. Nu

tillämpar Paulus detta på de troende så, att de skola helt och fullkomligt och för all tid öfwerlemna sig åt Gud med allt, som är deras, alla deras gåfwor, krafter, egodelar m. m. Såsom wille han säga: Ansen eder icke widare såsom edra egna; I ären dyrt köpta (1 Kor. 6: 19); ingen af eder lefwer sig sjelf eller bör sig sjelf, utan ehwad I lefwen eller döen, så tillhören I Herren (Rom. 14: 8). Dersöre såsom I förut hafwen för Guds altare till offer plägat framställa oxar, får, dufwor och andra djur, så framställ en nu eder sjelfwa, edra egna kroppar dertill.

328. De gamla offren skulle icke framställas i personernas ställe utan såsom en bild af personerna. När judarne offrade djur i stället för sig sjelfwa, dömdo Gud öfwer deras offer sålunda: Hwad skall jag med edra många offer? Jag är mätt af wädurars brännoffer och af gödda kalfwars fett; och i oxars, lams och bockars blod har jag intet behag. Bringen icke widare fram fåfänglig offergåfwa! Rättwert är mig en styggelse (Es. 1: 11 ff.). Det rätta, Gud behagliga offret skedde då, när den offrande genom sin handling talade till Gud och sade: "Herre, min Gud, på detta sätt will jag öfwerlemna mig åt dig; såsom detta djurs blod utgjutes, så will jag inwiga och gifwa mitt lif åt dig; såsom de bästa delarne af detta djurs kött uppbrännas på ditt altare, så will jag offra min kropps bästa krafter åt dig till att förtäras i din tjänst såsom en dig wälbehaglig luft. Tag du hela min person i besittning för din räknning!"

329. Men att apostelen säger: **edra kroppar**, dermed åsyftar han hela det lefamliga lifwet och allt, hwad dertill hör. Det är den andliga, himmelska personen, som offrar; och hwad han offrar, är icke den eller den ensilda saken utan **hela sitt lefamliga lif**. Apostelen har förut i samma bref talat derom, då han sagt: Såsom I förut hafwen framställt edra lemmar såsom trålar åt orenligheten och laglösheten till laglöshet, så framställ en nu edra lemmar såsom trålar åt rättfärdigheten till helgelse (Rom. 6: 19). Framställ icke edra lemmar åt synden såsom orättfärdighetens wapen utan framställ en eder sjelfwa åt Gud såsom lefwande från de döda och edra lemmar åt Gud såsom rättfärdighetens wapen (v. 13). Apostelen betraktar de troende, såsom de der förut stått i tjänst hos synden. På den tiden rådde hon såsom husbonde öfwer deras lefamen och des lemmar. Då stod deras tunga synden till tjänst till att tala sådant, som war orättfärdigt; då stodo deras fötter synden till tjänst att springa orättfärdighetens ärenden o. s. w. Ja, när de troende tänka tillbaka på sitt gamla lif i synden, hwilken för-

sträcklig tasla företer det icke! Deras lif på den tiden kan kortast betecknas sålunda: De hafwa gifwit sina kroppar till offer åt orenlighet, otugten, hatet, afunden, ondskan, egenfärligheten, sjelfwissheten, girigheten o. s. w. Hos de ena har det skett på gröfre sätt, hos de andra på finare sätt, men hos alla har det skett. Den ene har gifwit sina lemmar företrädeswis till utöfwande af en synd, den andre till utöfwande af en annan, alldeles såsom husbonden föresätter den ene tjenaren en sybla den andre en annan. Men alla hafwa de stått i samma tjenst. De finare tjenarena hafwa kanske föraktat de gröfre och deras sybla, såsom en fin kammarherre hos en konung kan förakta en stallbräng, så att han knappt vill tala med honom. Men de hafwa ändå varit i samma tjenst, och det är hufwudsaken.

330. Men nu, vill apostelen säga, nu ären I löste ur den der tjensten och hafwen fått tjenst hos en annan husbonde nemligen Gud, och han behöfwer eder kropp och alla edra krafter för utöfwande af rättfärdighet. Framställ en dem derföre nu åt honom! Sägen till honom: "Herre, tag mitt förstånd och rena det med din ande, att jag må i alla mina tankar, föresatser, planer o. s. w. afse endast din ära och menniskors wäl, endast det som är heligt, rättfärdigt och godt. Tag mina kunskaper och använd dem i din tjenst till ditt förherrligande och min nästas wälfärd. Tag mina händer i din tjenst, att jag i allt mitt werk, i min kallelse och utom min kallelse må göra det, som är rättfärdigt. Tag mina fötter, att jag gerna må gå dina ärenden, att jag gerna må gå dit, der jag kan tjena och hjälpa min nästa. Tag mina ögon och mina öron, att jag icke må se eller höra efter sådant, som är orent och kan fresta till synd, utan att jag må se och höra efter det, som är heligt och helgande, det som jag kan använda till ditt förherrligande och min nästas tjenst. Tag min tunga, att jag icke må ljuga, förtala eller sära min nästa, att jag icke må tala lättfärdigt, utan att jag må tala det, som är rätt och sant och godt, att jag må bekänna och upphöja ditt namn, att jag må genom mitt tal befordra min nästas wälfärd och lycka" o. s. w.

331. Si när du sålunda öfwerlåter din kropp med alla dess lemmar åt Gud, då offrar du dem åt honom. Gör det hwarje dag. Och när du det gjort, så kom ihåg, att dina lemmar för den dagen äro bortgifna. Kommer derföre frestaren i en eller annan stegnad för att låna någon din lem, så swara honom: "Mina lemmar äro redan upptagna". Vill han t. ex. fresta dig att tala något orättfärdigt, så swara: "Min tunga är för idag offrad åt min Gud". Detta

offrande kan wißserligen komma att kosta dig mycken strid, mycken försakelse af dig sjelf; det kan komma att "gälla lif, gods, ära, wänner och allt, hwad werlden har, såsom det gällde för Kristus på det heliga korset" (L.). Men tänk hwilken ära det ändock är att få betrakta sin kropp och alla sina lemmar såsom Guds och Kr tillhörighet, och tänk hwilken lön det till sist skall medföra! Om Herren komme till dig en dag i synlig måtto och lånade af dig din penna, din stol, ditt bord, din hya eller något annat, som tillhörde dig, o hwilken heder skulle det icke vara för dig! Du skulle wäl knappt kunna använda den pennan eller den hyan eller den stolen mer. Så rädd skulle du vara derom. Men till hwar och en, som komme i ditt hus, skulle du säga: "Kan du tänka: med denna penna har min Herre Jesus skrifwit, på denna stol, wid detta bord har han suttit" o. s. w. Ja, du skulle få mycket swårt att icke förhåfwa dig deröfwer, att Kristus sjelf welat begagna något, som du egde. Kanste behöfde du en gansta bitter påle i ditt kött för att icke förhåfwa dig.

332. Men se nu: den der oändliga äran kan du få alla dagar. Han behöfwer alla dagar låna din kropp och alla dina lemmar. Han will likasom tala med din tunga, han will tjena med dina händer, c. s. w. Men du har kanste aldrig sagt till någon din wän: "Kan du tro det: Gud sjelf har lånat min tunga, mina händer, mina fötter i dag; det är riktigt sannt; må han gifwa mig sin helige Ande, att jag icke förhåfwer mig deröfwer." Lemmarne äro såsom werktyg i sig sjelfwa wiljelösa, hwilka af personen kunna lemnas antingen i syndens eller Guds tjenst. Si, om du betraktade saken på detta sätt, skulle du säkert börja anse dina lemmar så heliga, att du aldrig skulle nännas röra dem sjelf eller låta någon annan röra dem utom Gud allena och hans Son Jesus Kristus och hans Ande. Kom ihåg: hwad man gifwit bort, det har man sedan icke rätt att bruka för sig sjelf; och hwad man offrar åt Gud, det är för all tid gifwet åt honom.

333. "Ja, säger du, detta har jag så många gånger hört, och det har gjort mitt hjerta så ousägligt godt, och jag har lemnat mig åt Herren, men så har jag glömt det igen, så att jag syndat och förgått mig; och nu wet jag icke, huru jag skall bära mig åt." Swar: Börja på nytt igen! "Ja, säger du, det har jag gjort hundra gånger." Nuwäl, gör det då för hundraförsta gången nu. Att du swikit och tagit igen dina lemmar och lånat dem åt någon synd, sedan du engång gifwit dem åt Herren, det är illa; det bör du erkänna såsom en synd. Men gå ändock fram en gång till och

säg: "Herre Gud, min himmelske Fader, tag ännu en gång min kropp och mina lemmar i din tjänst; jag har varit trolös och gjort illa och wore väl värd, att du icke mer wille hafwa mig. Men af nåd — för din barmhertighets skull tag här igen mina lemmar i din tjänst för att dermed förherrliga ditt namn, om de ännu kunna brukas dertill!" Och war wiß, Herren skall icke wisa dig tillbaka.

334. Till ett offer, som är lefwande, säger Paulus vidare. Det gamla testamentets offer dödade eller woro redan döda ting. Det offer, som Paulus här omtalar, är lefwande. Wisserligen föregås det af en död, nemligen döden från synden, men på denna död följer en uppståndelse, efter hwilken det egentliga offerandet begynner. Derom säger också Paulus i Rom. 6: 13: Lemnen eder sjelfwa åt Gud såsom lefwande från de döda och edra lemmar åt Gud till rättfärdighetens wapen. Man prisar dem saliga, hwilka genom martyrdöden offerat sina lif åt Jesus, men mycket större salighet är det att få lemna sin lefwande kropp till ett offer åt Gud. Luther har fattat detta ordet "lefwande" i andlig betydelse. "Det handlar, säger han, om ett lif för Gud och icke för werlden. — Det lefwande offret består i köttets och lustarnes dödande. Om I döden köttets gerningar med Anden, stolen I lefwa." Men det är ingenting i apostelens uttryck, som antyder en sådan mening. Iwertom. Hwad som för apostelen war angeläget att framhålla, det war icke motsatsen mellan ett lefamligt dödande och ett andligt dödande utan motsatsen mellan ett dödt offer och ett lefwande offer. Hjertat i offerhandlingen war icke sjelfwa dödandet utan öfwerlemnandet åt Gud, och medan judarne i sin utwertes gudstjänst åt Gud öfwerlemnade ett dödt offer, så öfwerlemnar det andliga Israel nu åt Gud genom sin offerhandling ett lefwande offer, neml. sin egen kropp med alla dess lefwande och werksamma lemmar.

335. En bild utaf detta offerande kunna wi se uti Kristi lif. Hos honom funnos inga lustar att döda, och dock war hela hans jordelif en fortjatt och oafbruten offerhandling. Hela hans kropp, alla hans lemmar offerades dagligen åt Gud. Allt, hwad han talade, tjenade till Guds förherrligande; allt, hwad han gjorde, war Guds werk. Han öppnade aldrig sin mun, han rörde aldrig sin hand eller sin fot, utan att det war för Guds tjänst. Äfwen när han botade de sjuka, uppväcke de döda, spisade de hungriga, och det såg ut, som lefde han för menniskor, war det dock egentligen för Gud han lefde. Det war Gud, som i allt använde de lemmar och krafter, som han hade gifwit honom, till att tjena, hjälpa och frälsa menniskor. Men

när det sedan påfordrades, gaf han ock sitt lif i döden. Afwen deri låg en offerhandling — ja den högsta offerhandling — men om än detta icke hade stett, skulle man likväl om hela hans lif med full sanning säga: Han offrade sig i allting åt Gud, sin himmelske Fader. Och det är mönstret för oss. En kristens offer förutsätter sålunda de syndiga lustarnes dödande; det kan ock hafwa till följd, att han måste utgifwa sitt lif i martyrdöden, men sjelfwa offerhandlingen består icke uti detta utan deruti, att han lefwande öfwerlemnar sig åt Gud, på det att Gud må få begagna och föra honom, alldeles såsom han vill, efter det ordet: Lefwa wi, så lefwa Herranom; dö wi, så dö wi Herranom; ehwad wi lefwa eller dö, så tillhöra wi Herren (Rom. 14: 8).

336. Till ett offer, som är heligt, säger apostelen vidare. De gammaltestamentliga offren woro heliga i den meningen, att de woro åt Gud afstilda, men till sin bestaffenhet kunde de icke wara heliga. Den offrade bocken förblef, sådan den war, och kunde aldrig genom någon offerhandling warda till sin bestaffenhet helig. Men i den meningen war han helig, att han war afstild till offer åt Gud. De troende åter äro heliga icke blott i denna mening, utan ock i anseende till sin bestaffenhet. Gud har rengjort deras hjertan genom tron (Apg. 15: 9), de äro afwagna, helgade, rättfärdigade genom Herrens Jesu namn och genom vår Guds Ande (1 Kor. 6: 11). De äro nya skapelser (2 Kor. 5: 17), "platt andra menniskor i hjerta håg och sinne och hela sin warelse" (L.). Och när de derför öfwerlemnar åt Gud sina kroppar med alla beslemmar, så är detta ett heligt offer, ehwad det än må yttra sig uti.

337. Det råder i våra hjertan alltför ofta förvirrade föreställningar om, hwad som är heligt. Således t. ex. anse wi det nog för heliga gerningar att predika, bedja, gå i kyrkan, döpa, annamma Herrens nattward o. d. Ingen konst är det heller att förstå, att t. ex. den, som lemnar allt för att gå ut i hednawerlden och predika evangelium, att lefwa och dö för hedningarnes frälsning, gör ett heligt offer åt Gud. Men hwem tänker väl derpå, att det är ett lika heligt offer, att någon uti sitt dagliga lif, i sitt hem, sitt yrke offerar Gud sin kropp, så att han flöter sin kallelse med trohet och i gudsfruktan, wore det ock den ringaste tjenaresyfla, såsom att sopa, tvätta, sy, lappa, eller hwad det wara må? Om du t. ex. kommer in i en verkstad och der ser en flara gudfruktiga arbetare med trohet för Herrens skull arbeta uti sin kallelse, eller om du kommer in i en barnkammare och der ser, huru en moder eller en tjenstegwinna wårdar en flara barn i gudsfruktan

och tålmod, sjungande för dem, lefande med dem, tröstande dem, som fallit och stött sig, tillrättawisande dem, som felat, tvättande dem, som äro smutsiga; tänker du väl på, att det är heliga offer, som dessa enfalldiga menniskor i sina simpla, hwardagliga gerningar hembära åt Gud?

338. "Ja men, säger du, är icke detta att neddraga det heliga i stoftet?" Swar: Ingalunda. Det är twertom att upphöja det hwardagliga till det heliga. Det är icke saken eller gerningen i och för sig, som genom någon sin upphöjdhet är helig, utan gerningen är helig genom personen, som gör den, samt derigenom att personen gör densamma i Guds tjenst. Det berättas, att Melancton engång erhöll besök af en man, som mycket hört talas om hans helighet. Den fremmande gjorde sig de aldra största förhoppningar att nu få se något alldeles utomordentligt. Men när han kom fram, träffade han Melancton sittande i barnkammaren, der han waggade ett litet barn till sömns, medan han läste i en grammatika. Den fremmande wardt högst förbluffad att finna en så helig och widtberöftad man stadd i en så simpel gerning. Men när han i ord framställde sin förwåning, fick han höra en predikan om helighet, som han aldrig förr hade hört. Att fasta, att bedja, att läsa, att gå i kloster, att se surmulen ut o. s. w., det förstod han, kunde wara något heligt, men att sitta i barnkammaren och waggas barn — huru kunde det passa en helig man?

339. I de gamla berättelserna om eremiternas *) lif omtalas följande lärrika historia: Då engång Makarius, en helig eremit, bad, råfode han i hänrykning, och en stämma från himmelen ljöd i hans innersta: "I den stora staden Alexandria lefwa twenne fromma själar, som hafwa i fristlig fullkomlighet kommit mycket längre än du". — Makarius gjorde sig strax redo, tog sin staf, wandrade från öfnen till den långt aflägsna staden och kom till det honom anwisdade huset. I detta hus bodde twenne familjer. De twenne husmödrarne helsade wänligt den ärewördige gubben och mottogo honom med glädje. Makarius omtalade för dem, hwilken uppenbarelse han haft, och hwilken lång resa han med anledning deraf företagit. "Och nu", tillade han, "sägen mig, på hwad sätt I tjener Gud, och om hwilka serfildade goda werk I besliten eder!" De båda husmödrarne bleswo högst förwånade. "Wi weta icke af några serfildade dygdewerk, swarade de: wi hafwa aldrig företagit sådana stränga öfningar, som man berättar om eder, heliga eremiter

*) Eremiter kallades sådana, som drogo sig ut i öknarne för att i ensamheten tjena Gud med fasta och böner och fromma betraktelser.

i öfnen. Wi lefwa i ättenskap, våra män äro bröder och arbeta i staden mot dagspenning för att skaffa bröd i huset; wi qwinnor deremot ombesörja de dagliga hushållsgörörmålen". — Efter många förstningar erfor Makarius, att de redan hade bott femton år i detta hus, willigt fullgjort sina sysselsättningar med tacksamhet till Gud och sött att uppfostra sina barn i gudsfruktan: att de i tron på Jesus Kristus dagligen bemödade sig att fullgöra det, som de kände af hans lära, och efterfölja hans exempel, samt att de ständigt bådö, att Guds helige Ande måtte förlåna dem kraft dertill. Widare erfor han, att de under dessa femton år aldrig twistat med hwarandra, aldrig gifwit hwarandra ett owänligt ord, utan att alla hade beständigt lefwat i frid och endragt. Derjemte hade de med hwarandra gjort ett förbund och lefwat Gud att aldrig tala om fåfänga och onyttiga ting och ännu mindre att tala ondt om medmenniskor. — "Nu, ropade Makarius, erkänner jag i sanning, att man kan midt ibland menniskor tjena Gud lika godt, ja bättre än i cellen. Gud, som gifwer alla lif, ande och allt, ser blott till hjertat. Den som alltid fruktar honom och gör rätt, han är honom behaglig."

340. Men du kan till äfwentyrss äfwen utom din egentliga kallelse bringa Herren många heliga offer. Du kan med din mun tala något wäckelsens ord till personer, som sofwa i sina synder, du kan för Herrens skull besöka någon sjuk, du kan möjligen deltaga i söndagsskolan eller någon annan andlig werksamhet o. s. w. Nuwäl, offra dig då åt Herren äfwen i detta. Skall det ock kosta dig någon försakelse af egen beqwämlighet, så drag dig likwäl icke undan. Illa, mycket illa är det att försumma den ringa, dagliga kallelse, hwari man blifwit af Gud satt, för att gå ut och göra något, som synes heligare, och många Guds barn göra sig i detta afseende skyldiga till mycken synd. Men illa är det ock, när man äfwen utom sin närmaste kallelse kan bringa Herren något heligt offer och icke gör det. Ack, må Herren gifwa oss alla, som tro på honom, det rätta offerfinnet!

341. Till ett offer, som är Gud behagligt, tillägger apostelen ytterligare. Emedan Gud är helig, så har han behag i allt, som är heligt. Och heligt är det, att du framställer din kropp åt honom till ett offer.

342. När apostelen omtalar, att detta offer är Gud behagligt, så är det meningen, att wi werkligen skola tro det. Det händes ofta, att fristna äro rädda för att werkligen tro, att något, som de göra, behagar Gud. Att deras synder misshaga Gud, det

förstå och tro de, men att tro, att deras goda werf skulle behaga Gud, det synes dem såsom förmåtenhet och andligt högmöd. Detta är dock en stadlig willfarelse. Om ett barn i ett hem aldrig skulle tro, att dess bemödanden behagade föräldrarne, så skulle det blifwa alldeles förderfwadt. Alltså om en tjenare i ett hus aldrig skulle kunna tro, att hans tjenst behagade husbonden, så skulle det förbittra hela hans lif samt göra hans tjenst tung och odräglig. Och huru skall lifwet för ett Guds barn kunna wara annat än tungt och lagiskt, derest han skall gå och tro, att allt, hwad han gör, misshagar Gud?

343. "Ja men, säger du, huru skall jag kunna tro annat, när jag märker, att synd insmuger sig uti allt, hwad jag företager?" Swar: att synd insmuger sig deruti, det är en sak för sig. Men derigenom warder icke gerningen sjelf en synd. Se här några exempel! Om jag samlar de mina omkring Guds ord hwarje dag, så lärer det icke aflöpa, utan att synd blandar sig med deruti. Men om jag för den skull wille säga, att sjelfwa den gerningen wore synd och Gud misshaglig, så skulle jag nödgas afstå från att widare göra den. Ty med det, som är synd, måste man upphöra. Sammalunda: om jag i kärlek till Herren tager mig an ett fattigt barn, uppfosstrar det och hjälper det fram, så lärer det icke heller aflöpa, utan att synd blandar sig med deri. Men skall jag därför säga, att hela min gerning är synd och misshagar Gud? Bort det! Annars måste jag afstå derifrån. Men nej. Midt under all ströplighet bör och får jag wara wif, att min gerning behagar min Gud hjertligt, och jag får glädjas i den wifheten. Jag behöfwer icke och bör icke tro, att den glädje, som jag derwid erfar, är en syndig glädje. Nej, Gud har för sed att fröjda sina barns hjertan, när de enfaldigt och gudfruktigt lyda honom. Såsom han gifwer sitt misshag, så gifwer han också sitt wälbehag tillkänna.

344. Alltså hwarhelst du i enfaldig kärlek warder i tillfälle att göra något godt, något som tjénar till hans förherrligande eller till din nästas gagn, så tro, att det behagar din Gud. När en tjenare ser, att hans trohet och tjenst behagar husbonden, erfar han deraf icke blott glädje utan också förökad kärlek till husbonden samt fördubblad lust att tjena honom. Sammaledes skall det också icke blott glädja utan också till förökad kärlek lifwa och till förökad kraft stärka ditt hjerta, att du tror, att dina goda gerningar behaga Gud. "Det är ganska säkert, att samme kristen, som i gränelse öfwer sin kallsinlighet på morgonen bethgat, att han ingen kärlek har till Kristus, skulle, om han sedan på dagen finge ett syn-

ligt besöt af Herren, icke stona det dyraste han egde, ifall Herren begärde det af honom; nej han skulle med outhärlig lust framtaga och stänka sin frälsare allt, hwad han egde, äfwen om det blefwe fråga om lifwet" (R.).

345. Låt oss här anföra några exempel ur lifwet: När t. ex. du, som är tjenare, för Guds skull stöter din tjenst troget och gör din ringa syssla, så låt det wara klart för ditt hjerta, att din himmelske fader ser ned derpå med wälbehag. Mången gång, när du är nära att tröttna, skall det göra din tjenst lätt och ditt hjerta lyckligt, att du tänker derpå, att din gerning behagar din färe Gud. När du, som är husbonde, wisar dig såsom en fader mån om dina tjenare och gör, hwad du kan, för att uppmuntra och fröjda deras hjertan samt winna deras tillgifwenhet och förtroende, så war wiß i ditt hjerta, att detta behagar din Gud och Jesus. När du, som är handtwerkare, gör ditt arbete med omsorg och redbarhet, såsom gjorde du det åt Gud, så låt icke djefwulen taga ifrån dig den berömmelsen, att ditt werk behagar Herren. Sammalunda när du, som är arbetsgifware, gifwer dina arbetare deras wälförtjenta lön och gör, hwad du kan, för att göra deras lif lätt; när du, som är köpman, handlar redbart i allt, såsom handlade du med Gud o. s. w., då får du wara wiß, att din Gud med wälbehag stådar ned på din gerning. Och om du i denna wißhet känner dig glad och lycklig, så är det dig wäl unnadt. Ja Gud will, att du skall wara glad deröfwer, att han har sitt stora behag i din ringa gerning. Om du lefwat slarfwigt en dag, så will han, att du skall göra det klart för dig, att ditt lif den dagen misshagat honom, och sammalunda: om du wandrat genom tron i hans bud en dag, så will han, att du skall hafwa klart för dig, att ditt lif behagat honom den dagen.

346. När Herren Jesus kommer igen för att hålla dom, skall han säga till de troende: Jag war hungrig och I gäfwen mig äta, jag war törstig och I gäfwen mig dricka, jag war naken och I klädden mig, jag war sjuk och i hättelse och I besökten mig o. s. w. Af detta är ju klart, att dessa gerningar hafwa behagat honom. Det har icke warit några lysande gerningar, men när de stett i kärlek till honom, så hafwa de fröjdat hans hjerta, och han har upptecknat dem i sin bok. Han ser icke efter stenet eller skalet utan efter kärnan. O min wän, kan du tro det: hwarje gång du för Herren Jesu skull räcker en törstig en bägare watten, eller säger ett wänligt ord till den lidande för att uppmuntra honom, eller besöker med fridens ord en sjuk, en enkla, en eländig; hwarje gång du i Jesu namn kläder ett naken barn, hwarje gång du i samma

namn spisar en hungrig; hwarje gång du för hans stull wisar dig ödmjuk, saktmodig, estergifswande, kärleksfull, der man kränker och förörättar dig; korteligen hwarje gång du af kärlek till Jesus gör eller säger något, som kan på ett eller annat sätt wara din nästa till gagn — så sker en stor anteckning i himmelen: Detta har han gjort, och det har behagat Gud wäl. O min wän, samla dig många sådana anteckningar i Guds bok, ty när domen kommer, skola böckerna upplåtas (Uppb. 20: 12).

347. **Eder förnuftiga gudstjenst**, tillägger apostelen ytterligare. Att sålunda framställa sin kropp till ett lefwande och heligt och Gud behagligt offer, det är en förnuftig gudstjenst. Hedningarnes offerande och allt, hwad dertill hör, är en oförnuftig gudstjenst. Det de offra, det offra de åt de onda andarna (1 Kor. 10: 20). När man läser eller hör om allt det själsplågeri, alla de wassfärder, ja alla de laster (såsom dryckenskap och otukt), hwilka höra till deras gudstjenst, så måste man säga: Det är oförnuftigt. Från den synpunkten talade också apostelen till folket i Athen, då han wisade, huru oförnuftigt det war att tro, att Gud, som skapat allting, war lit silfwer och guld och menniskors konstwerk (Apg. 17: 29). Om denna sak talar profeten Esaias sålunda: Afgudamakaren fäller åt sig cedrar och tager jernet och wäljer de hårdaste af skogens träd. Den ena hälften bränner han upp i eld, och wid den andra hälften kokar han kött och steker stek och äter sig mätt och wärmer sig och säger: Nu har jag både wärme och ljus. Och återstoden gör han till en gud, till ett beläte åt sig, för hwilket han faller ned på knä, och till hwilket han beder och säger: Fräls mig, ty du är min Gud! De hafwa icke wett och icke förstånd, ty en hinna ligger öfwer deras ögon, så att de intet se, och öfwer deras hjertan, så att de intet förstå (Es. 44: 14—18).

348. Men äfwen judarnes gudstjenst war oförnuftig. Den war wisserligen med alla sina offer inrättad af Gud, men när judarne låto själfwa wäsendet i densamma fara samt stannade wid de utwertes gerningarne, så wardt alltsammans oförnuftigt. Gud hade t. ex. inrättat offren. I dem wille han gifwa Israel en ständig påminnelse om synderna (Ebr. 10: 3). Men icke blott det. Genom dem wille han också ständigt påminna dem om den kommande frälsaren, samt wisa dem huru de såsom ett heligt folk skulle hängifwa sig helt åt honom. Och hade Israel offrat i detta sinne, då hade det varit en förnuftig gudstjenst. Men nu förgåto de själfwa wäsendet i offren, fullgjorde handtwerksmessigt de utwertes gerningarne för att derigenom upprätta sin egen rättfärdighet inför Gud, och då blef deras offerande endast ett oförnuft-

tigt och wämjeligt slagtande, öfwer hwilket Gud många gånger genom profeterna uttalade sitt misshag. (Se t. ex. Es. 1: 11—14).

349. Sammalunda hade Gud gifwit sitt folk tillåtelse att åkalla honom i all nöd. Ett sådant åkallande war ju något förnuftigt, ty att icke åkalla Gud är oförnuft. Men se, nu tänkte judarne: det är en god gerning att bedja, det skola wi därför göra så och så många gånger om dagen, de och de timmarne, med de och de åtbörderna o. s. w. Alltså gjorde de af bönen ett medel att upprätta sin egen rättfärdighet. Och på det sättet wardt äfwen denna gudaktighetsgerning en oförnuftig gudstjenst. På samma sätt gick det bland judarne med alla andra stycken, hwilka hörde till den af Gud anordnade gudstjensten: istället för att wara uttrycket för ett troende hjertas hängifwenhet åt Gud och hans tjenst, wardt det ett oförnuftigt gerningswäsende, hwarmed ett i hjertat oomskuret folk wille ställa sig sjelft rättfärdigt inför Gud.

350. Sæ bättre förhåller det sig hos oss med den döda hopens gudstjenstfirande. När Gud gifwit sitt ord, på det man genom detsamma skall lära känna honom, hans Son, hans nåd, hans frälsningsråd o. s. w., samt derigenom dragas till honom, för att prisas och tjena honom, så göra menniskorna af ordets hörande en gudstjenstgerning, hwars yttre fullgörande skall behaga Gud utan afseende på, om det uti dem skaffar någon frukt eller icke. Samma förhållande eger rum med alla andra gudstjenstgerningar såsom dop, bön, nattward o. s. w. Tänk t. ex. när en skara menniskor, som intet fråga efter Herren, samlas till hans nattward. Denna måltid har Herren Jesus gifwit åt sina lärjungar, på det att de genom densamma måtte allt innerligare införlifwas med honom och med hwarandra. Och nu komma här de ogudaktiga. Deras hjertan äro alldeles fremmande för honom. Men det är en gudstjenstgerning, som de en eller två gånger om året skola göra bort. De sjunga, de läsa böner, de äta, de dricka och gå sedan tillbaka till sina förra synder. Det är ohyggligt att ståda. Det är ett förtrampande af Herrens måltid, det är en ofristlig gudstjenst. Men på samma gång är det en oförnuftig gudstjenst. Ingenting kan wara oförnuftigare än skrymteri.

351. I motsats deremot framställer apostelen det såsom en förnuftig gudstjenst för en Kristen att lemna sin kropp åt Gud till ett offer. Hwar och en, som har ett oförwilladt förnuft, måste också deruti instämma. Såsom det är förnuftigt, att ett barn willigt och gerna lyder sina föräldrar, att en tjenare med lust och glädje utför sin husbondes wilja o. s. w., så är det i aldra högsta mening för-

nufstigt, att en på Jesus troende menniska offrar sig helt åt Gud för att i allting göra hans vilja. Deremot finnes ingenting oförnuftigare än att lefwa i synd, såsom hela werlden gör.

352. Att läsa eller höra Guds ord, att bedja, att bruka Herrens måltid o. s. w., det är ännu icke den rätta nytestamentliga gudstjensten, utan allt detta är medel för åstadkommande af den rätta gudstjensten. Genom ordet, bönen, nattwarden tjénar Herren dig, på det att du derigenom, andligen stärkt, må börja tjena honom d. ä. lofwa och upphöja hans namn med din mun samt för öfrigt ställa hela din kropp med alla dess krafter till hans förfogande, på det att han må använda dem såsom rättfärdighetens wapen. Men att sätta det förre i stället för det senare, det warder en oförnuftig gudstjenst, såsom wi ofwan sagt.

353. Sådant afbildar Herren uti liknelsen om wingården i Matth. 21: 33 följ. En husbonde planterade en wingård, omgärdade den, byggde ett torn och grof en press derinne samt utlegde den åt wingårdsmän. Husbonden war Gud, wingården war det gamla Israel, wingårdsmännen woro Israels prester och lärare. Efter en tid sände husbonden en tjenare för att höra efter frukt. Dermed afbildade Herren, huru Gud sände profeter för att fråga efter, hwad frukt i folket det hade skaffat, att han gifwit dem allt detta goda. Men nu blef det uppståndelse. Frukt — hwad war det för något? Hwad war det nu för nymodiga predikanter, som hade uppträdt? Fullgjorde man icke punktligt alla anbefallda gudstjenstgerningar o. s. w.? Och slutet wardt, att man slog ihjäl profeterna. Tänk, huru ofta detta upprepas midt i fristenheten, der man dock beklagar judarnes blindhet och otro. "Läsa och höra wi icke Guds ord, gå wi icke till nattwarden, läsa wi icke våra böner o. s. w.? Skall då detta icke wara godt och rätt och en sann gudstjenst?" frågar man. Och så förbittras man och gör, hwad ondt man kan, åt dem, som å Guds wägnar fråga efter frukt.

354. Att apostelen begagnar ordet "förnuftig", det gifwer oss äfwen en god lärdom. Apostelen är icke rädd för förnuftet*). Twertom är allt sannt andligt godt förnuftigt, och Kristi evangelium har i sjelfwa werket ingenting att förlora på att låta sig skådas och granskas af det menliga förnuftet. Twertom kallar apostelen Petrus evangelium för den förnuftiga mjölk, hwaraf man väger till frälsning (1 Petr. 2: 2). Att menniskan erkänner sin synd och beder om nåd, såsom evangelium bjuder, hwad oförnuftigt kan väl ligga deri?

*) En sådan rädsla är det deremot som gjort, att man utan allt skäl stundom öfversatt apostelens ord på detta ställe med: andlig gudstjenst.

Att Gud älskar werlden och will frälsa werlden och har sändt sin enfödde Son till att wara werldens frälsare, må icke ett oförwilladt förnuft jubla af fröjd wid en sådan underrättelse? Att en människa icke kan warda frälst på annan wäg än den, att hon renas från synd, det är alldeles öfwerens med allt sundt förnuft. Att en människa i tron helt hängifwer sig åt Gud, till att tjena honom med alla sin kropps och sin själs krafter, det är, såsom wi redan sett, den enda förnuftiga gudstjenst, som kan tänkas. När man derfor säger, att evangelium strider mot förnuftet, så wet man icke, hwad man säger.

355. Men att människor, som lefwa i synd, sätta sin syndiga wilja och sitt af denna wilja beherrskade förstånd upp emot evangelium, det är en annan sak. Och att de säga, att detta är det mensfliga förnuftet, som reser sig mot Guds ord, det bewisar bara deras ofunnighet. Det mensfliga förnuftet är ännu något helt annat än deras af synden bundna och förmörkade förstånd. Men äfwen på denna strid kan evangelium ingenting förlora; ty genom den samma warda evangeliets ljus å ena sidan samt den naturliga människans mörker å andra sidan bara desto mer uppenbara inför allt oförwilladt mensfligt förnuft.

356. Att derfor tala föraktligt om förnuftet är en synd, emedan det är att tala föraktligt om Guds största naturliga gåfwa till människan. Det är att tala föraktligt om det, som gör människan till en människa och till Guds beläte, det som höjer henne öfwer djuren samt gör henne mottaglig för sanning och frälsning. Om icke detta förnuft wore, huru skulle wi då kunna höra och anamma evangeliets budskap eller omvända oss och tro på Kristus o. s. w.? Sannerligen icke mer än ett oförnuftigt djur nu kan det. Att uti Guds frälsningsråd finnas höjder och djup, som wida öfwergå all vår närwarande fattningsförmåga, det är en sak för sig. Sådant bewisar icke, att evangelium är emot förnuftet. Det finnes äfwen i den yttre natur, som ligger för våra ögon, tusen finom tusen saker, hwilka hittills trotsat all mensflig skarpsinnighet och förklaringsförmåga: och dock faller ingen på den tanken att förneka deras werklighet eller kalla dem oförnuftiga.

357. Må Gud gifwa oss ett rätt nyftert andligt sinne, och må hans barmhertighet genomtränga våra hjertan helt, så att wi utan wilkor eller undantag öfwerlemna oss åt honom med alla våra gåfwor och krafter! Ja, Gud vår Fader, för ditt namns skull förlåt oss allt, hwad wi syndat, och hjelp oss, att ditt ord i oss icke må blifwa en tom lexa utan blifwa ande och kraft. Amen.